

ΜΕΛΕΤΗ ΑΠΟΤΥΠΩΣΗΣ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ ΤΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ

Β' ΠΑΡΑΔΟΤΕΟ

**ΣΥΣΤΗΜΑΤΑ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ ΤΗΣ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ ΣΤΙΣ ΧΩΡΕΣ ΤΗΣ Ε.Ε.**

Γ' ΠΑΡΑΔΟΤΕΟ

ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΤΗΣ ΜΕΛΕΤΗΣ

ΚΑΙ

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

Νοέμβριος 2007

ΠΙΝΑΚΑΣ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ

1	Αντικείμενο και Σκοπός της Μελέτης	8
2	Δομή της Μελέτης.....	8
ΜΕΡΟΣ Α: ΑΠΟΤΥΠΩΣΗ ΤΩΝ ΣΥΣΤΗΜΑΤΩΝ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ ΤΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ ΣΤΙΣ ΧΩΡΕΣ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΕΝΩΣΗΣ		
3	Εισαγωγή	12
3.1	Η αξιολόγηση: ένα κοινό ευρωπαϊκό ζήτημα	12
3.2	Τα Επίπεδα Αξιολόγησης	14
3.3	Δομή της Συγκριτικής Έρευνας Αξιολόγησης	15
4	Συνολική Αξιολόγηση του Εκπαιδευτικού Συστήματος.....	19
4.1	Η τάση προς την ολική αξιολόγηση	19
4.2	Φορείς	24
4.3	Πρακτικές Αξιολόγησης του Εκπαιδευτικού Συστήματος.....	30
5	Σφαιρική προσέγγιση της αξιολόγησης της εκπαίδευσης: Η αξιολόγηση των Σχολείων 45	
5.1	Η εξωτερική αξιολόγηση των εκπαιδευτικών ιδρυμάτων	45
5.2	Η εσωτερική αξιολόγηση των εκπαιδευτικών ιδρυμάτων	65
5.3	Σύνθεση των τάσεων και των σύγχρονων ζητημάτων όσον αφορά την αξιολόγηση των εκπαιδευτικών ιδρυμάτων.....	95
6	Αξιολόγηση των Εκπαιδευτικών.....	111
7	Αξιολόγηση των Μαθητών και των Αποτελεσμάτων τους	120
7.1	Η Αξιολόγηση στη Προσχολική Αγωγή.....	120

ΜΕΛΕΤΗ ΑΠΟΤΥΠΩΣΗΣ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ ΤΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ

7.2	Αξιολόγηση των Μαθητών στη Πρωτοβάθμια Εκπαίδευση	125
7.3	Αξιολόγηση μαθητών στη δευτεροβάθμια εκπαίδευση	131
8	Γενικά Συμπεράσματα.....	139
ΜΕΡΟΣ Β: ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ ΤΟΥ ΕΛΛΗΝΙΚΟΥ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΥ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ.....		142
9	Εισαγωγή	143
10	Τυπολογία των Μοντέλων Αξιολόγησης των Ευρωπαϊκών Κρατών.....	144
11	Βασικές Αρχές Διαμόρφωσης του Μοντέλου	147
11.1	Διάκριση των Εννοιών	147
11.2	Ολοκληρωμένος Χαρακτήρας του Μοντέλου Αξιολόγησης.....	149
11.3	Συμβατότητα με Συστήματα Διαχείρισης Ποιότητας.....	151
11.4	Τεκμηρίωση του Συστήματος και των Διαδικασιών	152
11.5	Φορείς Αξιολόγησης	154
11.6	Συνεκτικότητα και Συνοχή.....	155
11.7	Ευρύτερη δυνατή συμμετοχή	155
11.8	Υποδομές Πληροφορικής και Επιμόρφωσης	156
11.9	Εφικτότητα - Ρεαλιστικότητα.....	156
12	Το Μοντέλο Αξιολόγησης	158
12.1	Δομή του Μοντέλου	158
12.2	Ρόλοι Φορέων Διαχείρισης.....	159
13	Εναλλακτικά Μοντέλα:	162
13.1	Το Συγκεντρωτικό Μοντέλο	162

ΜΕΛΕΤΗ ΑΠΟΤΥΠΩΣΗΣ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ ΤΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ

13.2	Το Αποκεντρωμένο Μοντέλο	163
13.3	Το Μοντέλο του Ανεξάρτητου Φορέα	164
13.4	Συγκριτικά Χαρακτηριστικά	165
14	Κόστος του Μοντέλου Αξιολόγησης	168
14.1	Οικονομικές Εκτιμήσεις	168
14.2	Τρόπος Ανάλυσης του Κόστους	169
14.3	Υπολογισμός Πρότυπου Κόστους	170
14.4	Υπολογισμός Κόστους Λειτουργίας Εναλλακτικών Μοντέλων Αξιολόγησης	173
15	Ανάλυση του Μοντέλου Αξιολόγησης	174
16	Σύστημα Δεικτών Αξιολόγησης του Εκπαιδευτικού Συστήματος	175
16.1	Γενική Περιγραφή	175
16.2	Δομή Μοντέλου Δεικτών	175
16.3	Παρακολούθηση Δείκτη	177
16.4	Διαδικασία Διαχείρισης Συστήματος Δεικτών Αξιολόγησης	183
17	Σύστημα Εξωτερικής Αξιολόγησης Σχολικών Μονάδων	188
17.1	Γενική Περιγραφή	188
17.2	Διαδικασία Εξωτερικής Αξιολόγησης των Σχολικών Μονάδων	189
18	Σύστημα Εσωτερικής Αξιολόγησης Σχολικών Μονάδων	194
18.1	Γενική Περιγραφή	194
18.2	Διαδικασία Εσωτερικής Αξιολόγησης Σχολικής Μονάδας	195
19	Σύστημα Αξιολόγησης Εκπαιδευτικών	200

ΜΕΛΕΤΗ ΑΠΟΤΥΠΩΣΗΣ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ ΤΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ

19.1	Γενικά Χαρακτηριστικά.....	200
19.2	Ανάλυση Διαδικασίας.....	200
20	Σύστημα Αξιολόγησης Μαθητών.....	205
20.1	Γενικά Χαρακτηριστικά.....	205
20.2	Ανάλυση Διαχείρισης Μαθητικού Εκπαιδευτικού Αρχείου.....	205
20.3	Ανάλυση Εξετάσεων Μαθητικής Αξιολόγησης.....	208
21	Σχέδιο Δράσης Ανάπτυξης του Μοντέλου Αξιολόγησης.....	211
21.1	Γενική Περιγραφή.....	211
21.2	Δράση Οργάνωσης Συστήματος Διαχείρισης Δεικτών.....	214
21.3	Δράση Ανάπτυξη Πληροφοριακού Συστήματος Διαχείρισης Δεικτών.....	215
21.4	Δράση Μελέτης Εφαρμογής του Συστήματος Αξιολόγησης των Σχολικών Μονάδων.....	218
21.5	Δράση Μελέτης Εφαρμογής του Συστήματος Αξιολόγησης Εκπαιδευτικών και Μαθητών.....	219
21.6	Ανάλυση και Προδιαγραφές Συστήματος Διαχείρισης Δεικτών και Μελετών Εφαρμογής Αξιολόγησης Σχολικών Μονάδων, Εκπαιδευτικών και Μαθητών.....	220
21.7	Δράση Πιλοτικής Εφαρμογής Αξιολόγησης Σχολικών Μονάδων.....	223
21.8	Δράση Πιλοτικής Εφαρμογής Αξιολόγησης Εκπαιδευτικών - Μαθητών.....	224
21.9	Δράση Ανάπτυξης Πληροφοριακού Συστήματος Αξιολόγησης Σχολικών Μονάδων, Εκπαιδευτικών - Μαθητών.....	225
21.10	Δράση Μελέτης Σύστασης Φορέων Διαχείρισης.....	226
21.11	Δράση Υλοποίησης των Οργανωτικών Αλλαγών.....	227
21.12	Δράση Ανάπτυξης Διαδικτυακής Πύλης Αξιολόγησης.....	228

ΜΕΛΕΤΗ ΑΠΟΤΥΠΩΣΗΣ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ ΤΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ

21.13	Δράση Επιμόρφωσης Εκπαιδευτικών και Προσωπικού	229
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ΜΕΛΕΤΗΣ		232
22	Συνοπτική Παρουσίαση των Ευρωπαϊκών Εκπαιδευτικών Συστημάτων	233
22.1	Εισαγωγή	233
22.2	Γερμανία	234
22.3	Γαλλία.....	236
22.4	Ιρλανδία.....	238
22.5	Τσεχία.....	240
22.6	Φινλανδία.....	242
22.7	Ολλανδία.....	244
22.8	Ιταλία	246
22.9	Αυστρία.....	248
22.10	Δανία	251
22.11	Ισπανία	253
22.12	Σουηδία.....	255
22.13	Αγγλία.....	257
23	Η Αξιολόγηση των Μαθητών της Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης στις χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης.....	259
23.1	Αγγλία	259
23.2	Σκωτία	262
24	Η Αξιολόγηση των Μαθητών της Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης στις χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης.....	263

ΜΕΛΕΤΗ ΑΠΟΤΥΠΩΣΗΣ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ ΤΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ

24.1	Τσεχία.....	263
24.2	Δανία.....	266
24.3	Γερμανία	268
25	Αναφορές.....	274

1 Αντικείμενο και Σκοπός της Μελέτης

Το έργο της Μελέτης Αποτύπωσης Συστήματος Αξιολόγησης της Εκπαίδευσης, έχει ως αντικείμενο την καταγραφή και ανάλυση των συστημάτων αξιολόγησης που εφαρμόζονται στα εκπαιδευτικά συστήματα των χωρών της Ευρωπαϊκής Ένωσης και τη διαμόρφωση προτάσεων που θα αφορούν στην ανάπτυξη αντίστοιχων αξιόπιστων και λειτουργικών συστημάτων και μηχανισμών αξιολόγησης όλων των σημαντικών παραμέτρων της παρεχόμενης πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης καθώς και της αρχικής επαγγελματικής κατάρτισης από το Ελληνικό εκπαιδευτικό σύστημα.

Το πρώτο παραδοτέο της Μελέτης που παραδόθηκε τον Αύγουστο του 2007, εστίαζε σε δύο κυρίως σημεία:

- Στην αναλυτική περιγραφή των στόχων και του περιεχομένου της Μελέτης Αποτύπωσης Συστήματος Αξιολόγησης της Εκπαίδευσης, έτσι ώστε να υπάρχει σαφής οριοθέτηση του πλαισίου που θα κινηθεί το έργο σε επίπεδο καταγραφής και ανάλυσης δεδομένων όσο και σε επίπεδο προτάσεων.
- Στην αναλυτική περιγραφή της μεθοδολογίας υλοποίησης της μελέτης με την εξειδίκευση και χρονοπρογραμματισμό των επιμέρους εργασιών και βημάτων που απαιτούνται για την αποδοτική και αποτελεσματική ολοκλήρωσή της.

Το παρόν δεύτερο παραδοτέο αντίστοιχα εστιάζει :

- Στην αποτύπωση των συστημάτων αξιολόγησης της εκπαίδευσης στις χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης.
- Στην αξιοποίηση των βέλτιστων πρακτικών των συστημάτων αυτών για τη διατύπωση προτάσεων που θα συμβάλλουν στην ανάπτυξη ενός ολοκληρωμένου συστήματος αξιολόγησης στο Ελληνικό Εκπαιδευτικό Σύστημα.

2 Δομή της Μελέτης

Η παρούσα μελέτη οργανώνεται σε δύο βασικές ενότητες:

Η πρώτη αναλύει τα μοντέλα αξιολόγησης των Ευρωπαϊκών Χωρών επικεντρώνοντας σε τέσσερις επιμέρους διαστάσεις που θεωρήθηκαν σημαντικές για το σχηματισμό

ΜΕΛΕΤΗ ΑΠΟΤΥΠΩΣΗΣ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ ΤΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ

ολοκληρωμένη αντίληψης αλλά και για λόγους διευκόλυνσης της συγκριτικής ανάλυσης και ανάδειξης των βέλτιστων πρακτικών κάθε χώρας.

- Γενικό Σύστημα Αξιολόγησης του Εκπαιδευτικού Συστήματος.
- Σύστημα Αξιολόγησης των Σχολείων, με την έννοια της αντιμετώπισης της κάθε σχολικής μονάδας ως ανεξάρτητης και αυτόνομης οντότητας.
- Σύστημα Αξιολόγησης των Εκπαιδευτικών.
- Σύστημα Αξιολόγησης των Μαθητών.

Η δεύτερη ενότητα επικεντρώνεται στην παρουσίαση μιας δέσμης προτάσεων για την ανάπτυξη και διαχείριση ενός ολοκληρωμένου συστήματος αξιολόγησης του ελληνικού εκπαιδευτικού συστήματος που θα καλύπτει το σύνολο των προαναφερθέντων διαστάσεων.

Οι προτάσεις επικεντρώνονται στο πρακτικό μέρος της υλοποίησης και λειτουργίας του συστήματος αυτού καθώς και την αναλυτική περιγραφή συγκεκριμένων σχεδίων δράσης ανάπτυξής του.

Για πρακτικούς λόγους και την ευκολότερη μελέτη του παραδοτέου, ένα μέρος των γενικών πληροφοριών που αφορούν στη δομή του κάθε ευρωπαϊκού εκπαιδευτικού συστήματος αλλά και των λεπτομερειών του τρόπου αξιολόγησης που εφαρμόζεται σε επιμέρους τομείς (π.χ. αξιολόγηση των μαθητών κάθε συγκεκριμένης βαθμίδας) περιλήφθηκαν σε αντίστοιχα ανεξάρτητα παραρτήματα της Μελέτης.

Επισημαίνεται ότι λόγω ύπαρξης μεγάλου αριθμού οργανισμών και φορέων αξιολόγησης εθνικής εμβέλειας και οι οποίοι εμπλέκονται έμμεσα ή άμεσα σε θέματα αξιολόγησης, κάποιες ειδικές πληροφορίες και στοιχεία δεν έγινε δυνατό να είναι διαθέσιμα.

Τέτοια στοιχεία αφορούν ιδιαίτερα θέματα κόστους ανάπτυξης και λειτουργικού κόστους των εφαρμοζόμενων συστημάτων τα οποία σε μεγάλο βαθμό δεν είναι γνωστά ούτε και για τους ίδιους τους φορείς που τα διαχειρίζονται για δύο προφανείς λόγους:

- Τα συστήματα αξιολόγησης είναι ενσωματωμένα στην γενικότερη λειτουργία του εκπαιδευτικού συστήματος και διαχειρίζονται μέσω διακριτών οργανισμών και προϋπολογισμών.
- Υπάρχει προφανής επιφύλαξη στη δημοσιοποίηση τέτοιου είδους οικονομικών στοιχείων.

ΜΕΛΕΤΗ ΑΠΟΤΥΠΩΣΗΣ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ ΤΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ

Παρ' όλα αυτά εκτιμούμε ότι οι όποιες τέτοιες ελλείψεις δεν επηρεάζουν την ουσία και τα συμπεράσματα που προκύπτουν ούτε βέβαια και την αξιοπιστία των προτάσεων που διατυπώνονται.

**ΜΕΡΟΣ Α: ΑΠΟΤΥΠΩΣΗ ΤΩΝ ΣΥΣΤΗΜΑΤΩΝ
ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ ΤΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ ΣΤΙΣ ΧΩΡΕΣ ΤΗΣ
ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΕΝΩΣΗΣ**

3 Εισαγωγή

3.1 Η αξιολόγηση: ένα κοινό ευρωπαϊκό ζήτημα

Η αξία μιας εκπαιδευτικής διαδικασίας ή συστήματος δεν μπορεί να τεκμηριωθεί όταν δεν υπάρχουν και αντικειμενικά κριτήρια αξιολόγησης και κοινώς αποδεκτές διαδικασίες ελέγχου της αποτελεσματικότητάς της.

Με τον όρο αξιολόγηση εννοούμε τη διαδικασία συλλογής και εκτίμησης πληροφοριών σχετικά με το αποτέλεσμα ενός εκπαιδευτικού προγράμματος ή συστήματος, με στόχο την βελτίωση του. Προφανώς, ο βαθμός επίτευξης των προκαθορισμένων στόχων της εκπαίδευσης δείχνει και την αποτελεσματικότητά της. Μιλώντας λοιπόν για ένα σύστημα αξιολόγησης της εκπαίδευσης, ουσιαστικά περιγράφουμε το μηχανισμό μέσω του οποίου μετράται και προωθείται η ποιότητα της εκπαίδευσης.

Ο σχεδιασμός και ανάπτυξη ενός αξιόπιστου και αποτελεσματικού Συστήματος Αξιολόγησης της Εκπαίδευσης, που θα ανταποκρίνεται στους στόχους και τις ανάγκες της σύγχρονης παιδείας, προϋποθέτει την εξέταση και καθορισμό των βασικών χαρακτηριστικών του, την ιστορική εμπειρία από τις προσπάθειες εφαρμογής αντίστοιχων συστημάτων αλλά και τις εκπαιδευτικές και τις στρατηγικές εκπαιδευτικές επιλογές που καλείται να υπηρετήσει.

Η βελτίωση της ποιότητας της εκπαίδευσης είναι βασικό μέλημα καθώς διαπιστώνεται ότι μόνο με αυτόν τον τρόπο μπορούν να ενισχυθούν ο εθνικός οικονομικός ανταγωνισμός και η κοινωνική συνοχή.

Σε όλες τις χώρες της Ευρώπης η αξιολόγηση της παιδείας και των εκπαιδευτικών συστημάτων συνδέεται με δύο κυρίως παραμέτρους:

- Η οικονομική παράμετρος

Σε μια περίοδο μείωσης των εσόδων και των δημόσιων επενδύσεων, η χρηματοδότηση της παιδείας δεν είναι πλουσιοπάροχη. Έτσι, είναι απαραίτητο να αποδεικνύεται ότι τα χρήματα επενδύονται ορθολογικά και επιτυγχάνονται οι επιθυμητοί στόχοι. Η συνεχής αξιολόγηση επιβεβαιώνει την καλή λειτουργία του συστήματος, εξασφαλίζει τη διαφάνεια στη χρηματοδότηση της εκπαίδευσης και συντελεί στην διατήρηση ενός αξιόπιστου συστήματος αποτελεσματικής εποπτείας.

ΜΕΛΕΤΗ ΑΠΟΤΥΠΩΣΗΣ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ ΤΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ

□ Η κοινωνική παράμετρος

Η ποιότητα της εκπαίδευσης προκαλεί ανησυχία σε πολλές χώρες. Η δημόσια διαμάχη στην πλειοψηφία των ευρωπαϊκών χωρών δείχνει ότι το σχολείο έχει χάσει την αξία και τη φήμη του για αυτό και η εποπτεία και αξιολόγηση αποτελούν ευρύτερο κοινωνικό αίτημα. Στον τομέα της εκπαίδευσης και της επαγγελματικής κατάρτισης, ο στόχος της ανταπόκρισης στις ανάγκες της αγοράς εργασίας, η δυσκολία εύρεσης εργασίας για τους απόφοιτους και η ανάγκη αύξησης της παραγωγικότητας σε ένα πλαίσιο ταχύτατων τεχνολογικών αλλαγών οδήγησαν στο να δοθεί έμφαση στην μέτρηση της αποδοτικότητας και παραγωγικότητας.

Το σύνολο λοιπόν των χωρών εκφράζει την ίδια ανησυχία: να διατηρήσουν υψηλή ποιότητα και αποτελέσματα παρά την κρίση των εκπαιδευτικών συστημάτων που σχετίζεται με την αύξηση του κόστους της εκπαίδευσης.

Σε αυτό το πρόβλημα, τα κράτη προσπάθησαν να δώσουν διαφορετικές λύσεις. Αλλού επέλεξαν την τυποποίηση των δεξιοτήτων με την ανάπτυξη ενός συγκεκριμένου τύπου αξιολόγησης, αλλού προέκριναν την ενίσχυση της αυτονομίας των σχολείων ή την ανάθεση σχετικών καθηκόντων σε τοπικές κοινωνικοπολιτικές ενότητες (π.χ. τοπική αυτοδιοίκηση) οι οποίες εφάρμοσαν διαφορετικές μορφές αξιολόγησης.

Επομένως το ζήτημα της αξιολόγησης των εκπαιδευτικών συστημάτων ξεπερνά τα εθνικά σύνορα και αποκτά Πανευρωπαϊκό χαρακτήρα.

- Η ποιότητα κατέστη κεντρικό ζήτημα της Ευρώπης. Σύμφωνα με το άρθρο 149 της Συνθήκης για την ίδρυση της Ευρωπαϊκής Κοινότητας: «Η Κοινότητα συμβάλλει στην ανάπτυξη παιδείας υψηλού επιπέδου» (...).

Πριν από μερικά χρόνια, η Ευρωπαϊκή Ένωση καθόρισε τους στρατηγικούς της στόχους, κυρίως μετά τη Σύνοδο Αρχηγών Κρατών της Λισσαβόνα (2000) για την εκπαίδευση και την επιμόρφωση και τη Διάσκεψη της Κοπεγχάγης για την επαγγελματική κατάρτιση. Στη στρατηγική που διαμορφώθηκε στη Λισσαβόνα, η Ευρωπαϊκή Ένωση υιοθέτησε το στόχο να καταστήσει την εκπαίδευση και τα εκπαιδευτικά της συστήματα «σημεία αναφοράς για την ποιότητα σε παγκόσμιο επίπεδο ως το 2010».

Κατόπιν, το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης το 2001 σύστησε στα κράτη μέλη «να υποστηρίξουν τη βελτίωση της αξιολόγησης της ποιότητας της σχολικής εκπαίδευσης μέσα από (μεταξύ άλλων) την υποστήριξη και, εάν χρειάζεται, τη δημιουργία διαφανών συστημάτων αξιολόγησης της ποιότητας».

3.2 Τα Επίπεδα Αξιολόγησης

Η ποιότητα της παρεχόμενης εκπαίδευσης μπορεί να αξιολογηθεί σε περισσότερα επίπεδα:

- Σε Εθνικό επίπεδο ή ακόμα διεθνές

Σφαιρική αξιολόγηση μπορεί να είναι το αποτέλεσμα της σύνθεσης-συρραφής των δεδομένων στατιστικών στοιχείων και των διάφορων κλαδικών αξιολογήσεων. Με άλλα λόγια, η αναζήτηση και η έρευνα σε εθνικό επίπεδο από τα αρμόδια υπουργεία για την εκπαίδευση ή από τα εξειδικευμένα εθνικά γραφεία. Για παράδειγμα, στη Σουηδία κάθε έτος το Εθνικό Γραφείο για την Εκπαίδευση παρουσιάζει την τρέχουσα κατάσταση του εκπαιδευτικού συστήματος στην κυβέρνηση και το κοινοβούλιο. Αυτό παρέχει μια βάση για το σχέδιο εθνικής ανάπτυξης των σχολείων.

Η σφαιρική αξιολόγηση μπορεί όμως ακόμη να οικοδομηθεί συγκρίνοντας την κατάσταση του εκπαιδευτικού συστήματος μιας χώρας με αυτά των γειτονικών χωρών.

Για παράδειγμα, το Πρόγραμμα Κοινοτικής Δράσης «Socrates» αποσκοπεί στον ορισμό 16 δεικτών για την παρακολούθηση και τη σύγκριση της ποιότητας στην εκπαίδευση ανάμεσα στις χώρες μέλη της Ε.Ε.¹

- Σε επίπεδο εκπαιδευτικής μονάδας

Το σχολείο είναι στο κέντρο της προσπάθειας αποδοτικής διαχείρισης των εισροών (οικονομικοί και ανθρωπίνος πόροι, εγκαταστάσεις, εξοπλισμός κλπ) και την επίτευξη μέγιστων εκροών και βέλτιστων ποιοτικών αποτελεσμάτων. Το σχολείο είναι επίσης το σημείο συγκέντρωσης των δραστηριοτήτων των παραγόντων της εκπαίδευσης (διαμορφωτές πολιτικής, δάσκαλοι, μαθητές κλπ). Η αξιολόγησή του παρέχει συγχρόνως ολοκληρωμένη εικόνα για την ποιότητα της παρεχόμενης παιδείας. Χρησιμοποιείται προκειμένου να εξειδικεύσει την εκπαιδευτική ποιότητα με πιο λειτουργικούς όρους.

Η συγκεντρωτική χρησιμοποίηση των αποτελεσμάτων αυτών των αξιολογήσεων προφανώς αξιοποιεί τις εξατομικευμένες αξιολογήσεις. Για αυτό η μεγάλη πλειοψηφία των κεντρικών

Στάδιο I. ¹ Για την περιγραφή των 16 δεικτών και τα αποτελέσματα της αξιολόγησης βλ. Ευρωπαϊκή Έκθεση για την Ποιότητα της Σχολικής Εκπαίδευσης, Δεκαέξι δείκτες ποιότητας, Λουξεμβούργο 2001.

ΜΕΛΕΤΗ ΑΠΟΤΥΠΩΣΗΣ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ ΤΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ

αρχών χρησιμοποιούν τις αξιολογήσεις των σχολείων για να εκτιμήσουν σφαιρικά το εκπαιδευτικό σύστημα.

Η ολική αξιολόγηση των σχολείων είναι επίσης πρόσφατη πρακτική. Παραδοσιακά είναι περισσότερο η συμμόρφωση της διοίκησης προς τη νομοθεσία και οι γνώσεις των μαθητών που αξιολογούνταν στο επίπεδο του σχολείου. Όμως, η ιδέα της βελτίωσης της ποιότητας εισάγεται σιγά-σιγά στη διαδικασία της αξιολόγησης και φιλοδοξεί να διευρύνει την αξιολόγηση στο σύνολο των παραγόντων της εκπαιδευτικής διαδικασίας.

□ Σε ατομικό επίπεδο

Η αξιολόγηση του εκπαιδευτικού συστήματος μπορεί επίσης να εκκινήσει από το ειδικό προς το γενικό (bottom up) μέσω της αξιολόγησης των αποτελεσμάτων που επιτυγχάνουν οι κύριοι φορείς του σχολείου: εκπαιδευτικοί και μαθητές.

Αυτού του είδους οι ατομικές αξιολογήσεις δεν προσανατολίζονται βέβαια, εξ ορισμού, στην αξιολόγηση του εκπαιδευτικού συστήματος ως ολότητες, αλλά μπορούν να παρέχουν χρήσιμη πληροφόρηση για την αποδοτικότητα και ποιότητα της παρεχόμενης εκπαίδευσης.

Σταδιακά πάντως, σε όλο και μεγαλύτερο αριθμό κρατών, η αξιολόγηση της δουλειάς των εκπαιδευτικών ενσωματώνεται στην αξιολόγηση της σχολικής μονάδας παρόλο που βέβαια δεν λείπει και η πιο παραδοσιακή αντίληψη της «ατομικής» και «προσωπικής» επιβράβευσης ή ψόγου.

Η αξιολόγηση των μαθητών και των αποτελεσμάτων που επιτυγχάνουν αποτελεί παραδοσιακή πρακτική σε πολλά κράτη, ειδικά στη δευτεροβάθμια εκπαίδευση. Διεθνή προγράμματα και ερευνητικές πρωτοβουλίες, όπως το Programme for International Student Assessment (PISA) που έχει στόχο να καθορίσει ένα αντικειμενικό πλαίσιο αξιολόγησης της επίδοσης των μαθητών, οδήγησε αρκετά ευρωπαϊκά κράτη να αναπτύξουν πιο συστηματικά μοντέλα μέτρησης της επίδοσης των μαθητών. Παρόλα αυτά και τις προσπάθειες κάποιων κρατών να αναπτύξουν περισσότερο καινοτόμες πρακτικές, οι μέθοδοι αξιολόγησης των μαθητών παραμένουν «κλασικές» στο μεγαλύτερο μέρος της Ευρώπης.

3.3 Δομή της Συγκριτικής Έρευνας Αξιολόγησης

Η δομή του τμήματος της μελέτης που αφορά στην αποτύπωση των συστημάτων αξιολόγησης των ευρωπαϊκών κρατών, στηρίζεται στα τρία προαναφερθέντα επίπεδα:

ΜΕΛΕΤΗ ΑΠΟΤΥΠΩΣΗΣ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ ΤΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ

- Στην πρώτη ενότητα (Κεφάλαιο 4) παρουσιάζονται οι αρμόδιοι οργανισμοί και τα μεθοδολογικά εργαλεία που χρησιμοποιούνται σε εθνικό επίπεδο για την συνολική και σφαιρική αξιολόγηση του εκπαιδευτικού συστήματος. Στην ίδια ενότητα γίνεται επίσης αναφορά στις βασικές τάσεις και νέες προσεγγίσεις της αξιολόγησης.
- Η δεύτερη ενότητα επικεντρώνεται στην αξιολόγηση του σχολείου τόσο από την άποψη της συνολικής διαδικασίας της διδασκαλίας όσο και της διοίκησης, διεύθυνσης και διαχείρισης της σχολικής μονάδας. Όπως αναφέρθηκε, η θεώρηση αυτή αντιπροσωπεύει μια νέα τάση στο πεδίο αξιολόγησης και οδηγεί σε μια συνολική και σφαιρική αντιμετώπιση της εκπαιδευτικής διαδικασίας (Κεφάλαιο 5). Στην ενότητα αυτή, υιοθετήθηκε η μέθοδος της συγκριτικής ανάλυσης των υφιστάμενων μοντέλων, με στόχο να αναδειχθούν οι κύριες τάσεις και ιδιαιτερότητες μεταξύ των διαφόρων χωρών.

Στην αξιολόγηση του σχολείου γίνεται διάκριση μεταξύ δύο διαφορετικών προσεγγίσεων:

- Της εξωτερικής αξιολόγησης, δηλαδή όταν η αξιολόγηση ασκείται από πρόσωπα τα οποία δεν εμπλέκονται άμεσα με τις δραστηριότητες του σχολείου.
- Της εσωτερικής αξιολόγησης, όταν η αξιολόγηση ασκείται από πρόσωπα ή ομάδες προσώπων που εμπλέκονται άμεσα με την εκπαιδευτική διαδικασία. Η εσωτερική αξιολόγηση μερικές φορές ταυτίζεται με την αυτό-αξιολόγηση, όμως στη μελέτη αυτή προτιμάται ο όρος εσωτερική αξιολόγηση, γιατί είναι πιο γενικός, αφού περιλαμβάνει τις αξιολογήσεις που οργανώνονται από τη διεύθυνση του σχολείου, αλλά πραγματοποιούνται από εξωτερικούς συνεργάτες (πχ ειδικούς) κλπ.

Ακόμη θα εξακριβώσουμε τις τάσεις και τα στοιχεία κλειδιά της αποτελεσματικότητας των συστημάτων αξιολόγησης των σχολείων που αναφέρονται σε αυτή τη μελέτη.

Τέλος, η παρουσίαση των ευρωπαϊκών συστημάτων ολοκληρώνεται με την ατομική προσέγγιση της αξιολόγησης (Κεφάλαιο 6) σε κάθε κράτος, δηλαδή της αξιολόγησης των εκπαιδευτικών και του έργου που παρέχουν και των μαθητών, από την προσχολική ηλικία έως την ανώτερη δευτεροβάθμια εκπαίδευση και την επαγγελματική κατάρτιση.

Για κάθε περίπτωση, δίνεται βαρύτητα στην περιγραφή των μεθόδων που χρησιμοποιούνται και τα αποτελέσματα και συνέπειες της αξιολόγησης. Καθώς η αξιολόγηση εκπαιδευτικών

ΜΕΛΕΤΗ ΑΠΟΤΥΠΩΣΗΣ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ ΤΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ

και μαθητών δεν αποτελεί, με την στενή έννοια, αξιολόγηση του εκπαιδευτικού συστήματος αλλά απλώς συνεισφέρει έμμεσα σε αυτή, επιλέχτηκε η λογική της παρουσίασης ανά χώρα, ώστε να γίνονται ευκολότερα κατανοητές οι διαφορές στις μεθόδους και τις πρακτικές.

Κατά την παρουσίαση των στοιχείων, τονίζονται κάποια παραδείγματα που χαρακτηρίζονται «**Ενδιαφέρουσα πρακτική**» και «**Ειδική πρακτική**»: τα πρώτα αναφέρονται σε πρακτικές που εκτιμάται ότι θα μπορούσαν να αξιοποιηθούν στο Ελληνικό Εκπαιδευτικό Σύστημα, ενώ τα άλλα αναφέρονται σε πρωτότυπες και αξιοπρόσεκτες πρακτικές, ακόμα και αν δύσκολα θα μπορούσαν να προσαρμοσθούν στο Ελληνικό Εκπαιδευτικό Σύστημα.

Στο παράρτημα της Μελέτης παρουσιάζεται μια συνοπτική περιγραφή του κάθε εθνικού εκπαιδευτικού συστήματος ώστε να γίνονται ευκολότερα κατανοητές κάποιες από τις πλευρές της αξιολόγησης.

□ Πεδίο της έρευνας

Η έρευνα αφορά τα συστήματα αξιολόγησης του δημόσιου τομέα, αν και κάποια συστήματα προνοούν για την αξιολόγηση σχολείων δημοσίων και ιδιωτικών πχ Δημοκρατία της Τσεχίας, Αγγλία.

Η μελέτη καλύπτει γεωγραφικά το σύνολο της Ευρωπαϊκής Ένωσης, εξαιρώντας τις χώρες αυτές που δεν έχουν αναπτύξει σύστημα αξιολόγησης των σχολείων τους: Βέλγιο (πλην της Φλαμανδικής Κοινότητας), Βουλγαρία, Ρουμανία, Ουγγαρία, Λουξεμβούργο, Μάλτα.

Όλες οι χώρες που μπορούν να παρέχουν παραδείγματα ορθών πρακτικών συμπεριλαμβάνονται στα συμπεράσματα της μελέτης, παρόλα αυτά δόθηκε ιδιαίτερη έμφαση σε 12 χώρες Ευρωπαϊκές Χώρες (Αυστρία, Δανία, Γαλλία, Γερμανία, Ιρλανδία, Τσεχία, Αγγλία, Φινλανδία, Ιταλία, Ολλανδία, Ισπανία, Σουηδία).

Οι χώρες αυτές επιλέχθηκαν ως αντιπροσωπευτικές των διαφόρων κοινωνικών και εκπαιδευτικών αντιλήψεων που υπάρχουν στην Ευρώπη:

- Διαφορετική κουλτούρα μεταξύ Νότου (Ιταλία, Ισπανία, Πορτογαλία) και Βορά (Σουηδία και Δανία).
- Διαφορετική Οργάνωση, κεντρική και συγκεντρωτική αντίληψη του εκπαιδευτικού συστήματος στη Γαλλία, αποκεντρωμένο σύστημα 17 αυτόνομων περιοχών στην Ισπανία και των ομόσπονδων κρατών στη Γερμανία.

ΜΕΛΕΤΗ ΑΠΟΤΥΠΩΣΗΣ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ ΤΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ

- Διαφορετική αντίληψη και προσέγγιση της αξιολόγησης, από την περισσότερο παραδοσιακή στην πιο προωθημένη, όπου π.χ. η αυτοαξιολόγηση αξιοποιείται σε όλα τα επίπεδα.

Η ιδιαιτερότητα των χωρών στις οποίες οι αρμοδιότητες στον τομέα της εκπαίδευσης είναι αποκεντρωμένες είναι ότι το σύστημα αξιολόγησης των σχολείων παίρνει διάφορες μορφές. Έτσι είναι δύσκολο να εξάγουμε μια συνολική εικόνα για τις χώρες αυτές, διότι κάθε τοπική αρχή μπορεί να αποφασίσει για το εύρος, τη συχνότητα και τα αποτελέσματα της αξιολόγησης. Σε κάποιες χώρες η αρμοδιότητα είναι σε επίπεδο περιφερειακό (Ισπανία, Βέλγιο, Ηνωμένο Βασίλειο, Γερμανία), σε άλλες η αρμοδιότητα είναι τοπική (Δανία, Σουηδία, Φιλανδία).

Για τις περιπτώσεις αυτές, συμπεριλάβαμε στη μελέτη τις περισσότερο συνηθισμένες μεθόδους και κοινές πρακτικές αξιολόγησης.

4 Συνολική Αξιολόγηση του Εκπαιδευτικού Συστήματος

Οι αρμόδιες εκπαιδευτικές αρχές κάθε χώρας, σχηματίζουν συνολική εικόνα για την ποιότητα του εκπαιδευτικού τους συστήματος, μέσω του συνδυασμού και συγκερασμού των αποτελεσμάτων των τριών διαφορετικών επιπέδων αξιολόγησης (μαθητών, εκπαιδευτικών, σχολείων).

Κάθε εκπαιδευτικό σύστημα ορίζει τους συγκεκριμένους αρμόδιους φορείς και εργαλεία για τη συλλογή, ανάλυση και σύγκριση των στοιχείων που παρέχονται από τις διάφορες πηγές με σκοπό να προκύψει η αξιολόγηση του όλου συστήματος.

Στο σύνολο των χωρών που μελετήθηκαν, η αξιολόγηση χρησιμοποιεί κλασσικές μεθόδους συγκριτικής ανάλυσης με τη χρήση δεικτών επίδοσης. Στόχος της αξιολόγησης είναι η παρακολούθηση του τρόπου που υλοποιείται στην πράξη η εκπαιδευτική πολιτική, τα αποτελέσματα της πολιτικής αυτής, η υποστήριξη των σχολείων στη βελτίωση της απόδοσής τους και κυρίως η δημιουργία μιας αξιόπιστης βάσης στοιχείων και πληροφοριών για τη λήψη αποφάσεων σε θέματα εκπαίδευσης.

4.1 Η τάση προς την ολική αξιολόγηση

Ένα εκπαιδευτικό σύστημα συχνά περιγράφεται ως ένα παραγωγικό σύστημα με εισροές (*inputs*) (πόροι που χρησιμοποιούνται στην εκπαίδευση: μαθητές, δάσκαλοι, προγράμματα σπουδών, βιβλία, εξοπλισμός, χρηματοδοτικές πηγές, κλπ), διαδικασία (ο τρόπος που αλληλεπιδρούν τις εισροές (*inputs*): οι δραστηριότητες της εκπαίδευσης, συμμετοχή, διαχείριση πόρων, συντήρηση του εξοπλισμού) και παραγόμενο αποτέλεσμα (*outputs*) της εκπαίδευσης (γνώσεις των μαθητών, κοινωνικές δεξιότητες των μαθητών κλπ).

Καθένα από τα στοιχεία αυτά μπορεί να γίνει αντικείμενο αξιολόγησης. Υπάρχουν λοιπόν στην Ευρώπη πολλοί τρόποι να αξιολογήσουμε το εκπαιδευτικό σύστημα σύμφωνα με πλευρές του εκπαιδευτικού συστήματος που θεωρούνται σημαντικές για την κάθε χώρα ή για τη συγκεκριμένη χρονική περίοδο και σύμφωνα με τους τελικούς χρήστες των αποτελεσμάτων (διαμορφωτές εκπαιδευτικής πολιτικής, διευθυντές των σχολείων, δάσκαλοι, κλπ): πχ αξιολόγηση των δασκάλων ή αξιολόγηση με βάση τα αποτελέσματα των μαθητών στις εθνικές εξετάσεις.

ΜΕΛΕΤΗ ΑΠΟΤΥΠΩΣΗΣ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ ΤΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ

Η γενική τάση στις μέρες μας είναι η ολική αξιολόγηση να λαμβάνει υπόψη εισροές (inputs), διαδικασία και παραγόμενο αποτέλεσμα (outputs), αν και ακόμη όλοι αυτοί οι τύποι αξιολόγησης δεν επιτυγχάνονται στην πράξη.

Από τα τέλη του 1990 ως τις αρχές του 2000 υπήρξαν αξιοσημείωτες εξελίξεις στους τύπους της αξιολόγησης σε πολλές ευρωπαϊκές χώρες (μεταρρυθμίσεις στα συστήματα αξιολόγησης, έρευνα, πειραματισμοί κλπ). Παραδείγματα χωρών όπου πραγματοποιήθηκαν αλλαγές είναι η Ιρλανδία με ένα νόμο του 1998 και τη θέσπιση ενός καινούριου Συστήματος Αξιολόγησης των Σχολείων από το 2003-2004, η Αυστρία το 1999, η Ιταλία το 2003-2004, η Ολλανδία 2002-2007. Οι μεταρρυθμίσεις αυτές έχουν ως συνέπεια τη διεύρυνση του συστήματος αξιολόγησης:

- ❑ Από μια αξιολόγηση κλαδική και ατομική (στο επίπεδο των μαθητών, των καθηγητών κλπ) σε μια αξιολόγηση γενική και σφαιρική (σχολικό ίδρυμα).
- ❑ Να μη λειτουργεί μόνο ως έλεγχος και απολογισμός, αλλά ως ένα εργαλείο βελτίωσης της προσφερόμενης εκπαίδευσης.

Η εξέλιξη των μοντέλων αξιολόγησης των ευρωπαϊκών κρατών δείχνει μια τάση να ενταχθούν τα συστήματα αξιολόγησης σε ένα πλαίσιο «συστημάτων διασφάλισης ποιότητας».

Η «ποιοτική» αυτή αντίληψη διευρύνει τόσο το σκοπό όσο και τις μεθόδους αξιολόγησης. Η αξιολόγηση παύει να αναφέρεται μόνο στο θέμα του εκ των υστέρων απολογιστικού ελέγχου ή τη μέτρηση της απόδοσης αλλά ενσωματώνεται στην εκπαιδευτική διαδικασία και γίνεται λειτουργικό της μέρος.

Η τάση αυτή χαρακτηρίζεται:

- ❑ Η διεύρυνση του πεδίου της αξιολόγησης

Η αξιολόγηση έχει περάσει από την ειδική, κλαδική προσέγγιση (κυρίως αποτελέσματα μαθητών) σε μια ολική προσέγγιση. Η εξέλιξη του συστήματος αξιολόγησης της Ισπανίας κάνει σαφέστατη τη τάση αυτή.

Στην Ισπανία υπάρχουν δύο προσεγγίσεις για την αξιολόγηση του εκπαιδευτικού συστήματος, της αποδοτικότητας και της παιδαγωγικής.

ΜΕΛΕΤΗ ΑΠΟΤΥΠΩΣΗΣ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ ΤΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ

- Η προσέγγιση της αποδοτικότητας νοείται κυρίως με όρους «εξόδων» και «κόστους» στην επίτευξη συγκεκριμένων «αποτελεσμάτων». Αξιολογούνται παράγοντες με άμεσο ή έμμεσο αντίκτυπο στην αποδοτικότητα του συστήματος, όπως διαχείριση σχολικών μονάδων, εξοπλισμού, επιμόρφωση εκπαιδευτικών, χρήση νέων μέσων επικοινωνίας κλπ. Παρόλα αυτά η τάση σήμερα είναι να εντοπιστούν και άλλοι παράγοντες που επηρεάζουν όχι μόνο το «κόστος» αλλά και τη ποιότητα της εκπαίδευσης. Προφανώς η αποδοτικότητα δεν εγγυάται την ποιότητα, καθώς αποτελεί αναγκαία αλλά όχι και ικανή συνθήκη για την επίτευξή της.
- Η παιδαγωγική προσέγγιση αποσκοπεί στη βελτίωση της ποιότητας στην εκπαίδευση αναλύοντας το ρόλο και αποτελέσματα των διαφόρων συστατικών στοιχείων του συστήματος: εκπαιδευτικές αρχές, διοίκηση και διαχείριση των σχολείων, μαθητών και εκπαιδευτικών, το πρόγραμμα σπουδών, τις διδακτικές μεθόδους κλπ.

□ Η διεύρυνση των συμμετεχόντων και των εργαλείων αξιολόγησης

Η ποιοτική προσέγγιση απαιτεί την εμπλοκή όλων των «μετόχων», δηλαδή όλων αυτών που έχουν άμεσο ή έμμεσο συμφέρον από τη Παιδεία. Μαθητές, γονείς, εκπαιδευτικοί, διοικητικό προσωπικό των σχολείων αλλά και ευρύτεροι κοινωνικοί φορείς, οι οποίοι μελλοντικά θα εντάξουν στους κόλπους τους μαθητές (π.χ. εκπαιδευτικά ιδρύματα, εργοδότες, συνδικάτα κλπ), έχουν τις δικές τους ιδιαίτερες αντιλήψεις για το τι σημαίνει ποιότητα στην εκπαίδευση και βέβαια τις δικές τους προσδοκίες για τα αναμενόμενα αποτελέσματα. Καθένας από αυτούς τους μετόχους μπορεί να αξιολογήσει την εκπαίδευση με διαφορετικά εργαλεία και σε διαφορετικά στάδια της εκπαιδευτικής διαδικασίας.

Η ποιοτική αξιολόγηση του εκπαιδευτικού συστήματος της Δανίας ² παρέχει ένα πολύ χαρακτηριστικό παράδειγμα της τάσης αυτής. Βασίζεται σε εννέα ποιοτικούς παράγοντες / εργαλεία που ορίστηκαν από το Υπουργείο Παιδείας στο πλαίσιο της μεθοδολογίας και μοντέλου του Κοινού Πλαισίου Αξιολόγησης, το οποίο στηρίζεται στο κύκλο ποιότητας (σχεδιασμός, εφαρμογή, αξιολόγηση και ανασκόπηση, αναθεώρηση).

- Εμπλοκή όλων των μετόχων - stakeholders μέσω συνεχούς διαλόγου μεταξύ εκπαιδευτικών, γονέων και κοινωνικών εταίρων.

---

² The Danish Approach to Quality in Vocational Education and Training – Undervisningsministeriet - 2005

ΜΕΛΕΤΗ ΑΠΟΤΥΠΩΣΗΣ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ ΤΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ

- Κοινές εθνικές κατευθύνσεις με την αποσαφήνιση του κανονιστικού πλαισίου, των στόχων, της δομής, του περιεχομένου, των απαιτήσεων, ελάχιστων προϋποθέσεων όλων των βασικών παραμέτρων του συστήματος (εξετάσεις, επίπεδα γνώσεων, εξετάσεις, βαθμολογίες, ικανότητες εκπαιδευτικών κλπ).
- Παρακολούθηση των αποτελεσμάτων, η οποία περιλαμβάνει βασικούς δείκτες (ποσοστά ολοκλήρωσης και εγκατάλειψης μαθητών, μετακινήσεις μαθητών μεταξύ εκπαιδευτικών προγραμμάτων, δεξιότητες και ικανότητες εκπαιδευτικών κλπ).
- Αυτοαξιολόγηση, με διενέργεια εσωτερικών αξιολογήσεων από τα ίδια τα σχολεία.
- Εξωτερική αξιολόγηση, με την παρακολούθηση και επιθεώρηση των σχολείων από το Υπουργείο.
- Εξετάσεις και δοκιμασίες για την αξιολόγηση των μαθητών.

Το παράδειγμα δείχνει το εύρος των ρόλων αλλά και των τρόπων που αυτοί εμπλέκονται στην αξιολόγηση της εκπαίδευσης.

- Ισχυρότερη σύνδεση μεταξύ εξωτερικής και εσωτερική αξιολόγησης

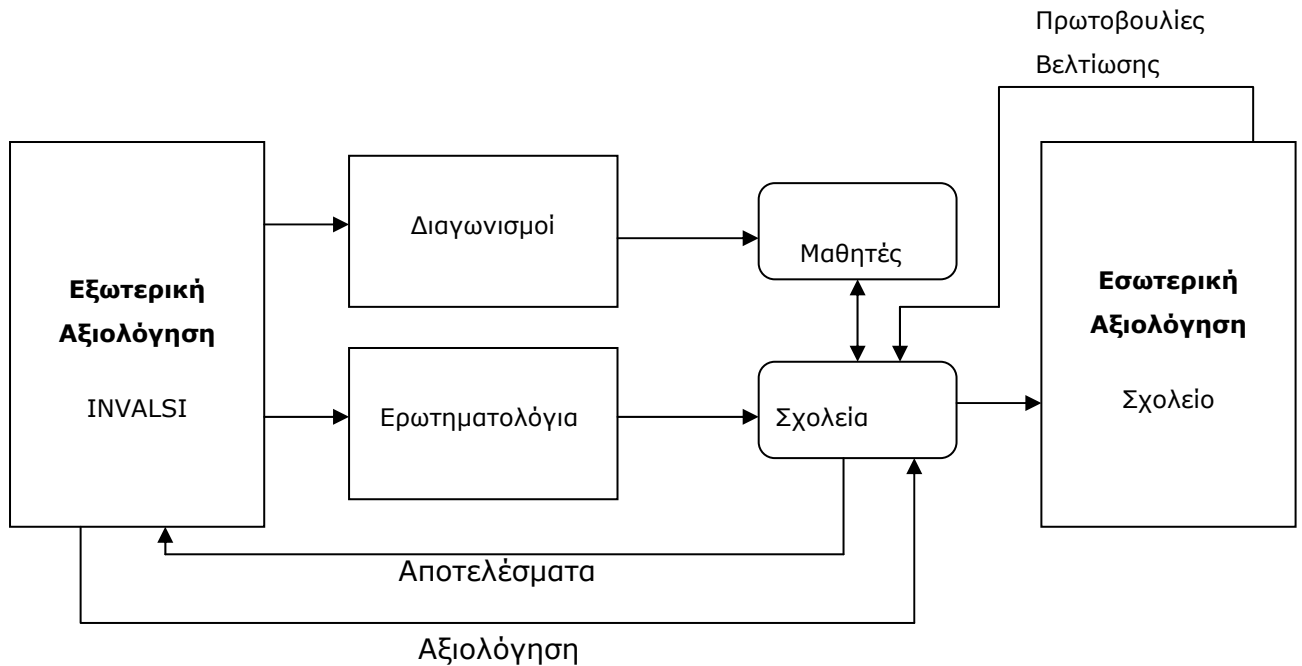
Σε αυτή τη ολοκληρωμένη αντίληψη της αξιολόγησης, η συνεργασία μεταξύ εκπαιδευτικών αρχών και σχολείων φαίνεται να ενδυναμώνεται. Δημιουργεί τον απαραίτητο δεσμό μεταξύ των αρχών διαμόρφωσης εκπαιδευτικής πολιτικής και λήψης αποφάσεων και εκείνων που εμπλέκονται με την καθημερινότητα και πρακτική πλευρά του συστήματος. Αυτού του είδους ο δεσμός δίνει την δυνατότητα στην καθημερινή εμπειρία να επηρεάσει και οδηγήσει την διαμόρφωση πολιτικής.

Η ανάπτυξη μια εθνικής μεθόδου αξιολόγησης του εκπαιδευτικού συστήματος στην Ιταλία, χώρα στην οποία η έννοια της αξιολόγησης είναι σχετικά πρόσφατη, αποτελεί καλό παράδειγμα της σύνδεσης αυτής.

Από το 2004, το Εθνικό Ινστιτούτο για την Αξιολόγηση της Εκπαιδευτικού Συστήματος και Κατάρτισης (INVALSI), είναι αρμόδιο για την αξιολόγηση της αποτελεσματικότητας και αποδοτικότητας του συστήματος εκπαίδευσης σε συνεργασία με τα Σχολεία, τις Περιφέρειες, τις Νομαρχίες και του Δήμους.

ΜΕΛΕΤΗ ΑΠΟΤΥΠΩΣΗΣ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ ΤΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ

Το μοντέλο που αναπτύχθηκε ορίζει δύο επίπεδα ευθύνης: σχολείο και υπουργείο και δύο τύπους αξιολόγησης: εξωτερικής που διενεργεί το INVALSI στη βάση των δεδομένων που συλλέγει μέσω τεστ, δοκιμασιών και ερωτηματολογίων και εσωτερικής, που διενεργεί το σχολείο με κύριο εργαλείο την ερμηνεία των δεδομένων που προορίζονται για εξωτερική αξιολόγηση και οδηγεί στην διαμόρφωση και υιοθέτηση προτάσεων ανάληψη πρωτοβουλιών βελτίωσης.

Οι εξωτερικοί αξιολογητές διενεργούν σε κάθε σχολείο εξετάσεις για την διαπίστωση των γνώσεων και δυνατοτήτων των μαθητών σε ορισμένα αντικείμενα. Τα αποτελέσματα προωθούνται εμπιστευτικά στα σχολεία μέσω ηλεκτρονικού συστήματος με συγκριτικά στοιχεία για τους αντίστοιχους μέσους εθνικούς, περιφερειακούς και τοπικούς όρους.

Παράλληλα το INVALSI στέλνει ερωτηματολόγια σε σχολεία για να συλλέξει πληροφορίες σχετικά με την γενικότερη κατάσταση και προβλήματα. Το κάθε σχολείο με τη σειρά του αξιοποιεί τις πληροφορίες των εξετάσεων και τα δεδομένα που το ίδιο συγκεντρώνει αναλύει και επεξεργάζεται με σκοπό την συμπλήρωση του ερωτηματολογίου (εκπαιδευτικά

ΜΕΛΕΤΗ ΑΠΟΤΥΠΩΣΗΣ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ ΤΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ

και κοινωνικά προβλήματα ή ιδιαιτερότητες που υπάρχουν, προτάσεις για λύσεις κλπ) και συνεισφέρουν έτσι μέσω της αυτοαξιολόγησης στη διαδικασία αυτή.

4.2 Φορείς

Κάθε κράτος για να ανταποκριθεί στις ανάγκες της αξιολόγησης έχει συστήσει ή έχει αναθέσει σχετικά καθήκοντα σε διάφορων ειδών οργανισμούς. Οι οργανισμοί αυτοί ειδικεύονται στην έρευνα, τη στατιστική επεξεργασία και την ανάλυση των δεδομένων και στοιχείων που αφορούν την εκπαίδευση και συνήθως λειτουργούν υπό την εποπτεία του αντίστοιχου Υπουργείου Παιδείας. Το έργο τους εστιάζεται επίσης στην ανάπτυξη μεθόδων συλλογής και συσχέτισης στοιχείων είτε από σχολεία και τοπικές αρχές είτε από ευρωπαϊκές και διεθνείς μελέτες.

4.2.1 Είδη και Λειτουργίες των Φορέων

Ο τρόπος οργάνωσης και ανάπτυξης των φορέων μπορεί να εξαρτάται από:

- Την εκπαιδευτική βαθμίδα

Στη Δανία για παράδειγμα, υφίσταται ένας συγκεκριμένος φορέας για κάθε βαθμίδα εκπαίδευσης: Η Επιτροπή για την Αξιολόγηση και Ποιοτική Ανάπτυξη των Δημοτικών Σχολείων Πρωτοβάθμιας και Κατώτερης Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης, η Συμβουλευτική Επιτροπή για την Αρχική Επαγγελματική Κατάρτιση και το Συμβούλιο για τη Γενική Επαγγελματική Ανώτερη Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση. Όλοι οι φορείς αναφέρονται απ' ευθείας στο Υπουργείο Παιδείας. Η Επιτροπή για την Αξιολόγηση και Ποιοτική Ανάπτυξη των Δημοτικών Σχολείων Πρωτοβάθμιας και Κατώτερης Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης, ως παράδειγμα, παρακολουθεί και αξιολογεί το ακαδημαϊκό επίπεδο, την εκπαιδευτική εξέλιξη και τα αποτελέσματα της στους μαθητές. Την Επιτροπή συνθέτει ένα σώμα 23-25 ατόμων, κάποιοι από τους οποίους έχουν εξειδικευμένη γνώση σε θέματα της εκπαίδευσης αυτής της βαθμίδας ενώ άλλοι εκπροσωπούν τους διάφορους εμπλεκόμενους κοινωνικούς εταίρους και συμφέροντα.

- Το κρατικό σύστημα οργάνωσης της εκπαίδευσης

Στην Ισπανία, το Ινστιτούτο Αξιολόγησης είναι υπεύθυνο για την αξιολόγηση του εκπαιδευτικού συστήματος σε εθνικό επίπεδο ενώ σε Περιφερειακό Επίπεδο υπεύθυνες είναι οι Αυτόνομες Κοινότητες. Κάθε αυτόνομη κοινότητα έχει υιοθετήσει ανεξάρτητο μοντέλο αξιολόγησης το οποίο όμως συνήθως ικανοποιεί τις ακόλουθες συνθήκες:

ΜΕΛΕΤΗ ΑΠΟΤΥΠΩΣΗΣ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ ΤΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ

- Ύπαρξη συγκεκριμένων δεικτών αξιολόγησης.
- Ύπαρξη συγκεκριμένης υπηρεσίας της Αυτόνομης Κοινότητας που ασχολείται με τα θέματα αξιολόγησης.
- Μη ύπαρξη φορέα ή υπηρεσίας που να ασχολείται αποκλειστικά και μόνο με θέματα αξιολόγησης.

□ Η διαδικαστική πλευρά της αξιολόγησης

Στην Αγγλία αρκετοί φορείς εμπλέκονται στην αξιολόγηση και ποιοτική παρακολούθηση του εκπαιδευτικού συστήματος, καθένας όμως από αυτούς ασχολείται με συγκεκριμένο τμήμα ή πλευρά της διαδικασίας.

- Ο φορέας Ofsted (Office for Standards in Education) είναι αρμόδιος σε εθνικό επίπεδο για την αξιολόγηση των σχολείων και ιδρυμάτων καθώς και την μακροσκοπική αξιολόγηση του εκπαιδευτικού συστήματος.
- Οι αρχές προγράμματος σπουδών και προδιαγραφών (Curriculum and Qualifications Authorities) είναι υπεύθυνες για την τακτική παρακολούθηση και αξιολόγηση των σχολείων και ιδρυμάτων σε όλους τους τομείς της εκπαίδευσης εκτός της Πανεπιστημιακής.
- Η Υπηρεσία επιμόρφωσης εκπαιδευτικών (Teacher Training Agency - TTA) είναι αρμόδια για την έρευνα αλλά και αξιολόγηση της ποιότητας της επιμόρφωσης.
- Το Εθνικό Ίδρυμα Εκπαιδευτικής Έρευνας (National Foundation for Educational Research NFER) υλοποιεί έρευνες σχετικές με θέματα αξιολόγησης και συμμετέχει σε αντίστοιχα διεθνή προγράμματα.

Πολύ συχνά οι φορείς έρευνας και στατιστικής επεξεργασίας είναι εντελώς ανεξάρτητοι από τους φορείς που έχουν την ευθύνη αξιολόγησης σχολείων και μαθητών και λειτουργούν συμπληρωματικά με αυτούς. Σε ορισμένες περιπτώσεις όμως της Δανίας και της Αγγλίας, ο ίδιος Φορέας έχει την ευθύνη τόσο για την αξιολόγηση του σχολείου όσο και για την συνολική αξιολόγηση του εκπαιδευτικού συστήματος (EVA- Danish Institute for Evaluation στη Δανία και Ofsted στην Αγγλία).

Οι περισσότεροι από αυτούς τους φορείς έχουν πολλαπλή αποστολή, πέραν της αξιολόγησης. Στην Αγγλία για παράδειγμα το Ofsted είναι υπεύθυνο για τους ελέγχους σε σχολεία, ρύθμιση και έλεγχο προσχολικής φροντίδας, παρακολούθηση της εκπαίδευσης πολιτών έως την ηλικία των 19 ετών. Παράλληλα έχει ρόλο συμβούλου του Υπουργείου σε

ΜΕΛΕΤΗ ΑΠΟΤΥΠΩΣΗΣ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ ΤΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ

ευρύ φάσμα θεμάτων, διενεργεί έρευνες, αναλύει και αξιολογεί τάσεις και εξελίξεις φαινόμενο που επηρεάζουν την εκπαιδευτική πολιτική κλπ.

Παρόλα αυτά οι διάφοροι οργανισμοί και φορείς μπορούν να ομαδοποιηθούν βάσει της κύριας λειτουργίας τους ως ακολούθως:

□ **Φορείς Αξιολόγησης**

Εμπλέκονται στη μελέτη και έρευνα για την παροχή πληροφοριών στις αρμόδιες εθνικές αρχές σχετικά με το βαθμό στον οποίο το εκπαιδευτικό σύστημα ανταποκρίνεται στους τιθέμενους στόχους. Συμμετέχουν επίσης σε διεθνείς έρευνες στα πλαίσια της Ε. Ε. , του OECD κλπ.

□ **Ερευνητικοί Φορείς**

Οι αρχές συχνά αναθέτουν σε Πανεπιστήμια ή άλλου είδους φορείς δημόσιου χαρακτήρα την έρευνα ή την υλοποίηση πιλοτικών προγραμμάτων. Αρκετοί οργανισμοί είναι ανεξάρτητοι από τη κρατική διοίκηση, όπως για παράδειγμα στην Αγγλία τα εθνικό ίδρυμα εκπαιδευτικής έρευνας (National Foundation for Educational Research - NFER). Ιδιωτικοί φορείς αναλαμβάνουν επίσης τέτοιου είδους έργα όπως για παράδειγμα στη Ολλανδία όπου το αρμόδιο υπουργείο αναθέτει τέτοιου είδους μελέτες τόσο σε Πανεπιστήμια όσο και σε ιδιωτικές εταιρίες.

□ **Φορείς Διαχείρισης Δεδομένων**

Ορισμένοι οργανισμοί, δημόσιου κατά κύριο λόγο χαρακτήρα, έχουν την ευθύνη συλλογής , επεξεργασίας και διαχείρισης των δεδομένων με σκοπό να τα θέτουν στη διάθεση των διαμορφωτών πολιτικής και του ευρύτερου κοινού τα αναγκαία στατιστικά στοιχεία και αναλύσεις.

□ **Συντονιστικοί Φορείς**

Αυτού του είδους η λειτουργία είναι κυρίως απαραίτητη σε χώρες όπου το εκπαιδευτικό σύστημα είναι αποκεντρωμένο (Ισπανία, Σουηδία, Φινλανδία κλπ) και χρειάζεται συγκέντρωση και συγκερασμός πολλές φορές ετερόκλιτων στοιχείων ώστε να δημιουργηθεί πλήρης εικόνα σε εθνικό επίπεδο.

Πίνακας 1. Φορείς Εθνικών Συστημάτων Αξιολόγησης

Φορείς Αξιολόγησης	Ερευνητικοί Φορείς	Φορείς Διαχείρισης Δεδομένων	Συντονιστικοί Φορείς
Γαλλία <i>Inspection générale de l'éducation nationale (IGEN)</i> Κάθε χρόνο το υπουργείο αναθέτει την αξιολόγηση κάθε πλευράς της εκπαίδευσης (προγράμματα σπουδών, παιδαγωγικές μέθοδοι, διαδικασίες πρακτικές κλπ) στην πρωτοβάθμια και δευτεροβάθμια εκπαίδευση. http://www.education.gouv.fr/pid78/igen-inspection-generale-education-	Δανία <i>Danish University of Education (DPU)</i> Ιδρύθηκε το 2000 ως αυτόνομο ίδρυμα ανώτατης εκπαίδευσης υπό την εποπτεία του αρμόδιου υπουργείου. Έχει ρόλο την προώθηση της έρευνας στο τομέα της εκπαίδευσης και της ποιότητας στις παιδαγωγικές πρακτικές και μεθόδους. http://www.dpu.dk	Φινλανδία <i>Statistics Finland</i> Συλλέγει, αναλύει και δημοσιοποιεί πληροφορίες και στατιστικά στοιχεία εκπαιδευτικού χαρακτήρα καθώς και στοιχεία αξιολόγησης του τομέα συστήματος. http://www.stat.fi/til/kou_en.html	Spain <i>Alta Inspección (Senior Inspection)</i> Εθνικός οργανισμός ο οποίος έχει την ευθύνη ελέγχου εφαρμογής των γενικών αρχών και κατευθύνσεων του εκπαιδευτικού συστήματος από τις αυτόνομες κοινότητες. http://www.mec.es/educa/jsp/plantilla.jsp?area=ccaa&id=31

ΜΕΛΕΤΗ ΑΠΟΤΥΠΩΣΗΣ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ ΤΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ

nationale.html			
<p>Ισπανία</p> <p><i>Institute of Evaluation – former INECSE (National Institute for Evaluation and Quality of the Education System)</i></p> <p>Ιδρύθηκε το 2006 και είναι αρμόδιο για την αξιολόγηση του εκπαιδευτικού συστήματος για λογαριασμό του αρμόδιου υπουργείου.</p> <p>http://www.institutoevaluacion.mec.es</p>	<p>Αγγλία</p> <p><i>the National Foundation for Educational Research (NFER),</i></p> <p>Ιδρύθηκε το 1946 ως μη κερδοσκοπικός ανεξάρτητος ερευνητικός οργανισμός. Έχει την ευθύνη υλοποίησης ερευνητικών έργων και αντίστοιχων δραστηριοτήτων τις οποίες του αναθέτουν η κεντρική κυβέρνηση, οι τοπικές αρχές, δημόσιοι φορείς και ανεξάρτητοι εκπαιδευτικοί οργανισμοί.</p> <p>http://www.nfer.ac.uk/index.cfm</p> <p>Έχει επίσης την ευθύνη διαχείρισης μιας βάσης δεδομένων σχετικά</p>	<p>Δανία</p> <p><i>Danish Evaluation Institute</i></p> <p>Είναι το εθνικό κεντρικό σημείο αναφοράς και τεχνογνωσίας για όλα τα θέματα που σχετίζονται με την αξιολόγηση της εκπαίδευσης.</p> <p>Παράγει, συνθέτει και επικοινωνεί την εθνική και διεθνή εμπειρία στο πεδίο της αξιολόγησης της εκπαίδευσης.</p> <p>http://www.eva.dk/</p>	<p>Φινλανδία</p> <p><i>Finnish Education Evaluation Council</i></p> <p>Σε συνεργασία με το υπουργείο είναι από το 2003 υπεύθυνο για τον σχεδιασμό, συντονισμό και διαχείριση της αξιολόγησης της εκπαίδευσης.</p> <p>http://www.edev.fi</p>

ΜΕΛΕΤΗ ΑΠΟΤΥΠΩΣΗΣ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ ΤΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ

	<p>με την εκπαιδευτική έρευνα στη Μεγάλη Βρετανία (CERUK) http://www.ceruk.ac.uk/ceruk/)</p>		
--	---	--	--

4.2.2 Η Πολλαπλότητα των Φορέων Αξιολόγησης

Εύκολα μπορεί κανείς να διαπιστώσει μια τάση επικάλυψης ή αλληλοκάλυψης αρμοδιοτήτων των φορέων και οργανισμών που εμπλέκονται σε θέματα αξιολόγησης. Για παράδειγμα στη Τσεχία, η αξιολόγηση αναπτύσσεται σε τρία επίπεδα: το υπουργείο, οι περιφερειακές αρχές, ο οργανισμός επιθεώρησης των σχολείων είναι υποχρεωμένοι να συντάσσουν ετήσιες αναφορές για το εκπαιδευτικό σύστημα. Παράλληλα, ένας άλλος φορέας, το Ερευνητικό Ινστιτούτο Εκπαίδευσης (Výzkumný ústav pedagogický Praxe) έχει την ευθύνη χάραξης στρατηγικής στην ανάπτυξη της εκπαίδευσης και το έλεγχο των υφιστάμενων εκπαιδευτικών μοντέλων.

Η επικάλυψη μπορεί βέβαια να παρέχει την ευκαιρία διασταύρωσης και επαλήθευσης των στοιχείων αλλά συνήθως αποτελεί πηγή πολυπλοκότητας και σύγχυσης για το σύστημα αξιολόγησης και οδηγεί σε γραφειοκρατικά φαινόμενα.

Για να διασφαλίσουν τη συμβατότητα των δραστηριοτήτων των διαφόρων φορέων που εμπλέκονται στην αξιολόγηση σε μερικές χώρες δημιουργήθηκε ένα συντονιστικό όργανο. Για παράδειγμα στη Φινλανδία, ένα Συμβούλιο Αξιολόγησης της Εκπαίδευσης (Finnish Education Evaluation Council) από το 2003 και σε συνεργασία με το Υπουργείο Παιδείας έχει την ευθύνη σχεδιασμού, συντονισμού, διαχείρισης και ανάπτυξης της εκπαιδευτικής αξιολόγησης.

Άλλα κράτη βρήκαν λύση απλοποιώντας τις διαδικασίες: έως το τέλος της σχολικής χρονιάς 2004/2005, ο οργανισμός Ofsted είχε την ευθύνη αξιολόγησης της εκπαίδευσης και κατάρτισης για τους μεταξύ 14 και 19 χρονών εκπαιδευόμενους μέσω ενός μηχανισμού ελέγχου σε όλη την Αγγλία, και σε συνεργασία με την Επιτροπή Επιθεώρησης (Audit Commission) επέβλεπε τις τοπικές εκπαιδευτικές αρχές στους δικούς τους ελέγχους. Αυτοί οι διακριτοί έλεγχοι και επιθεωρήσεις αντικαταστάθηκαν (Children Act 2004) από μια κοινή ανασκόπηση (joint area review – JAR). Όλες οι υπηρεσίες που παρέχονται από τις τοπικές αρχές σε παιδιά και νέους και μεγάλο εύρος υπηρεσιών που παρέχονται από άλλες υπηρεσίες και οργανισμούς ανασκοπούνται, ελέγχονται και αξιολογούνται κάτω από ένα κοινό πρίσμα και ενιαία διαδικασία.

4.3 Πρακτικές Αξιολόγησης του Εκπαιδευτικού Συστήματος

Οι μέθοδοι και τεχνικές που χρησιμοποιούνται για την συνολική αξιολόγηση του συστήματος εκπαίδευσης είναι λίγο πολύ κοινές στο σύνολο των Ευρωπαϊκών Κρατών, και συνοψίζονται:

4.3.1 Μελέτες Αξιολόγησης

1.1.1. Μελέτες Αξιολόγησης

Η αξιολόγηση του εκπαιδευτικού συστήματος επικεντρώνεται στη συγκριτική αξιολόγηση σε εθνικό και διεθνές επίπεδο, στην αξιολόγηση της κατάστασης της παιδείας σε μεμονωμένους τομείς της εκπαίδευσης και τύπους ιδρυμάτων, καθώς και στη θεματική αξιολόγηση.

Συγκριτική αξιολόγηση σημαίνει ότι τα κύρια εκπαιδευτικά αποτελέσματα συγκρίνονται με εθνικές και διεθνείς πληροφορίες, με αλλαγές που έχουν παρουσιαστεί ή στόχους που έχουν τεθεί. Οι αξιολογήσεις της κατάστασης της παιδείας και οι θεματικές αξιολογήσεις έχουν να κάνουν με τις ποικίλες αξιολογήσεις ενός συγκεκριμένου τομέα (όπως είναι το σχολείο γενικής παιδείας ή ειδικής αγωγής) ή ενός εκπαιδευτικού θεματικού πεδίου (όπως είναι οι οδηγίες στο μάθημα της φυσικής).

Οι συστηματικές αξιολογήσεις βασίζονται συχνά στην εξωτερική αξιολόγηση των ιδρυμάτων (βλ. δεύτερο κεφάλαιο): τα αποτελέσματα των εσωτερικών αξιολογήσεων των σχολείων συγκεντρώνονται σε κεντρικό επίπεδο προκειμένου να διαμορφωθεί μια σφαιρική εικόνα της κατάστασης της εκπαιδευτικής προσφοράς (μερικές φορές μια πρώτη συγκέντρωση δεδομένων γίνεται από τις τοπικές εκπαιδευτικές αρχές, όπως στη Σουηδία ή τις περιφερειακές αρχές, όπως στην Τσεχία).

Σε κάποιες χώρες, αυτές οι συστηματικές αξιολογήσεις θα υποβληθούν σε ετήσιες αναφορές. Για παράδειγμα στην Τσεχία, η ČŠI (Επιθεώρηση Τσεχικών Σχολείων) εκπονεί μια ετήσια αναφορά στην οποία συνοψίζονται τα ευρήματα σχετικά με την τρέχουσα κατάσταση της εκπαίδευσης και του εκπαιδευτικού συστήματος, όπως αυτά προκύπτουν από τις επιθεωρήσεις που διενεργήθηκαν στα εκπαιδευτικά ιδρύματα την προηγούμενη σχολική χρονιά. Παρομοίως, στην Ολλανδία, η Επιθεώρηση εκδίδει ετήσιες Αναφορές περί Εκπαίδευσης στον τομέα της παιδείας στο σύνολό του, βασισμένη στα αποτελέσματα των σχολικών επιθεωρήσεων και σε σχετική πληροφόρηση από άλλους οργανισμούς.

ΜΕΛΕΤΗ ΑΠΟΤΥΠΩΣΗΣ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ ΤΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ

Κάποια περιστασιακά προγράμματα αξιολόγησης πολύ συχνά εξαρτώνται από συγκεκριμένες συγκυρίες όπως εκπαιδευτική μεταρρύθμιση, έντονος προβληματισμός για ορισμένες ομάδες μαθητών, εισαγωγή ενός νέου θεματικού πεδίου και ούτω καθεξής.

Ειδική πρακτική

Τσεχία (CZ) – Μια συστηματική διενέργεια αξιολόγησης σε 3 επίπεδα

Στην Τσεχία, η διενέργεια αξιολόγησης είναι συστηματική (ετήσια) και αναπτύσσεται σε 3 επίπεδα: το Υπουργείο Παιδείας, Νεολαίας και Άθλησης, τις περιφερειακές αρχές και τη ČŠI.

□ Από το 1997, το Υπουργείο Παιδείας εκπονεί την Ετήσια Αναφορά σχετικά με την Κατάσταση και την Ανάπτυξη του εκπαιδευτικού συστήματος στη Δημοκρατία της Τσεχίας και την καταθέτει στην κυβέρνηση. Το πρώτο μέρος της αναφοράς αναλύει την κατάσταση και ανάπτυξη του εκπαιδευτικού συστήματος στη διάρκεια της τελευταίας περιόδου, συμπεριλαμβανομένου του οικονομικού, κοινωνικού και δημογραφικού πλαισίου, ενώ το δεύτερο μέρος αφιερώνεται σε ένα συγκεκριμένο θέμα. Αυτή η Ετήσια Αναφορά βασίζεται σε στατιστικά και οικονομικά δεδομένα, αλλά και στην ετήσια αναφορά της Επιθεώρησης Τσεχικών Σχολείων, περιφερειακών ετήσιων αναφορών και σε άλλες πηγές πληροφόρησης.

□ Οι περιφερειακές αρχές διενεργούν την αξιολόγηση του εκπαιδευτικού συστήματος στην περιφέρεια και εκπονούν μια αναφορά σχετικά με την κατάσταση και ανάπτυξη του εκπαιδευτικού συστήματος στην περιφέρεια. Αυτή η αναφορά κατατίθεται στην Περιφερειακή Συνέλευση και το Υπουργείο. Η δομή και οι στόχοι της ετήσιας αναφοράς της περιφέρειας καταγράφονται βάσει του κανονισμού. Η ετήσια αναφορά στη περιφέρεια αποτυπώνει την τρέχουσα κατάσταση και αξιολογεί αλλαγές σε σύγκριση με προηγούμενη ανάπτυξη σε πολλούς και διαφορετικούς τομείς, μεταξύ άλλων: προσχολική εκπαίδευση, βασική εκπαίδευση, δευτεροβάθμια εκπαίδευση, τριτοβάθμια επαγγελματική εκπαίδευση, βασική καλλιτεχνική εκπαίδευση και εκμάθηση ξένων γλωσσών, καθώς και εκπαίδευση για την ανάπτυξη προσωπικών ενδιαφερόντων, συμβουλευτικές υπηρεσίες, σχολικά ιδρύματα, προσωπικό στην εκπαίδευση, επιμόρφωση των διορισμένων δασκάλων και καθηγητών κ. λ. π.

□ Τέλος, η Επιθεώρηση Τσεχικών Σχολείων συνοψίζει τη γνώση που αποκόμισε από τη διενέργεια των επιθεωρήσεων σε θεματικές αναφορές. Οι ετήσιες αναφορές της

ΜΕΛΕΤΗ ΑΠΟΤΥΠΩΣΗΣ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ ΤΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ

περιέχουν συνοπτικά τα ευρήματα της τρέχουσας κατάστασης της εκπαίδευσης και του εκπαιδευτικού συστήματος όπως προκύπτουν από τις επιθεωρήσεις που διενεργήθηκαν κατά τη διάρκεια της περασμένης σχολικής χρονιάς και δημοσιεύονται ετησίως κάθε Δεκέμβριο. Επιπλέον, η Επιθεώρηση Τσεχικών Σχολείων οργανώνει τοπικές επιθεωρήσεις για να εποπτεύσει τρέχοντα εκπαιδευτικά ζητήματα (π. χ. το 2005, οι επιθεωρήσεις εστίασαν στην εκπαίδευση αλλοδαπών, στην εσωτερική αξιολόγηση των σχολείων, στην αξιοποίηση των ICT (τεχνολογίες πληροφορικής και επικοινωνιών), στην επέκταση των ωρών των εκπαιδευτικών προγραμμάτων για τη βασική εκπαίδευση.

1.1. 2. Έρευνα και πιλοτικά προγράμματα

Αναπτύσσονται σε περιφερειακό και εθνικό επίπεδο ή συνίστανται στη συμμετοχή σε διεθνείς έρευνες όπως είναι το πρόγραμμα OECD που φέρει τον τίτλο Πρόγραμμα για τη Διεθνή Αξιολόγηση Σπουδαστών (PISA – Programme of International Student Assessment), το οποίο στοχεύει στον καθορισμό συγκεκριμένων κριτηρίων σχετικής αξιολόγησης των επιδόσεων των μαθητών ή η Τρίτη Διεθνής Μαθηματική και Επιστημονική Μελέτη (TIMSS – Third International Mathematics and Science Study), ένα σχέδιο του Διεθνούς Συνδέσμου για την Αξιολόγηση Εκπαιδευτικού Επιτεύγματος (IEA- International Educational Achievement), το οποίο αποσκοπεί στην αξιολόγηση της εκπαίδευσης στα μαθηματικά, τη φυσική και τη χημεία στον πληθυσμό, στις ηλικίες των εννέα έως δεκατριών ετών και σε μαθητές που φοιτούν στην τελευταία τάξη της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης.

Ενδιαφέρουσα πρακτική

Γερμανία – Το πιλοτικό πρόγραμμα «Ποιοτική Βελτίωση σε Σχολεία και Σχολικά Συστήματα»

Τα Ομόσπονδα Κρατίδια κατέληξαν σε συμφωνία με την Ομοσπονδία προκειμένου να συνδέσει κάποιες από τις μετρήσεις του με ένα πιλοτικό πρόγραμμα που φέρει τον τίτλο «Ποιοτική Βελτίωση σε Σχολεία και Σχολικά Συστήματα». Κεντρικό ζήτημα σε αυτό αποτελεί η γενική ποιότητα της επίδοσης και οι αναγκαίοι καταστατικοί όροι καθενός σχολείου ξεχωριστά και των αντίστοιχων σχολικών συστημάτων. Ο αναπτυξιακός στόχος είναι να αυξηθεί η εκπαιδευτική επίδοση και στα δυο επίπεδα. Περισσότερα από 180 σχολεία όλων των τύπων συμμετείχαν στο πενταετές πιλοτικό πρόγραμμα (2000-2004).

4.3.2 Δεδομένα και στατιστική

Η αξιοποίηση της στατιστικής έχει αυξηθεί τα τελευταία χρόνια λόγω του αυξανόμενου ενδιαφέροντος από μέρους των μέσων επικοινωνίας, των Δήμων και του κοινού εν γένει για τα σχολικά αποτελέσματα. Οι στατιστικές μετρήσεις επικεντρώνονται κυρίως στα μαθησιακά αποτελέσματα: κερτημένη γνώση από τους μαθητές, επίδραση στα κοινωνικά φαινόμενα (για παράδειγμα, ενσωμάτωση των νεαρών μεταναστών, ισότητα των δύο φύλων) και ούτω καθεξής.

Κάποιοι οργανισμοί που ειδικεύονται στις εθνικές στατιστικές συνεισφέρουν σε αυτή την εργασία σε συνεργασία με εκπαιδευτικά ιδρύματα. Στη Σουηδία, τα στατιστικά δεδομένα και οι ποιοτικές αναφορές από τα σχολεία και τους Δήμους συγκεντρώνονται σε ετήσια βάση. Η Statistics Sweden είναι ένας οργανισμός που αναλαμβάνει να συλλέξει μεγάλο όγκο δεδομένων, τα οποία στη συνέχεια υπόκεινται σε επεξεργασία από τη Σουηδική Εθνική Υπηρεσία για την Εκπαίδευση (Skolverket) και δημοσιεύονται σε ετήσιες αναφορές. Υπάρχουν διαθέσιμα στοιχεία για αποτελέσματα εξετάσεων, βαθμολογίες σε σχολεία υποχρεωτικής εκπαίδευσης, στατιστικά στοιχεία για μαθητές, κατάλογος όλων των σχολείων, των δασκάλων και του εκπαιδευτικού προσωπικού καθώς και στοιχεία για τις εκπαιδευτικές δαπάνες. Επίσης, υπάρχουν διαθέσιμοι καθοριστικοί δείκτες όπως η αναλογία μαθητών/δασκάλων, σχολικών πηγών, κοινωνικού υπόβαθρου κ. λ. π.

4.3.3 Σφυγμομετρήσεις της κοινής γνώμης

Επιπρόσθετα, θα μπορούσε να εξεταστεί το ενδεχόμενο χρήσης των σφυγμομετρήσεων της κοινής γνώμης που αφορούν στην εκπαίδευση και στο εκπαιδευτικό σύστημα ως ένας τύπος εργαλείου για την αξιολόγηση.

Στην Τσεχία, τέτοιες σφυγμομετρήσεις οργανώνονται από το Ινστιτούτο για την Πληροφόρηση περί Εκπαίδευσης και από το Δημόσιο Κέντρο Έρευνας της Κοινής Γνώμης. Από το 2003, το Ινστιτούτο για την Πληροφόρηση περί Εκπαίδευσης διενεργεί έρευνες ταχείας δημοσκοπήσης (Rapid Polling surveys), οι οποίες είναι έρευνες που καταγράφουν τη γνώμη των διευθυντών ενός αντιπροσωπευτικού δείγματος σχολείων και σχολικών εγκαταστάσεων πάνω σε τοπικά ζητήματα εκπαιδευτικής πολιτικής. Στόχος είναι να καταγραφεί η γρήγορη αντίδραση και να βοηθηθεί το Υπουργείο Παιδείας, Νεολαίας και Άθλησης στη λήψη αποφάσεων, στη σκιαγράφηση της κατάστασης και στο σχεδιασμό της εκπαιδευτικής πολιτικής. Οι έρευνες, οι οποίες περιέχουν 5 έως 8 ερωτήσεις, οργανώνονται ανά τρίμηνα. Το 2005, για παράδειγμα, ένας τρίμηνος κύκλος της έρευνας εστίασε στην αξιολόγηση των μαθητών και στην εσωτερική αξιολόγηση των σχολείων.

ΜΕΛΕΤΗ ΑΠΟΤΥΠΩΣΗΣ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ ΤΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ

Φυσικά, τα ποικίλα αυτά εργαλεία καθώς και άλλα χρησιμοποιούνται συγχρόνως για να αξιολογήσουν ένα συγκεκριμένο θέμα ή τομέα της εκπαίδευσης όπως δείχνει το ακόλουθο παράδειγμα στη Φινλανδία.

Ενδιαφέρουσα πρακτική

Φινλανδία – Εποπτεία και αξιολόγηση ενός νέου θεματικού πεδίου: το «Σφαιρικό εκπαιδευτικό πρόγραμμα 2010»

Το 2007, το Υπουργείο Παιδείας κυκλοφόρησε ένα δημοσίευμα με τον τίτλο «Σφαιρική εκπαίδευση 2010», το οποίο παρουσιάζει ένα πρόγραμμα αξιολόγησης και εποπτείας της σφαιρικής εκπαίδευσης.

Μέτρα που προγραμματίστηκαν:

Βαρόμετρο

Ένα «βαρόμετρο σφαιρικής εκπαίδευσης» θα καταμετρά συστηματικά τις γνώμες.

Σεμινάρια παρακολούθησης

Σεμινάρια παρακολούθησης θα διοργανώνονται σε τακτά χρονικά διαστήματα ώστε να αξιολογείται η κατάσταση και το μέλλον της σφαιρικής εκπαίδευσης. Η διάδοση των καλύτερων πρακτικών στα σεμινάρια θα υποστηρίζεται και θα προωθείται.

Τράπεζα Εξειδικευμένων Δεδομένων

Προς χρήση σε σχολεία, θα συλλέγονται πληροφορίες σχετικά με τους συντελεστές της σφαιρικής εκπαίδευσης, συμπεριλαμβανομένων και εκείνων των οποίων η αυθεντία δεν έχει ακόμη αξιοποιηθεί πλήρως. Μεταξύ αυτών συγκαταλέγονται μετανάστες και άνθρωποι με μακρά πείρα στην αναπτυξιακή συνεργασία.

Ποιοτική αξιολόγηση

Θα διενεργείται ποιοτική αξιολόγηση προκειμένου να παρέχονται εργαλεία αξιολόγησης για δασκάλους, σχολεία και οργανισμούς πολιτών. Θα αναπτυχθούν μετρήσεις και πρακτικές αξιολόγησης από συναδέλφους.

ΜΕΛΕΤΗ ΑΠΟΤΥΠΩΣΗΣ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ ΤΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ

Ως μέρος του συστήματος ποιοτικής διασφάλισης, θα αναπτυχθούν κριτήρια για την αξιολόγηση του περιεχομένου της σφαιρικής εκπαίδευσης προς ενίσχυση της σφαιρικής εκπαίδευσης κατά την πρώτη παιδική ηλικία, σε σχολεία και οργανισμούς πολιτών.

□ Έρευνα κατά τομείς το 2008 - 2010

Θα εκπονηθούν μελέτες για να βρεθεί και να αναλυθεί η κατάσταση, απόδοση και οι προϋποθέσεις της σφαιρικής εκπαίδευσης στη Φινλανδία. Η εφαρμογή του εν λόγω προγράμματος θα αξιολογηθεί το 2008 για μια ενδιάμεση αναφορά, ενώ η τελική αξιολόγηση θα γίνει το 2010.

Στόχος της έρευνας κατά τομείς είναι να συλλέγουν στοιχεία αξιολόγησης και ανατροφοδότησης και να τεθούν στην κατεύθυνση δημιουργίας ενός ρεύματος για την ανάπτυξη και την αλλαγή.

Ποιοι δείκτες σε εθνικό επίπεδο;

Εδώ και μερικά χρόνια, η Ευρωπαϊκή Ένωση έχει καθορίσει κάποιους στρατηγικούς στόχους αναφορικά με την παιδεία, ιδιαίτερα μετά τη Σύνοδο Αρχηγών Κρατών της Λισσαβόνας (2000) για την παιδεία και την κατάρτιση και τη Σύνοδο της Κοπεγχάγης (2002) για την επαγγελματική κατάρτιση. Προκειμένου να εποπτευθεί η εξέλιξη των διαφόρων εθνικών συστημάτων και η πρόοδος στην κατεύθυνση επίτευξης των ευρωπαϊκών στόχων, καθορίστηκε ένα κατευθυντήριο πλαίσιο δεικτών και σταδιακά εφαρμόζεται.

Το 2006, το Συμβούλιο της ΕΕ και της Κομισιόν έκρουαν τον κώδωνα του κινδύνου στα Κράτη Μέλη επειδή παρά τις προσπάθειες που γίνονται σε όλες τις ευρωπαϊκές χώρες για την προσαρμογή των συστημάτων εκπαίδευσης και κατάρτισης στην κατεύθυνση μιας κοινωνίας και μιας οικονομίας βασισμένης στη γνώση, οι μεταρρυθμίσεις που συντελέστηκαν δεν στάθηκαν στο ύψος των προκλήσεων και ο τρέχων ρυθμός δεν θα δώσει στην Ένωση τη δυνατότητα να εκπληρώσει τους στόχους που τέθηκαν από τη Στρατηγική 1 της Λισσαβόνας. Στην αναφορά τους, ζητούν από τα Κράτη Μέλη να προχωρήσουν στη διαμόρφωση εθνικών στόχων και δεικτών: «Θα πρέπει να αναπτυχθούν

ΜΕΛΕΤΗ ΑΠΟΤΥΠΩΣΗΣ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ ΤΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ

περαιτέρω οι εθνικοί στόχοι και δείκτες, λαμβάνοντας υπόψη τα εν λόγω ευρωπαϊκά σημεία αναφοράς»³.

Πράγματι, οι εξελίξεις σχετικά με τις μεθόδους εποπτείας και αξιολόγησης στις διάφορες χώρες που μελετώνται δείχνουν ότι η επιλογή των κριτηρίων και των δεικτών παίζει σημαντικό ρόλο στην κλίμακα και την αποτελεσματικότητα της αξιολόγησης του εκπαιδευτικού συστήματος. Το ζήτημα της επιλογής και της χρήσης κριτηρίων και δεικτών είναι ένα από τα πλέον σημαντικά πεδία έρευνας σε ευρωπαϊκό και εθνικό επίπεδο.

□ Η επιλογή δεικτών

Στο ζήτημα των κριτηρίων και των δεικτών, το πρωτεύον πρόβλημα είναι η επιλογή τους: ποια κριτήρια θα πρέπει να επιλεγούν, ποιοι δείκτες θα πρέπει να χρησιμοποιηθούν;

Σε επίπεδο ΕΕ, υπάρχουν δυο τύποι διαθέσιμων δεικτών. Πρώτον, μια ομάδα ειδικών εργάστηκε με βάση τις Κοινοτικές στρατηγικές κατευθύνσεις και επέλεξε, το 2000, δεκαέξι δείκτες ποιότητας της Σχολικής Εκπαίδευσης στην Ευρώπη. Έπειτα, μετά την επεξεργασία της Στρατηγικής της Λισαβόνας, καθορίστηκαν 29 δείκτες προόδου, οι οποίοι μετρούν την πρόοδο στην κατεύθυνση του στόχου να καταστούν τα ευρωπαϊκά συστήματα εκπαίδευσης και κατάρτισης σημείο αναφοράς για την ποιότητα σε παγκόσμιο επίπεδο μέχρι το 2010. Από το 2004 κι εντεύθεν, συζητούνται νέοι δείκτες, δίνοντας ιδιαίτερη προσοχή στα ακόλουθα πεδία:

- α) Ικανότητες ζωτικής σημασίας και ιδιαίτερες ικανότητες μάθησης.
- β) Αποτελεσματικότητα επενδύσεων.
- γ) ICT.
- δ) Κινητικότητα.

---

³ ΕΚΣΥΓΧΡΟΝΙΣΜΟΣ ΤΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ ΚΑΙ ΤΗΣ ΚΑΤΑΡΤΙΣΗΣ: ΜΙΑ ΣΥΜΒΟΛΗ ΖΩΤΙΚΗΣ ΣΗΜΑΣΙΑΣ ΣΤΗΝ ΕΥΗΜΕΡΙΑ ΚΑΙ ΤΗΝ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΣΥΝΟΧΗ ΣΤΗΝ ΕΥΡΩΠΗ ΚΟΙΝΗ ΕΝΔΙΑΜΕΣΗ ΕΚΘΕΣΗ ΤΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ ΚΑΙ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΓΙΑ ΤΟ 2006, ΣΧΕΤΙΚΑ ΜΕ ΤΗΝ ΠΡΟΟΔΟ ΣΤΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΤΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ «ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΚΑΤΑΡΤΙΣΗ 2010» (ΕΕΕΕ 1.4.2006/C 79)

ΜΕΛΕΤΗ ΑΠΟΤΥΠΩΣΗΣ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ ΤΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ

- ε) Εκπαίδευση ενηλίκων.
- στ) Επαγγελματική εκπαίδευση και κατάρτιση.
- ζ) Γλώσσες.
- η) Επαγγελματική ανάπτυξη δασκάλων και εκπαιδευτών.
- θ) Κοινωνική συνοχή και ενεργή συμμετοχή του πολίτη.

Για μερικούς από αυτούς τους δείκτες έχουν προταθεί ποσοτικοί στόχοι για το 2010 και επικυρώθηκαν από τα Κράτη Μέλη προκειμένου να αξιολογούν την πρόοδο που επιτεύχθηκε στους τρεις κύριους στόχους για την ευρωπαϊκή στρατηγική (δηλαδή: τη βελτίωση της ποιότητας των συστημάτων εκπαίδευσης και κατάρτισης, τη διευκόλυνση της πρόσβασης όλων των ατόμων στην εκπαίδευση και την κατάρτιση και το άνοιγμα των συστημάτων εκπαίδευσης και κατάρτισης στον ευρύτερο κόσμο).

Μερικά από τα εθνικά συστήματα ακολουθούν τις εξελίξεις της ΕΕ. Στην Ισπανία για παράδειγμα, από το 2000, το Ινστιτούτο Αξιολόγησης (Instituto de Evaluacion) καταστρώνει δυο φορές ετησίως το σχεδιασμό ενός συστήματος δεικτών πάνω στο εκπαιδευτικό σύστημα. Αυτοί οι δείκτες προσδιορίζουν πέντε διαστάσεις: πλαίσιο της εκπαίδευσης, πηγές, προσέλευση στο σχολείο, διαδικασίες και εκπαιδευτικά αποτελέσματα. Το 2002, στους υπάρχοντες δείκτες προστέθηκαν κάποιοι συγκεκριμένοι δείκτες αναφορικά με τη δια βίου εκπαίδευση, τον αριθμό των ωρών παροχής ανά περιοχή, την ομαδοποίηση των σπουδαστών, την ακαδημαϊκή επίβλεψη και εποπτεία. Από την άλλη, άλλοι δείκτες τροποποιήθηκαν διαμορφώνοντας έναν συνολικό αριθμό 32 δεικτών. Το 2004, ο αριθμός των δεικτών αυξήθηκε ώστε να συμπεριλάβει τους δείκτες αναφοράς που εισήγαγε η Στρατηγική της Λισσαβόνας για το 2010.

Άλλα εθνικά συστήματα έχουν τους δικούς τους δείκτες ή βρίσκονται ακόμη σε πειραματικό στάδιο των δικών τους δεικτών.

Στη φλαμανδική κοινότητα του Βελγίου, το Τμήμα Εκπαίδευσης χρησιμοποιεί από το 1998 το αποκαλούμενο μοντέλο CIPO (πλαίσιο – εισροή – διαδικασία – εκροή) ως το κατευθυντήριο πλαίσιο για τους δείκτες. Αποτελείται από 28 δείκτες (4 δείκτες κοινωνικού περιβάλλοντος, 14 δείκτες εισροής, 4 δείκτες διαδικασίας και 6 δείκτες εκροής).

Στη Φινλανδία, στην πρωτοβάθμια και δευτεροβάθμια εκπαίδευση, το Εθνικό Συμβούλιο Εκπαίδευσης δημιουργεί δείκτες δυο τύπων. Πρώτον, υπάρχουν ετήσιοι δείκτες, οι οποίοι

ΜΕΛΕΤΗ ΑΠΟΤΥΠΩΣΗΣ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ ΤΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ

είναι λιγότεροι σε αριθμό και στοχεύουν στην κάλυψη μιας συνεχούς παραγωγής των πιο σημαντικών αριθμητικών εποπτικών δεδομένων πάνω στα εκπαιδευτικά αποτελέσματα. Δεύτερον, για πιο λεπτομερείς ανασκοπήσεις σχετικά με την κατάσταση της εκπαίδευσης που δημοσιεύονται σε τακτά διαστήματα μερικών χρόνων, σταχυολογούνται εκτεταμένα περιοδικά στοιχεία με βάση τους δείκτες από τους διάφορους τομείς των εκπαιδευτικών αποτελεσμάτων.

Ο πίνακας που ακολουθεί δίνει αντιπροσωπευτικά παραδείγματα αναπτυγμένων δεικτών κατευθυντήριου πλαισίου. Μια γενική παρατήρηση που μπορεί να κάνει κανείς είναι ότι η πλειοψηφία των χρησιμοποιούμενων δεικτών από τις χώρες που μελετούνται είναι περισσότερο δείκτες εποπτείας παρά δείκτες ποιότητας.

Μπορούν να εντοπιστούν τρεις βασικές κατηγορίες εμφανιζόμενων κατ' εξακολούθηση δεικτών: δείκτες που αφορούν το πλαίσιο και τα ιδρύματα, δείκτες που αφορούν εκπαιδευτικές δραστηριότητες, δείκτες που αφορούν αποτελέσματα.

ΜΕΛΕΤΗ ΑΠΟΤΥΠΩΣΗΣ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ ΤΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ

Παραδείγματα Κρατικών Συστημάτων Δεικτών σε σύγκριση με τους δείκτες της Ε.Ε. για τη ποιότητα της εκπαίδευσης

Δείκτες Ποιότητας ..... Δείκτες Παρακολούθησης				
	<i>ΕΕ</i>	<i>Δανία</i>	<i>Βέλγιο (Φλαμανδική κοινότητα)</i>	<i>Ισπανία</i>
	<i>Δεκάεξι δείκτες για την αξιολόγηση της ποιότητας της εκπαίδευσης (2000)</i>	<i>Δείκτες Ποιότητας στην Επαγγελματική Εκπαίδευση και Κατάρτιση</i>	<i>Μοντέλο CIPO 'context-input-process-output'</i>	<i>(Instituto Nacional de Calidad y Evaluación – 2002)</i>
Πλαίσιο και Σχολεία	<p><i>Δείκτες πόρων και υποδομών:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Εκπαίδευση και κατάρτιση των εκπαιδευτικών ▪ Ποσοστά συμμετοχής στην προσχολική εκπαίδευση ▪ Αριθμός μαθητών ανά ηλεκτρονικό υπολογιστή ▪ Εκπαιδευτική δαπάνη ανά μαθητή <p><i>Παρακολούθηση της σχολικής εκπαίδευσης</i></p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Αξιολόγηση και 	<p>Οι οργανισμοί που παρέχουν αρχική Επαγγελματική Εκπαίδευση πρέπει να διαθέτουν:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Σύστημα Διαχείρισης Ποιότητας ▪ Διαδικασίες αυτό-αξιολόγησης σε οκτώ κρίσιμους τομείς ▪ Σχέδιο για την συνεχή παρακολούθηση και την δημοσίευση των αποτελεσμάτων 	<p><i>Δημογραφικό πλαίσιο της εκπαίδευσης</i></p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Ενήλικες που έχουν ολοκληρώσει τη βασική εκπαίδευση ▪ Εμπιστοσύνη στην εκπαίδευση <p><i>Εισροές</i></p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Συμμετοχή στην εκπαίδευση ▪ Συμμετοχή στην υποχρεωτική εκπαίδευση ▪ Συμμετοχή στην ειδική 	<p><i>Γενικοί Δείκτες</i></p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Ποσοστό του πληθυσμού σε σχολική ηλικία ▪ ΑΕΠ ανά κάτοικο ▪ Σχέση πληθυσμού οικονομικής δραστηριότητας (ποσοστό ανέργων προς εργαζόμενους) ▪ Επίπεδο σπουδών ενήλικου πληθυσμού ▪ Προσδοκία των γονέων για τη μέγιστη εκπαιδευτική βαθμίδα που θα

ΜΕΛΕΤΗ ΑΠΟΤΥΠΩΣΗΣ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ ΤΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ

	<p>οργάνωση της σχολικής εκπαίδευσης</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Συμμετοχή των γονέων 		<p>εκπαίδευση, ολοκληρωμένη εκπαίδευση, τάξεις υποδοχής</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Πολιτικές προτεραιότητες Εκπαίδευσης ▪ Συμμετοχή στην Τριτοβάθμια Εκπαίδευση ▪ Συμμετοχή στην εκπαίδευση ενηλίκων ▪ Αριθμός σχολείων ▪ Αναλογία μαθητών και εκπαιδευτικού προσωπικού ▪ Εκπαιδευτικό προσωπικό ▪ Αρχική κατάρτιση εκπαιδευτικών ▪ Αμοιβές εκπαιδευτικών ▪ Δημόσια δαπάνη στην εκπαίδευση ως ποσοστό του ΑΕΠ ▪ Δημόσια δαπάνη ανά μαθητή ▪ Δαπάνες σε σχολεία ανά είδος σχολείου και τύπο δαπάνης ▪ Κόστος εκπαίδευσης στην δευτεροβάθμια εκπαίδευση 	<p>παρακολουθήσουν τα παιδιά τους</p> <p><i>Δείκτες πόρων</i></p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Δημόσια δαπάνη στην εκπαίδευση ως ποσοστό του ΑΕΠ ▪ Δημόσιες δαπάνες στη παιδία ▪ Δαπάνες στην εκπαίδευση ανά μαθητή ▪ Ποσοστό εκπαιδευτικών μεταξύ του ενεργού πληθυσμού ▪ Μαθητές ανά εκπαιδευτικό
Διαδικασίες και			<i>Διαδικασίες</i>	<i>Δείκτες Εκπαίδευσης</i>

ΜΕΛΕΤΗ ΑΠΟΤΥΠΩΣΗΣ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ ΤΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ

<p>Εκπαιδευτικές Δραστηριότητες</p>			<ul style="list-style-type: none"> ▪ Ώρες διδασκαλίας ▪ Κλίμα σχολείου και τάξης ▪ Υπολογιστές ως εργαλείο μάθησης 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Ποσοστό φοίτησης ανά εκπαιδευτικό στάδιο ▪ Φοίτηση και πληθυσμός (φοίτηση έως την ηλικίας 29 ετών ανά ομάδα, όπως άνδρες γυναίκες κλπ) ▪ Αύξηση της φοίτησης σε ηλικίες εκτός αυτής της υποχρεωτικής εκπαίδευσης ▪ Πρόσβαση στην ανώτατη εκπαίδευση ▪ Μέριμνα για τη διαφορετικότητα (π.χ. παιδιά με ειδικές ανάγκες ▪ Επαγγελματική κατάρτιση (ποσοστό ενηλίκων στη συνεχιζόμενη εκπαίδευση) <p><i>Δείκτες διαδικασιών</i></p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Διοικητική μέριμνα (προφίλ και δεξιότητες του διευθυντή, ώρες που αφιέρωσε στη διοίκηση / διαχείριση κλπ.)
--	--	--	---	---

ΜΕΛΕΤΗ ΑΠΟΤΥΠΩΣΗΣ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ ΤΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ

				<ul style="list-style-type: none"> ▪ Αριθμός ωρών εκπαίδευσης ▪ Συμμετοχή των γονέων στα σχολεία ▪ Ομαδική εργασία εκπαιδευτικών ▪ Εκπαιδευτική καθοδήγηση και συμβουλευτική στήριξη ▪ Κατάρτιση εκπαιδευτικών ▪ Σχέσεις στην τάξη και το σχολείο
Αποτελέσματα και Εκροές	<p><i>Δείκτες Επίτευξης</i></p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ μαθηματικά ▪ αναγνωστική ικανότητα ▪ θετικές επιστήμες ▪ ΤΠΕ ▪ Ξένες γλώσσες ▪ Ικανότητα μάθησης ▪ Αγωγή. <p><i>Δείκτες επιτυχίας και μετάβασης:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ ποσοστό εγκατάλειψης; ▪ ολοκλήρωση δευτεροβάθμιας 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Ποσοστό ολοκλήρωσης ▪ Χρόνος ολοκλήρωσης ▪ Εγκατάλειψη ▪ Μετάβαση σε άλλο εκπαιδευτικό πρόγραμμα ▪ Μετάβαση στην αγορά εργασίας ▪ Αποτελέσματα δοκιμασιών και διαγωνισμάτων 	<p><i>B.1. Εκροές</i></p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Ποσοστό προβιβασμού από την μια βαθμίδα εκπαίδευσης στην επόμενη ▪ Πρόωρη εγκατάλειψη ▪ Αποφοίτηση ▪ Ανάγνωση, μαθηματικά και θετικές επιστήμες ▪ Ευεξία των μαθητών στην δευτεροβάθμια εκπαίδευσης ▪ Εκπαιδευτικό και επαγγελματικό επίπεδο των νέων 	<p><i>Δείκτες αποτελεσμάτων</i></p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Αποτελέσματα στην βασική πρωτοβάθμια και δευτεροβάθμια εκπαίδευση (Γλώσσα, Λογοτεχνία, Μαθηματικά, Αγγλικά) ▪ Συμπεριφορά και αξίες ▪ Ποσοστά αποφοίτησης ▪ Ποσοστά ανεργίας και εργασίας ανά εκπαιδευτική βαθμίδα

ΜΕΛΕΤΗ ΑΠΟΤΥΠΩΣΗΣ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ ΤΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ

	<ul style="list-style-type: none"> εκπαίδευσης; συμμετοχή στην ανώτερη εκπαίδευση.			
--	---	--	--	--

ΜΕΛΕΤΗ ΑΠΟΤΥΠΩΣΗΣ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ ΤΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ

□ Το πρόβλημα της χρήσης των δεικτών

Το άλλο βασικό ζήτημα σχετικά με τους δείκτες έχει να κάνει με τη χρήση τους. Κάθε δείκτης είναι μια αριθμητική αντιπροσώπευση (ένα ποσοστό, μια αναλογία) ενός φαινομένου που θέλει να αξιολογήσει κάποιος. Εντούτοις, οι δείκτες ενδέχεται να μετρούν επίσης ποιοτικά στοιχεία όπως η ποιότητα των παιδαγωγικών πρακτικών, η ποιότητα του οργανισμού και ούτω καθεξής. Κάποια συστήματα αξιολόγησης χρησιμοποιούν μια κλίμακα βαθμολόγησης για να μετρήσουν ποιοτικές διαδικασίες. Στην Ολλανδία για παράδειγμα, η κλίμακα βαθμολόγησης κυμαίνεται μεταξύ 1 (άριστα) και 4 (κακή). Όμως, αυτό σημαίνει ότι τα ποιοτικά στοιχεία συρρικνώνονται σε αριθμητικά δεδομένα. Επομένως, πολλοί διαμορφωτές εκπαιδευτικής πολιτικής θεωρούν ότι οι δείκτες δεν είναι επαρκείς από μόνοι τους, αλλά παρουσιάζουν κάποιο ενδιαφέρον μόνο εάν τοποθετηθούν σε ένα συγκεκριμένο γίγνεσθαι.

□ Προτεινόμενες προφυλάξεις για την επιλογή για τη χρήση δεικτών

Προκειμένου να ξεπεραστούν αυτά τα προβλήματα επιλογής και χρήσης των δεικτών, κάποιοι διαμορφωτές εκπαιδευτικής πολιτικής έχουν προσδιορίσει κάποιες αρχές εφαρμογής.

- Κριτήρια και δείκτες θα πρέπει να προσαρμόζονται στην εξέλιξη των προκλήσεων της εκπαίδευσης: νέες προκλήσεις στην εκπαίδευση προϋποθέτουν νέους δείκτες. Σε πολλές χώρες της ΕΕ, η ολοένα και πιο πολυπολιτισμική κοινωνία θέτει πολλές προκλήσεις στο εκπαιδευτικό σύστημα το οποίο πρέπει να παρέχει ευκαιρίες για μόρφωση σε όλους τους μαθητές, κάθε θρησκείας και πολιτισμού. Ο νέος ισπανικός νόμος για την εκπαίδευση (2006) είναι χαρακτηριστικός σε σχέση με αυτές τις εξελίξεις. Θέτει ως κατευθυντήριες αρχές και στόχους για το εκπαιδευτικό σύστημα τους εξής: ποιότητα, ίσα δικαιώματα, ισονομία, δημοκρατικές αρχές, κοινωνική συμμετοχή, αντιμετώπιση της μόρφωσης ως δια βίου μάθησης και δέσμευση στη διαφορετικότητα. Αυτή η κατάσταση απαιτεί τον καθορισμό νέων κριτηρίων ούτως ώστε να αξιολογηθεί η ισονομία και η κοινωνική συνοχή.

Προκειμένου να ανταποκρίνονται στην πραγματικότητα, οι δείκτες πρέπει να τοποθετηθούν στο ευρύτερο πλαίσιο των στόχων της εκπαιδευτικής πολιτικής του εκάστοτε ιδρύματος ή αρχής. Αυτοί οι στόχοι χρησιμοποιούνται ως σημείο αναφοράς ώστε να καθοριστεί τι πρέπει να μετρηθεί και για να αναλυθούν οι πληροφορίες που προσφέρει ο δείκτης.

ΜΕΛΕΤΗ ΑΠΟΤΥΠΩΣΗΣ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ ΤΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ

Επίσης, για να ανταποκρίνονται στην πραγματικότητα, θα πρέπει να αντλούν έμπνευση από τον εκπαιδευτικό τομέα που καλύπτουν (τη βαθμίδα του ιδρύματος/σχολείου) προκειμένου να καλύπτουν τις ανάγκες των δυνητικών χρηστών τους. Κάτι τέτοιο δεν ισχύει πάντα. Στη Γαλλία, για παράδειγμα, οι δείκτες προόδου για τα Lycées (Λύκεια), τους οποίους πρότεινε το Υπουργείο, συνδέονται όλοι με τα αποτελέσματα στις εθνικές εξετάσεις. Έστω κι αν προβλέπεται κάποια κοινωνική αναφορά (δηλαδή, τα αποτελέσματα των μαθητών συγκρίνονται με τα αποτελέσματα που αναμένονται λαμβάνοντας υπόψη τα κοινωνικά χαρακτηριστικά του σχολικού πληθυσμού), οι δείκτες δεν δίνουν τη δυνατότητα να μετρηθούν ποιοτικές πλευρές των Λυκείων. Μια διαδικασία μετακίνησης από το ειδικό προς το γενικό- 'bottom-up' (ιδίως σε συνεργασία με τους αρμοδίους των ιδρυμάτων), βοηθά να διατυπωθούν σαφείς στόχοι, αποτί σε πρακτικό επίπεδο και να μετουσιωθούν σε μετρήσιμα αποτελέσματα και σχετικούς δείκτες (αυτό συνέβη στο πεδίο της επαγγελματικής κατάρτισης στην Ολλανδία).

Στον καθορισμό δεικτών θα πρέπει να λαμβάνεται υπόψη η επάρκεια ανάμεσα στους δείκτες και τα διαθέσιμα στοιχεία. Δυο περιπτώσεις θα πρέπει να αποφευχθούν: η περίπτωση οι δείκτες να επιλέγονται κατά κύριο λόγο επειδή τα απαραίτητα στοιχεία είναι διαθέσιμα – χωρίς να δίνεται το απαραίτητο βάρος στα ερωτήματα που πρέπει να απαντηθούν, και η περίπτωση κατά την οποία, όπως συνέβη με μερικούς από τους 29 επιλεγμένους ευρωπαϊκούς δείκτες, κάποιοι δείκτες επιλέχθηκαν σύμφωνα με τα σχετικά ερωτήματα αλλά όπως φάνηκε τελικά, τα απαραίτητα στοιχεία δεν ήταν διαθέσιμα.

Τέλος, οι δείκτες είναι ενδείξεις μόνον που δίνουν τη δυνατότητα σε υπεύθυνα άτομα να εξετάσουν ένα φαινόμενο, να κατανοήσουν τάσεις και να εντοπίσουν προβλήματα. Δεν πρέπει να αντιμετωπίζονται ως επαρκή αποτελέσματα, αλλά ως αντικειμενική πληροφόρηση.

5 Σφαιρική προσέγγιση της αξιολόγησης της εκπαίδευσης: Η αξιολόγηση των Σχολείων

5.1 Η εξωτερική αξιολόγηση των εκπαιδευτικών ιδρυμάτων

Η εξωτερική αξιολόγηση κατέστη υποχρεωτική και συστηματική, τουλάχιστον στα κείμενα και τους κανονισμούς, σε πολλές χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης, αν και η έννοια καλύπτει συστήματα διακριτά μεταξύ τους από το ένα κράτος στο άλλο.

Συνήθως διεξάγεται περιοδικά και ανά τακτά διαστήματα (ανάμεσα 2 και 6 έτη: πχ κάθε 3 έτη στην Αγγλία, κάθε 6 έτη στην Ολλανδία, κάθε 7 έτη στη Σκωτία).

Υπάρχουν συνήθως δύο ή περισσότεροι τύποι εξωτερικής αξιολόγησης των σχολείων στην ίδια χώρα: κάθε τύπος μεταχειρίζεται διαφορετικά στοιχεία (π.χ.: διοίκηση και διαχείριση

ΜΕΛΕΤΗ ΑΠΟΤΥΠΩΣΗΣ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ ΤΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ

από τη μια και εκπαιδευτική λειτουργία από την άλλη) ή σε άλλη χώρα έχει διαφορετικούς στόχους (πχ έλεγχος της εφαρμογής του νόμου αφενός και συμβουλές για τη βελτίωση της ποιότητας αφετέρου).

Επίσης, αρκετά επίπεδα της αξιολόγησης συχνά συνυπάρχουν: π.χ. κεντρικό επίπεδο και τοπικό ή περιφερειακό. Για παράδειγμα στη Νορβηγία, το εθνικό σύστημα αξιολόγησης συνυπάρχει με το σύστημα αξιολόγησης που αναπτύχθηκε από κάποιες συγκεκριμένες κοινότητες. Σε αυτήν την περίπτωση, η μία αξιολόγηση μπορεί να είναι συστηματική, η άλλη όχι, όπως στην Αγγλία, όπου η αξιολόγηση από την εθνική αρχή επιθεώρησης είναι συστηματική, ενώ από τις τοπικές αρχές όχι.

Οι οργανισμοί που είναι υπεύθυνοι αλλά και οι τύποι της εξωτερικής αξιολόγησης συχνά ταυτίζονται όσον αφορά την πρωτοβάθμια, την δευτεροβάθμια και την επαγγελματική κατάρτιση. Βέβαια αυτό δεν σημαίνει ότι όλα τα στοιχεία της αξιολόγησης είναι ίδια για όλα τα επίπεδα της εκπαίδευσης, αφού ο σκοπός της αξιολόγησης, τα κριτήρια και οι δείκτες ποιότητας μπορεί να είναι διαφορετικοί για κάθε επίπεδο. Αντιθέτως είναι διαφορετικοί για την ανώτατη εκπαίδευση (βλ Γαλλία, Δανία, Φιλανδία, Ιταλία).

5.1.1 Αντικειμενικοί στόχοι

Ποιοι είναι οι στόχοι που τίθενται για να δικαιολογήσουν την αξιολόγηση των σχολείων; Γενικά στα συστήματα που μελετώνται η εξωτερική αξιολόγηση θέτει τρεις βασικούς στόχους:

- Ο «παραδοσιακός» στόχος είναι ο έλεγχος, η επιθεώρηση των σχολείων όσον αφορά το σεβασμό των νομοθετικών διατάξεων για την εκπαίδευση (περιεχόμενο προγραμμάτων, οργάνωση των τάξεων, κ.λπ.) αλλά και της διοίκησης του σχολείου (διαχείριση του διδάσκοντος προσωπικού, σεβασμός των κανόνων ασφάλειας, διαχείριση των δημόσιων οικονομικών).
- Ένας πιο πρόσφατος στόχος είναι αυτός της βελτίωσης της γενικής ποιότητας του σχολείου (διδασκαλία και λειτουργία) και της εκπαίδευσης γενικά. Εδώ η αξιολόγηση εξυπηρετεί στο να σημειώσει τις ελλείψεις ή τις εμπλοκές, προκειμένου να πετύχει το στόχο της ποιότητας, περισσότερο ή λιγότερο ανάλογα με το σύστημα αξιολόγησης, και να επιδιώξει τις λύσεις.
- Η εξωτερική αξιολόγηση των σχολείων χρησιμοποιείται επίσης στο να βοηθήσει τις εκπαιδευτικές αρχές να καθορίσουν ή να επανακαθορίσουν την πολιτική τους και να ελέγξουν την επάρκεια των εκπαιδευτικών προγραμμάτων των σχολείων και της εκπαιδευτικής πρακτικής σύμφωνα με τους καθορισμένους στόχους της εθνικής,

ΜΕΛΕΤΗ ΑΠΟΤΥΠΩΣΗΣ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ ΤΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ

περιφερειακής η τοπικής πολιτικής για την εκπαίδευση (σύμφωνα με το επίπεδο εκπαιδευτικής αρμοδιότητας σε κάθε χώρα). Αυτοί οι στόχοι μπορούν να είναι δύο τύπων:

Ποσοτικοί: για παράδειγμα, το ποσοστό αυτών που αποκτούν ένα δίπλωμα διδασκαλίας, ή αυτών που αποτυγχάνουν να περάσουν την τάξη, η αναλογία μαθητών προς δασκάλους κ.λπ. Η εκπλήρωση των στόχων αυτών μετράται από τον συνδυασμό των στατιστικών δεδομένων.

Ποιοτικοί: για παράδειγμα, η βελτίωση της ποιότητας της κατάρτισης, η στόχευση της ισότητας, η ανάπτυξη των σχέσεων του σχολείου με τις επιχειρήσεις.

Η επίτευξη των ποιοτικών στόχων είναι προφανώς δυσκολότερη από αυτή των ποσοτικών, για αυτό οι μέθοδοι αξιολόγησης εφεξής προσπαθούν να αναπτύξουν νέες προσεγγίσεις και εργαλεία (μέθοδοι, δείκτες).

5.1.2 Οι φορείς της αξιολόγησης

Ποιοι είναι:

Συνήθως υπεύθυνο για την αξιολόγηση είναι ένα συγκεκριμένο σώμα επιθεωρητών, όμως συχνά είναι δυνατό να εμπλέκονται περισσότερα από ένα σώματα επιθεώρησης. Για παράδειγμα στη Δανία υπάρχουν τμήματα αξιολόγησης σε επίπεδο Δήμων εντός ενός εξειδικευμένου εθνικού κέντρου. Σε κάποιες περιπτώσεις μπορεί να είναι δύο διακριτές εκπαιδευτικές αρχές (Ισπανία, Ηνωμένο Βασίλειο, Τσεχία, Εσθονία, Λιθουανία, Πολωνία, Σλοβενία). Στη Δανία, τη Φιλανδία και την Ισπανία υπάρχει η κεντρική και οι τοπικές αρχές. Στην Εσθονία οι τοπικές αρχές είναι αρμόδιες για την οργάνωση των σχολείων και ως εκ τούτου αξιολογούν τη διοικητική λειτουργία και το σεβασμό των νόμων. Στην Αυστρία η τοπική αυτοδιοίκηση ελέγχει τη διαχείριση των δημοτικών και των γυμνασίων και η κεντρική κυβέρνηση των λυκείων.

Οι οργανισμοί που είναι υπεύθυνοι αλλά και οι τύποι της εξωτερικής αξιολόγησης συχνά ταυτίζονται όσον αφορά την πρωτοβάθμια την δευτεροβάθμια και την επαγγελματική κατάρτιση (πχ. Invalsi στην Ιταλία, Education inspectorat στη Δανία, Inspection Générale στη Γαλλία, School Inspectorat στην Τσεχία). Βέβαια αυτό δεν σημαίνει ότι όλα τα στοιχεία της αξιολόγησης είναι ίδια για όλα τα επίπεδα της εκπαίδευσης, αφού ο σκοπός της αξιολόγησης, τα κριτήρια και οι δείκτες ποιότητας μπορεί να είναι διαφορετικοί για κάθε επίπεδο. Αντιθέτως οι οργανισμοί που είναι υπεύθυνοι είναι διαφορετικοί για την ανώτατη εκπαίδευση.

ΜΕΛΕΤΗ ΑΠΟΤΥΠΩΣΗΣ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ ΤΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ

Όμως, ένας άλλος οργανισμός μπορεί να συνδράμει τον πρώτο για την αξιολόγηση της τεχνικής-επαγγελματικής κατάρτισης. Για παράδειγμα, στην Ολλανδία ο κύριος φορέας ονομάζεται Education inspectorat με το οποίο συνδέεται το Κέντρο Ποιότητας Εξετάσεων (Examination Quality Center). Μερικές φορές ο καθένας έχει διαφορετικό πεδίο δράσης. Για παράδειγμα, στην Αγγλία λειτουργεί ο Ofsted, Inspection for vocational education για τους μαθητές από 16 έως 19 ετών και ο Adult Learning Inspectorate για τους ενήλικους και τους ήδη απασχολούμενους από 16 ετών.

Από ποιους εξαρτώνται

Στην πλειοψηφία των χωρών το σώμα των επιθεωρητών εξαρτάται από την ανώτατη εκπαιδευτική αρχή, δηλαδή από την κεντρική ή την περιφερειακή αρχή, ανάλογα με τη συνταγματική οργάνωση του κράτους.

Μόνο σε μία χώρα, την Ουγγαρία, οι επιθεωρητές υπόκεινται στην τοπική αυτοδιοίκηση.

Αλλού όμως το σύστημα είναι πιο πολύπλοκο. Για παράδειγμα στην Αυστρία η επιθεώρηση είναι αρμοδιότητα του Υπουργείου Παιδείας, όμως οι αξιολογητές υπόκεινται στη δικαιοδοσία των Συμβουλίων Παιδείας των Περιφερειακών Κρατιδίων.

Ακόμη, είναι δυνατό να εμπλέκονται περισσότερα από ένα σώματα επιθεώρησης. Για παράδειγμα στη Δανία υπάρχουν τμήματα αξιολόγησης σε επίπεδο Δήμων εντός ενός εξειδικευμένου εθνικού κέντρου.

Σε λίγες περιπτώσεις, προκρίθηκε η ανάγκη η επιθεώρηση να είναι ανεξάρτητη από τα υπουργεία, όπως στην Ολλανδία μετά τη μεταρρύθμιση του συστήματος επιθεώρησης το 2002, όπου το πρόγραμμα εργασίας της επιθεώρησης παρακολουθείται και ίσως τροποποιείται από το Κοινοβούλιο. Επίσης στην Αγγλία όπου ο OFSTED, ο φορέας επιθεώρησης, εξαρτάται απευθείας από την κυβέρνηση και όχι από το Υπουργείο Παιδείας και έτσι οι αναφορές δημοσιεύονται προτού περάσουν από το υπουργείο.

Οι αξιολογητές

Στην πλειοψηφία των χωρών, για να γίνει κάποιος αξιολογητής πρέπει να κατέχει πτυχίο εκπαιδευτικού του επιπέδου στο οποίο είναι αξιολογητής και κάποια έτη επαγγελματικής εμπειρίας στη διδασκαλία που διαφέρουν ανά χώρα (από 3 έως 19).

Αλλού τα κριτήρια είναι πιο διευρυμένα, όμως κάποια εμπειρία στον τομέα της εκπαίδευσης πάντα προαπαιτείται. Για παράδειγμα, στην Αυστρία για τους επιθεωρητές απαιτείται να έχουν αρκετά έτη εργασιακής εμπειρίας στο ίδιο επίπεδο εκπαίδευσης και επιπλέον είναι υπόχρεοι εσωτερικής εκπαίδευσης για τρεις εβδομάδες κάθε έτος για τουλάχιστον τρία έτη.

ΜΕΛΕΤΗ ΑΠΟΤΥΠΩΣΗΣ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ ΤΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ

Στις περισσότερες των περιπτώσεων έχουν καθεστώς δημοσίου υπαλλήλου. Συχνά απαιτείται κάποια ειδικευση στη αξιολόγηση μέσω εκπαίδευσης, αλλού συντομότερη κι αλλού πιο μακρά, όπως στην Ισπανία, τη Γαλλία, την Ολλανδία, το Ηνωμένο Βασίλειο.

Αντίθετα, καμία χώρα δε ζητά διοικητικό πτυχίο, αφού προϋποθέτουν ότι η εργασιακή εμπειρία καθιστά τους αξιολογητές ικανούς να αντεπεξέρχονται σε αυτά τα ζητήματα.

Κάποιες φορές χρησιμοποιούνται και εξωτερικοί συνεργάτες στο σώμα της επιθεώρησης. Για παράδειγμα, στην Αγγλία και τη Σκωτία η έγνοια να μην περιχαρκαωθεί η αξιολόγηση από τους επαγγελματίες της εκπαίδευσης οδήγησε να ανοίξουν τα σώματα των επιθεωρητών και σε ανεξάρτητους αξιολογητές (Laymen, Lay members).

5.1.3 Το αντικείμενο της αξιολόγησης

Ορισμένες αξιολογήσεις ακόμη αρκούνται στο να επιβεβαιώσουν ότι το κάθε σχολείο συμμορφώνεται με τους στόχους και τις οδηγίες που ορίζονται σε εθνικό και τοπικό επίπεδο πχ οι αξιολογήσεις που πραγματοποιούν οι Δήμοι της Δανίας.

Όμως, το έργο της αξιολόγησης διευρύνθηκε σε πολλές χώρες, περνώντας από την αξιολόγηση κάποιων πλευρών της διαχείρισης ή της διδασκαλίας σε μια πιο σφαιρική προσέγγιση. Για παράδειγμα, στη Γαλλία καθυστερεί η διεύρυνση της παραδοσιακής αξιολόγησης του ελέγχου και της εποπτείας, παρόλο που η νομοθεσία από το 1989 προσβλέπει σε μια ολική αξιολόγηση των σχολείων. Στην Ιρλανδία η αξιολόγηση από την αρχή επιθεώρησης παραδοσιακά περιοριζόταν στην ατομική αξιολόγηση των εκπαιδευτικών. Η εφαρμογή από το 2003-2004 της Ολοκληρωμένης Σχολικής Αξιολόγησης διέυρυνε την αξιολόγηση των σχολείων της προσχολικής πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης σε μια ολική αξιολόγηση περιλαμβάνοντας στην Ποιότητα της Διεύθυνσης του Σχολείου, την Ποιότητα του εκπαιδευτικού Προγραμματισμού, την Ποιότητα του Προγραμμάτων Σπουδών, την Ποιότητα της Μάθησης και της Διδασκαλίας κατά Θέματα, την Ποιότητα της Υποστήριξης των Μαθητών.

Η πλειοψηφία των αξιολογήσεων ασχολείται ταυτόχρονα και με τη διαδικασία (πρακτικές, δραστηριότητες που αναπτύσσουν τα σχολεία) και τα αποτελέσματα.

□ Όσον αφορά τη διαδικασία

- I. Οι σχολικές και εξωσχολικές παιδαγωγικές δραστηριότητες όπως:
  - Η λειτουργία της διδασκαλίας και της κατάρτισης.
  - Ο προσανατολισμός των μαθητών.

ΜΕΛΕΤΗ ΑΠΟΤΥΠΩΣΗΣ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ ΤΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ

- Η υποστήριξη των μαθητών.
- Οι εξωτερικές σχέσεις του σχολείου.
- Το σχολικό κλίμα και η ανάπτυξη μιας σχολικής «κουλτούρας».

Στην Αγγλία, παρατηρείται μια ιδιαίτερη προσοχή για την ικανοποίηση των αναγκών των μαθητών (πληρούνται οι προϋποθέσεις ώστε να ικανοποιούνται οι ανάγκες των μαθητών μέσα στο σχολείο όσον αφορά την ευεξία τους, την ηθική, κοινωνική, και πολιτιστική ανάπτυξή τους;).

- II. Η διαχείριση των πόρων και η διοίκηση του σχολείου, διοικητικό προσωπικό, διοίκηση διαθέσιμων κεφαλαίων, διαχείριση του προϋπολογισμού, το καθεστώς του εξοπλισμού, κ.λπ..
- III. Η τήρηση των κανονισμών κατά τις εκπαιδευτικές δραστηριότητες, δηλαδή εάν τα εκπαιδευτικά προγράμματα είναι σύμφωνα με τους κανονισμούς, η σύνθεση των τάξεων, η διοίκηση του προσωπικού, η διαχείριση του προϋπολογισμού και/ή η χορήγηση υλικών και εξοπλισμού.

□ Όσον αφορά τα αποτελέσματα (*outputs*):

- Αρχικά, οι γνώσεις που έχουν αποκτηθεί από τους μαθητές (αξιολογημένες από τα ποσοστά επιτυχίας στις εξετάσεις, τα ποσοστά του προβιβασμού από τη μια τάξη στην επόμενη, κ.λπ.).
- Στη συνέχεια η προσωπική ανάπτυξη του μαθητή, δηλαδή πέρα από τις γνώσεις, οι κοινωνικές του δεξιότητες.

□ Παρατηρήσεις

Η αξιολόγηση των προγραμμάτων διδασκαλίας είναι πάντα πολύ σημαντικό στοιχείο κατά την αξιολόγηση των σχολείων. Αυτό το ζήτημα απαντάται είτε από τη σύγκριση των εθνικών προγραμμάτων σπουδών (εάν υπάρχουν τέτοια) με τα προγράμματα που διδάσκονται στα σχολεία, είτε μέσω της ανάλυσης των αποτελεσμάτων των μαθητών στις εθνικές εξετάσεις.

Η αξιολόγηση σπάνια υπόκειται ατομικά πάνω στους εκπαιδευτικούς. Στη Γαλλία και στην Ιταλία μπορεί να γίνει μετά από αίτηση του εκπαιδευτικού. Αλλά εφόσον υπάρχει, είναι συνήθως στο πλαίσιο της διοικητικής εξέλιξης, κατά τη διάρκεια της δοκιμαστικής περιόδου για παράδειγμα ή εάν υπάρχει αίτημα προαγωγής του. Αλλού λειτουργεί μέσα στο πλαίσιο της συνολικής αξιολόγησης του σχολείου, με αποκλειστικό στόχο την υποβοήθηση των

ΜΕΛΕΤΗ ΑΠΟΤΥΠΩΣΗΣ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ ΤΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ

διδασκόντων στο εκπαιδευτικό τους έργο όπως στο Ηνωμένο Βασίλειο, τη Γερμανία και την Τσεχία.

Για τα σχολεία επαγγελματικής κατάρτισης, τα στοιχεία δείχνουν ότι η αξιολόγηση συνήθως ασχολείται με το περιεχόμενο της εκπαίδευσης και σπανίως με τη σφαιρική προσέγγιση του σχολείου.

Ενδιαφέρουσα πρακτική

Αυστρία, ένα σχέδιο διεύρυνσης της εξωτερικής αξιολόγησης

Η Γενική Οδηγία για την Εφαρμογή της Σχολικής Επιθεώρησης του 1999 καθόρισε κάποια στοιχεία, που δεν είναι υποχρεωτικής εφαρμογής αλλά που μπορούν να λειτουργήσουν ως οδηγός σε όσους ασκούν εξωτερική αξιολόγηση:

- Διδασκαλία και εκπαίδευση.
- Η λήψη αποφάσεων και η αξιολόγηση του επιτελούμενου έργου.
- Η σχολική ατμόσφαιρα.
- Η συμμετοχικότητα στο σχολείο και οι εξωτερικές σχέσεις.
- Διεύθυνση σχολείων και διοίκηση. Συμμόρφωση στα επαγγελματικά καθήκοντα που απαιτούνται από τη νομοθεσία.
- Ζητήματα που αφορούν το διαθέσιμο λειτουργικό χώρο και τον εξοπλισμό.
- Διοίκηση προσωπικού (εκπαιδευτικοί, διευθυντές, άλλο προσωπικό).
- Και πιο εξειδικευμένα για τους εκπαιδευτικούς:
  - Η ικανότητα μετάδοσης του εκπαιδευτικού υλικού που παρέχει το πρόγραμμα σπουδών.
  - Η εκπαιδευτική αφήγηση.
  - Το επίπεδο συνεργασίας με τους συναδέλφους και τους γονείς.
  - Η εκπλήρωση της αποστολής που έχει αναλάβει αλλά όχι οι εκπαιδευτικές μεθοδολογικές ή διδακτικές προσεγγίσεις που επιλέγουν οι εκπαιδευτικοί.

5.1.4 Διαδικασία

Υπάρχουν διαφορετικές μέθοδοι εξωτερικών αξιολογήσεων των σχολείων, αλλά συχνά είναι καθορισμένες από το νόμο, μέσα σε κείμενα που μερικές φορές συζητούνται επί μακρόν στο κοινοβουλευτικό επίπεδο (πχ Ολλανδία), ή από διατάγματα (πχ Τσεχία).

Τύποι αξιολόγησης

Οι αξιολογήσεις που πραγματοποιούνται με τρόπο συστηματικό οργανώνονται καταρχήν σύμφωνα με ένα ετήσιο πρόγραμμα εργασίας, στη βάση της σταθερής περιοδικότητας (π.χ. κάθε σχολείο πρέπει να αξιολογείται κάθε 6 έτη) ή της γεωγραφικής διαίρεσης.

Η εξωτερική αξιολόγηση μπορεί επίσης να είναι περιστασιακή ή έκτακτη:

- Λόγω ύπαρξης μιας προβληματικής κατάστασης (ανησυχητικά αποτελέσματα μιας εσωτερικής αξιολόγησης ή μιας προηγούμενης εξωτερικής αξιολόγησης).
- Λόγω πιθανής ένστασης για κάποια συστήματα, όπως πχ στην Τσεχία ή στην Αγγλία όπου οι γονείς μπορούν να καταθέσουν τη διαμαρτυρία τους για το σχολείο των παιδιών τους ενώπιον του εθνικού οργανισμού επιθεώρησης).
- Μετά από αίτημα φορέα: στη Δανία η αξιολόγηση μπορεί να αρχίσει μετά από αίτημα κάποιου φορέα. Αυτές οι περιστασιακές αξιολογήσεις μπορούν να αφορούν όλο το εκπαιδευτικό σύστημα ή ένα συγκεκριμένο σχολείο και μπορούν να ζητηθούν από το Υπουργείο της Εκπαίδευσης, από την κεντρική ένωση της τοπικής αυτοδιοίκησης, το Σύλλογο των εκπαιδευτικών κ.λ.π.

Ενδιαφέρουσα πρακτική

Ολλανδία, επιλογή τύπου αξιολόγησης

Η Επιθεώρηση Εκπαίδευσης μπορεί να πραγματοποιήσει πέντε διαφορετικούς τύπους επιθεωρήσεων:

1. **Ετήσιες επιθεωρήσεις:** είναι περιορισμένου πεδίου και διαρκούν μια ημέρα. Οι στόχοι είναι να επιθεωρηθεί η σχολική απόδοση, να ενημερωθεί ο σχολικός έλεγχος, να συζητηθεί η ανάπτυξη του συστήματος εξασφάλισης ποιότητας και του σχολείου γενικά, και να αναλυθούν οι κίνδυνοι που πιθανόν απειλούν την ανάπτυξη του σχολείου.

ΜΕΛΕΤΗ ΑΠΟΤΥΠΩΣΗΣ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ ΤΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ

2. **Περιοδικές επιθεωρήσεις για την ποιότητα:** πραγματοποιούνται κάθε τέσσερα έτη στους τομείς της πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης και κάθε τρία έτη στον τομέα των ενηλίκων και της επαγγελματικής κατάρτισης. Τα συμπεράσματα της επιθεώρησης δημοσιοποιούνται.
3. Μια **επιπλέον επιθεώρηση** μπορεί να ακολουθήσει μια περιοδική επιθεώρηση για να διαπιστώσει εάν πράγματι η εκπαιδευτική ποιότητα χωλαίνει. Με την ολοκλήρωση της, το Σώμα Επιθεώρησης μπορεί να οριστικοποιήσει τα αποτελέσματα.
4. Μια **επιθεώρηση βελτίωσης της ποιότητας** πραγματοποιείται εάν η Επιθεώρηση έχει ήδη πραγματοποιήσει κάποιες έρευνες και έχει αποφασίσει ότι η ποιότητα χωλαίνει.
5. Οι **τυχαίες επιθεωρήσεις** πραγματοποιούνται σε απάντηση ερωτημάτων της κοινωνίας, αναφορές στα μέσα ενημέρωσης, καταγγελίες από γονείς κλπ.

Σε χώρες όπως η Ολλανδία η Ρουμανία και η Τσεχία, οι αξιολογητές μπορούν να επέμβουν μόνοι ή ομαδικά. Η ομαδικότητα επιτρέπει περισσότερη διαφοροποίηση αρμοδιοτήτων και επομένως μπορούν να αξιολογηθούν περισσότεροι τομείς με ακρίβεια.

Η κλήση εξωτερικών εμπειρογνομόνων στο σώμα της επιθεώρησης είναι πιθανή σε κάποια συστήματα (π.χ. Γερμανία, Αυστρία, Σκωτία, Τσεχία) με καθορισμένη διαδικασία και για ένα συγκεκριμένο θέμα.

Συχνά γίνεται διάκριση ανάμεσα:

- Στη «σύντομη ή εστιασμένη» αξιολόγηση, δηλαδή όταν εστιάζει σε μια μόνο πλευρά του σχολείου ή σε ένα στόχο: για παράδειγμα η Θεματική επιθεώρηση στην Ιρλανδία ή η εστιασμένη επιθεώρηση στη Βόρειο Ιρλανδία εστιάζουν σε διαπιστωμένες αδυναμίες έπειτα από αυτοαξιολόγηση ή από προηγούμενη αξιολόγηση όπως γίνεται και στη Σκωτία ή την Ολλανδία.
- Στην «πλήρη ή ολοκληρωμένη» η οποία παρέχει αξιολόγηση για όλο το φάσμα λειτουργίας ενός εκπαιδευτικού οργανισμού, όπως για παράδειγμα οι Περιοδικές επιθεωρήσεις για την ποιότητα στην Ολλανδία.

Κύρια στάδια

Τα κάτωθι στοιχεία αντιπροσωπεύουν ένα γενικό πλαίσιο, αφού όλα τα συστήματα αξιολόγησης των σχολείων δεν ακολουθούν το σύνολο των σταδίων που αναφέρονται.

ΜΕΛΕΤΗ ΑΠΟΤΥΠΩΣΗΣ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ ΤΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ

---

1. Συλλογή και ανάλυση των δεδομένων (προβλέπεται σε όλες χώρες):

Κείμενα αναφοράς που λαμβάνονται υπόψη από τον αξιολογητή:

- Εκπαιδευτικά σχέδια ανάπτυξης του σχολείου.
- Προηγούμενες εκθέσεις αξιολόγησης.
- Στατιστικά δεδομένα μαθητών: αποτελέσματα των μαθητών, αποτελεσματικότητα ανά τάξη, κ.λπ.
- Εκθέσεις οικονομικής διαχείρισης, στατιστικά κ.λπ.
- Ερωτηματολόγια προς τον επικεφαλής του σχολείου, τους εκπαιδευτικούς, τους γονείς (πχ Αυστρία).
- Αποτελέσματα εσωτερικών αξιολογήσεων, εάν είναι απαραίτητο.

Σε σπάνιες περιπτώσεις, η ανάλυση των δεδομένων περιορίζεται στη μελέτη του φακέλου που υπογράφει ο επικεφαλής του σχολείου (π.χ. Γαλλία για τα γυμνάσια και Λιθουανία).

2. Επίσκεψη του αξιολογητή στο σχολείο

Η επίσκεψη μπορεί να είναι απαραίτητη για τη συλλογή των σχετικών εγγράφων του σχολείου (ετήσιες εκθέσεις, σχέδιο ανάπτυξης, χρονοδιάγραμμα κλπ). Επίσης μπορεί να προβεί στην επιθεώρηση μιας τάξης για να εκτιμήσει την παιδαγωγική εργασία των εκπαιδευτικών ή/και τη μαθησιακή διαδικασία των μαθητών. Στη Τσεχία, για παράδειγμα, οι επιθεωρητές αξιολογούν το επίπεδο των γνώσεων των μαθητών και τις γνωστικές δεξιότητες τους, παρατηρώντας τους άμεσα στις σχολικές τάξεις.

Το ερώτημα που προκύπτει συχνά είναι εάν οι επισκέψεις αυτές θα πρέπει να προαναγγέλλονται ή όχι. Η τάση για τη διαφάνεια και τη συνεργασία ανάμεσα στα σχολεία και τις αρχές αξιολόγησης οδηγεί σε μια θετική απάντηση: τα σχολεία τις περισσότερες φορές γνωρίζουν ότι επίκειται επίσκεψη επιθεώρησης.

3. Διαβουλεύσεις των υπευθύνων

Κάποια συστήματα αξιολόγησης προβλέπουν ρητώς τα πρόσωπα που ερωτώνται υποχρεωτικά. Ο επικεφαλής του σχολείου πάντα ερωτάται, αλλά μερικές φορές και οι προϊστάμενοι, ή ο πρόεδρος του συλλόγου των γονέων των μαθητών κ.λπ. Η μέθοδος αξιολόγησης κάποιες φορές προβλέπει και το χρόνο που τους διατίθεται για να απαντήσουν (για παράδειγμα στην Τσεχία η διεύθυνση ενός σχολείου πρέπει να υποβάλει τις απόψεις της σχετικά με την έκθεση επιθεώρησης εντός 14 ημερών από την παραλαβή της).

4. Επεξεργασία της τελικής έκθεσης

Τα δεδομένα της αξιολόγησης αναλύονται σε μια έκθεση, είτε πρόκειται για μια απλή εκτίμηση είτε για μια πιο λεπτομερή έκθεση, που ενδεχομένως περιέχει και συστάσεις (βλ *επίδραση της αξιολόγησης*).

Αυτή η έκθεση απευθύνεται είτε μόνο στη διεύθυνση του σχολείου, είτε στις εκπαιδευτικές αρχές, είτε και στους δύο. Για παράδειγμα στην Ολλανδία η έκθεση με τα ευρήματα της αξιολόγησης αποστέλλεται στο οργανισμό τον οποίο αφορά τα αρμόδια υπουργεία και το Κοινοβούλιο.

Για τη σχετική έκθεση μπορούν να διατυπώσουν τις απόψεις τους οι υπεύθυνοι του σχολείου. Έτσι στην Ιρλανδία, η Διοίκηση του σχολείου καλείται να τοποθετηθεί για την έκθεση αξιολόγησης. Τα σχόλια αυτά δημοσιεύονται στις ιστοσελίδες όπου δημοσιεύονται και οι εκθέσεις αξιολόγησης.

Η υιοθέτηση των συστάσεων, οι οδηγίες κ.λ.π., δεν είναι γενικευμένη, όμως λειτουργεί στη Σκωτία, την Πολωνία, το Ηνωμένο Βασίλειο και την Ολλανδία. Μπορεί ίσως να απαιτήσει από το σχολείο να καθιερώσει ένα πρόγραμμα δράσης προκειμένου να βελτιώσει την κατάσταση.

5. Φάση της παρακολούθησης της εφαρμογής των αποτελεσμάτων της αξιολόγησης

Η παρακολούθηση από τον αξιολογητή μπορεί να προβλεφθεί μόνο στις περιπτώσεις όπου τα αποτελέσματα της αξιολόγησης κρίνονται αναποτελεσματικά (π.χ. Βέλγιο - φλαμανδική κοινότητα) ή σε περιπτώσεις καταπάτησης του νόμου (βλ. Ολλανδία).

Η παρακολούθηση από τον αξιολογητή μπορεί να προβλεφθεί μόνο στις περιπτώσεις όπου τα αποτελέσματα της αξιολόγησης κρίνονται αναποτελεσματικά (π.χ. Βέλγιο - φλαμανδική κοινότητα) ή σε περιπτώσεις καταπάτησης του νόμου (βλ. Ολλανδία). Η παρακολούθηση μπορεί επίσης να είναι συστηματική, πχ, Τσεχία, Σκωτία (στη Σκωτία οι αξιολογητές πραγματοποιούν μια επίσκεψη στο σχολείο ένα ή δύο έτη μετά την υποβολή της έκθεσης). Η παρακολούθηση αυτή μπορεί να καταλήξει σε κυρώσεις εφόσον το σχολείο δεν έλαβε κανένα μέτρο προκειμένου να επιλύσει διαπιστωμένα σοβαρά προβλήματα, όπως για παράδειγμα συμβαίνει στην Αγγλία, τη Σουηδία και την Τσεχία. Κάποιοι αξιολογητές έχουν και πειθαρχική εξουσία. Για παράδειγμα στη φλαμανδική κοινότητα του Βελγίου υπάρχει η δυνατότητα πειθαρχικών μέτρων εναντίον φυσικών προσώπων εάν η παρακολούθηση αποδείξει ότι τα συνιστώμενα μέτρα δεν εφαρμόζονται.

5.1.5 Μεθοδολογικά εργαλεία

Η πλειοψηφία των αξιολογητών διαθέτει μεθοδολογικά εργαλεία που τους κατευθύνουν στην εργασία τους. Τα εργαλεία αυτά (δείκτες, μέθοδοι, οδηγοί) έχουν αναπτυχθεί από τις ανώτατες εκπαιδευτικές αρχές και επιτρέπουν να οριοθετήσουν την εργασία των αξιολογητών εντός της καθορισμένης εκπαιδευτικής πολιτικής.

Κριτήρια και δείκτες 4

Η τάση στην Ευρώπη είναι η θέσπιση καταλόγου κριτηρίων τα οποία λειτουργούν ως κείμενα αναφοράς από τους αξιολογητές, που κάποιες φορές συμπληρώνονται με δείκτες.

Οι κατάλογοι αυτοί συντάσσονται από την ανώτερη αρχή, στην οποία υπόκεινται οι αξιολογητές (κεντρική ή περιφερειακή, σε περίπτωση αποκέντρωσης αρμοδιοτήτων). Υπουργείο Εκπαίδευσης (πχ Ισπανία) ή κεντρική Αρχή Επιθεώρησης (πχ Ολλανδία, Ρουμανία). Γενικά, οι κατάλογοι αυτοί συνοδεύονται από κλίμακα βαθμολογίας, η οποία καθοδηγεί τον αξιολογητή.

Στη Φιλανδία, τέθηκε σε εφαρμογή ένα πιο περίπλοκο σύστημα της αξιολόγησης της ποιότητας στον τομέα της επαγγελματικής κατάρτισης. Οι επιδόσεις των σχολείων παίζουν ρόλο στη χρηματοδότησή τους, έχοντας δημιουργήσει ένα σύστημα χρηματοδότησης που βασίζεται στις επιδόσεις. Οι δείκτες έχουν καθοριστεί επακριβώς αλλά δεν έχουν όλοι την ίδια βαρύτητα. Έτσι το 2003, οι δείκτες είχαν την εξής βαρύτητα:

- Εύρεση εργασίας μετά την αποφοίτηση 40 %
- Ευρύτερη μόρφωση μετά την αποφοίτηση 15 %
- Ποσοστό εγκατάλειψης του σχολείου 14 %
- Ποσοστό ολοκλήρωσης σπουδών 13 %
- Συμμετοχή 1 %
- Τυπικά προσόντα εκπαιδευτικών 11 %
- Εξέλιξη προσωπικού 6 %

---

⁴ Η διάκριση ανάμεσα στα κριτήρια και τους δείκτες συχνά προκαλούν σύγχυση και οι όροι χρησιμοποιούνται εναλλακτικά σε διάφορες χώρες. Για να μη γίνεται σύγχυση: τα κριτήρια εξυπηρετούν να διευκρινίσουν τις διαφορετικές διαστάσεις ενός στόχου, ενώ οι δείκτες επιτρέπουν να μετρήσουμε το βαθμό πραγματοποίησης κάθε κριτηρίου.

Ειδική πρακτική

Αγγλία - Ατζέντα Καθημερινότητας Παιδιού

Η Ατζέντα Καθημερινότητας Παιδιού και ο νόμος για τα Παιδιά του 2004 δημιούργησαν ένα ολοκληρωμένο πλαίσιο επιθεώρησης με το οποίο η έμφαση δίνεται στα παιδιά. Τα αποτελέσματα της Ατζέντας μπορούν να λειτουργήσουν ως δείκτες για τους αξιολογητές.

- Υγεία (πχ βοήθεια στους μαθητές ώστε να υιοθετήσουν υγιεινά πρότυπα και να αποκτήσουν αυτοπεποίθηση).
- Ασφάλεια (πχ αποφυγή πιθανών παρενοχλήσεων ή άλλων κινδύνων).
- Ικανοποίηση (πχ καθιστώντας ικανούς τους μαθητές να βελτιώνονται στην προσωπική τους ανέλιξη αλλά και να απολαμβάνουν το σχολείο).
- Θετική συμμετοχή (βοηθώντας τους μαθητές να αντιλαμβάνονται τα δικαιώματά τους αλλά και τις υποχρεώσεις τους, συμμετέχοντας στη ζωή της μαθητικής κοινότητας).
- Οικονομική ευμάρεια (πχ βοηθώντας τους μαθητές να αποκτήσουν τα εφόδια και τις γνώσεις για τη μελλοντική επαγγελματική τους αποκατάσταση).

Δείτε: Διευθύνοντας την επιθεώρηση - καθοδήγηση για τους επιθεωρητές των σχολείων, Ofsted, Δεκέμβριος 2006.

Για την αξιολόγηση των αποτελεσμάτων, για παράδειγμα οι δείκτες πρέπει να επιτρέπουν την αξιολόγηση της αποτελεσματικότητας της εκπαίδευσης, τα αποτελέσματα με όρους «προϊόντος». Για να επιτευχθεί αυτό, χρησιμοποιούμε δείκτες ποσοτικούς και ποιοτικούς.

- Για τους ποσοτικούς δείκτες, οι παράμετροι που χρησιμοποιούνται περισσότερο είναι:
  - Τα ποσοστά αποτυχίας και επιτυχίας (ο προβιβασμός στην επόμενη τάξη, η απόκτηση ενός διπλώματος, κλπ).
  - Το ποσοστό της εγκατάλειψης του σχολείου.
  - Τα αποτελέσματα σε τεστ ή εξετάσεις (κάποιες φορές σε συγκεκριμένες ειδικότητες ή μαθήματα (πχ μαθηματικά, φιλολογία κλπ).
  - Το ποσοστό της αποχής.
- Για τους ποιοτικούς δείκτες:

ΜΕΛΕΤΗ ΑΠΟΤΥΠΩΣΗΣ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ ΤΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ

- Η κοινωνική συμπεριφορά των μαθητών. Για παράδειγμα, η καλή συναισθηματική κατάσταση στην τάξη και το σχολείο, η συμμετοχή σε εξωσχολικές δραστηριότητες, η συνεργασία με τους συμμαθητές.
- Η γνωστική ικανότητα των μαθητών. Στο Βέλγιο (φλαμανδική κοινότητα) μετρώνται οι γνωστικές δυνατότητες των μαθητών σε σχέση με την ικανότητά τους να αντιμετωπίζουν προβλήματα, η δεξιότητά τους στη διαχείριση της πληροφορίας, η ικανότητά τους να μεταδώσουν τις γνώσεις τους, να συνεργαστούν με τρόπο επαρκή και να αναλάβουν ευθύνες.

Στη Λιθουανία, οι δείκτες ξεπερνούν το πλαίσιο του σχολείου, αφού λαμβάνεται υπόψη και η επαγγελματική πορεία των μαθητών μετά την αποφοίτησή τους.

Ενδιαφέρουσα πρακτική

Ολλανδία, ένα περιεκτικό σύνολο ερωτήσεων-κλειδιών και βασικών δεικτών

Για κάθε επίπεδο εκπαίδευσης η αρχή Επιθεώρησης έχει καθορίσει βασικές περιοχές, για κάθε περιοχή συγκεκριμένα πρότυπα, και για κάθε πρότυπο συγκεκριμένους δείκτες που βοηθούν την αξιολόγηση.

Παράδειγμα για την πρωτοβάθμια εκπαίδευση:

- 3 βασικά κλειδιά: εκπαιδευτική διαδικασία, αποτελέσματα, συνθήκες εκμάθησης.
- 5 δεδομένα **πρότυπα** για την εκπαιδευτική διαδικασία: Πρόγραμμα σπουδών, χρόνος εκμάθησης, σχολικό κλίμα, εκπαιδευτική στρατηγική, σύστημα μαθητικού ελέγχου.
- 1 ερώτηση και διάφοροι δείκτες για το πρότυπο «χρόνος εκμάθησης».

Ερώτηση «Οι μαθητές έχουν τον αρκετό χρόνο να εμπεδώσουν το πρόγραμμα σπουδών;»

Δείκτες:

- Το σχολείο έχει προγραμματίσει ικανοποιητικό χρόνο μαθητείας.
- Το σχολείο εργάζεται ώστε να αποτρέψει το χάσιμο χρόνου μαθητείας.
- Το σχολείο αξιοποιεί σωστά το χρόνο που διατίθεται για τη δανέζικη γλώσσα και την αριθμητική/μαθηματικά και συνδυάζεται με τις εκπαιδευτικές ανάγκες του σχολικού πληθυσμού.

ΜΕΛΕΤΗ ΑΠΟΤΥΠΩΣΗΣ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ ΤΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ

- Οι δάσκαλοι επιβλέπουν τον προγραμματισμένο χρόνο μαθητείας.
- Οι δάσκαλοι διαφοροποιούν την ποσότητα του εκπαιδευτικού υλικού.

Κλίμακα αξιολόγησης:

- 4 σημείων για κάθε δείκτη:
  1. Σημαντικές δυνατότητες (πολύ καλά).
  2. Οι δυνατότητες ξεπερνούν τις αδυναμίες (καλά).
  3. Μερικές σημαντικές αδυναμίες (επαρκείς).
  4. Σημαντικές αδυναμίες (ανεπαρκείς).

Εάν δεν υπάρχουν κατάλογοι κριτηρίων, οι αξιολογήσεις λαμβάνουν υπόψη:

- Τους εκπαιδευτικούς σκοπούς τους οποίους θέτουν οι εθνικές πολιτικές και/ή τοπικά ενδιαφέροντα, που μπορεί να είναι παιδαγωγικά ή και κοινωνικά (ενσωμάτωση των παιδιών με ειδικές ανάγκες, αγώνας ενάντια στη βία κλπ).
- Τις απαιτήσεις του εκπαιδευτικού προγράμματος που ορίζει η ανώτατη εκπαιδευτική αρχή.
- Τα νομικά κείμενα και τους εκπαιδευτικούς στόχους που τίθενται για το ανάλογο σχολικό επίπεδο γενικά ή για πιο λεπτομερή αξιολόγηση. Η ρύθμιση που λειτουργεί ως βάση στους αξιολογητές μπορεί να αφορά κι άλλες πλευρές του σχολείου, για παράδειγμα τους κανονισμούς ασφάλειας κτηρίων.
- Τους στόχους που τίθενται από εκπαιδευτικά σχέδια ή στα προγράμματα ανάπτυξης του σχολείου, εφόσον αυτά υπάρχουν.

Κάποια σχολεία θέτουν τα δικά τους κριτήρια. Αυτό συμβαίνει κυρίως στις χώρες όπου οι αρμοδιότητες της εκπαίδευσης είναι αποκεντρωμένες. Στην Πολωνία για την επιθεώρηση στο επίπεδο της περιφέρειας ή στη Δανία σε κάποιους Δήμους.

5.1.6 Μεθοδολογικές κατευθύνσεις για τους αξιολογητές

Κάποιες εκπαιδευτικές αρχές έχουν αναπτύξει μια μέθοδο ή έχουν εκδώσει κάποιους οδηγούς για χρήση των αξιολογητών, προκειμένου να τους βοηθήσουν και να τους κατευθύνουν στο έργο τους. Αυτές οι κατευθυντήριες γραμμές επιτρέπουν στους αξιολογητές να συγχρονίσουν το βήμα τους με τη φιλοσοφία της αξιολόγησης σε μια χώρα.

ΜΕΛΕΤΗ ΑΠΟΤΥΠΩΣΗΣ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ ΤΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ

Η μέθοδος που θα προκριθεί αντανακλά, για παράδειγμα, αν η αξιολόγηση αποσκοπεί στην επιθεώρηση ή αν θέλει να είναι συμβουλευτική, εάν θέλει να είναι συμμετοχική ή συγκεντρωτική.

Αντίθετα από τους οδηγούς για την εσωτερική αξιολόγηση, οι οδηγοί αυτοί δεν είναι ευρέως διαδεδομένοι, γι' αυτό παραθέτουμε κάποια παραδείγματα:

- Το δανέζικο ίδρυμα για την αξιολόγηση υιοθέτησε μια μέθοδο αξιολόγησης, τα κύρια σημεία της οποίας παρουσιάζονται στην ιστοσελίδα τους.

(http://www.eva.dk/Methods/EVA's_method.aspx)

- Στη Σκωτία, το σχετικό εγχειρίδιο με τίτλο «Πόσο καλό είναι το σχολείο μας» υπάρχει από 1996 και το 2007 κυκλοφόρησε μια αναθεωρημένη έκδοση. Χρησιμοποιείται από τους Σκοτσέζους αξιολογητές και περιέχει ένα σύνολο δεικτών. Οι επιθεωρητές αξιολογούν τα σχολεία με τη βοήθεια ενός δείκτη διάφορων επιδόσεων ο οποίος περιλαμβάνει διαφορετικές παραμέτρους, όπως τις επιδόσεις των μαθητών στις εθνικές εξετάσεις, την ποιότητα της εκμάθησης, την πρόοδο που επιτυγχάνουν και την ικανοποίηση των αναγκών τους, κυρίως σε αναφορά με το ρυθμό εκμάθησης. Αυτοί οι δείκτες επίσης προτείνονται και για την εσωτερική αξιολόγηση.

- Στη Βόρεια Ιρλανδία (Ηνωμένο Βασίλειο), ένα εγχειρίδιο που χρησιμοποιείται από τους επιθεωρητές του Τμήματος Επιθεώρησης του Υπουργείου Εκπαίδευσης έχει καταστεί σημείο αναφοράς για την επιθεώρηση της εκπαίδευσης αλλά και την τεχνική επιθεώρηση. Περιλαμβάνει πλήρη περιγραφή της μεθοδολογίας βήμα προς βήμα.

(http://www.etini.gov.uk/common_framework_for_inspec-3.pdf).

Ενδιαφέρουσα πρακτική

Αγγλία, Ηνωμένο Βασίλειο, διευθύνοντας την επιθεώρηση

Ένας οδηγός για τους επιθεωρητές δημοσιεύτηκε από τον Ofsted τον Δεκέμβριο του 2006.

Ο οδηγός αυτός είχε ως σκοπό να βοηθήσει τους επιθεωρητές των σχολείων στην εργασία τους. Τα σχολεία μπορούν επίσης να το χρησιμοποιήσουν για να δουν πώς θα διεξαχθούν οι επιθεωρήσεις. Επίσης μπορούν να το βρουν χρήσιμο κατά την πραγματοποίηση της αυτοαξιολόγησής τους. Περιλαμβάνει μια λεπτομερή περιγραφή της διαδικασίας της επιθεώρησης, δείχνοντας:

ΜΕΛΕΤΗ ΑΠΟΤΥΠΩΣΗΣ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ ΤΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ

- Τις κύριες αρχές.
- Τα στάδια και τις προσεγγίσεις στην επιθεώρηση του σχολείου.
- Τις κύριες δραστηριότητες που πρέπει να αναληφθούν από τη στιγμή που ολοκληρώνεται η επιθεώρηση μέχρι τη δημοσίευση της έκθεσης.

Περιλαμβάνει επίσης μια εξήγηση των διαδικασιών για τα σχολεία που χρειάζονται περισσότερο την αξιολόγηση.

Το Ofsted επίσης δημοσίευσε υποστηρικτικά κείμενα για τους επιθεωρητές σχετικά με:

1. Την προκαταρκτική ενημέρωση.
2. Τις εκθέσεις επιθεώρησης.
3. Την καθοδήγηση των επιθεωρητών για την εφαρμογή του προγράμματος.
4. Την καθοδήγηση σχετικά με τη χρήση των στοιχείων.
5. Την επεξεργασία του πρότυπου έκθεσης.
6. Το πρότυπο για την επικοινωνία με τους μαθητές μετά την επιθεώρηση.

Περισσότερες Πληροφορίες: <http://www.ofsted.gov.uk>

5.1.7 Η επίδραση της αξιολόγησης

Ίσως το πλέον ενδιαφέρον ζήτημα είναι πώς χρησιμοποιούνται τα αποτελέσματα της αξιολόγησης και ποια είναι η επίδρασή τους για το σχολείο, και την εκπαίδευση γενικότερα.

Συνέπειες των ευρημάτων της αξιολόγησης για το σχολείο και το προσωπικό του

Τα ευρήματα της αξιολόγησης γενικά κοινοποιούνται στο προσωπικό του σχολείου, εκτός από τη Γαλλία όπου, στην πλειοψηφία των περιπτώσεων, η έκθεση αξιολόγησης διαβιβάζεται κατευθείαν στο ανώτερο ιεραρχικά επίπεδο.

Τα σχολεία έχουν πρόσβαση μόνο στα στατιστικά δεδομένα των αξιολογήσεων και τις δημοσιευμένες αναφορές σε εθνικό επίπεδο.

Ορισμένα συστήματα δεν προβλέπουν καμία συγκεκριμένη συνέπεια όταν τα αποτελέσματα διαβιβάζονται στο σχολείο. Στην Αυστρία για παράδειγμα ο σύλλογος κηδεμόνων δεν

ΜΕΛΕΤΗ ΑΠΟΤΥΠΩΣΗΣ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ ΤΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ

ενημερώνεται εκτός εάν προκύπτει πολύ σοβαρό πρόβλημα. Για τα άλλα διαπιστώνονται διαφορετικά επίπεδα συνεπειών, σε διάφορους συνδυασμούς από το ένα σύστημα στο άλλο.

- ❑ Στην πλειοψηφία των χωρών τα αποτελέσματα της αξιολόγησης καταλήγουν σε κάποιες συστάσεις ή οδηγίες. Η υιοθέτηση των συστάσεων, οι οδηγίες κ.λπ., δεν είναι γενικευμένη, όμως λειτουργεί στη Σκωτία, την Πολωνία, το Ηνωμένο Βασίλειο και την Ολλανδία. Ομοίως, η υποχρέωση των σχολείων να ακολουθήσουν αυτές τις συστάσεις δεν είναι συστηματική σε όλες τις χώρες. Μπορεί επίσης να εξαρτάται από την απόφαση του Υπουργείου Παιδείας, όπως στη Δανία με τις αξιολογήσεις της EVA. Ο επιθεωρητής επίσης μπορεί να έχει συμβουλευτικό ρόλο, όπως στην Ιρλανδία όπου οι επιθεωρητές παρέχουν συμβουλές υποστηρίζοντας το σχολείο, τη διοίκησή του, τους εκπαιδευτικούς κλπ.
- ❑ Οι συστάσεις μπορεί να συνοδεύονται από την υποχρέωση να εφαρμόσουν ένα πρόγραμμα βελτίωσης.
- ❑ Κυρώσεις, όπως μείωση της χρηματοδότησης, πρόστιμα, αποβολή, είναι σπάνια, αλλά πιθανά σε ορισμένες χώρες εφόσον οι συστάσεις που έγιναν μετά την αξιολόγηση δεν ελήφθησαν υπόψη ούτε δεν εφαρμόστηκαν από το σχολείο. Στην Τσεχία ο διευθυντής του σχολείου μπορεί να απολυθεί, στη Σλοβακία μπορεί να επιβληθούν πρόστιμα στο εκπαιδευτικό προσωπικό. Όμως πρόκειται γενικά για κυρώσεις στο σχολείο για απείθεια στις νόμιμες και συμβατικές των υποχρεώσεις.

Στην Αγγλία, μετά την αξιολόγηση που εφαρμόζει η Ofsted (ο εθνικός φορέας), και εφόσον εξαντληθεί όλη η προβλεπόμενη διαδικασία κυρώσεων, μπορεί να επιβάλλει, σε εξαιρετικές περιπτώσεις και τουλάχιστον θεωρητικά, το οριστικό κλείσιμο του σχολείου. Στην περίπτωση που η αξιολόγηση έχει γίνει από τοπική αρχή μπορεί να γίνει παρακράτηση της οικονομικής τους συνδρομής. Στη Σουηδία, εάν ένα σχολείο δεν ανταποκρίνεται στις απαιτήσεις βελτίωσης της εθνικής αρχής για την εκπαίδευση, αυτή έχει το δικαίωμα να κλείσει το σχολείο. Εντούτοις, αυτή η δυνατότητα χρησιμοποιείται σπάνια και μόνο ένα σχολείο έχει κλείσει από το 1995.

- ❑ Η αξιολόγηση κάποιες φορές καταλήγει σε μια βαθμολόγηση του σχολείου, η οποία επιτρέπει την κατηγοριοποίηση του σε μια κλίμακα περιφερειακή ή ακόμη και εθνική. Στην Τσεχία, η κλίμακα είναι ανάμεσα στο «Εξαιρετικό» και το «Απαράδεκτο».

Ειδική πρακτική

Αγγλία, Ηνωμένο Βασίλειο, πλήρης παρακολούθηση της αξιολόγησης

Το σύστημα αξιολόγησης των σχολείων προβλέπει:

- ❑ Την υποχρέωση του σχολείου να υιοθετήσει ένα πρόγραμμα δράσης για την εφαρμογή των συστάσεων της έκθεσης αξιολόγησης.
- ❑ Την εφαρμογή αυτού του πλάνου, κάτω από τον έλεγχο του οργάνου της αξιολόγησης, που παρέχει και την τεχνική υποστήριξη.
- ❑ Εάν το σχολείο δεν σέβεται τις δεσμεύσεις του, μπορεί να του επιβληθούν πιο σοβαρές κυρώσεις.
- ❑ Οι κυρώσεις μπορεί να φθάσουν μέχρι τη μείωση του προϋπολογισμού και το διορισμό νέων διοικητών.

5.1.8 Οι συνέπειες για αυτούς που αξιολογούνται

Το ζήτημα των συνεπειών της αξιολόγησης στους υποκείμενους αξιολόγησης παραμένει το πλέον αμφισβητήσιμο στον τομέα της εξωτερικής αξιολόγησης.

Η δημοσίευση των αποτελεσμάτων της αξιολόγησης, δηλαδή της έκθεσης αξιολόγησης του σχολείου ή μια περίληψη της έκθεσης, είναι πρόσφατη πρακτική, και για την πλειοψηφία των χωρών που την εφαρμόζουν μετά το 1990.

Τα μέσα ενημέρωσης υπήρξαν αυτά που ζήτησαν και δημοσίευσαν σχετικά στοιχεία. Στην Πορτογαλία υπήρξε ευρεία δημοσιότητα όπως επίσης και στην Ολλανδία, όπου η δικαιοσύνη επενέβη και τελικά απεφάνθη υπέρ της δημοσιοποίησης.

Αλλού, όπως στην Τσεχία, αναφορές μπορούν να δημοσιοποιούνται στους γονείς.

Αντιθέτως, σε πολλές χώρες οι συστάσεις που συνοδεύουν τις αναφορές ή ακόμη τα υπομνήματα προς τα σχολεία δεν δημοσιοποιούνται.

Σήμερα το Διαδίκτυο επιτρέπει την ευρεία, άμεση και γρήγορη, διάδοση των πληροφοριών. Για παράδειγμα η ιστοσελίδα του Ofsted (UK- England - <http://www.ofsted.gov.uk/>) παρέχει πρόσβαση σε αναφορές επιθεώρησης από όλα τα σχολεία, ώστε να είναι δυνατή η

ΜΕΛΕΤΗ ΑΠΟΤΥΠΩΣΗΣ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ ΤΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ

έρευνα ανά γεωγραφική περιοχή. Ακόμη, στην ιστοσελίδα www.education.ie υπάρχουν διαθέσιμες οι αναφορές επιθεωρήσεων σε σχολεία της Ιρλανδίας από το 2006.

Ενδιαφέρουσα πρακτική

Ολλανδία, δημοσιότητα της ποιοτικής αξιολόγησης: οι αναφορές της σχολικής επιθεώρησης

Από τις εκθέσεις αξιολόγησης, η Επιθεώρηση της Εκπαίδευσης εκδίδει μια συνολική αναφορά δηλαδή ένα διάγραμμα της αξιολόγησης, για τα σχολεία πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης από το 2003, για τη δευτεροβάθμια εκπαίδευση από το 1998 και για την επιμόρφωση ενηλίκων και την επαγγελματική εκπαίδευση από το 2004.

Κάθε αναφορά παρέχει πληροφορίες για:

- Την ποιότητα της διδασκαλίας.
- Τους στόχους που επιτεύχθηκαν.
- Τη σχολική ατμόσφαιρα.
- Τα βιβλία και το διδακτικό υλικό.
- Τις επαφές που διατηρεί το σχολείο με τους γονείς και την τοπική κοινότητα.

Η επιθεώρηση δημοσιεύει αυτές τις αναφορές στο διαδίκτυο (www.onderwijsinspectie.nl).

Μπορούν να χρησιμοποιηθούν ως πηγή πληροφοριών στη δημόσια συζήτηση για την ποιότητα των σχολείων.

Εάν ένα σχολείο «αποτυγχάνει», η επιθεώρηση θα κάνει μια επόμενη επίσκεψη αλλά η αναφορά δεν θα δημοσιευθεί στο διαδίκτυο.

Σύνθεση των ατομικών αξιολογήσεων για την αξιολόγηση του εθνικού εκπαιδευτικού συστήματος

Όπως ήδη είδαμε, η σύνθεση των αξιολογήσεων των σχολείων επιτρέπει μια προσέγγιση 'bottom-up' της αξιολόγησης. Επιτρέπει να καταλάβουμε πώς εφαρμόζεται στην πράξη η εθνική εκπαιδευτική πολιτική. Η σύνθεση αυτή πραγματοποιείται με συστηματικό τρόπο είτε κατευθείαν από τους αξιολογητές οι οποίοι εξαρτώνται από την κεντρική εξουσία (για παράδειγμα στην Τσεχία η ετήσια έκθεση που περιλαμβάνει τη συνοπτική αξιολόγηση του

ΜΕΛΕΤΗ ΑΠΟΤΥΠΩΣΗΣ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ ΤΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ

εκπαιδευτικού συστήματος γίνεται από την εθνική αρχή επιθεώρησης) είτε έμμεσα ξεκινώντας από τις τοπικές συνθέσεις (που διεξάγονται από τις τοπικές/περιφερειακές εκπαιδευτικές αρχές όπως στη Γερμανία όπου η σύνθεση γίνεται στο επίπεδο των κρατιδίων).

5.2 Η εσωτερική αξιολόγηση των εκπαιδευτικών ιδρυμάτων

Η εσωτερική αξιολόγηση,⁵ που περιλαμβάνει τους περισσότερους παράγοντες του σχολείου και διακρίνεται από τον κλασικό έλεγχο που πραγματοποιεί ο επικεφαλής του σχολείου στο πλαίσιο των καθηκόντων του, είναι μια πρόσφατη εξέλιξη. Εμφανίστηκε στην πλειοψηφία των Κρατών της Ευρωπαϊκής Ένωσης τη δεκαετία του 1990.

Σήμερα προβλέπεται από πολλά επίσημα κείμενα (οδηγίες, νόμοι) και εφαρμόζεται στην πλειοψηφία των χωρών. Αυτή η μέθοδος αξιολόγησης μπορεί απλώς να συστήνεται στις εκπαιδευτικές αρχές (π.χ. η εσωτερική αξιολόγηση συστήνεται στη φλαμανδική κοινότητα του Βελγίου, την Ιρλανδία, την Αυστρία, το Ηνωμένο Βασίλειο (Αγγλία, Ουαλία, Βόρεια Ιρλανδία)) ή να επιβάλλεται υποχρεωτικά (π.χ. σε κάποια κρατίδια της Γερμανίας, στη Γαλλία για την αξιολόγηση του προγράμματος του σχολείου, την Τσεχία, τη Σουηδία, την Ολλανδία). Σε άλλες χώρες ο οργανισμός επαγγελματικής εκπαίδευσης καλείται να υποβάλλει ετήσια έκθεση αυτοαξιολόγησης ή έκθεση ποιότητας (Αγγλία, Φιλανδία, Δανία, Ολλανδία).

Δύο είναι οι κύριες τάσεις:

- Η εσωτερική αξιολόγηση αναπτύσσεται ταυτόχρονα με την υποχρέωση ή τη σύσταση για το σχολείο να εκπονήσει ένα παιδαγωγικό πρόγραμμα (π.χ. Γαλλία, Γερμανία, Ιρλανδία, Ιταλία, κ.λπ.). Τελικά, η εσωτερική αξιολόγηση επιβάλλεται ως το μέσο για να καθορίσει τους στόχους του προγράμματος (απαντώντας σε ερωτήσεις όπως σε ποιο επίπεδο βρίσκεται η ποιότητα του σχολείου ή ποιες είναι οι ανάγκες του) και να ελέγξει έπειτα εάν οι στόχοι επιτυγχάνονται.
- Η εσωτερική αξιολόγηση αναπτύσσεται ως εργαλείο μιας συστηματικής προσέγγισης της ποιότητας της εκπαίδευσης (διαχείριση ασφάλειας ποιότητας). Αυτό είναι ιδιαίτερα σαφές στην περίπτωση της επαγγελματικής κατάρτισης που εδώ και καιρό έχει αναπτύξει ένα σύστημα διασφάλισης ποιότητας της προτεινόμενης κατάρτισης. Αυτό

---

⁵ Οι όροι της εσωτερικής αξιολόγησης και της αυτοαξιολόγησης υιοθετούνται συχνά χωρίς διάκριση στην πλειοψηφία των εκθέσεων και των εθνικών εγγράφων. Σημειώνεται η τάση να χρησιμοποιείται ο όρος αυτοαξιολόγηση ακόμα και στις περιπτώσεις που ένας οργανισμός ή οι εξωτερικά πρόσωπα μπορούν να επέμβουν στην διαδικασία.

ΜΕΛΕΤΗ ΑΠΟΤΥΠΩΣΗΣ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ ΤΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ

εξηγείται σε κάποιες χώρες επειδή ένας αριθμός σχολείων που προσφέρουν επαγγελματική κατάρτιση ανήκει στον ιδιωτικό τομέα, όπου η προσέγγιση της ποιότητας επιβάλλεται από την ανάγκη της αποδοτικότητας και της βελτίωσης των αποτελεσμάτων. Αλλά αυτή η τάση εκδηλώνεται εφεξής και στα άλλα επίπεδα της εκπαίδευσης.

Στην πράξη συναντούμε πολλούς πειραματισμούς, αλλά δεν υφίσταται συστηματική και γενικευμένη εφαρμογή εσωτερικής αξιολόγησης. Επιπλέον, τα σχολεία έχουν περισσότερη αυτονομία στην εφαρμογή της αξιολόγησης.

Οι διάφορες μορφές της εσωτερικής αξιολόγησης διακρίνονται κυρίως ως προς τη λειτουργία των παραγόντων που εμπλέκονται και των εργαλείων που χρησιμοποιούνται, ενώ οι στόχοι που τίθενται σε κάθε χώρα είναι παρεμφερείς.

5.2.1 Οι καθορισμένοι στόχοι της εσωτερικής αξιολόγησης

Σε όλες τις χώρες, η εσωτερική αξιολόγηση έχει στόχο να βελτιώσει την ποιότητα και την ανάπτυξη του σχολείου. Επιτρέπει να εντοπίσει τα δυνατά σημεία και τις αδυναμίες του, να κάνει προτάσεις βελτίωσης και να επιβεβαιώσει την αξία των σταθερών προσανατολισμών του. Στο επίπεδο της διοίκησης προσωπικού, επιτρέπει να περιλάβει τους εκπαιδευτικούς παράγοντες του σχολείου στην διαδικασία βελτίωσης της ποιότητας και να το προσανατολίζει σε μια κριτική ανάλυση της εργασίας τους. Η ιδιωτική επαγγελματική κατάρτιση αναπτύσσει κατεξοχήν την αυτοαξιολόγηση με τον ίδιο στόχο: τη βελτίωση της ποιότητας σε μια ανταγωνιστικότερη προοπτική.

Πάντα μέσα στο πνεύμα της βελτίωσης της ποιότητας, αλλά με πιο στοχευμένο τρόπο, στόχος της εσωτερικής αξιολόγησης είναι να εξασφαλίσει μερικές φορές την παρακολούθηση του παιδαγωγικού προγράμματος (π.χ. Γαλλία, Ιρλανδία).

Εφόσον η εσωτερική αξιολόγηση είναι υποχρεωτική, ο στόχος είναι διττός και σχετίζεται είτε με τους στόχους της εξωτερικής αξιολόγησης είτε της συνολικής θεώρησης του σχολείου στα πλαίσια της γενικότερης εποπτείας της εκπαίδευσης (πληροφόρηση των αρχών, των γονέων, κ.λπ.). Για παράδειγμα στη Σουηδία κάθε σχολείο πρέπει να παραδίδει ετησίως μια ποιοτική έκθεση στο δήμο. Σε αυτή την περίπτωση, το έργο των δήμων είναι να αξιολογούν σε ποιο βαθμό η εκπαίδευση επιτυγχάνει τους στόχους που τίθενται από το κράτος.

Τελικά, η εσωτερική αξιολόγηση μπορεί να στοχεύσει στην παραγωγή πληροφοριών στις οποίες θεμελιώνεται η εξωτερική αξιολόγηση, όπως για παράδειγμα συμβαίνει στην Ολλανδία, την Τσεχία ή τη Δανία με τον εθνικό οργανισμό αξιολόγησης.

ΜΕΛΕΤΗ ΑΠΟΤΥΠΩΣΗΣ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ ΤΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ

Αλλά ο στόχος μπορεί να διαφέρει από το ένα σχολείο στο άλλο στην ίδια χώρα. Π.χ. στην Ιταλία, είναι το *Piano dell'Offerta Formativa* (Σχέδιο Παρεχόμενης Εκπαίδευσης) που καθορίζει τους στόχους της αξιολόγησης.

5.2.2 Το αντικείμενο της αξιολόγησης

Όπως και στην εξωτερική αξιολόγηση, η εσωτερική καλύπτει συγχρόνως τη διαδικασία και τα αποτελέσματα. Μερικές μόνο εσωτερικές αξιολογήσεις αναφέρονται στις **εισροές**. Σε κάποιες περιπτώσεις η αξιολόγηση κάποιων στοιχείων επιβάλλεται από την εκπαιδευτική αρχή (πχ Σουηδία, Τσεχία) ή απλώς συστήνεται (πχ Αγγλία, Αυστρία).

Μπορεί να συστήνεται να χρησιμοποιεί τα ίδια κριτήρια με εκείνα που χρησιμοποιούνται και για την εξωτερική αξιολόγηση, όπως στη Ολλανδία, το Ηνωμένο Βασίλειο, τη Ρουμανία και τη Σλοβενία, όπου έχουν υιοθετήσει συγκεκριμένους καταλόγους κριτηρίων για την εξωτερική αξιολόγηση.

Αλλά ακόμη τα σχολεία διαθέτουν μεγάλη ελευθερία στον καθορισμό των κριτηρίων που χρησιμοποιούνται. Στη Γερμανία οι στόχοι που αξιολογούνται καθορίζονται αυτόνομα από τα σχολεία. Δηλαδή τα συγκεκριμένα σχολικά προγράμματα καθορίζουν τις μεθόδους αξιολόγησης και τα κριτήρια, που όμως είναι βασισμένες στις απαιτήσεις που θέτουν οι κυβερνήσεις των Κρατιδίων.

Ειδική και περιορισμένοι σκοποί

Πολλά συστήματα εσωτερικής αξιολόγησης περιορίζονται σε κάποια μόνο στοιχεία της διδασκαλίας. Έτσι στην Ολλανδία η εσωτερική αξιολόγηση για την επαγγελματική κατάρτιση περιορίζεται στην ποιότητα της διδασκαλίας, ενώ στην Ιταλία στην εκμάθηση και τις κοινωνικές δυνατότητες των σπουδαστών. Στην επαγγελματική εκπαίδευση η αξιολόγηση αφορά κυρίως την ποιότητα της κατάρτισης (αποτελέσματα των μαθητών, εκπαιδευτές) και σπάνια στην ποιότητα των εκπαιδευτικών μονάδων ως συνόλων.

Μπορεί επίσης να λειτουργεί μόνο ως αξιολόγηση του παιδαγωγικού προγράμματος του σχολείου, όπως στη Γαλλία, και την Ιρλανδία για την πρωτοβάθμια εκπαίδευση.

Όπως και στην εξωτερική αξιολόγηση, σπάνια οι εκπαιδευτικοί αξιολογούνται ατομικά (Αυστρία ή Γαλλία για τα γυμνάσια). Εφόσον υφίσταται ατομική αξιολόγηση των εκπαιδευτικών πραγματοποιείται συχνά από τους ίδιους τους εκπαιδευτικούς προκειμένου να δοθεί λύση σε μια δύσκολη κατάσταση ή να βοηθήσει ένα συνάδελφο.

Καθολική θεώρηση

Εφόσον η αξιολόγηση αποβλέπει στη συνολική αποτελεσματικότητα του σχολείου όπως στην Αγγλία, τη Σκωτία ή την Τσεχία, τα στοιχεία που αξιολογούνται συνήθως είναι:

- ❑ Τα αποτελέσματα των μαθητών ή οι μαθησιακές τους ικανότητες.
- ❑ Η σχολική ζωή (περιβάλλον, κλίμα κλπ).
- ❑ Η στήριξη προς τους μαθητές (συμβουλές καριέρας).
- ❑ Η διοίκηση του σχολείου (συμπεριλαμβάνεται η διοίκηση προσωπικού).
- ❑ Η συμμόρφωση με τους νόμους και τους κανονισμούς.
- ❑ Οι σχέσεις του σχολείου με το εξωτερικό περιβάλλον.

5.2.3 Οι παράγοντες της αξιολόγησης

Αρκετοί παράγοντες μπορούν να συμμετάσχουν στην εσωτερική αξιολόγηση του σχολείου. Ο αριθμός τους και οι αρμοδιότητές τους εξαρτώνται από το εάν η μέθοδος είναι συμμετοχική ή όχι.

Οι φορείς της εσωτερικής αξιολόγησης

Παραδοσιακά, την εσωτερική αξιολόγηση συντονίζει ο **διευθυντής** του σχολείου. Τις περισσότερες φορές η εκπαίδευση των προϊστάμενων των σχολείων περιλαμβάνει μαθήματα σχετικά με την αξιολόγηση. Για παράδειγμα, στην Ολλανδία, η ακαδημία που εκπαιδεύει τους προϊστάμενους των σχολείων από το 2005 πρέπει να πιστοποιήσει ότι οι διευθυντές είναι σε θέση να οργανώσουν συστήματα αυτοαξιολόγησης σε σχολικό επίπεδο. Σε κάποιες χώρες μάλιστα ο διευθυντής είναι αποκλειστικά υπεύθυνος για την αξιολόγηση (Τσεχία, Γαλλία για τα Γυμνάσια) Στη Σουηδία για την πρωτοβάθμια τη δευτεροβάθμια και την εκπαίδευση ενηλίκων ο διευθυντής που είναι υπεύθυνος για την αξιολόγηση αποφασίζει ποιος θα τη διεξάγει.

Κάτω από την εποπτεία του επικεφαλής του σχολείου είναι συνήθως **οι σχολικές επιτροπές** που επεμβαίνουν στην εσωτερική αξιολόγηση του σχολείου. (π.χ. Ρουμανία, Γαλλία, Γερμανία, Αυστρία). Οι σχολικές επιτροπές συντίθενται συνήθως από τον επικεφαλής, μέλη της διοίκησης και εκπαιδευτικών, στους οποίους προστίθενται κάποιες φορές εκπρόσωποι άλλων ομάδων (προσωπικό της συντήρησης για παράδειγμα), αντιπρόσωπος των γονέων και κηδεμόνων, των τοπικών αρχών. Η παρουσία των μαθητών προβλέπεται στη δευτεροβάθμια εκπαίδευση.

ΜΕΛΕΤΗ ΑΠΟΤΥΠΩΣΗΣ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ ΤΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ

Σε άλλες περιπτώσεις, **οι εκπαιδευτικοί ή η συνέλευση των εκπαιδευτικών** στην οποία συμμετέχουν όλοι οι διδάσκοντες έχει αρμοδιότητα, ανάμεσα στα άλλα, και για την αξιολόγηση. Εμπλέκονται σίγουρα στην αξιολόγηση της διδασκαλίας και της διαχείρισης των δυσκολιών της διδασκαλίας. Στην Ιταλία, π.χ. η εσωτερική αξιολόγηση πραγματοποιείται από το Collegio dei docenti (επιτροπή εκπαιδευτικών υπό την εποπτεία του διευθυντή).

Το σώμα της σχολικής διοίκησης και το διδακτικό προσωπικό μπορούν να πραγματοποιήσουν από κοινού την εσωτερική αξιολόγηση, όπως στη Φινλανδία.

Στη Δανία, τα σχολεία επαγγελματικής κατάρτισης υποχρεώνονται να υιοθετήσουν σύστημα ποιοτικής διαχείρισης και σχέδιο ποιότητας. Προκειμένου να εκπληρώσουν αυτή η υποχρέωση, τα περισσότερα κολέγια έχουν οργανώσει έναν νέο ρόλο, αυτόν του «ποιοτικού συντονιστή», με ιδιαίτερη ευθύνη την ποιοτική διαχείριση.

Σε σπάνιες περιπτώσεις συγκροτείται μια **ειδική ομάδα**, είτε αποκλειστικά από πρόσωπα του σχολείου (διευθυντής, προσωπικό, εκπαιδευτικοί, μαθητές), είτε περιλαμβάνει και τους γονείς, τους αντιπροσώπους των τοπικών αρχών όπως π.χ. στη Σκωτία. Στη Δανία η μέθοδος που προωθείται από το δανικό ινστιτούτο αξιολόγησης (EVA) προϋποθέτει τη δημιουργία μιας «Ομάδα καθοδήγησης» που είναι αρμόδια για την προετοιμασία και τη συνέχεια της αυτοαξιολόγησης. Η σύνθεσή της καθορίζεται από το σχολείο, αλλά περιλαμβάνει συνήθως εκτός από τα πρόσωπα του σχολείου και στελέχη της EVA. Προτού ξεκινήσει η διαδικασία, η ομάδα καθοδήγησης αποφασίζει σχετικά με τη σύνθεση των ομάδων αυτοαξιολόγησης που θα εκτελέσει την εργασία της αξιολόγησης.

Ακόμη μπορούν να συμμετέχουν **εξωτερικοί εμπειρογνώμονες**.

Στην Ολλανδία από το 1996, τα όργανα της επαγγελματικής κατάρτισης πρέπει να αναπτύξουν ένα σύστημα διασφάλισης εσωτερικής ποιότητας και επομένως πρέπει να εξασφαλίσουν εξωτερικούς εμπειρογνώμονες για να αξιολογήσουν πτυχές της εκπαίδευσης. Στη Σουηδία, είναι δυνατό η αξιολόγηση των νηπιαγωγείων να πραγματοποιείται από ανεξάρτητο εξωτερικό ερευνητή ή/και από το προσωπικό ή τη διοίκηση του σχολείου κατόπιν διαβουλεύσεων με τους γονείς και τα παιδιά.

Σε περίπτωση προσφυγής σε εξωτερικό εμπειρογνώμονα, αυτός πληρώνεται είτε από το σχολείο που ζητάει τις υπηρεσίες του, είτε από τις ανώτερες εκπαιδευτικές αρχές. Στη δεύτερη περίπτωση, τα εξωτερικά πρόσωπα μπορούν να είναι στελέχη της εκπαιδευτικής αρχής ή του κέντρου έρευνας για την εκπαίδευση, όπως στην Αυστρία, ή να είναι εμπειρογνώμονες που χρηματοδοτούνται από τις αρχές (π.χ. Σκωτία).

Ο ρόλος των συλλογικών οργάνων στην εσωτερική αξιολόγηση

Η κυρίαρχη τάση είναι η ανάπτυξη και διεύρυνση των ανοικτών συμμετοχικών μεθόδων. Η διαφάνεια και η χρηστή διοίκηση (**good governance**) απαιτούν πράγματι να προσεγγίσουμε αυτόν το στόχο. Αλλά η πρακτική δείχνει ότι η διαδικασία είναι ακόμη ανοικτή.

Η συμμετοχή στην εσωτερική αξιολόγηση των διάφορων ομάδων που δρουν στο σχολείο (δάσκαλοι, γονείς, μαθητές, μεικτές ομάδες) μπορεί να είναι τεσσάρων τύπων (με σειρά συμμετοχής):

- Διαβουλεύσεις.
- Συμμετοχή μέσω της συζήτησης ή έγκρισης (ή όχι) μιας έκθεσης που έχει ήδη συνταχθεί.
- Συμμετοχή στην κοινή επεξεργασία μιας στρατηγικής της βελτίωσης.
- Καθορισμός των κριτηρίων και της διαδικασίας της αξιολόγησης και της εφαρμογής της.

Το Συμβούλιο του σχολείου

Σε κάποιες περιπτώσεις, όπως στην Ισπανία, το Συμβούλιο του σχολείου επεμβαίνει σε όλα τα στάδια: καθορίζει τα κριτήρια και τη διαδικασία της αξιολόγησης και πραγματοποιεί την αξιολόγηση.

Άλλου π.χ. στο Ηνωμένο Βασίλειο, εκτός από τη Σκωτία, εποπτεύει την αξιολόγηση, δηλαδή ασκεί έλεγχο ότι γίνεται αποτελεσματικά.

Αντιθέτως, αλλού η Επιτροπή αναλύει τα αποτελέσματα της αξιολόγησης που έχει πραγματοποιηθεί από κάποιους άλλους και καθορίζει τη στρατηγική της βελτίωσης (Σκωτία) ή εγκρίνει την έκθεση που κατατίθεται από άλλους (Γαλλία για το δημοτικό σχολείο).

Εφόσον δημιουργηθεί μια **μικτή επιτροπή** για την διεξαγωγή της αξιολόγησης (αποτελούμενη από εκπαιδευτικούς, γονείς, και αρμόδιους φορείς), μπορεί απλώς να συμμετέχει στη διαδικασία πχ με τη μορφή μιας ομάδας εργασίας για την ποιότητα (μέθοδος που συστήνεται στην Αυστρία στο πλαίσιο της μεθόδου Quality in School). Όμως μπορεί να είναι η ίδια υπεύθυνη για τον καθορισμό και το συντονισμό της διαδικασίας Π.χ. στη Νορβηγία το πλάνο της αξιολόγησης καθορίζεται από την ομάδα, υποβάλλεται στον

ΜΕΛΕΤΗ ΑΠΟΤΥΠΩΣΗΣ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ ΤΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ

επικεφαλής του σχολείου και το εκπαιδευτικό προσωπικό, και κατόπιν εφαρμόζεται από την ομάδα.

Η συμμετοχή των εκπαιδευτικών

Οι εκπαιδευτικοί επεμβαίνουν μέσω της συνέλευσης των εκπαιδευτικών, στην ομάδα εργασίας ή στη συγκεκριμένη ομάδα που έχει δημιουργηθεί για την αξιολόγηση, κάτω από το συντονισμό του επικεφαλής του σχολείου ή αυτόνομα.

Στη Ρουμανία, για παράδειγμα, απλώς συζητούν τα αποτελέσματα της αξιολόγησης ενώ αλλού μπορούν επεμβαίνουν σε κάποια στάδια της αξιολόγησης.

Σε αρκετές χώρες όμως αναλαμβάνουν την επεξεργασία της διαδικασίας και την εφαρμογή της αξιολόγησης όσον αφορά την εκπαιδευτική πλευρά.

Οι μαθητές και οι γονείς

Οι γονείς, οι μαθητές, οι τοπικοί αντιπρόσωποι ή άλλοι φορείς, σπάνια συμμετέχουν στην εσωτερική αξιολόγηση. Το κάνουν κατά βάση μέσω της αντιπροσώπευσής τους στα όργανα του σχολείου.

Ενδιαφέρουσα Πρακτική

Παραδείγματα συμμετοχής διοικητικών δομών στην αξιολόγηση

Αυστρία το σχολικό φόρουμ

Το *Schulforum* (σχολικό φόρουμ): λειτουργεί σε κάθε σχολείο δημοτικού και γυμνασίου και αποτελείται από τον διευθυντή, αντιπροσώπους δασκάλων και των γονέων. Στο *Schulgemeinschaftsausschuss* (σχολική κοινοτική επιτροπή) που λειτουργεί στο γυμνάσιο και το λύκειο εκτός από τον διευθυντή συμμετέχουν τρεις αντιπρόσωποι (από τους δασκάλους, τους γονείς και τους μαθητές).

Αυτά τα όργανα παρέχουν τις συμβουλές τους για την πορεία της ακαδημαϊκής εκπαίδευσης που ακολουθείται και συμμετέχουν στην ποιοτική αξιολόγηση του σχολείου.

Γερμανία Η σχολική διάσκεψη

Η *Schulkonferenz* (σχολική διάσκεψη) υπάρχει στα περισσότερα ομόσπονδα κρατίδια ως πρόσθετο όργανο συντονίζοντας τη συνεργασία μεταξύ του επικεφαλής και των

ΜΕΛΕΤΗ ΑΠΟΤΥΠΩΣΗΣ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ ΤΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ

δασκάλων, των μαθητών και των γονέων. Η σύνθεση ποικίλλει ανάλογα το ομόσπονδο κρατίδιο: μερικές φορές οι δάσκαλοι, οι γονείς και οι μαθητές αντιπροσωπεύονται με ίσες αναλογίες στη σχολική διάσκεψη, άλλες οι δάσκαλοι ή/και οι γονείς αντιπροσωπεύονται εντονότερα. Μερικές φορές προεδρεύει ο προϊστάμενος του σχολείου, μερικές φορές ένα μέλος που εκλέγεται από τη διάσκεψη.

Στο θέμα της αξιολόγησης και της αξιολόγησης της ποιότητας, η σχολική διάσκεψη μπορεί να ασχοληθεί με τα ακόλουθα θέματα (ανάλογα με το κρατίδιο):

- ❑ Οργάνωση της σχολικής ζωής και της διδασκαλίας: σχολικοί κανονισμοί και πειθαρχικοί κανόνες, μαθήματα και διαλείμματα, κατανομή των τάξεων.
- ❑ Γενικά εκπαιδευτικά και διδακτικά ζητήματα, π.χ. η καταλληλότητα των εγχειριδίων, εργασία μέσα στην τάξη και στο σπίτι, συστήματα βαθμολόγησης\ επιβράβευσης.
- ❑ Οργάνωση του σχολείου, διαίρεση, μεταφορά ή συγχώνευση με άλλα σχολεία, προγράμματα κατασκευής νέων σχολείων, σχολική επίπλωση και εξοπλισμό.
- ❑ Επιλογή του επικεφαλής δασκάλου, από το δικαίωμα να προτείνουν κάποιον ως το δικαίωμα να απορρίψουν μια άλλη επιλογή.

Ισπανία το Σχολικό Συμβούλιο

Ο νόμος πλαίσιο για την εκπαίδευση του 2006 καθορίζει ότι οι συλλογικοί θεσμοί διοίκησης είναι το σχολικό συμβούλιο και η συνέλευση διδασκόντων. Οι αρμοδιότητες του σχολικού συμβουλίου στα δημόσια σχολεία, στα οποία αντιπροσωπεύονται η διοίκηση, οι δάσκαλοι, οι γονείς, οι σπουδαστές και η τοπική κοινότητα, περιλαμβάνουν:

- ❑ Την έγκριση και την αξιολόγηση των σχολικών προγραμμάτων (εκπαιδευτικών, διοίκησης και το ετήσιο γενικό σχέδιο δραστηριοτήτων).
- ❑ Την έγκριση των κανονισμών για την οργάνωση και τη λειτουργία του σχολείου.
- ❑ Τη συνεργασία με την ευρύτερη κοινότητα.
- ❑ Την αξιολόγηση της γενικότερης λειτουργίας του σχολείου.

Σουηδία - η σχολική διάσκεψη

Η σχολική διάσκεψη στο λύκειο στοχεύει στη συμμετοχή των μαθητών στη λήψη αποφάσεων. Προεδρεύεται από τον προϊστάμενο του σχολείου και αποτελείται από τους

ΜΕΛΕΤΗ ΑΠΟΤΥΠΩΣΗΣ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ ΤΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ

αντιπροσώπους του εκπαιδευτικού προσωπικού και των μαθητών (ίδιος αριθμός αντιπροσώπων).

Έχει τη δύναμη να αποφασίσει για σημαντικά ζητήματα για του σχολείου, συμπεριλαμβανομένων των στρατηγικών αξιολόγησης που θα χρησιμοποιηθούν στο σχολείο, καθώς επίσης και το φορτίο της γνώσης που εξετάζεται στο σχολείο.

Δανία - η επιτροπή διοίκησης

Σε κάθε σχολείο δημοτικού και γυμνασίου λειτουργεί μια επιτροπή που αποτελείται από πέντε ή επτά γονείς που εκλέγονται από το σύλλογο γονέων, δύο αντιπροσώπους των δασκάλων και του άλλου προσωπικού στο σχολείο, και δύο αντιπροσώπους που εκλέγονται από τους μαθητές. Ο επικεφαλής καθηγητής του σχολείου ενεργεί ως γραμματέας αλλά δεν έχει δικαίωμα να ψηφίσει. Η επιτροπή διοίκησης δίνει τους στόχους και εποπτεύει το σχολείο όσον αφορά την οργάνωση και τη διδασκαλία, τη συνεργασία μεταξύ του σχολείου και της οικογένειας, πληροφορίες που στέλνονται κατ' οίκον σχετικά με απουσίες μαθητών, σχολικές δραστηριότητες στον ελεύθερο χρόνο, κ.λπ. Μπορεί να επισημάνει τα προβλήματα στο τοπικό δημοτικό συμβούλιο που είναι αρμόδιο για τη σχολική αξιολόγηση. Μπορεί επίσης να ενημερώσει τους γονείς μέσω της ετήσιας έκθεσης που εκδίδει και της ετήσιας κοινής συνεδρίασης.

Αγγλία - ο φορέας διοίκησης

Από το 2006 είναι σε θέση να επιλέξουν ένα μοντέλο διοίκησης που αποτελείται από 9 ως και 20 μέλη (*governors*: πρόσωπο που υπηρετεί σε εθελοντική βάση, στο φορέα διοίκησης χωρίς κάποιο ιδιαίτερο προσόν να απαιτείται, αλλά ενθαρρύνεται η κατάρτιση). Όλα τα πρότυπα στοχεύουν να εξασφαλίσουν την ισορροπία μεταξύ των διαφορετικών κατηγοριών που αντιπροσωπεύονται:

- Αντιπρόσωπος των γονέων.
- Αντιπρόσωπος του εκπαιδευτικού προσωπικού.
- Αντιπρόσωπος της τοπικής εκπαιδευτικής αρχής.
- Αντιπρόσωπος της τοπικής κοινότητας.
- Αντιπρόσωπος τυχόν χρηματοδοτών.

Ο φορέας μπορεί επίσης να διορίσει συμπληρωματικά μέλη, που μπορεί να είναι και μαθητές χωρίς όμως δικαίωμα ψήφου).

Ο φορέας αυτός θα πρέπει μεταξύ άλλων:

ΜΕΛΕΤΗ ΑΠΟΤΥΠΩΣΗΣ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ ΤΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ

- ❑ Να αποφασίσει για τη γενική κατεύθυνση του σχολείου και του προγράμματος σπουδών του, σύμφωνα με τις απαιτήσεις του εθνικού προγράμματος σπουδών, και για να προωθήσει την επίτευξη υψηλών εκπαιδευτικών στόχων.
- ❑ Να ενεργήσει ως «ο φίλος που κρίνει», με την παροχή υποστήριξης, συμβουλών και πληροφοριών, και με τον έλεγχο και την αξιολόγηση της σχολικής αποτελεσματικότητας. Ενεργεί επίσης ως σύνδεσμος μεταξύ της τοπικής κοινότητας και του σχολείου.
- ❑ Να διασφαλίσει την υπευθυνότητα. Η έκθεση του επικεφαλής και του προσωπικού σχετικά με τη σχολική απόδοση διαβιβάζεται στο φορέα διοίκησης και στη συνέχεια ο φορέας διοίκησης «αναφέρεται» για τις ενέργειές του στους γονείς και την ευρύτερη τοπική κοινότητα.
- ❑ Να καθιερώσει μια γραπτή πολιτική απόδοσης προκειμένου να κατευθύνει την εφαρμογή της αξιολόγησης των δασκάλων, αφού έχει εξασφαλίσει ότι όλοι οι δάσκαλοι ερωτήθηκαν σχετικά.

Στην πράξη, οι εκπρόσωποι παραχωρούν ένα μεγάλο μέρος της ευθύνης για την καθημερινή διαχείριση του σχολείου στον επικεφαλής καθηγητή, διατηρώντας το στρατηγικό ρόλο τους στην ανάπτυξη και τον έλεγχο της εφαρμογής της πολιτικής στο σχολείο.

Πέρα από τη συμμετοχή τους στο φορέα διοίκησης, η συμμετοχή των μαθητών και των γονέων στην εσωτερική αξιολόγηση είναι σπάνια. Τρία επίπεδα εμπλοκής είναι παρόλα αυτά πιθανά:

- ❑ Διαβουλεύσεις (γενικά με ερωτηματολόγιο) π.χ. Σκωτία: οι γονείς ερωτώνται να καθορίσουν τις προτεραιότητες για τη βελτίωση της ποιότητας.
- ❑ Συμμετοχή με τη συζήτηση ή/και την ψήφιση της έκθεσης που υποβάλλεται: οι γονείς ερωτώνται να δώσουν την άποψή τους στα αποτελέσματα της αξιολόγησης (π.χ. Νορβηγία).
- ❑ τους ανακοινώνεται μόνο η έκθεση της αξιολόγησης (π.χ. Σλοβενία).

5.2.4 Διαδικασία

Δεν υπάρχουν καθιερωμένες διαδικασίες, εκτός από την περίπτωση της Τσεχίας. Τα περισσότερα σχολεία έχουν μια διακριτική ευχέρεια παρέμβασης στη διαδικασία της εσωτερικής αξιολόγησης.

Ειδική πρακτική

Τσεχία - μια διαδικασία εσωτερικής αξιολόγησης που προβλέπεται από την εθνική νομοθεσία

Ο εκπαιδευτικός νόμος του 2004 απαιτεί την εσωτερική αξιολόγηση, η οποία είναι αφετηρία για την προετοιμασία της ετήσιας έκθεσης για το σχολείο. Η δομή, τα κριτήρια, οι κανόνες και οι προθεσμίες της αξιολόγησης έχουν κωδικοποιηθεί σε ένα διάταγμα.

Η εσωτερική αξιολόγηση εστιάζεται:

- Στους σκοπούς του σχολείου.
- Στην ανάλυση του τρόπου με τον ποιο το σχολείο πετυχαίνει τους σκοπούς του.
- Στις περιοχές τις οποίες το σχολείο επιτυγχάνει καλά αποτελέσματα, και τις περιοχές στα οποία είναι απαραίτητο να βελτιωθεί η ποιότητα της εκπαίδευσης, συμπεριλαμβανομένων των προτάσεων για τα κατάλληλα μέτρα που πρέπει να ληφθούν.
- Στην αποδοτικότητα των επιλεγμένων μέτρων.

Τα κύρια κριτήρια για την εσωτερική αξιολόγηση είναι:

- Οι όροι (conditions) της εκπαίδευσης.
- Πορεία της εκπαίδευσης.
- Σχολική υποστήριξη προς τους μαθητές, συνεργασία με τους γονείς, αμοιβαία επιρροή.
- Σχέσεις μεταξύ του σχολείου, των μαθητών, των γονέων και άλλων φορέων της εκπαίδευσης.
- Εκπαιδευτικά αποτελέσματα των μαθητών.
- Σχολική διοίκηση, η ποιότητα εργασίας του ανθρώπινου δυναμικού, η ποιότητα της συνεχούς επιμόρφωσης του εκπαιδευτικού δυναμικού.
- Αποτελέσματα της σχολικής εργασίας, ειδικά σε σχέση με τις συνθήκες της εκπαίδευσης και τους οικονομικούς πόρους.

Διαδικασία

- Η εσωτερική αξιολόγηση ενός σχολείου διαρκεί για μια περίοδο ενός ή δύο σχολικών ετών.
- Η διοίκηση του σχολείου συζητά την πρόταση για τη δομή της αξιολόγησης με το παιδαγωγικό Συμβούλιο το αργότερο μέχρι το τέλος του Σεπτεμβρίου του σχολικού έτους στο οποίο η αξιολόγηση του σχολείου πρόκειται να πραγματοποιηθεί.

ΜΕΛΕΤΗ ΑΠΟΤΥΠΩΣΗΣ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ ΤΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ

- ❑ Η αξιολόγηση του σχολείου πρέπει να συζητηθεί σε συνεδρίαση του εκπαιδευτικού προσωπικού μέχρι τις 31 Οκτωβρίου του επόμενου σχολικού έτους.
- ❑ Τα αποτελέσματα της αξιολόγησης χρησιμοποιούνται για την επεξεργασία της ετήσιας έκθεσης, η οποία πρέπει να είναι διαθέσιμη στο σχολείο.

5.2.5 Η προτεινόμενη από την ανώτερη εκπαιδευτική αρχή τεχνική υποστήριξη

Στις χώρες όπου η εσωτερική αξιολόγηση απλώς ενθαρρύνεται ή επιβάλλεται, έχουν θεσπιστεί κάποια μεθοδολογικά εργαλεία προκειμένου να βοηθήσουν τα σχολεία. Η πλειοψηφία των εργαλείων αυτών παράγεται από τις εκπαιδευτικές αρχές ή τις κεντρικές αρχές αξιολόγησης προκειμένου να προάγουν και να βοηθήσουν την αυτοαξιολόγηση. Τα σχολεία δεν είναι υποχρεωμένα να τα χρησιμοποιήσουν, αλλά πολλά σχολεία το κάνουν.

Μεθοδολογικός οδηγός

Αυτοί οι μεθοδολογικοί οδηγοί δημοσιεύονται από την εκπαιδευτική αρχή ή την ανώτερη αρχή αξιολόγησης. Έχουν ως γενικό στόχο να προάγουν την ανάπτυξη της προσέγγισης της ποιότητας και να προσφέρουν τεχνική υποστήριξη στους υπεύθυνους των εσωτερικών αξιολογήσεων.

Το περιεχόμενο αυτών των οδηγών βοηθούν τους υπεύθυνους :

1. Να εξηγήσουν τη φιλοσοφία της αυτοαξιολόγησης.
2. Να θέσουν τα κατάλληλα ερωτήματα.
3. Να προγραμματίσουν και να ακολουθήσουν τα απαραίτητα στάδια στην πραγματοποίηση της αξιολόγησης.
4. Να καθορίσουν τα κριτήρια και τους δείκτες (γενικά είναι παρόμοιοι με αυτούς της εξωτερικής αξιολόγησης) που μπορούν να χρησιμοποιούν τα σχολεία.

Γενικά δημοσιεύονται στο διαδίκτυο προκειμένου τα σχολεία να έχουν εύκολη πρόσβαση.

Ενδιαφέρουσα πρακτική

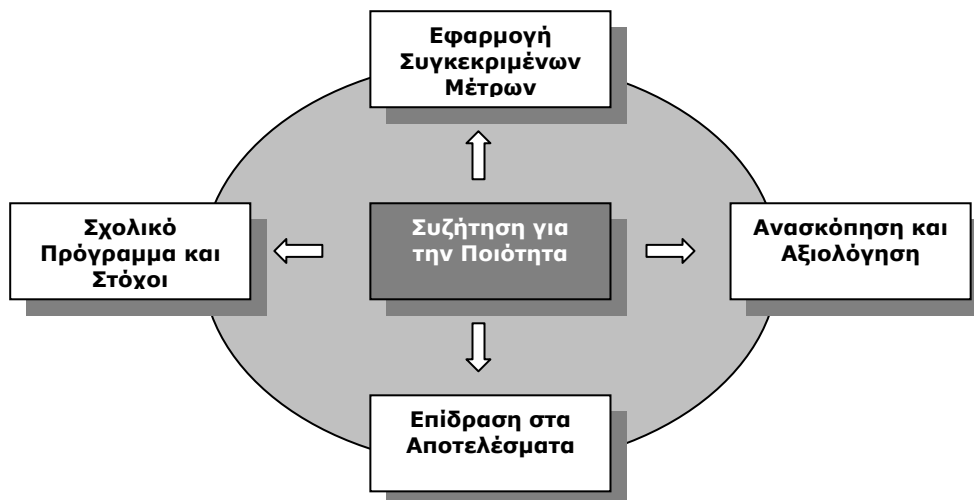
Αυστρία - το εγχειρίδιο «ποιότητα στο σχολείο»

Το πρόγραμμα QIS (ποιότητα στο σχολείο) έχει αναπτυχθεί το 1999 από το Υπουργείο Παιδείας, με σκοπό να ενθαρρύνει και να υποστηρίξει τα σχολεία να αναθεωρήσουν, να ελέγξουν και να αναπτύξουν την ποιότητά τους.

1 Καθορίζει τη φιλοσοφία ολόκληρης της διαδικασίας

Το βασικό στοιχείο του προγράμματος QIS είναι το πρόγραμμα σχολικής ανάπτυξης (Schulprogramm). Περιέχει τις κατευθυντήριες αρχές για το σχολείο, έναν απολογισμό του υφιστάμενου καθεστώτος και των συγκεκριμένων στόχων για την ποιότητα σε διάφορες περιοχές. Αυτό το σχέδιο χρησιμεύει ως οδηγός για την εκπαιδευτική δράση, ως πηγή πληροφόρησης για το κοινό, ως εργαλείο προγραμματισμού και κριτήριο που εφαρμόζεται για την ανάπτυξη των σχολείων. Η αξιολόγηση είναι ένα ουσιώδες χαρακτηριστικό του προγράμματος σχολικής ανάπτυξης.

2 Βοηθά τα σχολεία να αναζητήσουν τις καλές ερωτήσεις: Το πρόγραμμα QIS προτείνει στα σχολεία να καθορίσουν μόνοι τους την ποιότητα, αναρωτώμενοι: «Τι σημαίνει ποιότητα στη δική μας συγκεκριμένη κατάσταση;» «Ποιες είναι οι απαιτήσεις, οι προοπτικές και τα οράματά μας; » «Τι γίνεται με την πραγματική κατάσταση στο σχολείο μας;» «Τι ξέρουμε εμείς για αυτό;».

ΜΕΛΕΤΗ ΑΠΟΤΥΠΩΣΗΣ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ ΤΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ

3 Προτείνει μια μεθοδολογία

Δημιουργία μιας ομάδας εργασίας ποιότητας για να συντονίσει τη διαδικασία αξιολόγησης. Πρέπει να περιλαμβάνει τους αντιπροσώπους όλων των σχολικών συνεργατών και να εγκρίνεται από το *Schulforum* ή το *Schulgemeinschaftsausschuss*)

Προτεινόμενα εργαλεία:

- Γραπτές μορφές συλλογής και ανάλυσης δεδομένων, όπως τα ερωτηματολόγια.
- Δοκιμές μελέτες, δοκίμια των μαθητών.
- Συνεντεύξεις.
- Τεχνικές παρατήρησης: (συμμετοχική) παρατήρηση.
- Μη λεκτικές, game-like προσεγγίσεις με ένα δημιουργικό ερέθισμα, όπως οι θεματικές αφίσες, η φωτογραφία, τα video.
- Συλλογή και ανάλυση των υπάρχοντων στοιχείων: στατιστικές, σημειώσεις, γραπτά αρχεία, κ.λπ.

Χρήση των αποτελεσμάτων

Τα συγκεκριμένα αποτελέσματα των μελετών είναι προσιτά μόνο στους συμμετέχοντες. Το *Schulforum* ή το *Schulgemeinschaftsausschuss* αποφασίζει σχετικά με τη χρήση των στοιχείων που προέκυψαν από την αξιολόγηση. Δεν επιτρέπεται καμία δημοσιότητα έξω από το σχολείο. Αλλά τα αποτελέσματα μπορούν να είναι στοιχείο εξωτερικής αξιολόγησης.

4 Καθορίζει τα κριτήρια

Το QIS έχει καθιερώσει πέντε ποιοτικές περιοχές που αποτελούν τη βάση για την αξιολόγηση και τον προγραμματισμό:

- Διδασκαλία και μάθηση.
- Το περιβάλλον στην τάξη και το σχολείο.
- Συνεργασία στο σχολείο και εξωτερικές σχέσεις.
- Σχολική διοίκηση.
- Ο επαγγελματισμός και η ανάπτυξή του.

Περισσότερες πληροφορίες www.qis.at

ΜΕΛΕΤΗ ΑΠΟΤΥΠΩΣΗΣ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ ΤΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ

Μερικά άλλα παραδείγματα:

- "A Key to Change: School improvement through self-evaluation" («Ένα κλειδί για την αλλαγή: Σχολική βελτίωση μέσω της αυτοαξιολόγησης») - Δανία: ένας οδηγός που δημοσιεύτηκε το 2002 από το εθνικό ίδρυμα αξιολόγησης (EVA) για να προωθήσει ένα πρότυπο αξιολόγησης στα σχολεία πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης. Βλ.: <http://www.eva.dk/Publications.aspx?M=Shop&PID=1027&ProductID=218>

- "How good is our school?" («Πόσο καλό είναι το σχολείο μας;») - Σκωτία: ένα υλικό που δημοσιεύτηκε από HMIE (αρχή επιθεώρησης της εκπαίδευσης) από το 1996 για την αυτοαξιολόγηση και τον προγραμματισμό. Βλ.:

<http://www.hmie.gov.uk/documents/publication/hgiosite3.pdf>

- "Looking at our school" («Εξετάζοντας το σχολείο μας») - Ιρλανδία: Βοήθεια στην αυτοαξιολόγηση δημοσιεύτηκε το 2003 από το Υπουργείο Εκπαίδευσης και Επιστημών. Βλ.: http://www.education.ie/servlet/blobServlet/LAOS_PP_index.html?language=EN

- "A new relationship with schools: improving performance through school self-evaluation" («Μια νέα σχέση με τα σχολεία: βελτιώνοντας την απόδοση μέσω της σχολικής αυτοαξιολόγησης») - Αγγλία: ένας οδηγός για τη σχέση μεταξύ της αυτοαξιολόγησης και της σχολικής βελτίωσης που δημοσιεύτηκε από Ofsted το 2005. Βλ.: <http://www.ofsted.gov.uk/portal/site/Internet/menuitem.8e8ba064adeba4d8c3172a8a08c08a0c/?vgnnextoid=79881c6b4de3c010VgnVCM1000003507640aRCRD>

Κριτήρια και δείκτες

Κάποιες εκπαιδευτικές αρχές παρέχουν κριτήρια και δείκτες ικανά να εξυπηρετήσουν τους εσωτερικούς αξιολογητές. Μπορούν να ταξινομηθούν σε τέσσερις μεγάλες κατηγορίες: διαχείριση γνώσης, επαγγελματισμός /διοίκηση, κλίμα, αποτέλεσμα /επιδόσεις (βλ. τον κάτωθι πίνακα των παραδειγμάτων). Κάποιες μέθοδοι στηρίζονται πρώτιστα στους «πελάτες» του σχολείου (τους μαθητές) όπως στην Αγγλία, ενώ άλλοι ενδιαφέρονται επίσης στο εκπαιδευτικό προσωπικό και την ανάπτυξή του (Αυστρία, Σκωτία).

ΜΕΛΕΤΗ ΑΠΟΤΥΠΩΣΗΣ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ ΤΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ

Δείκτες⁶

	Αυστρία	Σκωτία	Πορτογαλία	Αγγλία
ΜΕΘΟΔΟΣ	"Qualität in Schulen" (QIS – Ποιότητα στα σχολεία)	"Πόσο καλό είναι το σχολείο μας; (HGIOS)"	"Ολοκληρωμένη Αξιολόγηση του Σχολείου"	SEF (Φόρμα Αυτοαξιολόγησης) στο κείμενο "Μια νέα σχέση με τα σχολεία: Βελτιώνοντας την απόδοση μέσω της αυτοαξιολόγησης του σχολείου"
ΔΕΙΚΤΕΣ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ ΓΝΩΣΗΣ	Διδασκαλία: <ul style="list-style-type: none"> ▪ τοπική εξειδίκευση του προγράμματος σπουδών ▪ σχετικότητα περιεχομένου ▪ το ύφος της διδασκαλίας και η δυνατότητα επιβολής του καθηγητή ▪ υποστήριξη και προώθηση των μαθητών και αναγνώριση της ατομικότητάς τους 	Πρόγραμμα Σπουδών: <ul style="list-style-type: none"> ▪ Δομή του προγράμματος ▪ Ποιότητα μαθημάτων και προγραμμάτων ▪ Ποιότητα εκπαιδευτικών Μάθηση και Διδασκαλία: <ul style="list-style-type: none"> ▪ Ποιότητα της διαδικασίας διδασκαλίας ▪ Ποιότητα της 	Εφαρμογή της μάθησης και διδασκαλίας: <ul style="list-style-type: none"> ▪ Διαχείριση του προγράμματος σπουδών ▪ Εκπαιδευτικά αντικείμενα ▪ Ατομική μάθηση ▪ Βιβλία και εκπαιδευτικό υλικό Αξιολόγηση Μαθητών	Ποιότητα παροχών: <ul style="list-style-type: none"> ▪ Ποιότητα της διδασκαλίας: σε ποιο εύρος η ποιότητα της διδασκαλίας συνεισφέρει στην πρόοδο των εκπαιδευόμενων ▪ Πόσο αντιστοιχεί η διδασκαλία στις ανάγκες των μαθητών ▪ ποιο είναι το πρόγραμμα

Στάδιο II. ⁶ Ο πίνακας βασίζεται μερικώς στην αναφορά "Quality Partnership of the Regions (QPR)" Peter Döbrich, Michael O'Neill, Herbert Schnell, Michael Schratz – 2003

ΜΕΛΕΤΗ ΑΠΟΤΥΠΩΣΗΣ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ ΤΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ

	<ul style="list-style-type: none"> σεβασμός στην ιδιαιτερότητα του κάθε φύλου <p>Μάθηση:</p> <ul style="list-style-type: none"> ετοιμότητα για μάθηση και κίνητρο των μαθητών διατηρήσιμες βασικές γνώσεις ανάπτυξη συνέπειας χρήση της γνώσης σε νέους τομείς κατάκτηση των τεχνικών μάθησης ατομική και κοινωνική επάρκεια τεκμηρίωση απόδοσης 	<p>διαδικασίας μάθησης</p> <ul style="list-style-type: none"> Ανταπόκριση στις ανάγκες των μαθητών Η Αξιολόγηση ως μέρος της διδασκαλίας Επικοινωνία με τους γονείς <p>Υποστήριξη των μαθητών:</p> <ul style="list-style-type: none"> Καθοδήγηση Ατομική και κοινωνική ανάπτυξη Ποιότητα επαγγελματικού και σπουδαστικού προσανατολισμού Καθοδήγηση στην παρακολούθηση της προόδου Αποτελεσματικότητα της μαθησιακής υποστήριξης Εφαρμογή της νομοθεσίας Θέση των μαθητών με ειδικές μαθησιακές ανάγκες 	<ul style="list-style-type: none"> Πληροφοριακά αρχεία και επεξεργασία Συμμετοχή των εμπλεκομένων <p>Εκπαιδευτική στήριξη:</p> <ul style="list-style-type: none"> Καθοδήγηση και συμβουλευτική στήριξη 	<p>σπουδών, η φροντίδα, καθοδήγηση και στήριξη που παρέχει το σχολείο</p>
ΔΕΙΚΤΕΣ ΓΙΑ ΤΟΝ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΣΜΟ	<p>Επαγγελματισμός και Ανάπτυξη του Προσωπικού:</p> <ul style="list-style-type: none"> Εκπλήρωση εργασιών και συνεργασία 	<p>Πόροι:</p> <ul style="list-style-type: none"> Διάθεση κτιριακών εγκαταστάσεων Διάθεση πόρων 	<p>Διοικητικό τμήμα</p> <ul style="list-style-type: none"> Γενική διοίκηση και λειτουργία Διαχείριση αρχείων 	<p>Χαρακτηριστικά:</p> <ul style="list-style-type: none"> Τα κύρια στοιχεία του σχολείου περιλαμβάνοντας το

ΜΕΛΕΤΗ ΑΠΟΤΥΠΩΣΗΣ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ ΤΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ

	<p>προσωπικού</p> <ul style="list-style-type: none"> Καλλιέργεια κοινής αντίληψης Εκπαιδευτική ανάπτυξη και εργασία στο χώρο του σχολείου Ετοιμότητα για καινοτομία Συστηματική μέτρηση της ανάπτυξης του προσωπικού <p>Διαχείριση του σχολείου:</p> <ul style="list-style-type: none"> Ηγεσία, οργάνωση και διοίκηση του σχολείου Ύψος της ηγεσίας Παιδαγωγική συμβουλευτική επάρκεια της ηγεσίας Κατανομή εργασιών μεταξύ του προσωπικού Ροή πληροφορίας και λήψη αποφάσεων Διαχείριση πόρων 	<ul style="list-style-type: none"> Οργάνωση και χρήση πόρων και χώρων Διάθεση προσωπικού Αποτελεσματικότητα και αξιοποίηση προσωπικού Ανάπτυξη και αξιολόγηση προσωπικού Οικονομική Διαχείριση <p>Διοίκηση, Ηγεσία και Διασφάλιση Ποιότητας</p> <ul style="list-style-type: none"> Αυτοαξιολόγηση Πλάνο ανάπτυξης Εφαρμογή πλάνου ανάπτυξης Αποτελεσματικότητα ηγεσίας Αποτελεσματικότητα των εμπειρών και ανώτερων εκπαιδευτικών 	<p>Διαχείριση Πόρων:</p> <ul style="list-style-type: none"> Οικονομικοί πόροι Κοινωνική-εκπαιδευτική υποστήριξη Φυσικοί πόροι <p>Εκπαιδευτικό πλάνο δράσης:</p> <ul style="list-style-type: none"> Εκπαιδευτικό πρόγραμμα και πλάνο ενεργειών Πλάνο διδασκαλίας και μάθησης <p>Οργανωτικό κλίμα και δομή:</p> <ul style="list-style-type: none"> Όργανα διοίκησης Δομή εκπαιδευτικής καθοδήγησης Οργανωτική δομή 	<p>ήθος και το σκοπό</p> <ul style="list-style-type: none"> Το πλαίσιο μέσω του οποίου το σχολείο δουλεύει για να προβάλλει τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά του <p>Ποιότητα ηγεσίας και διοίκησης:</p> <p>Για παράδειγμα, πως γνωρίζουν οι διοικούντες ότι παρέχονται οι κατάλληλες ευκαιρίες και αντιμετωπίζονται οι διακρίσεις</p> <p>Τι είδους παρακολούθηση γίνεται και πως τα προβλήματα που ανακύπτουν αντιμετωπίζονται</p>
<p>ΔΕΙΚΤΕΣ ΓΙΑ ΤΟ ΗΘΟΣ ΚΑΙ ΚΛΙΜΑ</p>	<p><u>Η Τάξη και το Σχολείο ως μέρος να ζεις:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> Ατομική ευεξία Κοινωνικό κλίμα στο σχολείο και την τάξη 	<ul style="list-style-type: none"> Συνεργασία με γονείς και το Σχολικό Συμβούλιο Σχέσεις με άλλα σχολεία, εργοδότες, φορείς και την κοινωνία 	<ul style="list-style-type: none"> Διαπροσωπικές σχέσεις / εκπαιδευτικό περιεχόμενο Πληροφόρηση και επικοινωνία Σχέσεις με την τοπική 	<p>Απόψεις εκπαιδευόμενων, γονέων και άλλων εμπλεκόμενων:</p> <ul style="list-style-type: none"> Πως και πόσο συχνά το σχολείο συγκεντρώνει

ΜΕΛΕΤΗ ΑΠΟΤΥΠΩΣΗΣ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ ΤΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ

	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Σχέση με τις μειονότητες ▪ Προβλήματα και διαμάχες ▪ Διαμόρφωση χώρων και περιβάλλοντος ▪ Πρόσθετες παροχές πέραν της διδασκαλίας ▪ Πλούτος σχολικής ζωής <p>Συμπράξεις και εξωτερικές σχέσεις:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Συμμετοχή των γονέων και των μαθητών στη σχολική ζωή ▪ Ικανοποίηση από την συνεργασία ▪ Συνεργασία με το μη εκπαιδευτικό προσωπικό ▪ Επικοινωνία και συνεργασία με τις αρχές και άλλους φορείς 		<ul style="list-style-type: none"> ▪ κοινωνία ▪ Ηγεσία και επαγγελματική ανάπτυξη 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ απόψεις ▪ Ποιες είναι αυτές οι απόψεις ▪ Τι μέτρα έχει πάρει το σχολείο σε ανταπόκριση αυτών <p>Ατομική ανάπτυξη και καλή κατάσταση των μαθητών:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ απουσίες ▪ αποβολές ▪ επιτυχία και πρόοδος μαθητών
ΔΕΙΚΤΕΣ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΩΝ	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Αποτελέσματα, επιδόσεις και βαθμολογία ▪ Μαθησιακό δυναμικό και πρόοδος των μαθητών ▪ Εν γένει προσφερόμενη από το σχολείο εκπαίδευση και μάθηση 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Επιτυχία στις εξετάσεις ▪ Επιτυχία στις εθνικές εξετάσεις / στόχους ▪ Γενική ποιότητα 	<p>Σύνδεση με το κοινωνικό – οικογενειακό περιβάλλον</p> <p>Επίπεδο απόδοσης μαθητών:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Ρυθμός βελτίωσης απόδοσης ▪ Ποιότητα της απόδοσης ▪ Προστιθέμενη αξία ▪ Κοινωνική ανάλυση 	<p>Επιτεύγματα και στόχοι</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Μέτρηση των γνώσεων των μαθητών, της κατανόησης και των δεξιοτήτων σε σχέση με τις δυνατότητες τους ▪ Συγκριτικό επίπεδο γνώσεων και δεξιοτήτων

ΜΕΛΕΤΗ ΑΠΟΤΥΠΩΣΗΣ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ ΤΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ

			<p>Κοινωνικό και οικογενειακό περιβάλλον</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Μορφωτικό επίπεδο γονέων ▪ Κοινωνικά και επαγγελματικά χαρακτηριστικά των γονέων ▪ Οικονομικές ανάγκες 	<p>σε σχέση με μαθητές ίδιας ηλικίας και εθνικότητας</p> <p>Γενική αποδοτικότητα και αποτελεσματικότητα</p> <p>Γενική αποτελεσματικότητα των παροχών, δυνατά και αδύνατα σημεία</p> <p>Αποτελεσματικότητα των μέτρων που λήφθηκαν για την βελτίωσης από την τελευταία επιθεώρηση</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Δυνατότητα του σχολείου για πρόσθετη βελτίωση
--	--	--	---	--

ΜΕΛΕΤΗ ΑΠΟΤΥΠΩΣΗΣ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ ΤΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ

Μπορεί να συσταθεί στα σχολεία να καθορίσουν τα ίδια τους δείκτες της εισροής - εισαγωγής, της διαδικασίας ή της παραγωγής, όπως στην Αυστρία.

Ο βαθμός πραγματοποίησης του παιδαγωγικού προγράμματος του σχολείου συχνά λειτουργεί ως δείκτης.

Έχουν αναπτυχθεί σχετικές **ιστοσελίδες στο διαδίκτυο** για να επιτρέψουν:

- Τη συνεχή ενημέρωση επί των εξελίξεων Για παράδειγμα πληροφορίες για το σύστημα ποιότητας της εκπαίδευσης που εφαρμόζεται στα Κρατίδια της Γερμανίας .

http://www.eduserver.de/zeigen_e.html?seite=2652

- Ανταλλαγές ανάμεσα στα σχολεία με τη βοήθεια ενός φόρουμ. Πχ Αυστρία, κατόπιν πρωτοβουλίας του υπουργείου εκπαίδευσης : www.qis.at

- Την συμβολή των στατιστικών δεδομένων προκειμένου να επιτρέψει στα σχολεία να συγκρίνουν τα αποτελέσματα της αξιολόγησής τους Πχ Γαλλία :

<http://www.education.gouv.fr/pid53/evaluation-et-statistiques.html>

- Οι πληροφορίες, ή ένα μέρος τους, μπορεί επίσης να γνωστοποιούνται στους γονείς τους μαθητές και σε άλλα πρόσωπα που εμπλέκονται, πράγμα που συμβάλλει στη διαφάνεια και το άνοιγμα της διαδικασίας της αξιολόγησης.

Ενδιαφέρουσα πρακτική

Ολλανδία - μια ιστοσελίδα με πληροφορίες για την διασφάλιση ποιότητας στην πρωτοβάθμια και τη δευτεροβάθμια εκπαίδευση.

<http://www.kwaliteitsring.nl/> υπάρχουν διαθέσιμες πληροφορίες οι οποίες συντάσσονται από οκτώ ολλανδικές οργανώσεις που συνδέονται με κάποιο τρόπο με το Υπουργείο Παιδείας.

Παρέχει πληροφορίες για:

- Τις πιο πρόσφατες ειδήσεις σε ζητήματα ποιότητας.
- Εργαλεία (ερωτηματολόγια, μέθοδοι αυτοαξιολόγησης κ.λπ.).
- Ένα ημερολόγιο των γεγονότων, των συνεδρίων και των διασκέψεων

ΜΕΛΕΤΗ ΑΠΟΤΥΠΩΣΗΣ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ ΤΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ

<p>σχετικά με την διασφάλιση ποιότητας.</p> <ul style="list-style-type: none">
☐ Βιβλία και άλλες δημοσιεύσεις για την διασφάλιση της ποιότητας.
☐ Δίκτυα.
☐ Υποστήριξη.
☐ Συνδέσεις.
☐ FAQs.

5.2.6 Η δομή της πρότυπης αναφοράς

Μερικές αρχές προτείνουν μια βάση παρουσίασης των αποτελεσμάτων της εσωτερικής αξιολόγησης. Αυτό διευκολύνει την εργασία της παρουσίασης και της οργάνωσης των αποτελεσμάτων της αξιολόγησης από τους εσωτερικούς αξιολογητές στα σχολεία που δεν είναι επαγγελματίες στο είδος (π.χ. στη Σουηδία τα κριτήρια της αξιολόγησης και η δομή υποβολής της έκθεσης καθορίζεται από την εποπτική αρχή. Στην Αγγλία, ο εθνικός οργανισμός Ofsted προτείνει επίσης μια «Φόρμα Αξιολόγησης» (SEF) η οποία προσανατολίζει την εργασία του αξιολογητή, αφού προβλέπει κάποιες θεματικές που καθορίζουν την αξιολόγηση.

Μεθοδολογικά στοιχεία για την καθολική αξιολόγηση σχολείου

Οι κύριες φάσεις που απαντώνται συστηματικά στα συστήματα εσωτερικών αξιολογήσεων διαφόρων χωρών είναι:

- Προπαρασκευαστική φάση: οργάνωση (ποιος κάνει τι, συγχρονισμός, κ.λπ.), καθορισμός στόχων, των κριτηρίων και των δεικτών της αξιολόγησης, συγκέντρωση διαθέσιμων δεδομένων.
- Φάση της αξιολόγησης: ανάλυση των γραπτών δεδομένων και των συμμετοχικών πρακτικών (συνεντεύξεις, ομάδες εργασίας, κ.λπ.) και προσδιορισμός των δυνάμεων και των αδυναμιών.
- Φάση της παρακολούθησης: το σχολείο συντάσσει μια έκθεση αξιολόγησης ή χρησιμοποιεί τα αποτελέσματα για την έκθεση δραστηριότητάς του ή για το σχολικό σχέδιό του. Το σχολείο καθορίζει πώς θα αντιμετωπίσει τα αποτελέσματα της αξιολόγησης: σχέδιο βελτίωσης, κοινοποίηση ή όχι των αποτελεσμάτων.

Ενδιαφέρουσα Πρακτική

Δανία - Ένα σύστημα για την εξασφάλιση της ποιότητας και της ανάπτυξης για τους παρόχους επαγγελματικής κατάρτισης

Το 2005 το Υπουργείο Παιδείας της Δανίας υποχρέωσε όλους τους παρόχους επαγγελματικής κατάρτισης να διαμορφώσουν και να εφαρμόσουν ένα σύστημα για την εξασφάλιση ποιότητας και την ανάπτυξη που ταιριάζει με τις τέσσερις φάσεις του CQAF-προτύπου:

- ❑ Προγραμματισμός: να συντάσσουν ετήσιο σχέδιο αξιολόγησης.
- ❑ Εφαρμογή: να καταρτίσουν τις διαδικασίες για το πώς θα αξιολογούν σε συγκεκριμένα επίπεδα, και ειδικά στην επαγγελματική κατάρτιση. Αυτές οι διαδικασίες πρέπει να διευκρινίζουν πώς οι χρήστες, οι εκπαιδευόμενοι, οι επιχειρήσεις θα εμπλακούν στις αξιολογήσεις.
- ❑ Αξιολόγηση: πρέπει οι συμμετέχοντες στις αξιολογήσεις, να συντάσσουν μια έκθεση σχετικά με τα αποτελέσματα αξιολόγησης μέσα στις συγκεκριμένες περιοχές και να τη δημοσιεύσουν στις ιστοσελίδες τους.
- ❑ Αναθεώρηση: πρέπει να αξιολογήσουν τα αποτελέσματα και να καταρτίζουν ένα επόμενο σχέδιο, προϋπολογίζοντας πόρους και χρόνο. Αυτό πρέπει να συμπεριλαμβάνεται στο πρόγραμμα δράσης του επόμενου έτους.

Από τις προτεινόμενες μεθόδους προκύπτουν τα κύρια ακόλουθα μεθοδολογικά εργαλεία:

- ❑ Συλλογή και ανάλυση των γραπτών και ποσοτικών στοιχείων

Γενικά, τα έγγραφα αναφοράς που χρησιμοποιούνται από τα όργανα αξιολόγησης είναι:

- Το παιδαγωγικό πρόγραμμα ή η εκπαιδευτική πολιτική του σχολείου.
- Η νομοθεσία ή οι προσανατολισμοί της εκπαιδευτικής πολιτικής σύμφωνα με τις εκπαιδευτικές αρχές.
- Δεδομένα σχετικά με τα αποτελέσματα των μαθητών όπως τα αποτελέσματα στις εξετάσεις, τα ποσοστά του προβιβασμού από τη μια τάξη στην άλλη, τα ποσοστά εγκατάλειψης του σχολείου, κ.λπ.

ΜΕΛΕΤΗ ΑΠΟΤΥΠΩΣΗΣ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ ΤΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ

Άλλα ποσοτικά δεδομένα που μπορούν να αναλυθούν:

- Στοιχεία που έχουν συλλεγεί σε εθνικό ή τοπικό επίπεδο όπως μελέτες, στατιστικές, κ.λπ. (για τη σύγκριση).
- Ανάλυση άλλων βασικών στοιχείων απόδοσης, όπως χρηματοδότηση, συμμετοχή μαθητών.
  - Συνεντεύξεις
    - Μεμονωμένες συνεντεύξεις με τα μέλη του προσωπικού, με τους γονείς, με τους αντιπροσώπους των μαθητών.
    - Οργάνωση ομάδων συζητήσεων.
    - Ερωτηματολόγια και έρευνες να μπορούν οι γονείς και οι δάσκαλοι να καταθέτουν προτάσεις και να καταμετράται η ικανοποίησή τους.
  - Παρατήρηση
    - Παρακολούθηση μιας τάξης ή κάποιων μαθημάτων.
    - Παρατήρηση μεταξύ των δασκάλων.
  - Συμμετοχή των μαθητών:

Αυτή η συμμετοχή μπορεί να οργανωθεί μέσω των διάφορων γραπτών και μη γραπτών μορφών.

Ενδιαφέρουσα Πρακτική

Δανία – εμπλέκοντας τους μαθητές: το πιλοτικό έργο “Café EVA”

Το ίδρυμα αξιολόγησης EVA έχει αναπτύξει το «café EVA», ένα εργαλείο αξιολόγησης με τη συμμετοχή μαθητών και μια μορφή διαλόγου που μπορεί να χρησιμοποιηθεί στην πρακτική της εσωτερικής αξιολόγησης του σχολείου πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης.

Το πιλοτικό έργο Café EVA καθιερώθηκε σε συνεργασία με ένα διευθυντή σχολείου και δύο δασκάλους που ήταν αρμόδιοι για την οργάνωση, με την πρακτική υποστήριξη συμβούλων της EVA. Συμμετείχαν 50 μαθητές απ’ όλες τις τάξεις.

Περιγραφή του EVA Café

ΜΕΛΕΤΗ ΑΠΟΤΥΠΩΣΗΣ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ ΤΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ

- Διάρκεια: 4 ώρες.
- Τόπος: ο χώρος που διεξάγεται «το café» είναι σημαντικό στοιχείο. Οι συμμετέχοντες πρέπει να αισθάνονται ευπρόσδεκτοι και σημαντικοί. Το μέγεθος του δωματίου προσαρμόστηκε στον αριθμό των φιλοξενούμενων, και διαμορφώθηκε ώστε να παρέχει μια άνετη και καλή ατμόσφαιρα. Στα στρογγυλά τραπέζια του café οι μαθητές μπορούσαν να ζωγραφίζουν ή να σημειώσουν τις παρατηρήσεις τους ενώ άκουγαν απαλή μουσική.
- Προετοιμασία:
Οι «οικοδεσπότες» (διοργανωτές) παρουσίασαν ένα χρονοδιάγραμμα για τις δραστηριότητες που προγραμματίζονται και τα θέματα προς συζήτηση όπως για παράδειγμα: τι είναι ένα καλό σχολείο; πώς μπορεί η διδασκαλία να γίνει καλύτερη;», «πώς μπορούμε να αναπτύξουμε τη συντροφικότητα;». Οι διοργανωτές είχαν επιλέξει θέματα με τα οποία οι μαθητές συνδέονται δημιουργικά, και που όσο το δυνατόν συνδέονται με την αξιολόγηση.

Η πρόσκληση με την οποία οι μαθητές ενθαρρύνονταν να κάνουν προτάσεις σχετικά με αυτό που θα μπορούσε να γίνει για να βελτιωθεί η σχολική ζωή είχε ήδη σταλεί στους μαθητές. Οι προτάσεις αυτές στέλνονται στους οργανωτές του café και έτσι οι μαθητές βρίσκουν τις ιδέες τους καρφισωμένες στον πίνακα ανακοινώσεων.
- Συζήτηση
Ο οικοδεσπότης εισάγει το διάλογο, δίνει μια προθεσμία για τη συνομιλία, θέτει συμπληρωματικά ερωτήματα, αλλά ποτέ δεν δίνει ο ίδιος μια απάντηση.
  - Πρώτο μέρος: συζήτηση στις μικρές ομάδες τεσσάρων, πέντε ατόμων για την καθημερινή σχολική ζωή.
  - Δεύτερο μέρος: η φάση «οράματος», όπου οι μαθητές πρέπει να σκεφθούν και να περιγράψουν με λέξεις το όραμά τους για το σχολείο. Σημειώνουν τα πέντε σημαντικότερα πράγματα.
- Σύνθεση
Οι συζητήσεις, οι σκέψεις και οι ιδέες παρουσιάζονται στους συμμαθητές και γράφονται σε κάρτες που συλλέγονται από τους οικοδεσπότες του café. Τέλος, η κάθε ομάδα μοιράζεται το όραμά της για το ιδανικό σχολείο με όλους τους συμμετέχοντες στο café. Οι οικοδεσπότες είναι υπεύθυνοι για τη συλλογή του υλικού της ημέρας. Κυκλοφορούν γύρω από τα τραπέζια ακούγοντας και

ΜΕΛΕΤΗ ΑΠΟΤΥΠΩΣΗΣ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ ΤΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ

σημειώνοντας τι συζητείται στις άλλες ομάδες, και συλλέγουν τις κάρτες).

□ **Συνέχεια** (Follow-up)

Το Café δημοσιεύει τα κείμενα, τις προτάσεις και τις εικόνες της ημέρας.

Η εμπειρία αυτή αποδεικνύεται πολύ χρήσιμη για την εσωτερική και εξωτερική αξιολόγηση, γιατί :

- Οι μαθητές εκφράζονται οι ίδιοι για τη σχολική ζωή τους.
- Αντανακλάται η καθημερινή σχολική ζωή.
- Οι μαθητές είναι δημιουργικοί, επισημαίνουν τις προβληματικές περιοχές αλλά διατυπώνουν τις επιθυμίες τους.

Η χρήση των έτοιμων προς χρήση προτύπων ποιοτικής ανάπτυξης

Η χρήση των έτοιμων προς χρήση προτύπων ποιοτικής αξιολόγησης (παραδείγματος χάριν, EFQM-ευρωπαϊκό ίδρυμα για την ποιοτική διαχείριση) είναι περισσότερο διαδεδομένη στην επαγγελματική εκπαίδευση απ' ό,τι στην πρωτοβάθμια και την ανώτερη δευτεροβάθμια εκπαίδευση. Στην επαγγελματική εκπαίδευση, το εκπαιδευτικό σύστημα συνολικά, και το κάθε μεμονωμένο εκπαιδευτικό ίδρυμα ξεχωριστά, αισθάνονται την ανάγκη να ανταποκριθούν στις ανάγκες της κοινωνίας και της αγοράς, στην ανάγκη των πελατών. Η ανάγκη να ακολουθήσει η εκπαίδευση τις απαιτήσεις της αγοράς εργασίας έχει προωθήσει τη χρήση μεθόδων ποιοτικών διαχείρισης και ελέγχου.

Η τάση αυτή ενθαρρύνεται κι από την πολιτική της ΕΕ. Προκειμένου να επιτευχθούν οι στόχοι της Κοπεγχάγης (ποιότητα της επαγγελματικής εκπαίδευσης - διάσκεψη 2002), οι χώρες προσπαθούν να αναπτύξουν την επαγγελματική εκπαίδευση και ενθαρρύνουν τους εκπαιδευτικούς φορείς να βελτιώσουν την ποιότητα και την απόδοση της εκπαίδευσης. Αυτή η πολιτική υποστηρίζεται από την ανάπτυξη της κοινής Διεύθυνσης Πλαισίου Εξασφάλισης Ποιότητας (CQAF)⁷ στα κράτη μέλη. Υποστηρίζεται επίσης μέσω κεφαλαίων και προγραμμάτων της ΕΕ, όπως το Leonardo Da Vinci.

Στάδιο III. ⁷ Αυτό το πλαίσιο σχεδιάζεται να υποστηρίξει την ανάπτυξη και, όπου είναι απαραίτητο, τη μεταρρύθμιση των ποιοτικών συστημάτων της επαγγελματικής κατάρτισης, στα κράτη μέλη. Παρέχει ένα κοινό σύστημα αναφοράς και συγκεκριμένα εργαλεία αναφοράς για να βοηθήσει τα κράτη μέλη και τις συμμετέχουσες χώρες να βελτιώσουν, να ελέγξουν και να αξιολογήσουν τις πολιτικές και τις πρακτικές τους στον τομέα της εξασφάλισης ποιότητας.

Ενδιαφέρουσα Πρακτική

ΕΕ - Πρόγραμμα Leonardo «ποιότητα στα σχολεία επαγγελματικής κατάρτισης»

Ο κύριος στόχος του προγράμματος Leonardo (2002-2006) είναι να προωθηθεί η ιδέα της αυτοαξιολόγησης και της ποιοτικής διαχείρισης στις επαγγελματικές σχολές και οργανισμούς με την προώθηση της χρήσης του EFQM Excellence model.

Κύριες δραστηριότητες είναι η ανάπτυξη των δεικτών βασισμένων στο πλαίσιο EFQM και η κάλυψη σημαντικών περιοχών EFQM, η παραγωγή ενός γενικού προτύπου της διαδικασίας BSC. Όλα τα αποτελέσματα δημοσιεύονται τελικά σε ένα web based Learning Forum.

Συνεργάτες: Ο συντονιστής είναι το φινλανδικό εθνικό συμβούλιο της εκπαίδευσης, με συνεργάτες από την Αυστρία, τη Φινλανδία, τη Γερμανία και την Ουγγαρία.

Περισσότερες πληροφορίες:

<http://www.oph.fi/english/SubPage.asp?path=447,5372,27535>

Ακόμα κι αν η μέθοδος εφαρμόζεται με διαφορετικούς τρόπους και εξαρτάται από την ελεύθερη επιλογή κάθε ιδρύματος, η χρήση τυποποιημένων συστημάτων αυξάνεται. Στη Δανία μια μελέτη που έγινε το 2006 για την ποιοτική εργασία στις επαγγελματικές σχολές δείχνει ότι το 70% των ατόμων χρησιμοποιούν συστήματα που έχουν αναπτύξει οι ίδιοι, αλλά ότι αυτά τα συστήματα εμπνέονται κατά ένα μεγάλο μέρος από τυποποιημένα συστήματα (όπως EFQM, TQM και ISO). Το ίδιο έγινε και στη Φινλανδία όπου η ανάπτυξη ενός συγκεκριμένου προτύπου παίρνει πάρα πολύ χρόνο, για αυτό πολλές εκπαιδευτικές οργανώσεις το τροποποιούν ή το συνδυάζουν με υπάρχοντα πρότυπα για να εξυπηρετήσουν καλύτερα τις ανάγκες τους.

5.2.7 Η επίδραση της αξιολόγησης

Η επίδραση για το ίδιο το σχολείο

Τις περισσότερες φορές, τα αποτελέσματα της αξιολόγησης επεξεργάζονται από τον επικεφαλής σχολείου και την ομάδα διαχείρισης προκειμένου να βελτιώσουν τη λειτουργία και τα αποτελέσματα του σχολείου.

Σε αρκετές χώρες που δοκιμάζουν την καθολική αυτοαξιολόγηση σε επίπεδο σχολείου, αναφέρεται ότι τα αποτελέσματα της αυτοαξιολογικής εργασίας είναι:

ΜΕΛΕΤΗ ΑΠΟΤΥΠΩΣΗΣ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ ΤΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ

- ❑ Υψηλότερος βαθμός γνώσης των δυνάμεων και αδυναμιών.
- ❑ Βελτίωση του σχολείου συνολικά και των αποτελεσμάτων των μαθητών.
- ❑ Ανάπτυξη των δασκάλων που εργάζονται σε ομάδες οι οποίοι μοιράζονται την εμπειρία τους για να αναπτύξουν τη διδακτική τους ικανότητα.

Τα αποτελέσματα μπορούν να συντεθούν σε μια εξειδικευμένη έκθεση η δημοσιοποίηση της οποίας ποικίλλει σύμφωνα με το σύστημα. Στη Φινλανδία η χρησιμοποίηση των αποτελεσμάτων των εσωτερικών αξιολογήσεων είναι αποκλειστική υπόθεση του σχολείου. Αντίθετα στη Ολλανδία τα σχολεία δευτεροβάθμιας επαγγελματικής εκπαίδευσης πρέπει να δημοσιεύσουν τα συμπεράσματά τους σε μια έκθεση αυτοαξιολόγησης, η οποία περιέχει επίσης τα πιλοτικά σχέδιά τους. Αυτή η έκθεση είναι προσιτή στο ευρύ κοινό. Η κατάσταση είναι πιο σύνθετη στη Σουηδία όπου η ετήσια έκθεση παραδίδεται στο δήμο και αυτός επιλέγει αν θα το δημοσιοποιήσει ή όχι. Βέβαια πολλοί δήμοι προσπαθούν να κρατήσουν τα αποτελέσματα αξιολόγησης εντός του σχολείου του διότι οι συγκρίσεις πλέον μεταξύ των σχολείων είναι πολύ εύκολες.

Πιο συχνά τα αποτελέσματα χρησιμοποιούνται ως στοιχείο της έκθεσης δραστηριοτήτων του σχολείου ή του σχολικού πλάνου. Στην Τσεχία, τα αποτελέσματα της αξιολόγησης χρησιμοποιούνται για την επεξεργασία της ετήσιας έκθεσης, η οποία πρέπει να είναι διαθέσιμη σε προσιτή θέση στο σχολείο. Στην Αγγλία, την Ιρλανδία και την Ιταλία, η εσωτερική αξιολόγηση συμβάλλει, άμεσα ή έμμεσα, στην ενημέρωση του σχεδίου σχολικής βελτίωσης (Αγγλία) ή του σχολικού σχεδίου (Ιρλανδία) ή του Σχεδίου Προσφερόμενης Εκπαίδευσης (Ιταλία).

Ειδική πρακτική

Δανία - Ένας νόμος επιβάλλει τη διαφάνεια

Το § 2 του νόμου σχετικά με τη διαφάνεια στην εκπαίδευση (αριθ. Νόμου 880, 19.09.2005).

Ένα σχολείο ή ένα εκπαιδευτικό ίδρυμα που παρέχει διδασκαλία πρέπει να εξασφαλίσει ότι οι ακόλουθες πληροφορίες είναι διαθέσιμες στο χώρο του σχολείου ή στις ιστοσελίδες του στο διαδίκτυο.

- 1) Τα μαθήματα που διδάσκονται, οι στόχοι, τα προγράμματα σπουδών κλπ.
- 2) η παιδαγωγική αφετηρία του σχολείου, συμπεριλαμβανομένων των παιδαγωγικών πρακτικών.

ΜΕΛΕΤΗ ΑΠΟΤΥΠΩΣΗΣ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ ΤΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ

- 3) Χρόνοι ολοκλήρωσης σπουδαστών ή μαθητών και συχνότητα ολοκλήρωσης.
- 4) Σχετικές αξιολογήσεις ποιότητας που έχουν εφαρμοστεί, εκτός από τις πληροφορίες για τη διδασκαλία των εκπαιδευτικών και αξιολογήσεις τις οποίες έχουν συμμετάσχει μόνο υπάλληλοι του σχολείου.
- 5) Άλλες πληροφορίες που το σχολείο ή το ίδρυμα κρίνει ουσιαστικές προκειμένου να διευκρινιστεί η ποιότητα διδασκαλίας του.

Φυσικά όταν η αξιολόγηση εστιάζεται κάπου, η δημοσιότητα και η χρήση των αποτελεσμάτων είναι περιορισμένες. Πχ στην Αυστρία, στην περίπτωση αξιολόγησης δασκάλων ο νόμος περί ισοτιμίας προβλέπει ότι ο επικεφαλής θα καθοδηγήσει τους δασκάλους στην εκπαιδευτική εργασία τους, όμως τα συγκεκριμένα αποτελέσματα της αξιολόγησης είναι προσιτά μόνο στους εκπαιδευτικούς που τους αφορά.

Επίδραση για τους εξωτερικούς εμπειρογνώμονες στο σχολείο

Τα αποτελέσματα της εσωτερικής αξιολόγησης μπορούν επίσης να εξυπηρετήσουν:

- Στην εξωτερική αξιολόγηση: Η έκθεση της αξιολόγησης λειτουργεί ως κείμενο αναφοράς. Για παράδειγμα, στην Ολλανδία ο εξωτερικός αξιολογητής στηρίζεται στα αποτελέσματα της εσωτερικής αξιολόγησης για να αποφασίσει εάν πρέπει να επέμβει ή όχι. Ομοίως στην Τσεχία οι εσωτερικές αξιολογήσεις αποτελούν το υπόβαθρο για την αξιολόγηση και τις ετήσιες εκθέσεις της τσεχικής σχολικής επιθεώρησης. Παρόμοιες περιπτώσεις είναι αυτές της Φιλανδίας, και της Αυστρίας με τη μέθοδο Quality in School.
- Στην αξιολόγηση της διδασκαλίας σε τοπικό ή στο εθνικό επίπεδο: Στη Σουηδία τα αποτελέσματα της εσωτερικής αξιολόγησης (quality review) παραδίδονται από τον επικεφαλής σχολείου στο δήμο, που είναι υπεύθυνος της χρηματοδότησης των σχολείων. Ο δήμος με τη σειρά του πρέπει να υποβάλλει εκθέσεις αξιολόγησης της ποιότητας των σχολείων του το Εθνικό Γραφείο Εκπαίδευσης (National Agency for Education) που καταρτίζει την εθνική έκθεση υπό μορφή στατιστικών. Στη χώρα αυτή η αξιολόγηση παίζει διπλό ρόλο για καθολική αξιολόγηση σε εθνικό επίπεδο: Από τη μια, οι εσωτερικές αξιολογήσεις εξυπηρετούν στην κατάρτιση των εθνικών στατιστικών στοιχείων. Το Εθνικό Γραφείο Εκπαίδευσης δημοσιεύει στοιχεία όσον αφορά τα αποτελέσματα των εξετάσεων της υποχρεωτικής εκπαίδευσης, στατιστικές όσον αφορά τους μαθητές, κατάλογο όλων των σχολείων, των δασκάλων και του προσωπικού της εκπαίδευσης καθώς επίσης και τις δαπάνες για την εκπαίδευση. Ακόμη γνωστοποιεί βασικούς δείκτες όπως η αναλογία μαθητών/δασκάλων, οι σχολικοί πόροι, το κοινωνικό

ΜΕΛΕΤΗ ΑΠΟΤΥΠΩΣΗΣ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ ΤΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ

υπόβαθρο κ.λπ. Από την άλλη, εάν η εθνική αξιολόγηση επισημάνει προβλήματα σε κάποιο σχολείο, ο προϊστάμενος του αναλαμβάνει πρωτοβουλίες για τα θέματα που ανακύπτουν.

Ενδιαφέρουσα Πρακτική

Αγγλία - Raise on-line

Τα αποτελέσματα των εσωτερικών αξιολογήσεων μπορούν να χρησιμοποιηθούν για τις εθνικές στατιστικές μέσω του συστήματος RAISEonline (υποβολή έκθεσης και ανάλυση για τη βελτίωση μέσω της σχολικής αυτοαξιολόγησης). Τα σχολεία πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης μπορούν να εισάγουν στοιχεία σε απευθείας σύνδεση (on line). Τα σχολεία επίσης μπορούν να αναζητήσουν πληροφορίες σε απευθείας σύνδεση για κάθε επίπεδο σπουδών και να σώσουν αντίγραφα με τις πλέον πρόσφατες τοπικές πληροφορίες. Κάθε σχολείο μπορεί να ζητήσει ένα όνομα και έναν κωδικό πρόσβασης χρηστών.

Τα στοιχεία είναι προσιτά στη σχολική διαχείριση, επιθεωρητές, τοπικές αρχές.

βλ.: <https://www.raiseonline.org>

5.3 Σύνθεση των τάσεων και των σύγχρονων ζητημάτων όσον αφορά την αξιολόγηση των εκπαιδευτικών ιδρυμάτων

Είναι φανερό ότι στη μεγάλη πλειοψηφία των χωρών το ζήτημα της αξιολόγησης των σχολείων είναι στρατηγικής σημασίας. Όμως πρέπει να τονίσουμε ότι η σημασία που αποδίδεται στις υφιστάμενες αξιολογήσεις και τα κίνητρά τους είναι πολύ διαφορετικά από χώρα σε χώρα, και εξαρτώνται από την ιστορία, από την αποκέντρωση των αρμοδιοτήτων όσον αφορά στην εκπαίδευση (προς τις τοπικές κοινωνίες, προς τα ίδια σχολεία), των πολιτικών για την εκπαίδευση (σημασία των εθνικών προγραμμάτων και των εθνικών εξετάσεων ή όχι) κ.λπ. Η σχολική αξιολόγηση συνδέεται πολύ με τη γενική οργάνωση του εκπαιδευτικού συστήματος.

Εάν κάθε χώρα της Ε.Ε. έχει ένα καθαρό σύστημα αξιολόγησης, η καθολική (global) αξιολόγηση στην πλειοψηφία των χωρών που μελετώνται είναι ακόμη στη φάση της έρευνας. Εντούτοις, η ανάλυση των διάφορων προτύπων εσωτερικής και εξωτερικής αξιολόγησης δίνει τη δυνατότητα να προσδιοριστούν κάποιες κοινές τάσεις και τα κύρια ζητήματα, αλλά και κάποια προβλήματα.

Τα παρακάτω στοιχεία αποτελούν μια σύνθεση των εξελίξεων και εστιάζουν στα συμπεράσματα των πλέον εξελιγμένων συστημάτων αξιολόγησης. Μπορούν έτσι να αποτελούν το έναυσμα για την περαιτέρω βελτίωση τους.

5.3.1 Γενικές τάσεις των συστημάτων αξιολόγησης

Δύο κύριες τάσεις μπορούν να σημειωθούν: η ενδυνάμωση της αυτονομίας του κάθε σχολείου και η εξέλιξη προς μια αξιολόγηση της ποιότητας.

Η σχέση της «αποκέντρωσης των αρμοδιοτήτων» και της «αξιολόγησης των σχολείων».

Όσον αφορά στην κατανομή των αρμοδιοτήτων, δύο τάσεις είναι διακριτές. Οι εκπαιδευτικές αρμοδιότητες έχουν ήδη αποκεντρωθεί προς τοπικές δημόσιες αρχές ή είναι στη διαδικασία της αποκέντρωσης (Δανία, Σουηδία, Αυστρία, Ισπανία, Γερμανία κλπ). Παράλληλα, οι ίδιες αυτές χώρες, αλλά κι άλλες, κατευθύνονται προς μια μεγαλύτερη αυτονομία των εκπαιδευτικών μονάδων (Ολλανδία, Φιλανδία, Ισπανία, Ιταλία Τσεχία). Σε αυτές τις χώρες, η αυτονομία των σχολείων γίνεται αντιληπτή ως ένα μέσο προκειμένου να προσαρμοστεί η εκπαίδευση στις τοπικές ανάγκες και να λειτουργήσει ως ουσιώδες κίνητρο να προωθήσει τη δέσμευση αλλά και τη συμμετοχή.

Κάποιες χώρες προωθούν τους δύο στόχους συγχρόνως. Στη Γερμανία, που οι αρμοδιότητες έχουν αποκεντρωθεί προς τα ομοσπονδιακά κρατίδια, η αναζήτηση της

ΜΕΛΕΤΗ ΑΠΟΤΥΠΩΣΗΣ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ ΤΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ

βελτίωσης της ποιότητας οδηγεί στη μεγαλύτερη αυτονομία των σχολείων, όμως συγχρόνως αναλαμβάνουν το καθήκον να ενδιαφέρονται βαθμιαία και για την αξιολόγησή τους. Ωστόσο σε όλες τις περιπτώσεις, η κεντρική εξουσία συνεχίζει να καθορίζει τους γενικούς στόχους της εκπαίδευσης και τα κεντρικά εκπαιδευτικά προγράμματα.

Επομένως τίθεται το πρόβλημα της προσαρμογής των μεθόδων αξιολόγησης στην οργάνωση του εκπαιδευτικού συστήματος. Για παράδειγμα στη Γαλλία, κάποια αποκέντρωση των αρμοδιοτήτων έχει επιτελεστεί, αλλά το σύστημα της αξιολόγησης είναι πάντα πολύ συγκεντρωτικό. Αυτό το παράδοξο οδηγεί σε προφανείς αποτυχίες για την αξιολόγηση: δεν υπάρχει καθολική προσέγγιση των σχολείων, αλλά γενικές αξιολογήσεις σε περιφερειακό επίπεδο ή ανάλογα από τον τύπο του σχολείου. Έτσι δεν υπάρχει ανατροφοδότηση των αξιολογήσεων για τους άμεσους εμπλεκόμενους, όπως οι γονείς, και τελικά αυτή η έλλειψη προσαρμοστικότητας του συστήματος αξιολόγησης των σχολείων συνεπάγεται την απουσία κατανόησης της εκπαιδευτικής πραγματικότητας.

Γενικά, η εξωτερική αξιολόγηση των σχολείων δεν φαίνεται να προοδεύει στις χώρες της ακραίας αποκέντρωσης, δηλαδή όπου την αρμοδιότητα έχουν οι τοπικοί δήμοι, όπως στις σκανδιναβικές χώρες όπου το κράτος αξιολογεί την εργασία των δήμων όσον αφορά τη διδασκαλία, και οι τοπικές αρχές είναι υπεύθυνες για την παροχή εκπαίδευσης (ποσότητα και ποιότητα) στην περιοχή ευθύνης τους αλλά τα σχολεία δεν αξιολογούνται συστηματικά.

Αντιθέτως, οι χώρες όπου τα σχολεία έχουν μεγάλη αυτονομία, όπως στη φλαμανδική κοινότητα του Βελγίου, την Τσεχία ή τη Φιλανδία, βοηθούν στην ανάπτυξη των διαδικασιών της αξιολόγησης. Θεωρείται ότι η ενίσχυση της αυτονομίας πρέπει να συνοδεύεται με τις διαδικασίες εξωτερικής αξιολόγησης για να εξασφαλιστεί η εφαρμογή της εθνικής στρατηγικής, και οι διαδικασίες της αξιολόγησης εγγυώνται ότι το σχολείο ελέγχει και βελτιώνει τις δραστηριότητές του.

Υπάρχουν βεβαίως οι εξαιρέσεις στις χώρες όπου η αξιολόγηση των σχολείων γίνεται κεντρικά χωρίς να υπάρχει ενίσχυση της αυτονομίας των σχολείων (Αγγλία) ή χώρες όπου τα σχολεία έχουν αποκτήσει αυτονομία χωρίς όμως να υπάρχει ενίσχυση της αξιολόγησης (Ιταλία μέχρι πολύ πρόσφατα).

Εν περιλήψει, η αυτονομία των σχολείων ενισχύεται (βλ. τη μεταρρύθμιση του 2006 στην Ισπανία, η οποία πλέον οδεύει σε αυτήν την προοπτική ενώ μέχρι πρότινος ήταν από τις ευρωπαϊκές χώρες όπου τα σχολεία δεν είχαν καμία αυτονομία) και αυτή η αυτονομία συχνά συνοδεύεται από την ανάπτυξη των διαδικασιών αξιολόγησης των σχολείων, και ιδιαίτερα της εσωτερικής αξιολόγησης ή της αυτοαξιολόγησης. Η αρμοδιότητα της αξιολόγησης μεταβιβάζεται μερικώς προς ίδιο το σχολείο.

ΜΕΛΕΤΗ ΑΠΟΤΥΠΩΣΗΣ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ ΤΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ

Προς την αξιολόγηση της καθολικής ποιότητας

Οι τρεις κύριες λειτουργίες της εξωτερικής αξιολόγησης είναι η συμμόρφωση με τους κανονισμούς, η συμβουλευτική προς τα σχολεία και η ποιοτική αξιολόγηση. Σε ποιο βαθμό λειτουργούν διαφέρει από χώρα σε χώρα ή μπορεί να υπάρχει ένα μείγμα των τριών αυτών λειτουργιών. Αλλά υπάρχει η τάση για αλλαγή από τη συμβουλευτική και τον έλεγχο στην εξωτερική ποιοτική αξιολόγηση.

Ο προσανατολισμός των συστημάτων αξιολόγησης προς την «ποιοτική αξιολόγηση» και η θέληση να εισαχθεί η «διαδικασία εξασφάλισης ποιότητας» «quality assurance process» στα σχολεία εξαρτάται από την ενίσχυση της αυτονομίας των σχολείων και την ευθύνη που έχουν για την αυτοαξιολόγηση.

Αυτή η τάση στηρίζεται στους σταθερούς προσανατολισμούς της Ευρωπαϊκής Ένωσης (διαδικασία της Λισαβόνας) και στην ισχυρή πολιτική θέληση που διαπιστώνεται σε νόμους ή στις πολιτικές δεσμεύσεις κάποιων κρατών. Έτσι στη Γερμανία, σε ψήφισμα που υιοθετήθηκε το 1997, οι υπουργοί Παιδείας και Πολιτιστικών Υποθέσεων των ομόσπονδων κρατιδίων αποφάσισαν για τις διαδικασίες εξασφάλισης ποιότητας στο σχολικό σύστημα. Στη Σουηδία η κυβέρνηση έχει αποφασίσει να ενισχύσει τη συστηματική ποιοτική εργασία σε όλο το εκπαιδευτικό σύστημα, από την προσχολική ως την ανώτατη εκπαίδευση, προκειμένου να αυξηθεί ο αριθμός των παιδιών, των νέων και των ενηλίκων που επιτυγχάνουν τους στόχους σε όλα τα επίπεδα – σε τοπικές δραστηριότητες, σε τοπικό αλλά και σε εθνικό επίπεδο.

Εδώ πρέπει να επισημανθεί ότι γενικά, τα Υπουργεία και οι φορείς χάραξης πολιτικής θεωρούν την εξασφάλιση ποιότητας ως έναν τρόπο να αποδείξουν ότι η εκπαίδευση αξίζει τα χρήματα που παίρνει, ενώ οι επαγγελματίες της εκπαίδευσης εστιάζουν στον τρόπο με τον οποίο μπορούν να κάνουν τα πράγματα που τους αφορούν καλύτερα, και άλλοι συμμετοχοί βλέπουν στην εξασφάλιση ποιότητας ως το μέσο διαφάνειας και επομένως ως δυνατότητας καλών επιλογών εκπαίδευσης. Αυτές οι διαφορετικές προοπτικές της εξασφάλισης ποιότητας, ως υπευθυνότητα, βελτίωση και διαφάνεια, είναι δύσκολο να ισορροπήσουν όταν πρέπει να καθοριστούν οι διαδικασίες και οι δείκτες της αξιολόγησης.

Στην πράξη, η εξέλιξη προς την αξιολόγηση της ποιότητας μεταφράζεται, στον τομέα της εξωτερικής αξιολόγησης, από τη μετάβαση ενός συστήματος της επιθεώρησης, σε ένα σύστημα της παρακολούθησης για την ανάπτυξη του σχολείου (που ενισχύει τη λειτουργία του Συμβουλίου που έχει την ευθύνη της επίβλεψης/αξιολόγησης). Στον τομέα της εσωτερικής αξιολόγησης προσβλέπει σε ένα σύστημα «διαδικασίας εξασφάλισης ποιότητας».

ΜΕΛΕΤΗ ΑΠΟΤΥΠΩΣΗΣ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ ΤΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ

Σε αυτό το πλαίσιο, η αξιολόγηση εκλαμβάνεται ως ένας τρόπος συνεχούς βελτίωσης της ποιότητας (Διαχείριση Διασφάλισης Ποιότητας). Πρέπει να σημειώσουμε ότι οι οργανισμοί επαγγελματικής κατάρτισης υπήρξαν πρωτοπόροι στο θέμα αυτό. Σε πολλές χώρες σε αυτόν τον τομέα αναπτύχθηκαν μέθοδοι Διασφάλισης Ποιότητας. Ωστόσο η προσέγγιση της ποιότητας αναπτύχθηκε σιγά σταδιακά και στην πρωτοβάθμια και τη δευτεροβάθμια εκπαίδευση.

Τα συμπεράσματα κάποιων συγκεκριμένων προγραμμάτων έρευνας σε διεθνές επίπεδο πχ PISA⁸ επηρέασαν πολλές χώρες να προσανατολιστούν τα τελευταία χρόνια στην προσέγγιση της ποιότητας και τα συστήματα αξιολόγησης επαναπροσδιορίστηκαν σύμφωνα με το στόχο της διασφάλισης της ποιότητας.

Αυτές οι εξελίξεις προϋποθέτουν όμως την **αμφισβήτηση κάποιων μεθόδων** και μια **νέα κουλτούρα της αξιολόγησης**.

5.3.2 Η εξέλιξη των μεθόδων αξιολόγησης των εκπαιδευτικών ιδρυμάτων

Τη δεκαετία του 1990, οι εκπαιδευτικές αρχές πολλών χωρών έχουν αναθεωρήσει τα συστήματα αξιολόγησης και έχουν εισάγει νέους προβληματισμούς προκειμένου να απαντήσουν σε ερωτήματα όπως: γιατί αξιολογούνται τα σχολεία, για ποιους αξιολογούνται τα σχολεία, ποιος μπορεί να αξιολογήσει τα σχολεία και σύμφωνα με ποιες αρχές;

Συχνά, για κάποιες πλευρές η συζήτηση πήγαινε πιο μακριά: η περιοδικότητα της αξιολόγησης, οι μεθοδολογίες που πρέπει να χρησιμοποιηθούν για αυτήν την αξιολόγηση, εάν πρέπει να λαμβάνονται υπόψη οι απόψεις των χρηστών, η πρόσβαση των χρηστών στις εκθέσεις της αξιολόγησης, κ.λπ.

Οι παράγοντες της αξιολόγησης

- Εξωτερική αξιολόγηση

Στην πράξη, συχνά η αρχή επιθεώρησης είναι υπεύθυνη και για την αξιολόγηση, αλλά αρκετές χώρες έχουν δημιουργήσει εξειδικευμένους οργανισμούς για την αξιολόγηση, η ονομασία των οποίων δεν παραπέμπει στην επιθεώρηση (Ofsted-Office for Standards in

---

Στάδιο IV. ⁸ Πρόγραμμα Διεθνούς Αξιολόγησης Μαθητών Πρόγραμμα του OECD με γενική κατεύθυνση να καθιερώσει τις επιδόσεις των μαθητών με στόχο να παρέχει τα κράτη του OECD δείκτες που αφορούν τις γνώσεις τις δεξιότητες και τις ικανότητες των 15ντάχρονων μαθητών στην ανάγνωση τα μαθηματικά και τις επιστήμες Η έρευνα καλύπτει τρεις επικαλυπτόμενους κύκλους PISA 2000, PISA 2003, PISA 2006).

ΜΕΛΕΤΗ ΑΠΟΤΥΠΩΣΗΣ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ ΤΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ

Education, Children's Services and Skills στην Αγγλία, Danish institute for evaluation στη Δανία, National Institute for the Evaluation of the Education and Training System στην Ιταλία, κλπ).

Αυτή η εξέλιξη στην ονομασία σημειώνει την τάση που υπάρχει στην Ευρώπη να περάσουμε από τον αξιολογητή - επιθεωρητή στον αξιολογητή - σύμβουλο: από την ανάλυσή του και χάρη στην εμπειρία του, ο αξιολογητής δεν είναι μόνο ένας «επιθεωρητής» αλλά επίσης και πάνω απ' όλα ένας σύμβουλος που πρέπει να βοηθήσει τα σχολεία να προσανατολιστούν στην κατεύθυνση της βελτίωσης της ποιότητας.

Να σημειωθεί ότι κάποιοι αξιολογητές παίζουν έναν ισχυρό παιδαγωγικό ρόλο στη μετάδοση της κουλτούρας της εσωτερικής αξιολόγησης του σχολείου. Τέτοια είναι η περίπτωση της αρχής επιθεώρησης της Σκωτίας η οποία εξέδωσε το «How good is our school;», και έγινε best seller όσον αφορά στην αυτοαξιολόγηση.

Εφόσον υπάρχουν περισσότερα όργανα που εμπλέκονται στην εξωτερική αξιολόγηση, συχνά τα όρια αρμοδιοτήτων δεν είναι ξεκάθαρα. Αυτή η έλλειψη διαφάνειας μπορεί να αποδειχθεί αντιπαραγωγική όπως στην περίπτωση ενός χωρισμού ανάμεσα στην παιδαγωγική και τη διοικητική αξιολόγηση (πλευρές που όμως είναι συνδεδεμένες). Ομοίως, η αλληλοκάλυψη των ελέγχων από διαφορετικές πλευρές ή σε διαφορετικά επίπεδα (σχολείο, γεωγραφική περιοχή, κ.λπ.) μπορεί να λειτουργεί ως φρένο στην αξιολόγηση της καθολικής ποιότητας.

Το πρόβλημα της έλλειψης συνοχής λόγω της αλληλοκάλυψης των αξιολογητών χωρίς ικανοποιητικό συντονισμό διαπιστώνεται ιδιαίτερα στα κράτη που διατηρούν τα παλιά συστήματα ελέγχου, στα οποία προστίθενται οι νεότερες προσεγγίσεις της αξιολόγησης (πχ Γαλλία).

□ Εσωτερική αξιολόγηση

Έχουμε δει ότι ο επικεφαλής του σχολείου μαζί με τους δασκάλους διαδραματίζει σημαντικό ρόλο στη διαδικασία της εσωτερικής αξιολόγησης. Ένα χαρακτηριστικό της αυτοαξιολόγησης είναι ότι οι αποφάσεις σχετικά με το περιεχόμενο και το πρόγραμμα της αξιολόγησης, και μερικές φορές ακόμη και σχετικά με τα αντικείμενα της αξιολόγησης, αφήνονται συχνά στον ίδιο τον οργανωτή. Από αυτή την άποψη η αυτοαξιολόγηση μπορεί να είναι προβληματική, γιατί οι υποκείμενοι αξιολόγησης μπορούν να διαμορφώσουν τα αποτελέσματα της αξιολόγησης με τρόπο που οι ίδιοι επιθυμούν.

Για το λόγο αυτό η νέα τάση είναι να προωθηθούν οι μέθοδοι που περιλαμβάνουν διάφορους παράγοντες του εκπαιδευτικού οργανισμού, διαμέσου κυρίως με τη δημιουργία

ΜΕΛΕΤΗ ΑΠΟΤΥΠΩΣΗΣ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ ΤΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ

μικτών ad-hoc ομάδων με αποκλειστικό αντικείμενο την αξιολόγηση. Εάν οι ομάδες πρέπει να είναι ομοιογενείς από καθαρώς επαγγελματικές ομάδες ή συμπεριλαμβάνουν και μη επαγγελματίες, όπως οι γονείς, εξαρτάται σε μεγάλο βαθμό από το σκοπό και το πεδίο της αξιολόγησης.

Επί του προκειμένου, η εμπειρία του δανέζικου ινστιτούτου αξιολόγησης (EVA) όσον αφορά τη βοήθεια που παρείχε για την εσωτερική αξιολόγηση μας επιτρέπει να εξάγουμε κάποια συμπεράσματα. Οι ομοιογενείς – επαγγελματικές ομάδες από τη μια και οι αντιπροσωπευτικές ομάδες από την άλλη εκπροσωπούν διαφορετικές απόψεις και διαθέτουν διαφορετικά προσόντα. Οι ομοιογενείς ομάδες έχουν τη δύναμη να φτάσουν σε βάθος στην παρουσίαση των προβλημάτων και είναι έμπειρες στην περιγραφή των πρακτικών, ενώ οι μεικτές ομάδες είναι αποδοτικότερες στην υιοθέτηση μιας ευρύτερης και πιο συναινετικής προοπτικής.

- Η τάση για πιο διευρυμένη συμμετοχή

Επιπλέον, ο στόχος της αξιολόγησης προσεγγίζεται μέσω της επεξεργασίας της συνεχούς βελτίωσης. Με στόχο να απομακρυνθεί ο κλασικός «έλεγχος», η διαδικασία τείνει να είναι πιο συμμετοχική και να περιλάβει το μέγιστο αριθμό παραγόντων.

Αυτή η συμμετοχή μπορεί να οργανωθεί **μέσω των υπαρχόντων συμμετοχικών σχολικών οργάνων**. Η συμμετοχή γονέων και των μαθητών ποικίλλει ανάλογα με την αντιπροσωπευτικότητα αυτών οργάνων, το δικαίωμα ψήφου των μελών των οργάνων αυτών (οι μαθητές συμμετέχουν σε αυτά τα όργανα, όμως δεν έχουν πάντα δικαίωμα ψήφου) και τις αρμοδιότητες τους. Η δυνατότητα να συμμετάσχει στην αξιολόγηση και στη βελτίωση της ποιότητας εξαρτάται από το ρόλο που τους χορηγείται από τη νομοθεσία: άλλοτε περισσότερο αποφασιστικό με δικαίωμα καθορισμού των μεθόδων και των κριτηρίων της αξιολόγησης, συμμετοχή στην αξιολόγηση της ποιότητας και άλλοτε λιγότερο όπως μόνο συζήτηση ή ψήφιση του ετήσιου πλάνου του σχολείου (βλ τα παραδείγματα 3.3.2).

Αλλά σε όλες τις περιπτώσεις, αυτά τα όργανα μπορούν να παίξουν το ρόλο του συνδετικού κρίκου ανάμεσα στους γονείς, τους μαθητές, τις αρμόδιες αρχές, τους εξωτερικούς αξιολογητές, κ.λπ. είτε για να αναδείξουν ένα πρόβλημα, είτε να προτείνουν βελτιώσεις ή έστω να περνούν τις πληροφορίες εκεί που πρέπει.

Παρατηρείται επίσης **η άμεση συμμετοχή στην αξιολόγηση παραγόντων** της εκπαίδευσης που δεν είναι μέρος του σώματος της επιθεώρησης, όπως και στην εξωτερική αξιολόγηση. Αλλά προκύπτει το πρόβλημα της εμπλοκής μη επαγγελματιών ή ατόμων που δεν ανήκουν οργανικά στις αρχές επιθεώρησης. Η πρακτική αυτή που ασκείται στην Αγγλία

ΜΕΛΕΤΗ ΑΠΟΤΥΠΩΣΗΣ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ ΤΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ

και τη Σκωτία δημιούργησε προβλήματα για αυτό είτε η αρμοδιότητά τους αμφισβητείται, είτε η παρουσία τους είναι ολιγάριθμη για να θεωρείται σημαντική.

5.3.3 Διαδικασία

Η διαδικασία τόσο της εσωτερικής όσο και της εξωτερικής αξιολόγησης περιλαμβάνει πάντα τέσσερα στάδια: τη συγκέντρωση σχετικών πληροφοριών, τη αξιολόγηση, τη σύνταξη της έκθεσης αξιολόγησης και την εφαρμογή των αλλαγών. Οι διαφορές μεταξύ των διάφορων μεθοδολογιών εμφανίζονται στην εφαρμογή / ανάπτυξη αυτών των σταδίων και εξαρτώνται από τη φιλοσοφία του προτύπου.

□ Διαδικασία εξωτερικής αξιολόγησης

Αν και όλα τα κράτη εφαρμόζουν κάποια μορφή, τελικά η εξωτερική αξιολόγηση των σχολείων σπάνια είναι συστηματική, δηλαδή τακτική και γενική.

Ομοίως σπάνια είναι και η καθολική αξιολόγηση, ακόμα και αν η τάση είναι η επέκταση του πεδίου αξιολόγησης. Η εσωτερική αξιολόγηση των σχολείων που περιορίζεται στην αξιολόγηση των εκπαιδευτικών βαθμιαία εξαφανίζεται. Αλλά τα διάφορα συστήματα εξακολουθούν να δυσκολεύονται να εφαρμόσουν την καθολική αξιολόγηση.

Η μεθοδολογία που χρησιμοποιείται είναι η **παρακολούθηση των στόχων**: πλέον οι στόχοι της αξιολόγησης είναι φιλόδοξοι (η καθολική αξιολόγηση του σχολείου) και οι αποστολές αξιολογητών είναι ευρύτερου φάσματος που σημαίνει καθορισμένες διαδικασίες, αναπτυγμένες και πλήρεις. Πρέπει συγχρόνως να υποστηρίζει τις παρεμβάσεις των αξιολογητών και τους επιτρέπει μια καλή γνώση του σχολείου (βλ τις μεθόδους που αναπτύσσονται για τους επιθεωρητές στην Αγγλία και την Τσεχία). Στα πλέον ανεπτυγμένα συστήματα, οι αρμόδιοι οργανισμοί για την αξιολόγηση έχουν αναπτύξει τη μέθοδο και τα εργαλεία της αξιολόγησης. Αντιθέτως αυτό είναι σπάνιο όταν υπεύθυνη για την αξιολόγηση είναι η τοπική αρχή (δήμος).

Οι μέθοδοι που εξελίσσονται προσπαθούν να περιλάβουν τη διοίκηση του σχολείου (προκαταρκτική γνωστοποίηση των επισκέψεων, συνεντεύξεις, συζήτηση των αποτελεσμάτων, κ.λ.π.) και να συμπεριλάβουν τις απόψεις και των άλλων παραγόντων του σχολείου.

Κάποια στοιχεία δείχνουν ότι πορευόμαστε σε αυτήν την κατεύθυνση:

Η **χρήση των αποτελεσμάτων της εσωτερικής αξιολόγησης** του σχολείου στην εξωτερική αυξάνεται (Δανία, Ιταλία, Φιλανδία Ολλανδία, Αυστρία στο πλαίσιο του προγράμματος QIS, κ.λπ.). Είναι μια αναγνώριση της ενίσχυσης της αυτονομίας των

ΜΕΛΕΤΗ ΑΠΟΤΥΠΩΣΗΣ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ ΤΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ

σχολείων και της ενίσχυσης της κατεύθυνσης προς την εξωτερική αξιολόγηση - συμβουλευτική (βλ 4.2.7).

Είναι επίσης σημαντικό ότι η αξιολόγηση συμπεριλαμβάνεται στην ημερήσια διάταξη της σχολικής διοίκησης. Πράγματι οι αξιολογήσεις είναι **χρονοβόρες** για τη σχολική διοίκηση και το προσωπικό (όλα τα απαραίτητα έγγραφα πρέπει να παρουσιαστούν και υποβληθούν εκ των προτέρων, πρέπει να βρεθεί ο διαθέσιμος χρόνος για τους δασκάλους, τη σχολική διοίκηση, τους γονείς και τους μαθητές για να συναντηθούν με τους επιθεωρητές και, μετά την αξιολόγηση, ο απαραίτητος χρόνος για μια απολογιστική συνεδρίαση).

Οι μέθοδοι που αναπτύσσονται προσπαθούν να ενσωματώσουν τη σημασία της **αποδοχής** της αξιολόγησης. Η παρέμβαση ενός εξωτερικού αξιολογητή και τα συμπεράσματά του γίνονται καλύτερα αποδεκτά από το σχολείο εάν εκείνοι έχουν το συναίσθημα της συνεργασίας. Για παράδειγμα στην Ιρλανδία, από την πλευρά σχολικής διοίκησης, οι επιθεωρήσεις και οι αξιολογήσεις γενικά εκλαμβάνονται ως μια θετική εμπειρία για το σχολείο. Αυτό μπορεί να οφείλεται στο γεγονός ότι το πρότυπο της αξιολόγησης που χρησιμοποιείται από το Υπουργείο Εκπαίδευσης και Επιστήμης είναι θετικό, επιβεβαιωτικό και αναπτυξιακό και όχι σφραγιστικό.

Προκειμένου να εγγυηθούν την αποτελεσματικότητα της αξιολόγησης, οι πλέον εξελιγμένες μέθοδοι αξιολόγησης προβλέπουν **την παρακολούθηση των αποτελεσμάτων της αξιολόγησης**. Γενικά, η υποβολή εκθέσεων αξιολόγησης συνοδεύεται από συστάσεις για το σχολείο. Η εφαρμογή αυτών των καθοδηγήσεων ακολουθείται γενικά από τον οργανισμό αξιολόγησης που μπορεί να βοηθήσει το σχολείο να υιοθετεί τις απαραίτητες αλλαγές (πχ Ιρλανδία) ή μπορεί να απευθυνθεί στην ανώτερη αρχή εάν κρίνει ότι είναι απαραίτητες κάποιες κυρώσεις ή ότι η κατάσταση είναι προβληματική (πχ. Ολλανδία, Δανία, Αγγλία, Φιλανδία, κλπ.). Ακόμα κι αν στην πράξη, σπάνια επιβάλλονται κυρώσεις, με τον τρόπο αυτό το σύστημα μπορεί να εγγυηθεί ότι τα συμπεράσματα της εξωτερικής αξιολόγησης θα έχουν αποτέλεσμα για το σχολείο και δεν θα εξυπηρετήσουν μόνο στις εθνικές στατιστικές.

Παρόλα αυτά, αυτές οι πρακτικές της παρακολούθησης δεν είναι γενικευμένες. Όμως θεωρούνται σημαντικές εάν θέλουμε να προσπεράσουμε ότι το σύστημα αξιολόγησης ελέγχει μόνο και επομένως περιορίζεται στις διοικητικές πλευρές και τη διαχείριση. Ο στόχος της βελτίωσης της ποιότητας προϋποθέτει τη συνεχή επιδίωξη της βελτίωσης, τον έλεγχο ότι οι προτεινόμενες λύσεις εφαρμόζονται με επιτυχία και επομένως τα προβλήματα που καταγράφονται ξεπερνιούνται.

- Διαδικασία της εσωτερικής αξιολόγησης

ΜΕΛΕΤΗ ΑΠΟΤΥΠΩΣΗΣ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ ΤΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ

Η προσέγγιση είναι **ακόμη εμπειρική**: σημειώνεται μεγάλη ποικιλία στα πεδία της αξιολόγησης, στις μεθόδους της αξιολόγησης και στους δείκτες.

Παρόλα αυτά από την ανάλυση των υπαρκτών επεξεργασιών προκύπτουν κάποια συμπεράσματα

Μπορούμε να διακρίνουμε τα διαφορετικά πρότυπα σύμφωνα με το βαθμό ελευθερίας του σχολείου να αποφασίσει και να οργανώσει την εσωτερική αξιολόγηση: σε κάποιες περιπτώσεις τα σχολεία ελέγχουν την εσωτερική αξιολόγηση, ενώ σε άλλες έχουν ένα μικρό περιθώριο ελιγμών και συγκεκριμένες υποχρεώσεις. Στην πρώτη περίπτωση, η εσωτερική αξιολόγηση ενθαρρύνεται απλά, ειδικά στα πρότυπα όπου η εσωτερική αξιολόγηση αποτελεί στοιχείο του σχολικού προγράμματος. Στη δεύτερη περίπτωση, η εσωτερική αξιολόγηση είναι υποχρεωτική (η υποχρέωση μπορεί να περιοριστεί στην αξιολόγηση των εκπαιδευτικών, τα άλλα στοιχεία της αξιολόγησης αφήνονται στην ελεύθερη κρίση του σχολείου). Αυτή η περίπτωση βρίσκεται πρώτιστα στα συστήματα της αξιολόγησης όπου η εσωτερική αξιολόγηση εξαρτάται από την εξωτερική αξιολόγηση.

Οι οδηγοί που εκδίδονται από τις ανώτερες αρχές σε κάποια κράτη είναι χρήσιμοι για να αποσαφηνίσουν τη συνιστώμενη διαδικασία και να καθορίσουν μια κοινή γλώσσα με το σχολείο. Παρόλα αυτά κάποιες **προτεινόμενες μέθοδοι** είναι υπερβολικά περίπλοκες και δύσκολες στη χρήση τους από τους μη επαγγελματίες, όπως η μέθοδος EVA στη Δανία.

Από την πλευρά των σχολείων είναι ένα βήμα προς την κατεύθυνση της ποιότητας ότι μπορούν τα ίδια να αναλάβουν το έργο της αξιολόγησης που τους επιβάλλεται. Ένα από τα κύρια εργαλεία αυτού του βηματισμού είναι το παιδαγωγικό πρόγραμμα για το σχολείο. Ο καθορισμός του πλάνου στα σχολεία γενικεύεται: οι καθορισμένοι στόχοι και το πρόγραμμα δράσης εξυπηρετούν την περιγραφή του στόχου της ανάπτυξης για το σχολείο και της παρακολούθησης της βελτίωσης της ποιότητας. Τα προγράμματα παρουσιάζουν συχνά τις δεσμεύσεις του σχολείου όσον αφορά στην αξιολόγηση και στον έλεγχο της ποιότητας.

Για παράδειγμα στην Αυστρία το «σχολικό πρόγραμμα» περιλαμβάνει:

- Αξιολόγηση της τρέχουσας κατάστασης.
- Καθοδηγητικές ιδέες.
- Στόχοι της σχολικής ανάπτυξης.
- Πρόγραμμα δράσης.
- Μέτρα αξιολόγησης.

Σε αυτό το πλαίσιο, η εσωτερική αξιολόγηση αποτελεί μέρος ενός προγράμματος διαχείρισης ποιότητας του σχολείου. Επιτρέπει να ελέγξει την εφαρμογή του, να

ΜΕΛΕΤΗ ΑΠΟΤΥΠΩΣΗΣ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ ΤΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ

προσδιορίσει τις εμπλοκές του και να το αξιολογήσει (πχ Γερμανία.). Πράγματι, η εξέλιξη της εσωτερικής αξιολόγησης σε πολλά συστήματα τείνει να αναμείξει την αυτοαξιολόγηση και τις **διαδικασίες ποιοτικής αξιολόγησης**.

Η προώθηση της διαφάνειας

Παρά το γεγονός ότι η δημοσιοποίηση των αποτελεσμάτων των εσωτερικών αξιολογήσεων είναι ακόμη περιορισμένη, υπάρχει σαφής τάση αύξησης της δημοσίευσης των αποτελεσμάτων των εξωτερικών αξιολογήσεων.

□ Η δημοσιοποίηση των αποτελεσμάτων

Η δημοσίευση των αποτελεσμάτων είναι ένα σημαντικό στοιχείο της διαφάνειας της δημόσιας διαχείρισης και της χρηστής διοίκησης. Για το θέμα αυτό μπορούμε να σημειώσουμε τον αναμφισβήτητο ρόλο του διαδικτύου. Η παρουσίαση των εκθέσεων της αξιολόγησης στο διαδίκτυο, όπως συμβαίνει στη Σουηδία, την Ολλανδία, την Αγγλία ή τη Σκωτία για παράδειγμα, επιτρέπει στους γονείς να γνωρίζουν την ποιότητα του σχολείου. Επίσης παρέχει στους επικεφαλής των σχολείων και τις εκπαιδευτικές αρχές συγκριτικά στοιχεία για τις τοπικές ή τις εθνικές αξιολογήσεις.

Παρόλα αυτά η δημοσιοποίηση των αποτελεσμάτων είναι ζήτημα αμφισβητούμενο. Πράγματι, εάν τα αποτελέσματα των εξωτερικών αξιολογήσεων είναι εμπιστευτικά (π.χ. οι εκθέσεις διαβιβάζονται μόνο στο αρμόδιο υπουργείο), δεν μπορούν να εξυπηρετήσουν στην αυτοαξιολόγηση, ούτε το προσωπικό των σχολείων. Εάν τα αποτελέσματα ανακοινώνονται ευρέως (π.χ. στο διαδίκτυο), υπάρχει το ρίσκο της υποτίμησης κάποιων σχολείων και της ανάπτυξης ενός συστήματος ανταγωνισμού (τα «καλύτερα» σχολεία θα έχουν περισσότερη ζήτηση). Ακόμη ενδέχεται να δημιουργηθεί μια ανισορροπία στην προσφορά της διδασκαλίας από περιοχή σε περιοχή και μια ανισότητα ανάμεσα στους μαθητές (οι γονείς θα προσπαθούν να στείλουν τα παιδιά τους στα σχολεία με τις καλύτερες επιδόσεις). Παρόλα αυτά σε κάποιες χώρες ο συναγωνισμός αυτός ανάμεσα στα σχολεία ενισχύεται. Έτσι στη Δανία, για πρώτη φορά το 2004, δημοσιοποιήθηκαν οι μέσες ετήσιες βαθμολογίες κάθε σχολείου της χαμηλότερης δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης. Ο στόχος ήταν να προαχθεί η διαφάνεια και ο ανταγωνισμός μεταξύ των σχολείων.

□ Το πρόβλημα της κατηγοριοποίησης των σχολείων

Η βαθμολόγηση των σχολείων μετά την αξιολόγηση τους επιτρέπει την πραγματοποίηση συγκρίσεων ανάμεσα σε διαφορετικά σχολεία του ίδιου επιπέδου εκπαίδευσης, υπό την προϋπόθεση ότι οι μέθοδοι και τα κριτήρια της αξιολόγησης ήταν παντού τα ίδια (π.χ. Ολλανδία). Ακόμη αυτή η σύγκριση μπορεί να λειτουργήσει τονωτικά, να υποκινήσουν τα

ΜΕΛΕΤΗ ΑΠΟΤΥΠΩΣΗΣ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ ΤΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ

Ίδια τα σχολεία που δεν έχουν καλά αποτελέσματα που βελτιώσουν την επίδοσή τους, αλλά και τις αρμόδιες αρχές αφού για παράδειγμα στη Σουηδία, οι δήμοι έχουν αρμοδιότητα για τη χρηματοδότηση των σχολείων. Μια κακή ταξινόμηση σε κάποια σχολεία τους επέτρεψε να απαιτήσουν περισσότερο χρηματοδότηση από τον υπεύθυνο δήμο. Αλλά η ταξινόμηση των σχολείων περιλαμβάνει μία φορά ακόμη το ρίσκο του συναγωνισμού. Επομένως το ερώτημα της διαφάνειας και της μετάδοσης των αποτελεσμάτων είναι σαφώς πολιτικό. Εξαρτάται από τη θέληση να εισαχθεί στα σχολεία ένα σύστημα ανταγωνιστικό, μέσα στο οποίο η κατάκτηση της ποιότητας μπορεί να παίζει πρωταρχικό ρόλο.

Ανεξαρτησία ή αλληλεπίδραση των δύο τύπων αξιολόγησης

Η επιτροπή εργασίας ποιοτικών δεικτών της ΕΕ (EU Working Committee on Quality Indicators) έχει περιγράψει την τάση σχετικά με τη σχέση μεταξύ εσωτερικής και εξωτερικής αξιολόγησης: «Όλες οι ευρωπαϊκές χώρες επιδιώκουν τον καλύτερο τρόπο να περιγράψουν τη σχολική απόδοση και να συμφιλιώσουν τους αναπτυξιακούς σκοπούς με την υποχρέωση λογοδοσίας. Στην περιοχή αυτή η πολιτική αλλάζει γρήγορα και θα υπάρξουν διαφορετικές διαμορφώσεις και πιο σύνθετες παραλλαγές στο μέλλον, καθώς τα σχολεία και οι δάσκαλοι θα αισθάνονται πλέον ασφαλείς στην αυτοαξιολόγηση, και τα εξωτερικά συστήματα ελέγχου θα προσαρμόζουν τη λειτουργία και τους σκοπούς τους ώστε να συμπληρώνουν τις σχολικές εσωτερικές αξιολογήσεις».

Οι δύο τύποι αξιολόγησης σπάνια είναι ανεξάρτητοι. Αντιθέτως πιο συχνά είναι **συμπληρωματικοί**. Πολύ συχνά τα αποτελέσματα των εσωτερικών αξιολογήσεων λειτουργούν ως το βασικό πληροφοριακό έγγραφο των εξωτερικών αξιολογητών (εξαιρεση είναι οι χώρες όπου η εσωτερική αξιολόγηση δεν είναι ανεπτυγμένη όπως στη φλαμανδική κοινότητα του Βελγίου). Ομοίως, τα αποτελέσματα εξωτερικών αξιολογήσεων που μεταβιβάστηκαν στα σχολεία χρησιμοποιούνται στην εσωτερική αξιολόγηση.

Αλλά κάποια συστήματα πηγαίνουν πιο μακριά όσον αφορά την αλληλεξάρτηση των δύο τύπων αξιολόγησης. Στην Ολλανδία η εσωτερική αξιολόγηση είναι το έναυσμα για την εξωτερική, παίζει σημαντικό ρόλο μέσω της εισαγωγής της «αναλογικής επιθεώρησης»: εάν τα σχολεία αξιολογούν τακτικά τα πρότυπα διδασκαλίας τους, η επιθεώρηση βασίζεται στα συμπεράσματά της στα αποτελέσματα αυτών των αυτοαξιολογήσεων, και περιορίζει τις επιθεωρήσεις της στο ελάχιστο. Εντούτοις, αρχικά εξετάζει εάν η σχολική αυτοαξιολόγηση ικανοποιεί τρεις όρους:

- Ότι περιλαμβάνει όλους τους σχετικούς παράγοντες σχετικά με τη λειτουργία και την απόδοση. Η επιθεώρηση ελέγχει εάν το σχολείο έχει αξιολογήσει τις πτυχές της ποιότητας που περιλαμβάνονται στο πλαίσιο επιθεώρησης.
- Ότι είναι αξιόπιστο εξετάζοντας τα σχετικά έγγραφα που προσκομίζει το σχολείο.

ΜΕΛΕΤΗ ΑΠΟΤΥΠΩΣΗΣ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ ΤΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ

- Ότι το σχολείο έχει εφαρμόσει τα κατάλληλα πρότυπα στον καθορισμό των στόχων του.

Έτσι η εσωτερική αξιολόγηση αντικαθιστά την εξωτερική, εφόσον το σύστημα προνοεί για κάποιες εγγυήσεις. Προσεγγίζουμε έτσι περιπτώσεις όπου η εσωτερική αξιολόγηση αποτελεί μέρος της διαδικασίας της εξωτερικής αξιολόγησης: π.χ. στην Αυστρία, η εξωτερική λειτουργεί σαν μια αξιολόγηση της εσωτερικής αξιολόγησης; Στην Τσεχία η υποχρεωτική εσωτερική αξιολόγηση λειτουργεί ως βάση των επιθεωρήσεων του Czech School Inspectorate. Ομοίως, στη Δανία η εσωτερική αξιολόγηση αποτελεί μέρος των αξιολογήσεων που διεξάγονται από τον εθνικό οργανισμό EVA. Σε αυτές τις περιπτώσεις, τα στοιχεία της σχολικής αυτοαξιολόγησης είναι και εσωτερικής και εξωτερικής φύσης. Και η εσωτερική και η εξωτερική έχει τον ίδιο σκοπό: τη βελτίωση της υπευθυνότητας (accountability) και της ποιότητας.

Η δυσκολία σε αυτό το πλαίσιο της αλληλεπίδρασης μεταξύ της εσωτερικής και της εξωτερικής αξιολόγησης είναι πρακτική. Παραδείγματος χάριν: πού αρχίζει η εξωτερική επιθεώρηση; Σε πολλές χώρες, οι επιθεωρητές έχουν μια «ατζέντα» βασισμένη σε συγκεκριμένα κριτήρια όταν μεταβαίνουν σε ένα σχολείο για την εξωτερική αξιολόγηση. Αυτή η ημερήσια διάταξη ακολουθείται ανεξάρτητα από την αποτελεσματικότητα του σχολείου να αξιολογήσει την εξασφάλιση της ποιότητας.

5.3.4 Οι νέες προκλήσεις για την αποτελεσματικότητα της αξιολόγησης των σχολείων

Το χάσμα μεταξύ θεωρίας και πράξης

Για τις πολλές χώρες, οι αλλαγές των πρακτικών αξιολόγησης είναι υπερβολικά πρόσφατες για να μπορέσουν να εξάγουν συμπεράσματα όσον αφορά την αποτελεσματικότητά τους. Παρόλα αυτά, μπορεί να σημειωθεί ότι εάν στα κείμενα οι εξελίξεις στην αξιολόγηση είναι σημαντικές, στην πρακτική οι αλλαγές δύσκολα εφαρμόζονται. Π.χ. στη Γαλλία, ενώ ο νόμος προβλέπει την καθολική αξιολόγηση των σχολείων από το 1989, στην πράξη η διαδικασία να διευρυνθεί η παραδοσιακή αξιολόγηση του ελέγχου και της επιτήρησης (διοίκηση, εκπαιδευτικοί) προς την καθολική αξιολόγηση παραμένει πολύ αργή.

Στη Φινλανδία, μια έρευνα του εθνικού συμβουλίου εκπαίδευσης του 2004 δείχνει ότι παρά την υποχρέωση όλων των παρόχων της εκπαίδευσης να αξιολογούν την εργασία τους, η αξιολόγηση δεν είναι ακόμα ιδιαίτερα συστηματική στις αγροτικές και στις λιγότερο κατοικημένες περιοχές της χώρας. Στην Αυστρία όπου επίσης έχουν αναπτυχθεί πλούσια εργαλεία, προς το παρόν δεν υπάρχει ικανοποιητική εναρμόνιση των αξιολογήσεων, ούτε

ΜΕΛΕΤΗ ΑΠΟΤΥΠΩΣΗΣ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ ΤΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ

συστηματοποίηση της εφαρμογής τους ώστε να είναι πραγματικά αποτελεσματική σε εθνικό επίπεδο. Πολλά ακόμη αντίστοιχα συστήματα έχουν τις ίδιες αδυναμίες.

Οι λόγοι που εξηγούν αυτό το χάσμα μεταξύ θεωρίας και πράξης είναι:

- ❑ Η έλλειψη ενός καθολικού οράματος, έτσι ώστε τα στοιχεία της εκπαίδευσης (τα αποτελέσματα των μαθητών, οι εκπαιδευτικοί, τα εκπαιδευτικά προγράμματα) να αναλύονται με διαφορετικό τρόπο.
- ❑ Οι επιφυλάξεις των παραγόντων της εκπαίδευσης για την αξιολόγηση του σχολείου από το φόβο να εισαχθεί ένα ανταγωνιστικό πλαίσιο (μέσω της σύγκρισης ανάμεσα στα σχολεία).
- ❑ Η απουσία κουλτούρας αξιολόγησης. Υπάρχει δυσκολία να αξιολογηθεί η εκπαίδευση σε χώρες όπως η Ιταλία και η Δανία όπου δεν είναι ανεπτυγμένη η αξιολόγηση των μαθητών.
- ❑ Οι δυσκολίες κάποιων υπεύθυνων της αξιολόγησης να εκπληρώσουν το ρόλο τους: π.χ. ο επικεφαλής του σχολείου συχνά έχει το ρόλο να αξιολογήσει τους εκπαιδευτικούς του σχολείου. Αλλά είναι δύσκολο για τον επικεφαλής να παρακολουθεί τον εκπαιδευτικό στην τάξη, ενώ υπάρχει η παράδοση της αυτονομίας του εκπαιδευτικού για τον τρόπο που διδάσκει.
- ❑ Η έλλειψη των τεχνογνωσιών, ιδιαίτερα σε περίπτωση των εσωτερικών αξιολογήσεων.
- ❑ Η έλλειψη οικονομικών μέσων για την εφαρμογή των εσωτερικών αξιολογήσεων.

5.3.5 Στοιχεία κλειδιά για ένα επιτυχημένο σύστημα αξιολόγησης

Οι χώρες που έχουν μια πολιτική ανάπτυξης της νέας προσέγγισης για την αξιολόγηση (καθολική προσέγγιση που αποβλέπει προς τη βελτίωση της ποιότητας) έχουν δώσει απαντήσεις στα κενά και στις νέες προκλήσεις που έχουν προκύψει.

- ❑ Αναπτύσσοντας μια νέα κουλτούρα για την αξιολόγηση

Φαίνεται ότι τα συστήματα αξιολόγησης που προχωρούν είναι εκείνα που συνοδεύονται από μια νέα νοοτροπία αξιολόγησης. Π.χ., για την εσωτερική αξιολόγηση, εάν τα σχολεία δεν είναι ακόμα ανοικτά στις διαδικασίες αλλαγής και οι δάσκαλοι είναι αρνητικοί στην αλλαγή

ΜΕΛΕΤΗ ΑΠΟΤΥΠΩΣΗΣ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ ΤΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ

ως βασική επαγγελματική απαίτηση, μπορεί να είναι μια μεγάλη πρόκληση να εξετάσουν την ποιότητα της εργασίας τους. Είναι επιτακτική ανάγκη η συνεργασία των δασκάλων, προκειμένου να παρακινηθούν και να δεσμευθούν οι διευθυντές και το προσωπικό.

- Καθορίζοντας ένα ενιαίο μοντέλο έγκυρης αξιολόγησης

Τα προτεινόμενα μοντέλα από κάποιες χώρες (Ολλανδία, Δανία, Αυστρία, Σκωτία, Αγγλία) είναι χρήσιμα για να προάγουν αυτήν τη νέα νοοτροπία αξιολόγησης για να υποστηρίξουν την απαραίτητη εξέλιξη της μεθοδολογίας. Εάν αυτά τα πρότυπα είναι κώδικες πρακτικής για τις εξωτερικές επιθεωρήσεις και αξιολογήσεις, είναι γενικά μόνο «οδηγοί» (guidelines) στη διάθεση των εσωτερικών αξιολογητών. Αφήνουν επομένως τη δυνατότητα στο κάθε σχολείο να καθορίσει το δικό του βηματισμό για τη διαχείριση της ποιότητας και της αυτοαξιολόγησης του σχολείου. Αυτά τα πρότυπα δεν είναι αμετάβλητα εφόσον η πλειοψηφία αυτών υπόκεινται σε αξιολόγηση.

- Ο καθορισμός των όρων «ποιότητα» και «δείκτες ποιότητας».

Η ανάπτυξη μιας νέας νοοτροπίας αξιολόγησης και της καθολικής ποιότητας περνά από τον καθορισμό των εννοιών «ποιότητας» και «δεικτών ποιότητας».

Είναι απαραίτητο ότι όλοι οι παράγοντες που εμπλέκονται με την αξιολόγηση έχουν κοινή αντίληψη της «ποιότητας». Εάν υπάρχουν παράμετροι, μέτρα σύγκρισης (benchmarks), κ.λπ.... καθίσταται ευκολότερο να γίνει κατανοητό τι θα μπορούσε να θεωρηθεί πρότυπο. Έτσι εξηγείται η τάση των ανώτερων αρχών να καθιερώσουν έγκυρους καταλόγους κριτηρίων και δεικτών για την εξωτερική και την εσωτερική αξιολόγηση. Δικαιολογείται ιδιαίτερα στις περιπτώσεις όπου η αξιολόγηση δεν περιορίζεται στις διοικητικές πλευρές ή ζήτημα της νομιμότητας αλλά επιθυμεί να θίξει ποιοτικότερες πλευρές. Για αυτές τις πλευρές, τα κριτήρια μπορούν να είναι πράγματι πολύ μεταβλητά και μπορούν να καλύψουν ένα σύνολο πολύ υποκειμενικών στοιχείων και για αυτό είναι σημαντικό να τα καθορίσουν. Η χρησιμοποίηση των αποτελεσμάτων των αξιολογήσεων των σχολείων σε περιφερειακό επίπεδο ή σε εθνικό, η πιθανή σύγκρισή τους, αλλά και η ισότητα των σχολείων μπροστά στην αξιολόγηση, απαιτεί ότι τα κριτήρια της αξιολόγησης και οι δείκτες είναι ίδιοι για όλους.

- Αναπτύσσοντας την εκπαίδευση των αξιολογητών

Η κατάρτιση είναι απαραίτητη για τους μη επαγγελματίες αξιολογητές, ιδιαίτερα στο πλαίσιο της εσωτερικής αξιολόγησης. Είναι πολύ σημαντικό ότι ο σχολικός ηγέτης εκπαιδεύεται στη φιλοσοφία (ποιοτική αξιολόγηση, συνεχής στρατηγική βελτίωσης κ.λπ.) και τις μεθόδους της αυτοαξιολόγησης, δηλαδή δεξιότητες που είναι απαραίτητες στην ηγεσία της

ΜΕΛΕΤΗ ΑΠΟΤΥΠΩΣΗΣ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ ΤΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ

αξιολόγησης, στον τομέα διαχείρισης των δεικτών και στο σχεδιασμό των οργάνων αξιολόγησης, στη διαχείριση των δοκιμών ή των ερωτηματολογίων και στην ανάλυση και την ερμηνεία των στοιχείων. Η κατάρτιση είναι επίσης ένας τρόπος για να προάγει το εσωτερικό βηματισμό της εσωτερικής αξιολόγησης και να εξασφαλίσει την αποτελεσματικότητά του.

Η διαθεσιμότητα σχετικής εκπαίδευσης ποικίλλει ανά τις χώρες. Στην Αγγλία, παραδείγματος χάριν, προβλέπεται εκπαίδευση για τους επικεφαλής καθηγητές και τους προϊστάμενους που είναι μέλη των σχολικών συμβουλίων ώστε να τους βοηθήσουν να εκπληρώνουν το ρόλο τους αποτελεσματικά. Διάφορες αρχές αξιολόγησης παρέχουν ένα σύνολο εργαλείων κατάλληλων για την αξιολόγηση και είναι πολύ χρήσιμο, ιδιαίτερα για την αξιολόγηση της εκμάθησης και της διδασκαλίας που είναι οι πλέον δύσκολοι τομείς στο να καταγραφούν στοιχεία.

□ Παρέχοντας εξωτερική βοήθεια στα σχολεία

Είναι προφανές ότι η συνεργασία μεταξύ της αρχής επιθεώρησης/αξιολόγησης και των σχολικών αρχών κατά τη διάρκεια της διαδικασίας της αξιολόγησης είναι πολύ σημαντική. Εάν τα αποτελέσματα της αξιολόγησης πρέπει να εξυπηρετήσουν στη βελτίωση της ποιότητας, πρέπει να υπάρξει μια βοήθεια για την παρακολούθηση των συμπερασμάτων της αξιολόγησης (να απαντήσει στις ανάγκες του σχολείου όπως έχουν προσδιοριστεί). Στη Σουηδία, η σουηδική εθνική αρχή οικονομικής διαχείρισης (ESV) ανέλυσε, σε μια έκθεση το 2006, τα αποτελέσματα των επιθεωρήσεων που πραγματοποιήθηκαν από την εθνική αντιπροσωπεία για την εκπαίδευση και θεωρεί ότι οι επιθεωρήσεις δεν έχουν σημαντικές επιπτώσεις στη σχολική ανάπτυξη. Οι υπεύθυνοι της έρευνας δήλωσαν ότι ήταν επιθυμητή η υποστήριξη μετά από την επιθεώρηση. Η ESV θεωρεί ότι τα σχολεία δεν μπορούν από μόνα τους να επιφέρουν τις απαραίτητες αλλαγές.

□ Παρέχοντας οικονομική στήριξη

Σε μερικές χώρες η τάση είναι τώρα να προωθηθεί η αυτοαξιολόγηση και η ποιοτική διαχείριση με την παροχή κινήτρων. Στη Δανία, για παράδειγμα, οι πάροχοι επαγγελματικής εκπαίδευσης πρέπει να εκπληρώσουν τους συγκεκριμένους πολιτικούς στόχους προκειμένου να λάβουν τις καθορισμένες οικονομικές επιχορηγήσεις. Το Δανικό Υπουργείο Παιδείας διευκρινίζει τους τομείς ποιοτικής προτεραιότητας και προσφέρει στους παρόχους πρόσθετη χρηματοδότηση εάν επιτυγχάνουν τους στόχους που τίθενται σε αυτούς τους τομείς. Στο τέλος του χρόνου, τα σχολεία της χαμηλότερης δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης (colleges) πρέπει να τεκμηριώσουν ότι εκπλήρωσαν τις τοπικές ποιοτικές δραστηριότητες που είχαν αναλάβει, προκειμένου να απελευθερωθούν οι επιχορηγήσεις ποιότητας. Η τεκμηρίωση

ΜΕΛΕΤΗ ΑΠΟΤΥΠΩΣΗΣ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ ΤΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ

πρέπει να δημοσιευθεί στον ιστοχώρο του οργανισμού, και μια αναφορά πρέπει να σταλεί στο Υπουργείο.

Το 2004, το Υπουργείο καθόρισε τέσσερις τομείς προτεραιότητας σχετικά με την ποιότητα:

1. Συστηματική ποιοτική ανάπτυξη αρχαρίων στα σχολεία της χαμηλότερης δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης (colleges), εστιάζοντας συγκεκριμένα στην ικανότητα και την ευελιξία.
2. Στρατηγική ανάπτυξη των δεξιοτήτων των δασκάλων, που στοχεύει στη δραστηριοποίηση τους προκειμένου να ανανεώσουν τις επαγγελματικές δεξιότητές τους και να αξιοποιήσουν τις νέες μορφές διδασκαλίας και εργασίας.
3. Η επαγγελματικοποίηση της σχολικής διαχείρισης.
4. Ενίσχυση της επαφής των ιδρυμάτων με τις επιχειρήσεις και την τοπική κοινωνία.

Στον τομέα της επαγγελματικής εκπαίδευσης, το Φινλανδικό σύστημα έχει καθιερώσει ένα σύστημα χρηματοδότησης που στηρίζεται στην επίτευξη στόχων ποιότητας, στο οποίο οι ποιοτικές επιδόσεις των σχολείων που αξιολογούνται, με τη χρήση προκαθορισμένων δεικτών, παίζουν ρόλο στη χρηματοδότησή τους.

- Συνεργασία ανάμεσα σχολεία ώστε να ανταλλάζουν τις καλύτερες πρακτικές.

Η προώθηση αυτής της συνεργασίας οργανώνεται γενικά από την κεντρική εξουσία, μέσω συναντήσεων, φόρουμ, διαδικτυο, κ.λπ.

6 Αξιολόγηση των Εκπαιδευτικών

6.1.1 Γενικές Τάσεις

Η ατομική αξιολόγηση των εκπαιδευτικών δεν είναι διαδικασία που συναντάται στο σύνολο των κρατών της ΕΕ. Για παράδειγμα, στη Δανία, Σκωτία και Σουηδία, χώρες που έχουν ιδιαίτερα ανεπτυγμένο σύστημα αξιολόγησης του σχολείου, δεν προβλέπεται ατομική διαδικασία αξιολόγησης των εκπαιδευτικών, αφού έχουν καταλάβει τη θέση τους.

Κάποια συστήματα προβλέπουν ότι ο **επικεφαλής του σχολείου αξιολογεί την εργασία των εκπαιδευτικών**, στο πλαίσιο των αρμοδιοτήτων του ως συντονιστή (πχ Δανία, Αυστρία). Σε αυτά τα κράτη, η αξιολόγηση έχει τη μορφή συμβουλευτικής συζήτησης μεταξύ του εκπαιδευτικού και του διευθυντή.

Για παράδειγμα, στη Φινλανδία δεν προβλέπεται ατομική αξιολόγηση του εκπαιδευτικού ή του έργου του. Τα περισσότερα όμως σχολεία εφαρμόζουν συγκεκριμένο σύστημα ποιότητας το οποίο προβλέπει ετήσιες συζητήσεις μεταξύ διευθυντή και εκπαιδευτικού για την εξέλιξη, για την πορεία και επαγγελματική εξέλιξη του τελευταίου.

Ως γενική τάση πάντως διαπιστώνεται πως η ατομική αξιολόγηση του εκπαιδευτικού ατονεί και ενσωματώνεται στη γενικότερη αξιολόγηση του σχολείου, εκτός περιπτώσεων όπως:

- Αξιολόγηση πριν κάποιου είδους προαγωγή.
- Δεξιότητες και επαγγελματικής εξέλιξη.

□ Μέθοδοι που εφαρμόζονται

Η αξιολόγηση μπορεί να έχει εσωτερικό χαρακτήρα (απ' το διευθυντή ή το όργανο διοίκησης του σχολείου, όπως στην Αγγλία και την Ολλανδία) είτε να γίνεται από εξωτερικό επιθεωρητή (Γαλλία, Ιρλανδία)

Η τάση πάντως είναι η αυτοαξιολόγηση και η αξιολόγηση από κάποιο συνάδελφο (peer evaluation) με στόχο τη διευκόλυνση του διευθυντή που έχει την τελική ευθύνη (Αυστρία). Η συνήθης μορφή είναι μέσω συνεντεύξεων με τον εκπαιδευτικό αλλά και παρατήρησης της διδασκαλίας του στη τάξη. Πολύ σπάνια μαθητές ή γονείς εμπλέκονται στη διαδικασία της αξιολόγησης αυτής (εξαιρέσεις στην Πολωνία και στη δευτεροβάθμια εκπαίδευση της Ολλανδίας όπου συμμετέχουν μέσω συνέντευξης).

□ Οι επιπτώσεις της αξιολόγησης

ΜΕΛΕΤΗ ΑΠΟΤΥΠΩΣΗΣ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ ΤΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ

Η αξιολόγηση μπορεί να καταλήγει σε κάποιες διαπιστώσεις και σχόλια ή ακόμη και σε κάποιου είδους βαθμολόγηση (Πολωνία και Γαλλία).

Συνήθως η αξιολόγηση βοηθά την επαγγελματική εξέλιξη του εκπαιδευτικού (π.χ. πρόταση για προαγωγή) ή απλά την εκτίμηση της απόδοσης που μπορεί να οδηγεί σε συμβουλευτικές παραινέσεις σχετικά με πιθανή αλλαγή των μεθόδων, πρόσθετη εκπαίδευση κλπ. Σε μερικές περιπτώσεις τα αποτελέσματα της αξιολόγησης μπορεί να παίξουν ρόλο στην αμοιβή ή τις γενικότερες απολαβές (Τσεχία, Αγγλία και Ολλανδία) και σε περιπτώσεις προφανούς ανεπάρκειας ή διαπίστωσης σοβαρού προβλήματος, μπορεί να εφαρμοσθούν ποινές όπως επίπληξη, προσωρινή παύση ή και απόλυση.

Τα βασικά χαρακτηριστικά της αξιολόγησης των εκπαιδευτικών για κάθε χώρα είναι τα ακόλουθα:

6.1.2 Τσεχία

Εκπαιδευτικοί όλων των βαθμίδων (προσχολική, πρωτοβάθμια, δευτεροβάθμια, επαγγελματική) αξιολογούνται από τους διευθυντές, χωρίς όμως σαφή και αντικειμενικά κριτήρια και μεθόδους.

Τα αποτελέσματα της αξιολόγησης μπορεί να παίξουν ρόλο στη λήψη πρόσθετου επιδόματος επί της κανονικής αμοιβής.

6.1.3 Γερμανία

Η επαγγελματική επίδοση του εκπαιδευτικού εξετάζεται πριν την οποιαδήποτε αλλαγή της δημοσιοϋπαλληλικής υπηρεσιακής κατάστασής του, όπως για παράδειγμα στη περίπτωση προαγωγής του. Σε ορισμένα ομόσπονδα κρατίδια προβλέπεται επιπλέον αξιολόγηση σε τακτά χρονικά διαστήματα.

Σε κάθε περίπτωση ο αρμόδιος Υπουργός εκδίδει απόφαση στην οποία ορίζεται το πλαίσιο της διαδικασίας αξιολόγησης, όπως ποιος διενεργεί την αξιολόγηση, με ποιο σκοπό, τα κριτήρια και η διαχείριση των αποτελεσμάτων αυτής. Συνήθης πρακτική πάντως είναι η αξιολόγηση από το Διευθυντή του σχολείου μέσω παρακολούθησης της διδασκαλίας στην τάξη και την σύνταξη έκθεσης που περιλαμβάνει αξιολόγηση του γνωστικού επιπέδου, της μεταδοτικότητας, της επαγγελματικής συμπεριφοράς κλπ.

Πέραν της γενικής διαπίστωσης για την επίδοση του εκπαιδευτικού, η αξιολόγηση περιλαμβάνει και πρόταση για την επαγγελματική εξέλιξή του.

6.1.4 Αγγλία

Εκπαιδευτικοί Προσχολικής, Πρωτοβάθμια και Δευτεροβάθμια εκπαίδευσης:

Το 2000 άρχισε να εφαρμόζεται ένα αναθεωρημένο πλαίσιο για την αξιολόγηση των εκπαιδευτικών. Οι κανονισμοί Education 2000 (School Government and Terms of Reference) και Education 2001 (School Teacher Appraisal) συνθέτουν το κανονιστικό πλαίσιο της αξιολόγησης αυτής. Η σημασία που δίνεται είναι ιδιαίτερα μεγάλη και μάλιστα στους όρους πρόσληψης και τις συμβάσεις των εκπαιδευτικών αναφέρεται ότι η συμμετοχή του εκπαιδευτικού στη διαδικασία αξιολόγησης με τους όρους των κανονισμών αποτελεί επαγγελματικό καθήκον.

Ο κανονισμός απαιτεί από κάθε σχολείο να διατυπώσει γραπτά την πολιτική του στα θέματα της αξιολόγησης. Το έγγραφο αυτό, Πολιτική Διαχείρισης της Σχολικής Απόδοσης (school's performance management policy) πρέπει να περιλαμβάνει:

- Την δέσμευση για συμφωνία, παρακολούθηση και ανασκόπηση των στόχων με τον κάθε εκπαιδευτικό.
- Ένα ετήσιο χρονοδιάγραμμα συνδεδεμένο με το γενικό πλάνο σχεδιασμού της σχολικής χρονιάς.
- Πρότυπα έγγραφα και έντυπα που θα χρησιμοποιούνται για το σύνολο των εκπαιδευτικών.

Η εφαρμοζόμενη πολιτική προβλέπεται να παρέχει στον κάθε εκπαιδευτικό τακτική δυνατότητα ανοικτής συζήτησης με τον προϊστάμενο του, σχετικά με την εργασία και την επαγγελματική του εξέλιξη. Θα πρέπει επίσης να ενθαρρύνει τους εκπαιδευτικούς να μοιράζονται τις «βέλτιστες πρακτικές» σε όλο το εύρος δραστηριοτήτων του σχολείου και να αναπτύσσουν τις επαγγελματικές τους ικανότητες και σταδιοδρομία. Σε όλη τη διαδικασία αυτή, ίσες ευκαιρίες θα πρέπει να διασφαλίζονται σε όλους.

Ο κύκλος διαχείρισης της απόδοσης, θα πρέπει να περιλαμβάνει τρία διακριτά στάδια:

Σχεδιασμός: Συζήτηση με τον κάθε εκπαιδευτικό και γραπτή αποτύπωση των συμφωνημένων προτεραιοτήτων, στόχων καθώς και του τρόπου με τον οποίο θα παρακολουθείται η εξέλιξη.

Παρακολούθηση: Η εξέλιξη κάθε εκπαιδευτικού εξετάζεται σε όλη τη διάρκεια του κύκλου ώστε να μπορούν να λαμβάνονται υποστηρικτικές και διορθωτικές δράσεις. Διάφορες μέθοδοι αξιοποιούνται μεταξύ των οποίων και η παρακολούθηση της διδασκαλίας στην τάξη, η οποία είναι υποχρεωτική τουλάχιστον μια φορά για όλους τους εκπαιδευτικούς εκτός του Διευθυντή.

ΜΕΛΕΤΗ ΑΠΟΤΥΠΩΣΗΣ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ ΤΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ

Ανασκόπηση Επίδοσης: Περιλαμβάνει την εξέταση των αποτελεσμάτων που επιτεύχθηκαν σε σχέση με τους στόχους και προτεραιότητες που είχαν τεθεί, την αναγνώριση των δυνατών σημείων και επιτευγμάτων καθώς και αντίστοιχα τις περιοχές βελτίωσης ή περαιτέρω εξέλιξης.

Ένας οδηγός για τη διαχείριση της απόδοσης με σκοπό να βοηθήσει τις σχολικές αρχές, τους διευθυντές και τους εκπαιδευτικούς εκδόθηκε το 2000 (Department for Education and Employment) ενώ το 2003 ένας αντίστοιχος οδηγός (Department for Education and Skills 2003) απευθυνόμενος κυρίως στους διευθυντές και τις αρχές των σχολικών μονάδων στη γενικότερη διαχείριση απόδοσης των εκπαιδευτικών και γενικότερα των σχολείων. Επίσης από το 2005 μια διαδικασία ελέγχου για τη διαχείριση της απόδοσης βρίσκεται σε εξέλιξη (Light Touch Validation) με σκοπό να διαπιστωθεί το κατά πόσο οι προβλεπόμενες διαδικασίες εφαρμόζονται στη πράξη από το σύνολο των σχολείων.

Μία έκθεση απολογισμού που περιλαμβάνει τα αποτελέσματα της κάθε συνάντησης καθώς και τις ανάγκες επιμόρφωσης και ανάπτυξης, ετοιμάζεται εντός δέκα ημερών από τη διεξαγωγή της συνέντευξης. Σχετικές πληροφορίες και στοιχεία από τέτοιου είδους εκθέσεις μπορεί να ληφθούν υπόψη από τους υπευθύνους για θέματα προαγωγών, καθορισμού αμοιβών και απολαβών, λήψης πειθαρχικών μέτρων ή και παύσης των εκπαιδευτικών. Η τάση που ενισχύεται με το πέρασμα του χρόνου είναι πάντως να συνδέονται οι αμοιβές με την απόδοση.

Επαγγελματική Κατάρτιση:

Οι μέθοδοι αξιολόγησης των εκπαιδευτικών που απασχολούνται στις σχολές επαγγελματικής κατάρτισης διαφέρουν σε μεγάλο βαθμό, ανάλογα με το ίδρυμα. Παρ' όλο που δεν υπάρχει ένα κοινό εθνικό πλαίσιο αναφοράς, τα περισσότερα ιδρύματα εφαρμόζουν κάποιου είδους συμφωνημένο σύστημα αξιολόγησης.

Πολύ συχνά συναντάται επίσης και η διαδικασία της αυτοαξιολόγησης. Το 2003 ένα νέο εθνικό πλαίσιο διαχείρισης της απόδοσης συμφωνήθηκε μεταξύ εργοδοτών και συνδικάτων ως μέρος της συμφωνίας για την αναμόρφωση των αμοιβών των εκπαιδευτικών του κλάδου. Σκοπός του είναι:

- Να παρέχει κίνητρο στους εκπαιδευτικούς.
- Να ενδυναμώσει την δέσμευση και επαγγελματική αφοσίωσή τους.
- Να βελτιώσει την απόδοση του προσωπικού επικεντρώνοντας σε κρίσιμους στόχους.

6.1.5 Γαλλία

Επιθεωρητές σε εθνικό επίπεδο είναι κυρίως οι υπεύθυνοι για την αξιολόγηση των εκπαιδευτικών.

Πρωτοβάθμια Εκπαίδευση:

Κάθε εκπαιδευτικός αξιολογείται κατά μέσο όρο κάθε τέσσερα χρόνια, παρ' όλο που αυτό εξαρτάται αρκετά από την περιοχή και τη διαθεσιμότητα του επιθεωρητή, ο οποίος κατά μέσο όρο αντιστοιχεί σε περίπου 350 εκπαιδευτικούς. Οι εκπαιδευτικοί συχνά ζητούν οι ίδιοι την αξιολόγηση ως μέσο προώθησης της επαγγελματικής τους καριέρας, καθώς οι επιθεωρητές είναι τυπικά οι άμεσα ιεραρχικά ανώτεροί τους.

Ο Επιθεωρητής αξιολογεί κάθε εκπαιδευτικό με βαθμολογία που βασίζεται στην εκτίμηση τόσο παιδαγωγικών, εκπαιδευτικών και διοικητικών κριτηρίων.

Δευτεροβάθμια εκπαίδευση:

Στη δευτεροβάθμια εκπαίδευση αντιστοιχεί περίπου ένας επιθεωρητής ανά 400 εκπαιδευτικούς, παρόλο που αυτό διαφέρει αρκετά ανάλογα με την περιοχή και την ειδικότητα.

Μεταξύ των διαφόρων κατηγοριών επιθεωρητών που ανήκουν στην εθνική επιθεώρηση εκπαίδευσης (Nationa Education Inspectorate):

- Στα αντίστοιχα γενικά και τεχνικά λύκεια, περιφερειακοί επιθεωρητές (**IPRs regional educational inspectors**) με την ευθύνη συγκεκριμένης γεωγραφικής περιοχής εκτελούν επιθεωρήσεις, αξιολόγηση και παρέχουν βοήθεια και υποστήριξη στους εκπαιδευτικούς και ειδικά τους πρωτοδιόριστους.
- Ειδικοί επιθεωρητές της τεχνικής εκπαίδευσης (**IEN-ETs national education inspectors-technical education**) εκτελούν επιθεωρήσεις και ελέγχους στα σχολεία (*CAP, BEP and professional BAC*) οι οποίες όμως διαχωρίζονται βάσει του θεματικού αντικειμένου: οικονομία, διοίκηση, τεχνικά, βιολογία και κοινωνικές επιστήμες.

Στα κολέγια και λύκεια οι εκπαιδευτικοί αξιολογούνται μια φορά ανά έξι ή επτά χρόνια κατά βάση σε σχέση με τη διδακτική τους δραστηριότητα. Οι Διευθυντές των σχολείων αντίστοιχα έχουν την ευθύνη της διοικητικής αξιολόγησης των εκπαιδευτικών.

Έτσι λοιπόν η επίσημη αξιολόγηση συντίθεται από ένα «διδασκτικό» βαθμό (άριστα το 60) ο οποίος δίνεται από τον Επιθεωρητή και ένα «διοικητικό» βαθμό (άριστα το 40) που δίνεται

ΜΕΛΕΤΗ ΑΠΟΤΥΠΩΣΗΣ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ ΤΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ

από το διευθυντή βάσει κριτηρίων όπως απουσίες, ακρίβεια, κύρος, επίδραση στους μαθητές.

Στην πράξη, η βαθμολόγηση των εκπαιδευτικών έχει μικρή σημασία στην εξέλιξή τους, και μόνο στην περίπτωση εμφάνισης σοβαρού προβλήματος.

6.1.6 Ιρλανδία

Στην Ιρλανδία η αξιολόγηση των εκπαιδευτικών γίνεται με δύο διαφορετικούς τρόπους:

Η ατομική αξιολόγηση του εκπαιδευτικού γίνεται από επιθεωρητή ο οποίος ετοιμάζει ξεχωριστή αναφορά για τον καθένα. Η πρακτική αυτή έχει μακριά παράδοση στη πρωτοβάθμια εκπαίδευση. Αντίθετα στη δευτεροβάθμια, είναι αυτοί που το έργο το καθηγητών εξετάζουν επιθεωρητές ανά εκπαιδευτικό αντικείμενο.

Στο γενικότερο πλαίσιο του σχολείου όπου ένα σύνολο διαφορετικών παραμέτρων της σχολικής κοινότητας εκτιμάται και αξιολογείται. Αυτού του είδους η αξιολόγηση είναι που αποκτά βαρύτητα με το πέρασμα του χρόνου.

Η αξιολόγηση της δουλειάς του εκπαιδευτικού από τους επιθεωρητές δεν έχει καμία επίδραση στις απολαβές του. Αν διαπιστωθεί σοβαρή ανεπάρκεια, ακολουθούν προειδοποιήσεις, επιπλήξεις και περαιτέρω έλεγχοι. Αν δεν διαπιστωθεί βελτίωση ο εκπαιδευτικός μπορεί να υποστεί παύση και απόλυση αν και ο αριθμός τέτοιου είδους φαινομένων είναι ελάχιστος.

6.1.7 Ολλανδία

Οι εκπαιδευτικοί τοποθετούνται από τα Σχολικά Συμβούλια τα οποία και έχουν την πλήρη ευθύνη διαχείρισης προσωπικού σε θέματα επιλογής, εκπαίδευσης, επιμόρφωσης και αξιολόγησης.

Η αξιολόγηση συμπεριλαμβάνει δύο ειδών συνεντεύξεις: Η πρώτη αφορά επαγγελματική επίδοση, όπου η συζήτηση με τον διευθυντή του σχολείου ή κάποιον άλλο υπεύθυνο αφορά θέματα επαγγελματικής επάρκειας, δυνατοτήτων, προοπτικών εξέλιξης κλπ. Η δεύτερη αφορά τον απολογισμό της περιόδου που πέρασε και την αξιολόγηση της.

Σύμφωνα με σχετική έρευνα του 2005, συνεντεύξεις για την επαγγελματική επίδοση γίνονται περίπου κάθε δύο χρόνια και οι πληροφορίες που αξιολογούνται έχουν πηγή τον ίδιο τον εκπαιδευτικό. Στη πρωτοβάθμια εκπαίδευση η παρατήρηση στη τάξη θεωρείται επίσης πολύ σημαντική πηγή πληροφοριών, κάτι που γίνεται και σε ορισμένα σχολεία της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης. Συχνά, σχετικά με την απόδοση του εκπαιδευτικού, λαμβάνεται επίσης υπόψη η γνώμη των συναδέλφων του αλλά και των μαθητών.

ΜΕΛΕΤΗ ΑΠΟΤΥΠΩΣΗΣ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ ΤΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ

Συνεντεύξεις απολογισμού και ανασκόπησης για την περίοδο που πέρασε γίνονται συνήθως μια φορά το χρόνο και συχνά συνδυάζονται με την συνέντευξη επαγγελματικής επίδοσης. Τα κριτήρια που αξιολογούνται περιλαμβάνουν την αντιμετώπιση προς τους συναδέλφους και την προσπάθεια επαγγελματικής ανάπτυξης.

Συχνά οι Διευθυντές των σχολείων αξιοποιούν μετρήσιμους δείκτες απόδοσης, τόσο για κάθε εκπαιδευτικό όσο και για το σύνολο του προσωπικού. Επίσης σε πολλές περιπτώσεις για κάθε εκπαιδευτικό υπάρχει ένα «προφίλ επάρκειας» το οποίο αποτυπώνει τα δυνατά και αδύνατα σημεία του και χρησιμοποιείται έντονα στην αξιολόγηση.

Τα αποτελέσματα της αξιολόγησης μπορεί να έχουν άμεσες επαγγελματικές συνέπειες. Για το προσωπικό με μη μόνιμη σχέση εργασίας τα αποτελέσματα καθορίζουν σε μεγάλο βαθμό τη συνέχιση, διακοπή ή μονιμοποίηση της συνεργασίας.

Καθώς τα σχολικά συμβούλια έχουν την ευθύνη διαχείρισης του προϋπολογισμού του σχολείου, συχνά η αξιολόγηση έχει και οικονομικές συνέπειες με τη μορφή κάποιου πρόσθετου επιδόματος ή άλλου είδους απολαβής.

6.1.8 Πολωνία

Οι εκπαιδευτικοί όλων των βαθμίδων αξιολογούνται από το Διευθυντή του σχολείου, με πρωτοβουλία των ιδίων, των περιφερειακών αρχών, του σχολικού συμβουλίου ή των συμβουλίου των γονέων.

Κατά τη διάρκεια της αξιολόγησης μπορεί να ζητηθεί και η γνώμη των επίσημων οργάνων της μαθητικής κοινότητας. Η αξιολόγηση αυτή γίνεται εντός τριών μηνών από την υποβολή του αντίστοιχου αιτήματος και δεν μπορεί να επαναληφθεί σε διάστημα μικρότερο του ενός χρόνου.

Η αξιολόγηση είναι περιγραφική και καταλήγει σε ένα γενικό συμπέρασμα για την επίδοση του εκπαιδευτικού: πολύ καλός, καλός, ανεπαρκής.

Αξιολόγηση των επαγγελματικών προσόντων γίνεται επίσης από το Διευθυντή σε περίπτωση επικείμενης προαγωγής (εκπαιδευόμενοι ή μη μόνιμοι εκπαιδευτικοί) λαμβάνοντας υπόψη το βαθμό υλοποίησης ενός σχεδίου επαγγελματικής εξέλιξης που έχει διαμορφωθεί. Στις περιπτώσεις αυτές λαμβάνεται σοβαρά υπόψη η άποψη των Γονέων.

Το αποτέλεσμα αξιολόγησης δεν έχουν διαβαθμίσεις, μπορεί να είναι μόνο θετικά ή αρνητικά. Σε περίπτωση αρνητικής αξιολόγησης, ο εκπαιδευτικός μπορεί να ζητήσει επανεξέταση εντός 14 ημερών από ανώτερη παιδαγωγική εποπτική αρχή, της οποίας η απόφαση είναι οριστική και αμετάκλητη.

6.1.9 Ισπανία

Σύμφωνα με το κανονιστικό πλαίσιο που ισχύει από το 2002 (Ley Orgánica de Calidad de la Educación, LOCE - Organic Act on the Quality of Education) προβλέπεται ως βασική αρχή η αξιολόγηση του εκπαιδευτικού συστήματος και ειδικότερα η αξιολόγηση των εκπαιδευτικών.

Με σκοπό την βελτίωση των πρακτικών και μεθόδων διδασκαλίας, οι υπεύθυνοι εκπαίδευσης των αυτόνομων κοινοτήτων (περιφερειών) είναι υποχρεωμένοι να σχεδιάζουν σχέδια για την αξιολόγηση της διδασκαλίας σε συνεργασία με το εκπαιδευτικό προσωπικό και με έμφαση στον εθελοντικό χαρακτήρα της συμμετοχής τους.

Τα σχέδια για την αξιολόγηση του τρόπου διδασκαλίας προβλέπουν την αξιοποίηση των αποτελεσμάτων σε σχέση με την εξέλιξη της επαγγελματικής σταδιοδρομίας, την επιμόρφωση, την έρευνα και την καινοτομία. Επίσης, τα αποτελέσματα της αυτοαξιολόγησης λαμβάνονται υπόψη για τις υπηρεσιακές μετακινήσεις και προαγωγές.

6.1.10 Αυστρία

Ο Αυστριακός νόμος προβλέπει την εσωτερική αξιολόγηση για τους εκπαιδευτικούς. Υπεύθυνος είναι ο επικεφαλής του σχολείου (Direktor) και καλύπτει δύο πλευρές:

- Την αξιολόγηση της απόδοσης των δασκάλων ως προς την τήρηση των κατευθύνσεων του προγράμματος σπουδών. Για παράδειγμα, οι δάσκαλοι ελέγχονται εάν εκπληρώνουν το καθήκον τους να ενημερώνουν τους γονείς, εάν υποβάλλουν εκθέσεις σχετικά με τις σχολικές δραστηριότητες σύμφωνα με τις σχετικές αποφάσεις, κ.ο.κ.
- Την συμβουλευτική, δηλαδή βοήθεια προς τους δασκάλους όταν πρέπει να λύσουν προβλήματα συγκρούσεων με άλλους δασκάλους, με τους μαθητές ή με τους γονείς.

Επομένως, θεωρητικά, ο διευθυντής έχει ισχυρή επιρροή στον έλεγχο της διδασκαλίας και της διαδικασίας εκμάθησης στο σχολείο, στην πράξη όμως, η αξιολόγηση δασκάλων από τους διευθυντές δεν πραγματοποιείται σε τακτική βάση καθώς:

- Στα μικρά σχολεία, η αίσθηση της συλλογικότητας δεν διευκολύνει την άσκηση της αξιολόγησης.
- Στα μεγάλα σχολεία, ο αριθμός του προσωπικού και η έλλειψη χρόνου καθιστά δύσκολη την εξατομικευμένη αξιολόγηση.

ΜΕΛΕΤΗ ΑΠΟΤΥΠΩΣΗΣ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ ΤΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ

- Επιπλέον ο διευθυντής δεν έχει εξουσία να ανταμείψει ή να επιβάλλει κυρώσεις στους δασκάλους και εκείνοι έχουν πάντα την ελευθερία να εφαρμόσουν τη δική τους εκπαιδευτική φιλοσοφία.

Ο διευθυντής έχει βέβαια τη δυνατότητα να εισηγείται λύσεις στους ανώτερους του, για παράδειγμα, μπορεί να αιτηθεί την επιβράβευση δασκάλων που προσφέρουν πρόσθετη εργασία ή, αντιθέτως, εάν ορισμένοι αδυνατούν να ανταποκριθούν στα καθήκοντά τους, να ενημερώνουν την ανώτερη εκπαιδευτική αρχή προκειμένου να βρεθούν λύσεις, από κοινού με την ένωση των δασκάλων.

Στο πλαίσιο αυτό πρακτικές που εξετάζονται για την συστηματοποίηση της αξιολόγησης είναι οι διευθυντές να έχουν τη δυνατότητα να καλούν άλλους συναδέλφους (collegial peer coaching) τους να συμβάλλουν συμβουλευτικά στην επαγγελματική ανάπτυξη των υφισταμένων τους.

6.1.11 Ιταλία

Στην προσχολική, πρωτοβάθμια και δευτεροβάθμια εκπαίδευση η αξιολόγηση του εκπαιδευτικού και της διδασκαλίας δεν προβλέπεται, εκτός της πρώτης δοκιμαστικής περιόδου πρόσληψης του εκπαιδευτικού.

Εξαίρεση αποτελούν οι περιπτώσεις:

- Αξιολόγησης που προκαλείται από τα διευθυντή του σχολείου και αποβλέπει στην εξέταση της παύσης συγκεκριμένου εκπαιδευτικού, όταν διαπιστωθεί προφανής ανικανότητα και αδυναμία άσκησης των καθηκόντων.
- Μετά από αίτηση του εκπαιδευτικού για την αξιολόγηση από σχολικό συμβούλιο της απόδοσης των τριών τελευταίων ετών.

7 Αξιολόγηση των Μαθητών και των Αποτελεσμάτων τους

7.1 Η Αξιολόγηση στη Προσχολική Αγωγή

Γενικές Τάσεις

- Διαδικασίες και Μεθοδολογίες

Στην προσχολική εκπαίδευση δεν υπάρχει γενικά ένα τυπικό σύστημα αξιολόγησης των μαθητών, παρόλο που βέβαια οι εκπαιδευτικοί έχουν την ευθύνη παρακολούθησης της εξέλιξης των μαθητών και ως αποτέλεσμα προκύπτουν συνήθως εκθέσεις ατομικής αξιολόγησης. Εξάιρεση αποτελεί το Αγγλικό εκπαιδευτικό σύστημα στο οποίο από το 2002 εφαρμόζεται συγκεκριμένο πρότυπο αξιολόγησης (Foundation stage profile).

- Σκοπός της παρατήρησης

Συνήθως η αξιολόγηση των εκπαιδευτικών αναφέρεται στην γενική και ολοκληρωμένη εξέλιξη του παιδιού και εστιάζει στην καλή κατάσταση της σωματικής και ψυχικής του υγείας, της ανάπτυξης, της ένταξης στις ομαδικές δραστηριότητες, τη δυνατότητα μάθησης κλπ και δεν περιλαμβάνει αξιολόγηση γνώσεων ή επίδοσης.

Στην Αγγλία αντίθετα προβλέπονται συγκεκριμένοι μαθησιακοί στόχοι οι οποίοι αξιοποιούνται στην αξιολόγηση της εξέλιξης του παιδιού. Οι στόχοι αυτοί καλύπτουν πλευρές της εξέλιξης της προσωπικότητας (δημιουργικότητα, κοινωνική και συναισθηματική εξέλιξη κλπ) καθώς και την μαθησιακή εξέλιξη κυρίως στους τομείς της γλώσσας και της λεκτικής επικοινωνίας.

- Αποτελέσματα της αξιολόγησης της προόδου

Δεν υπάρχει στο στάδιο αυτό βαθμολογική κλίμακα αξιολόγησης και το αποτέλεσμα είναι η πληροφόρηση των γονιών. Σε αρκετές περιπτώσεις (Τσεχία, Γαλλία) προβλέπεται η σύνταξη γραπτής έκθεσης ή αναφοράς για το κάθε παιδί.

Σε περιπτώσεις όπως της Αγγλίας, Σκωτίας, Ισπανίας, Ιταλίας, Βελγίου (Φλαμανδικής κοινότητας) και Ιταλίας η αξιολόγηση αξιοποιείται κατά την εισαγωγή του παιδιού στην πρωτοβάθμια εκπαίδευση, είτε για λόγους ενημέρωσης του εκπαιδευτικού που το αναλαμβάνει είτε για τον εντοπισμό ειδικών αναγκών εκπαίδευσης που πιθανώς να υπάρχουν.

7.1.1 Παραδείγματα Χωρών

Τσεχία

Κάθε σχολείο προσχολικής αγωγής και κάθε εκπαιδευτικός έχει τη δυνατότητα να επιλέξει ή προετοιμάσει το σύστημα και μέθοδο παρακολούθησης της εξέλιξης των παιδιών που θεωρεί κατάλληλο.

Η αξιολόγηση δεν γίνεται σε αναφορά με κάποιο συγκεκριμένο πρότυπο ούτε είναι συγκριτική, απλά ο εκπαιδευτικός καταγράφει τις σημαντικές παρατηρήσεις και πληροφορίες που αφορούν κάθε παιδί.

Οι γραπτές αναφορές που παράγονται θεωρούνται εμπιστευτικές και είναι διαθέσιμες μόνο στους εκπαιδευτικούς και τους γονείς

Φινλανδία

Η αξιολόγηση βασίζεται στις γενικές επιδιώξεις και στόχους της προσχολικής εκπαίδευσης και τους ατομικούς στόχους που τίθενται για κάθε μαθητή με τη μορφή ενός συγκεκριμένου σχεδίου. Η έμφαση δίνεται στην εξέλιξη της ανάπτυξης και των μαθησιακών δυνατοτήτων παρά στην επίτευξη συγκεκριμένων αποτελεσμάτων. Η αξιολόγηση αυτή έχει συνεχή χαρακτήρα και εστιάζει στη προσωπική σχέση εκπαιδευτικού – μαθητή, ενώ ενισχύεται ιδιαίτερα η αυτογνωσία και αντίληψη του παιδιού για τις ίδιες τις δυνατότητες του.

Οι γονείς ενημερώνονται μέσω τακτικών συζητήσεων στις οποίες συμμετέχουν συχνά και τα ίδια τα παιδιά.

Γερμανία

Η επίδοση των μαθητών δεν αξιολογείται καθώς η εκπαίδευση δεν έχει το χαρακτήρα παράδοσης μαθημάτων, απλώς οι εκπαιδευτικοί παρακολουθούν και καταγράφουν την εξέλιξη του παιδιού. Οι γονείς ενημερώνονται για πιθανά προβλήματα που μπορεί να παρατηρούνται και ειδικότερα αυτά που αφορούν την ένταξη στη σχολική κοινότητα.

Δανία

Δεν υπάρχουν συγκεκριμένοι κανόνες σχετικά με την παρατήρηση και τεκμηρίωση της εξέλιξης αλλά η γενική τάση είναι οι εκπαιδευτικοί να αξιοποιούν την ατομική επικοινωνία και αλληλεπίδραση με το μαθητή. Είναι πολύ τακτικό το φαινόμενο συμβουλευτικών επαφών και συνεργασίας με τους γονείς όπου εξετάζονται ο τρόπος ένταξης του παιδιού

ΜΕΛΕΤΗ ΑΠΟΤΥΠΩΣΗΣ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ ΤΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ

στο σχολείο, οι ασχολίες που το ενδιαφέρουν, τα δυνατά και αδύνατα σημεία, οι σχέσεις του με άλλα παιδιά κλπ.

Αγγλία

Στην Αγγλία, όπως έχουμε ήδη αναφέρει, υπάρχει ένα ιδιαίτερο και τεκμηριωμένο σύστημα και πλαίσιο αξιολόγησης που καθιερώθηκε νομοθετικά το 2002 (Education Act 2002) και εφαρμόζει ένα συγκεκριμένο προφίλ (**Foundation Stage Profile**) αξιολόγησης που καλύπτει τα παιδιά από την ηλικία των τριών ετών έως την είσοδό τους στην πρωτοβάθμια εκπαίδευση.

Ένας οδηγός αξιολόγησης (**Foundation Stage Profile Handbook**) που εκδόθηκε από τις αρμόδιες εκπαιδευτικές αρχές (Qualifications and Curriculum Authority - QCA) καθορίζει τον τρόπο με τον οποίο οι εκπαιδευτικοί πρέπει να αξιολογούν τους μαθητές βάσει των συγκεκριμένων στόχων του συστήματος (*early learning goals*) μέσω της συνολικής παρατήρησης και γνώσης για το κάθε παιδί.

Οι αρχικοί μαθησιακοί στόχοι (**Early learning goals**) αποτελούν τμήμα του εθνικού προγράμματος σπουδών και αναφέρονται σε έξι θεματικές περιοχές ανάπτυξης:

1. Προσωπική, κοινωνική και συναισθηματική ανάπτυξη.
2. Επικοινωνία, γλώσσα, βασικές ικανότητες γραφής ανάγνωσης.
3. Μαθηματική αντίληψη.
4. Γνώση και κατανόηση του κόσμου και του περιβάλλοντος.
5. Φυσική και σωματική ανάπτυξη.
6. Δημιουργικότητα.

Οι προδιαγραφές, το προφίλ αρχικού εκπαιδευτικού σταδίου (*foundation stage profile*) έχουν ρόλο να οικοδομήσουν μια συγκεντρωτική αντίληψη των παραπάνω τομέων για κάθε παιδί, πριν την ένταξη στο επόμενο στάδιο εκπαίδευσης.

Σκωτία

Η εξέλιξη των παιδιών παρακολουθείται συστηματικά και συζητείται με τους γονείς, κυρίως με σκοπό τον καθορισμό των επόμενων σταδίων εξέλιξης του παιδιού. Η αυξανόμενη τάση είναι η σύνταξη γραπτών αναφορών τα οποία συνοδεύουν τα παιδιά στην επόμενη σχολική χρονιά και εκπαιδευτική βαθμίδα, χωρίς όμως να υπάρχει κάποιος συγκεκριμένο τύπος και προδιαγραφές της έκθεσης αυτής.

ΜΕΛΕΤΗ ΑΠΟΤΥΠΩΣΗΣ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ ΤΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ

Υπάρχει επίσης πρόβλεψη για συνεργασία μεταξύ των εκπαιδευτικών της προσχολικής με αυτούς της πρωτοβάθμιας, συνήθως με μορφή ενημέρωσης και συζήτησης, κατά την μεταπήδηση του παιδιού στο Δημοτικό Σχολείο.

Γαλλία

Ο εκπαιδευτικός ή ομάδα εκπαιδευτικών είναι υπεύθυνοι για την τακτική αξιολόγηση των γνώσεων και της ανάπτυξης του παιδιού, βάσει συστηματικής παρατήρησης. Το σχολικό συμβούλιο των εκπαιδευτικών μπορεί επίσης να συζητά και αξιολογεί συνολικά την εξέλιξη του κάθε παιδιού.

Για την ενημέρωση των γονέων οι παρατηρήσεις και αξιολογήσεις καταγράφονται σε αρχείο του σχολείου.

Ιρλανδία

Στην πλειοψηφία των σχολείων προσχολικής αγωγής δεν υπάρχει κάποιου είδους επιθεώρηση ή τυπική αξιολόγηση ή διαδικασία πέραν της προφορικής ενημέρωσης των γονέων από τους εκπαιδευτικούς.

Ολλανδία

Δεν υπάρχει τυπική διαδικασία αξιολόγησης αλλά πρόβλεψη για παρακολούθηση και παρατήρηση με σκοπό κυρίως την ενημέρωση των γονέων.

Πολωνία

Υπάρχει μια σαφής διάκριση μεταξύ των ιδρυμάτων προσχολικής παιδείας που συνδέονται και στεγάζονται με σχολεία πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης (pre-school), δηλαδή τάξεις νηπιαγωγείου σε δημόσια σχολεία, και των δημόσιων ανεξάρτητων παιδικών σταθμών (*Kindergarten*) παρόλο που και τα δύο απευθύνονται σε παιδιά μεταξύ 3 και 6.

Στα πρώτα, δεν υπάρχουν ιδιαίτερες τυπικές διαδικασίες και αρχές για την παρακολούθηση και αξιολόγηση. Το παιδί που αποφοιτά δεν λαμβάνει κάποιο αποδεικτικό ή έγγραφο που τεκμηριώνει το επίπεδο γνώσεων και ικανοτήτων. Μοναδική εξαίρεση αποτελεί ένα είδος πιστοποιητικού ελέγχου που συμπληρώνεται για τα παιδιά ηλικίας έξι ετών και προορίζεται για το σχολείο της πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης στο οποίο πρόκειται να φοιτήσει το παιδί με σκοπό την έγκαιρη ενημέρωση των εκπαιδευτικών της επόμενης βαθμίδας. Σε αυτό καταγράφεται μόνο η σωματική και φυσική ανάπτυξη του παιδιού και σκοπός του είναι η έγκαιρη διάκριση των παιδιών που θα χρειαστούν κάποιου είδους ειδική αγωγή.

ΜΕΛΕΤΗ ΑΠΟΤΥΠΩΣΗΣ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ ΤΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ

Η απόφαση για πιθανή αναβολή της φοίτησης ενός παιδιού στην πρωτοβάθμια εκπαίδευση λαμβάνεται από το διευθυντή του πρωτοβάθμιου σχολείου και σε συνεργασία με ειδικά κέντρα ψυχολογικής και παιδαγωγικής υποστήριξης.

Στους αντίστοιχους ανεξάρτητους παιδικούς σταθμούς οι εκπαιδευτικοί έχουν την ευθύνη συνεχούς παρακολούθησης και συστηματικής καταγραφής της εξέλιξης κάθε παιδιού. Τα δεδομένα αυτά αξιοποιούνται για τη συνεργασία με ειδικούς παιδαγωγούς, παιδιάτρους και ψυχολόγους αλλά και κυρίως για την ενημέρωση των γονέων.

Ισπανία

Οι κατευθύνσεις βάσει των οποίων διενεργείται η αξιολόγηση καθορίζονται από το Υπουργείο και αφορούν τόσο τους στόχους της αξιολόγησης όσο και τα κριτήρια.

Σε αυτό το επίπεδο, υπεύθυνοι για την αξιολόγηση των παιδιών είναι οι εκπαιδευτικοί και εστιάζουν στην ανάπτυξη και τη μαθησιακή δυνατότητα, βάσει συγκεκριμένων στόχων και επιδιώξεων του εκπαιδευτικού συστήματος αλλά και των σαφών και αντικειμενικών κριτηρίων που ορίζουν σύμφωνα με την προσωπική τους αντίληψη.

Σημαντικό στοιχείο της αξιολόγησης είναι η τακτική επαφή και συζήτηση γονέα και εκπαιδευτικού και βέβαια η συστηματική παρακολούθηση και παρατήρηση της συμπεριφοράς των μαθητών. Ενθαρρύνεται επίσης η ατομική συζήτηση του εκπαιδευτικού με κάθε παιδί ξεχωριστά και η κατανόηση των μαθητών για το ποιες πρέπει να είναι οι προσωπικές επιδιώξεις και στόχοι. Η αξιολόγηση περιλαμβάνει επίσης τα αναγκαία συμπληρωματικά και ενισχυτικά μέτρα που πρέπει να λαμβάνονται για την υποβοήθηση της ανάπτυξης κάθε παιδιού.

Βάσει αυτών, κάθε τρίμηνο συντάσσεται αναφορά με σκοπό την ενδελεχή ενημέρωση των γονέων για την πρόοδο και τα προβλήματα.

Ο εκπαιδευτικός σε συνεργασία με το διευθυντή και όλους τους άλλους εκπαιδευτικούς και ειδικούς που εμπλέκονται με οποιοδήποτε τρόπο στην εκπαιδευτική διαδικασία, συντάσσει μια ετήσια συγκεντρωτική έκθεση που συνοδεύει το μαθητή κατά την αποφοίτησή του και έχει σκοπό να ενημερώσει τον υπεύθυνο εκπαιδευτικό της επόμενης βαθμίδας για την ομαλή συνέχιση της εκπαίδευσης.

Σουηδία

Υπάρχει διάκριση μεταξύ των σχολείων γενικής προσχολικής αγωγής και της ειδικής προσχολικής τάξης που παρακολουθούν οι μαθητές ηλικίας έξι ετών, πριν την είσοδο του παιδιού στη πρωτοβάθμια εκπαίδευση, την ευθύνη της οποίας έχουν οι Δήμοι.

ΜΕΛΕΤΗ ΑΠΟΤΥΠΩΣΗΣ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ ΤΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ

Στην γενική προσχολική εκπαίδευση (*förskola*) τα αποτελέσματα κάθε μαθητή δεν αξιολογούνται καθώς εκτιμάται ότι δεν υπάρχουν συγκεκριμένοι εκπαιδευτικοί στόχοι και σκοπός είναι απλά η συμμετοχή σε παιδαγωγικές δραστηριότητες τις οποίες τα παιδιά παρακολουθούν αρκετά ελεύθερα, σε διάφορες ηλικίες και χρονικές περιόδους. Βέβαια στη διαδικασία αυτή διασφαλίζεται η τακτική επαφή και συζήτηση με τους γονείς σχετικά με την γενική κατάσταση, την ανάπτυξη και τις μαθησιακές δυνατότητες του κάθε παιδιού.

Στην προσχολική τάξη και πάλι δεν υπάρχει κάποια συγκεκριμένη τυπική διαδικασία αξιολόγησης πέραν της συστηματικής παρακολούθησης της συμπεριφοράς και εξέλιξης. Πέραν της καθημερινής επαφής, επίσημος διάλογος μεταξύ των εκπαιδευτικών και των γονέων διοργανώνεται τουλάχιστο δύο φορές το χρόνο, στον οποίον αποφασίζεται κατά περίπτωση το εάν οι μαθητές θα συμμετέχουν ή όχι.

Αυστρία

Δεν υπάρχει η έννοια της αξιολόγησης με την τυπική σχολική αντίληψη, οι εκπαιδευτικοί όμως παρακολουθούν, αναλύουν και εκτιμούν την πρόοδο και εξέλιξη των μαθητών με σκοπό τη λήψη των απαιτούμενων κάθε φορά μέτρων.

Ιταλία

Στην προσχολική εκπαίδευση (*scuola dell'infanzia*) δεν μετράται και αξιολογείται η επίδοση των μαθητών, αλλά προβλέπεται η περιοδική και συστηματική παρακολούθηση των παιδιών και η καταγραφή και τεκμηρίωση των δραστηριοτήτων τους με στόχο την επισήμανση των αναγκών και τη διατύπωση παιδαγωγικών προτάσεων με κύριους αποδέκτες τους γονείς.

Οι παρατηρήσεις αυτές οδηγούν σε μια έκθεση με χαρακτήρα κυρίως περιγραφικό και όχι αξιολογικό για το κάθε μαθητή. Από το 2004 η έκθεση αυτή αποτελεί τμήμα ενός ολοκληρωμένου φακέλου του μαθητή (έκθεση ικανοτήτων - ***portfolio delle competenze***) ο οποίος τον συνοδεύει σε όλη την εκπαιδευτική του πορεία.

7.2 Αξιολόγηση των Μαθητών στη Πρωτοβάθμια Εκπαίδευση

7.2.1 Συγκριτική Ανάλυση και Κύριες Τάσεις

Η αξιολόγηση των μαθητών γίνεται στο σύνολο των ευρωπαϊκών κρατών σε επίπεδο σχολείου αλλά μπορεί σε ορισμένες περιπτώσεις να έχει εθνική διάσταση, όπως για παράδειγμα στην Πολωνία όπου γίνονται εξετάσεις σε εθνικό επίπεδο ή την Γαλλία όπου γίνονται γενικές εξετάσεις με σκοπό την αξιολόγηση του γενικού επιπέδου γνώσης των Γαλλικών και των Μαθηματικών.

ΜΕΛΕΤΗ ΑΠΟΤΥΠΩΣΗΣ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ ΤΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ

Παραδοσιακά, σκοπός της αξιολόγησης είναι η μέτρηση των επιτευχθέντων εκπαιδευτικών αποτελεσμάτων των παιδιών. Τα τελευταία όμως χρόνια υπάρχει μια έντονη τάση στο στόχο της υποβοήθησης καθενός μαθητή στην προώθηση της ατομική και κοινωνικής του ανάπτυξης, βάσει των δικών του ειδικών δυνατοτήτων και όχι κάποιων γενικών θεωρητικών προδιαγραφών. Η αντίληψη αυτή προωθείται κυρίως στη Γερμανία, τη Φινλανδία τη Δανία και τη Πολωνία.

□ Πεδίο αξιολόγησης

Το πεδίο αξιολόγησης περιλαμβάνει πάντα τις γνώσεις που έχουν αποκτήσει οι μαθητές, δηλαδή τα αποτελέσματα της εκπαιδευτικής διαδικασίας, σε βασικούς τομείς αλλά τείνει να συμπεριλάβει και άλλα, λιγότερο ακαδημαϊκά αντικείμενα, όπως φαίνεται στον ακόλουθο συνοπτικό πίνακα:

	Γνώσεις Μαθήματα	σε	Εργασία Σχολείο	στο	Ατομική και Κοινωνική Συμπεριφορά	Ατομική Ανάπτυξη
Τσεχία	X				X	
Φινλανδία	X		X		X	
Γερμανία	X		X		X	X
Δανία	X		X			
Αγγλία	X		X		X	X
Πολωνία	X				X	
Ιταλία	X					X

Οι γνώσεις των μαθητών αξιολογούνται κατά κύριο λόγο στη μητρική γλώσσα και τα μαθηματικά, ενώ σε ορισμένες περιπτώσεις όπως της Δανίας και στα Αγγλικά.

Η μορφή των δοκιμασιών και τεστ αξιολόγησης προσπαθεί να συμπεριλάβει ένα ευρύτερο φάσμα ικανοτήτων και δεξιοτήτων, ώστε να βοηθά σε μια γενικότερη αντίληψη των ικανοτήτων του μαθητή και όχι μόνο των γνώσεων που απέκτησε.

ΜΕΛΕΤΗ ΑΠΟΤΥΠΩΣΗΣ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ ΤΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ

Για παράδειγμα στην Πολωνία, μετά την ολοκλήρωση του κύκλου της πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης οι μαθητές συμμετέχουν σε μια ειδική διαδικασία, τεστ το οποίο έχει στόχο να αξιολογήσει τις ακόλουθες δεξιότητες: ανάγνωση, γραφή, λογική, χρήση πληροφοριών, πρακτική αξιοποίηση της γνώσης.

□ Μέθοδοι

Κοινά πανεθνικά κριτήρια και επιτευχθέντες στόχοι ορίζονται για την αξιολόγηση των μαθητών από τις εκπαιδευτικές αρχές κάθε χώρας με στόχο να βοηθήσουν τους εκπαιδευτικούς στην αντικειμενική και ομοιόμορφη αξιολόγηση. Η αξιολόγηση στηρίζεται επίσης πάντα στις απαιτήσεις του εκπαιδευτικού προγράμματος.

Γενικά η τάση που παρατηρείται είναι να συνυπάρχει μια συνεχής αξιολόγηση με μια τελική και συνολική αξιολόγηση στο τέλος κάθε χρονιάς ή στο τέλος της πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης. Σκοπός της πρώτης είναι να καθοδηγήσει το μαθητή ατομικά ενώ της δεύτερης να αξιολογήσει τη δυνατότητά τους να ενταχθεί στη δευτεροβάθμια εκπαίδευση.

Η αξιολόγηση γίνεται πάντα από τον εκπαιδευτικό μέσω παρατήρησης και γραπτών ή προφορικών δοκιμασιών και εργασιών που υλοποιούνται στη τάξη ή στο σπίτι. Η σύνταξη αναφοράς για συγκεκριμένο θέμα χρησιμοποιείται σε ειδικές περιπτώσεις όπως στη Δανία. Το είδος και περιεχόμενο των δοκιμασιών και διαγωνισμών μπορεί να καθορίζονται εσωτερικά, σε επίπεδο σχολείου ή τάξης αλλά και σε εθνικό επίπεδο. Η τάση πάντως είναι για προκαθορισμένης μορφής και δυσκολίας δοκιμασίες ώστε τα αποτελέσματα να είναι όσο το δυνατόν συγκρίσιμα και αντικειμενικά.

Ιδιαίτερα ενδιαφέρουσα είναι η πρακτική που παρατηρείται στη Σκωτία όπου η αυτό-αξιολόγηση των μαθητών αποτελεί σημαντική παράμετρο της διαδικασίας. Σε μερικές χώρες η τελική αξιολόγηση γίνεται από ένα σώμα εκπαιδευτικών του σχολείου (Ιταλία) ή και έναν εξωτερικό οργανισμό όπως για παράδειγμα στη Πολωνία με την Κεντρική και τις Περιφερειακές Επιτροπές Αξιολόγησης. Ειδική περίπτωση αποτελεί η Δανία όπου οι τελικές εξετάσεις είναι προαιρετικές αν και στην πράξη η πλειοψηφία των μαθητών λαμβάνει τελικά μέρος.

Τα διαγωνίσματα και δοκιμασίες βαθμολογούνται συνήθως στο ίδιο το σχολείο εκτός ειδικών περιπτώσεων όπου η βαθμολόγηση είναι Κεντρική (π.χ. Δανία και Αγγλία για παιδιά ηλικίας 11 ετών).

Τέλος, κάποια εθνικά διαγωνίσματα μπορεί να χρησιμοποιούνται για να βοηθήσουν στην επιλογή του κατάλληλου τύπου δευτεροβάθμια εκπαίδευσης που θα πρέπει να ακολουθήσει το κάθε παιδί αλλά και να προκύψουν συμπεράσματα για αξιολόγηση συγκεκριμένων

ΜΕΛΕΤΗ ΑΠΟΤΥΠΩΣΗΣ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ ΤΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ

πλευρών της εκπαιδευτικής διαδικασίας σε εθνικό επίπεδο (π.χ. η δοκιμασία CITO στην Ολλανδία.

□ Σύστημα Βαθμολόγησης

Τα αποτελέσματα των εξετάσεων και της αξιολόγησης εκφράζονται σε πολλά και διαφορετικά συστήματα και κλίμακες βαθμολόγησης. Συνήθως αυτά είναι εθνικά, αν και παρατηρούνται κάποιες εξαιρέσεις, όπως στη Τσεχία όπου το κάθε σχολείο αποφασίζει αν τα αποτελέσματα θα έχουν τη μορφή αριθμών, χαρακτηρισμών ή συνδυασμό των δύο. Το σύστημα βαθμολόγησης εκφράζει συνήθως τη φιλοσοφία του συστήματος αξιολόγησης και π.χ. εάν αποσκοπεί στην σύγκριση και την ανταμοιβή των μαθητών ή όχι.

Τα τελευταία χρόνια παρατηρείται μια εξέλιξη προς την εναρμόνιση των συστημάτων βαθμολόγησης σε ευρωπαϊκό επίπεδο. Με σκοπό την υποβοήθηση των σχολείων να ερμηνεύουν και χρησιμοποιούν πιο αντικειμενικά τους βαθμούς των μαθητών, έχει αναπτυχθεί μια κοινή ευρωπαϊκή βαθμολογική κλίμακα (European Credit Transfer System - ECTS). Το σύστημα αυτό διασφαλίζει την αντικειμενική πληροφόρηση σχετικά με τις επιτεύξεις των μαθητών σε συνδυασμό με την αξιολόγηση της σχολικής μονάδας αλλά δεν αντικαθιστά τις τοπικά χρησιμοποιούμενες κλίμακες. Το σύστημα βασίζεται στο συνδυασμό των κατάλληλων ψηφίων και όρων ώστε να διασφαλίζεται η διαφάνεια και αντικειμενικότητα της αξιολόγησης:

A άριστα – βέλτιστη επίδοση με δευτερεύουσας σημασίας λάθη (excellent - outstanding performance with only minor errors).

B πολύ καλά – πλέον του μέσου όρου με μερικά λάθη (very good - above the average standard with some errors).

C καλά – γενικά αξιόπιστη δουλειά που συμπεριλαμβάνει αριθμό αξιοσημείωτων λαθών (good - generally sound work with a number of notable errors).

D ικανοποιητικά – καλά αλλά με σημαντικά λάθη και αστοχίες (satisfactory - fair but with significant shortcomings).

E αποδεκτό – η επίδοση ανταποκρίνεται στις ελάχιστες απαιτήσεις (performance meets the minimum criteria).

ΜΕΛΕΤΗ ΑΠΟΤΥΠΩΣΗΣ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ ΤΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ

FX αποτυχία – κάποια πρόσθετη εργασία απαιτείται για την απόδοση πιστοποίησης (some more work required before the credit can be awarded).

F αποτυχία – σημαντική δουλειά απαιτείται για την πιστοποίηση (fail - considerable further work required).

Το πλήθος των βαθμών που χρησιμοποιούνται στη κλίμακα είναι ένας συγκερασμός αναγκών και απαιτήσεων, καθώς λιγότεροι βαθμοί θα μετέδιδαν ελάχιστη πληροφορία, περισσότεροι βαθμοί θα απέδιδαν ένα επίπεδο λεπτομέρειας που δεν ανταποκρίνεται σε πραγματική ή πρακτικά δεδομένα. Η κλίμακα αυτή επιλέχθηκε ώστε να βελτιώνει την τυπική πεντάβαθμια κλίμακα που χρησιμοποιείται ευρέως («Α» έως «Ε») στην Ευρώπη.

Αρκετές χώρες προσπαθούν να εναρμονίσουν το εθνικό σύστημα βαθμολόγησης με τις απαιτήσεις του **ECTS-grading scale**, με πρόσφατο παράδειγμα αυτό της Δανίας.

Παραδείγματα βαθμολογικής κλίμακας διάφορων Ευρωπαϊκών Κρατών:

Βαθμοί

1-5 στην Τσεχία και την Αυστρία (1 άριστα – 5 μη ικανοποιητικό).

4-10 στην Φινλανδία (4 αποτυχημένη απόδοση -10 άριστα).

3 (μη αποδεκτή απόδοση) έως 12 (άριστη απόδοση) με επτά διαβαθμίσεις στην Δανία.

1-10 στην Ολλανδία (1 άσχημα – 10 άριστα).

Γράμματα:

A έως F στη Σκωτία (βασισμένη στο μέσο όρο απόδοσης των μαθητών ηλικίας 5 έως 14).

Όροι:

Πέντε διαφορετικοί μεταξύ αποτυχία / ανεπαρκής έως άριστα στην Ισπανία και Ιταλία.

Στη Σουηδία χρησιμοποιείται κλίμακα τριών όρων: Επιτυχία, Επιτυχία με Διάκριση, Επιτυχία με Ιδιαίτερη Διάκριση (Pass, Pass with Distinction and Pass with Special Distinction). Ιδιαίτερο σημείο αποτελεί το γεγονός ότι εάν ένας μαθητής αποτύχει δεν του αποδίδεται κανένας βαθμός.

Στη Πολωνία η βαθμολογία είναι διαφορετική για τις μαθητικές επιδόσεις (1-6: 1 μη ικανοποιητική και 6 άριστη) και για τη συμπεριφορά (άριστη έως μη αποδεκτή).

ΜΕΛΕΤΗ ΑΠΟΤΥΠΩΣΗΣ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ ΤΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ

□ Αποτελέσματα της Αξιολόγησης

Τα αποτελέσματα της αξιολόγησης χρησιμοποιούνται κυρίως σε αναφορές για την ενημέρωση των γονέων. Αυτού του είδους οι αναφορές παράγονται συνήθως στο τέλος του χρόνου αλλά και ενδιάμεσα (Γαλλία και Φινλανδία). Περιλαμβάνουν τους βαθμούς που επέτυχαν οι μαθητές καθώς και μερικές φορές σχόλια για την κοινωνική συμπεριφορά και συμμετοχή (π.χ.. Γερμανία, Γαλλία), ή αναφορές για τις ευκαιρίες κάθε μαθητή και τα ιδιαίτερα ταλέντα του (π.χ. Τσεχία).

Γενικά οι αναφορές αυτές παρέχονται επίσημα στους γονείς ενώ σε ειδικές περιπτώσεις, όπως στην Δανία, αξιοποιούνται ως βάση και έναυσμα ανταλλαγής πληροφοριών και διεξαγωγής συζητήσεων με του γονείς. Στην περίπτωση της Αγγλίας, αντίγραφο των αναφορών προόδου παρέχεται στους γονείς μόνο μετά από έγγραφη αίτησή τους.

Τα αποτελέσματα της αξιολόγησης κρίνουν επίσης συχνά την πρόοδο των μαθητών. Σε μερικές περιπτώσεις είναι υποχρεωτική η επιτυχία στο σύνολο των υποχρεωτικών μαθημάτων (Τσεχία, Φινλανδία, Πολωνία) ή ένας ικανοποιητικός μέσος όρος.

Η πιθανότητα επανάληψης μια τάξης ισχύει αλλά σπάνια εφαρμόζεται (Γερμανία, Ολλανδία, Πολωνία, Ισπανία) ή είναι συνήθης πρακτική (Τσεχία και Γαλλία).

Σε άλλες περιπτώσεις δεν προβλέπονται ούτε ειδικές προϋποθέσεις επιτυχίας ούτε η δυνατότητα επανάληψης μιας τάξης αλλά οι μαθητές προβιβάζονται αυτομάτως (Σκωτία και Αγγλία).

Γενικά δεν χρησιμοποιούνται απολυτήριες εξετάσεις ούτε αποδίδεται κάποιο απολυτήριο με την ολοκλήρωση της πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης. Εξαιρέση απολυτηρίων εξετάσεων αποτελούν η Τσεχία και η Δανία, στην οποία όμως δεν είναι υποχρεωτικές. Στην Αυστρία απαιτείται η επιτυχής ολοκλήρωση της πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης για αποδοχή στη δευτεροβάθμια ενώ στην Ιταλία η απαίτηση αυτή καταργήθηκε το 2004 στα πλαίσια μια συνολικής αναμόρφωσης του εκπαιδευτικού συστήματος.

Στην Πολωνία, πιστοποιητικό ολοκλήρωσης της πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης απαιτείται για την εγγραφή στη Δευτεροβάθμια ενώ σε αρκετές περιπτώσεις προβλέπεται ή έκδοση επίσημου απολυτηρίου χωρίς όμως ιδιαίτερη βαρύτητα για την εισαγωγή στη δευτεροβάθμια.

Σημαντικό επίσης είναι ότι σε πολλές περιπτώσεις οι αναφορές με τους βαθμούς των μαθητών κατά την ολοκλήρωση της πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης τους συνοδεύουν στη δευτεροβάθμια εκπαίδευση με στόχο την συνέχεια του εκπαιδευτικού έργου και την

ΜΕΛΕΤΗ ΑΠΟΤΥΠΩΣΗΣ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ ΤΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ

υποβοήθηση της εκπαιδευτικής διαδικασίας (Ιρλανδία , Γαλλία, Γερμανία, Ολλανδία, Ισπανία).

7.3 Αξιολόγηση μαθητών στη δευτεροβάθμια εκπαίδευση

Σύνθεση και κύριες τάσεις

Για ακόμη μια φορά, σε αυτή τη βαθμίδα της εκπαίδευσης η αξιολόγηση γίνεται με βάση το εθνικό πρόγραμμα σπουδών.

Οι **στόχοι της αξιολόγησης των μαθητών** που αναφέρονται στις περισσότερες χώρες είναι κατά κύριο λόγο οι ακόλουθοι:

- Να δοθεί απολυτήριο από τη δευτεροβάθμια εκπαίδευση και να επιτραπεί ή όχι η είσοδος στην τριτοβάθμια εκπαίδευση.
- Να δοθεί πληροφόρηση στους σπουδαστές αναφορικά με την πρόδοό τους και τις δυνατότητες για περαιτέρω εκπαίδευση.

Υπάρχει μια ενδιαφέρουσα τάση, η αξιολόγηση να χρησιμοποιείται για να βοηθηθούν οι μαθητές στη σχολική τους θητεία. Για παράδειγμα, στη Σκωτία, οι διαδικασίες της αξιολόγησης έχουν σχεδιαστεί με τέτοιο τρόπο ώστε να είναι κατά το δυνατόν ευέλικτες προκειμένου να καλύπτουν τις ανάγκες όλων των σπουδαστών. Η αξιολόγηση πρέπει να ενθαρρύνει τους σπουδαστές να φτάσουν ως το υψηλότερο κατορθωτό γι' αυτούς επίπεδο (παράδειγμα: ευελιξία στους τίτλους σπουδών, στα θέματα που προτείνονται, στο σύστημα βαθμολόγησης).

Κατά το διάστημα φοίτησης στην κατώτερη δευτεροβάθμια εκπαίδευση (στα πρώτα χρόνια αυτής της βαθμίδας), οι μαθητές αξιολογούνται συχνά ακολουθώντας το μοντέλο που χρησιμοποιείται στο δημοτικό σχολείο. Η αξιολόγηση γίνεται αυστηρότερη και πιο συστηματική στην ανώτερη δευτεροβάθμια εκπαίδευση.

Μέθοδοι

Σε όλα σχεδόν τα συστήματα, όπως στην πρωτοβάθμια εκπαίδευση, υπάρχει τόσο η συνεχής όσο και η τελική αξιολόγηση.

- 1) **Η συνεχής αξιολόγηση** είναι μια εσωτερική αποτίμηση.

Γίνεται για να καθοδηγηθούν οι μαθητές στο πώς να παρακολουθούν τα μαθήματα και να συγκρίνουν τα αποτελέσματά τους με κάποιους στόχους προς εκπλήρωση, όπως αυτοί έχουν καθοριστεί σε εθνικό επίπεδο.

ΜΕΛΕΤΗ ΑΠΟΤΥΠΩΣΗΣ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ ΤΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ

Γίνεται από τους αντίστοιχους καθηγητές. Καθένας αξιολογεί το μάθημά του, μέσω γραπτών ή προφορικών ασκήσεων και πρακτικής δουλειάς σε μερικά μαθήματα όπως είναι η φυσική αγωγή, τα καλλιτεχνικά κ. λ. π. Κάποια μοντέλα περιλαμβάνουν εργασία στο σπίτι για την αξιολόγηση της επίδοσης του μαθητή (π.χ. Γερμανία, Αυστρία, Δανία, Αγγλία, Γαλλία). Στην Ισπανία, η συνεχής αξιολόγηση εμπίπτει στην αρμοδιότητα του διδακτικού προσωπικού στο σύνολό του.

Τα διαγωνίσματα συνήθως οργανώνονται σε εθνικό επίπεδο (π.χ. στην Αγγλία για τα κύρια μαθήματα, στην Ολλανδία και τη Σουηδία). Στόχος είναι να διασφαλιστεί ίση μεταχείριση για όλα τα παιδιά και επίσης να εξασφαλιστεί η δυνατότητα σύγκρισης των επιδόσεων των μαθητών. Επιπλέον, κατ' αυτόν τον τρόπο παρέχεται υποστήριξη στους δασκάλους στη δουλειά της αξιολόγησης.

Εύρος της αξιολόγησης:

Στην κατώτερη δευτεροβάθμια εκπαίδευση, τα κύρια μαθήματα που αξιολογούνται είναι παραπλήσια με τα αντίστοιχα της πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης: η γλώσσα (μητρική), τα μαθηματικά, η φυσική και η χημεία είναι τα κεφαλαιώδη μαθήματα. Έχει ενδιαφέρον να τονιστεί ότι στην Αγγλία υπάρχει συνεχής αξιολόγηση για την κατάκτηση του στόχου της «ιδιότητας του πολίτη».

Στην Πολωνία αξιολογείται επίσης η συμπεριφορά (στην κατώτερη δευτεροβάθμια εκπαίδευση), αλλά δίχως να επηρεάζει το βαθμό σε κάποιο μάθημα ή τον προβιβασμό του μαθητή.

Σε μερικές χώρες οι μαθητές εμπλέκονται στη διαδικασία ώστε να ενθαρρύνεται η αξιολόγησή τους από τους ίδιους (Φινλανδία, Δανία). Σε αυτή την περίπτωση, η συζήτηση με τους σπουδαστές μπορεί να είναι ένας τρόπος αξιολόγησης. Στη Δανία, μια «σχολική καθοδήγηση», η οποία διαμορφώνεται σε συνεργασία με τον σπουδαστή κατά την κατώτερη δευτεροβάθμια εκπαίδευση, τον βοηθά να προετοιμαστεί για τη μετάβασή του στην τριτοβάθμια εκπαίδευση.

2) Τελική αξιολόγηση:

Η τελική αξιολόγηση των μαθητών μπορεί να διενεργείται:

- Για κάθε σειρά μαθημάτων με την ολοκλήρωσή τους (Φινλανδία).
- Στο τέλος της κατώτερης και της ανώτερης δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης (Γερμανία, Αγγλία, Γαλλία, Ιρλανδία, Πολωνία, Ισπανία).

ΜΕΛΕΤΗ ΑΠΟΤΥΠΩΣΗΣ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ ΤΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ

- Μόνο στο τέλος της φοίτησης στην ανώτερη δευτεροβάθμια εκπαίδευση (Φινλανδία, Αυστρία).

Η σημαντικότερη τελική αξιολόγηση είναι εκείνη που πραγματοποιείται κατά την ολοκλήρωση της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης. Η εκφρασμένη ανάγκη για τη διασφάλιση της δυνατότητας σύγκρισης των αποτελεσμάτων των μαθητών οδηγεί στην **αύξηση της χρήσης των εθνικών εξετάσεων** (ακόμη και σε ομοσπονδιακά κράτη όπως η Γερμανία). Εντούτοις, στην Ολλανδία, οι τελικές εξετάσεις στην ανώτερη δευτεροβάθμια εκπαίδευση γίνονται τόσο σε εθνικό επίπεδο όσο και σε επίπεδο εσωτερικών εξετάσεων σε κάθε σχολείο.

Η **διευθέτηση των εξεταστικών ζητημάτων** γίνεται γενικά από τις εθνικές αρχές. Στις χώρες που υπάρχει αποκέντρωση αρμοδιοτήτων, τα εξεταστικά ζητήματα μπορεί να προσδιορίζονται από τις περιφερειακές εκπαιδευτικές αρχές (Γερμανία, Πολωνία, Ισπανία). Κάτι τέτοιο ενδέχεται να οδηγεί σε περίεργες καταστάσεις όπου οι μαθητές δεν αξιολογούνται με τον ίδιο ακριβώς τρόπο σε ολόκληρη τη χώρα, όπως για παράδειγμα στην Ισπανία, στην τελική εξέταση της ανώτερης δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης. Οι μαθητές που αποτυγχάνουν σε κάποιο μάθημα τον Ιούνιο μπορούν να ξαναδώσουν εκτάκτως το ίδιο μάθημα τον Σεπτέμβριο στις περισσότερες Αυτόνομες Κοινότητες, αλλά όχι σε όλες.

Η Σουηδία είναι η μόνη χώρα όπου δεν υπάρχει τελική υποχρεωτική αξιολόγηση. Ωστόσο, το 2004, το κυβερνητικό νομοσχέδιο «Γνώση και ποιότητα – δώδεκα βήματα για τη βελτίωση της ποιότητας της εκπαίδευσης στην ανώτερη δευτεροβάθμια σχολική εκπαίδευση» πρότεινε την καθιέρωση ενός πιστοποιητικού για την ολοκλήρωση αυτής.

Η **εξέταση της τελικής αξιολόγησης** στο τέλος της ανώτερης δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης διενεργείται είτε από τους καθηγητές (π.χ. Πολωνία), είτε μόνον από εξωτερικούς εξεταστές (π.χ. στη Δανία για γραπτές εξετάσεις, στην Αγγλία), ή και από καθηγητές και από ένα εξωτερικό εξεταστικό σώμα (π.χ. Φινλανδία, Πολωνία για τη νέα τελική εξέταση στο τέλος της ανώτερης δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης ή στην Ιταλία, όπου η τελική προφορική εξέταση γίνεται από ένα συμβούλιο που αποτελείται από καθηγητές της τάξης και εξωτερικούς εξεταστές). Στη Δανία, μια ομάδα εξωτερικών εξεταστών αναλαμβάνει να εξετάσει κάθε μάθημα. Η ομάδα αυτή συνίσταται από καθηγητές και κατά 5% από εκπροσώπους άλλων τομέων του εκπαιδευτικού συστήματος ή της οικονομίας.

Η επαγγελματική κατάρτιση περιλαμβάνει πάντα πρακτικά τεστ, όπως το «τεστ του ειδικευμένου τεχνίτη» στη Δανία.

Μερικές χώρες παρουσιάζουν **ενδιαφέρουσες ιδιαιτερότητες**:

ΜΕΛΕΤΗ ΑΠΟΤΥΠΩΣΗΣ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ ΤΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ

- Στην Αγγλία, δεν υπάρχει ούτε ελάχιστος ούτε μέγιστος αριθμός μαθημάτων που απαιτείται να δοθούν στην τελική εξέταση της ανώτερης δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης.
- Στην Ιταλία, εκτός από τα τρία γραπτά διαγωνίσματα (στα Ιταλικά, τα Μαθηματικά και την ξένη γλώσσα), η εξέταση στην κατώτερη δευτεροβάθμια εκπαίδευση περιλαμβάνει επίσης μια **πολυθεματική προφορική εξέταση πάνω σε όλα τα μαθήματα** που έχουν διδαχθεί.
- Στην Ιρλανδία, υπάρχουν **τρία επίπεδα στο εξεταστικό σύστημα**: Ανώτερο (συχνά αναφέρεται ως Ειδικευμένες και απαιτητικές σπουδές - Honours), Πλήρεις σπουδές - Ordinary (αναφέρεται συχνά ως Βάση) και Θεμελιώδες επίπεδο - Foundation. Στο Θεμελιώδες επίπεδο, μπορεί ο μαθητής να δώσει εξετάσεις μόνο σε δυο μαθήματα: Ιρλανδικά και Μαθηματικά.

Η **παρακολούθηση των μαθημάτων** ενδέχεται να παίξει επίσης ρόλο στο αποτέλεσμα της τελικής αξιολόγησης (π.χ. στο Γυμνάσιο στη Δανία).

Εύρος της αξιολόγησης:

Η αξιολόγηση σε κάποια συγκεκριμένα μαθήματα είναι υποχρεωτική. Αυτά τα μαθήματα συνιστούν τον **πυρήνα της τελικής εξέτασης (μαθήματα κορμού)** και είναι αντιπροσωπευτικά του τι θεωρείται βασική εκπαίδευση στις διαφορετικές χώρες.

Παρακάτω, παρατίθενται κάποια παραδείγματα των βασικών μαθημάτων που εξετάζονται για την τελική αξιολόγηση της ανώτερης δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης:

Φινλανδία	Γερμανία	Γαλλία	Ολλανδία	Δανία
4 υποχρεωτικά διαγωνίσματα: -μητρική γλώσσα (Φινλανδικά / Σουηδικά) και, ανάλογα με την επιλογή του κάθε υποψηφίου, 3 από τα ακόλουθα: -την άλλη εθνική γλώσσα	τουλάχιστον 4 μαθήματα , μερικές φορές πέντε. - Γερμανικά ή μια ξένη γλώσσα (για όλους τους σπουδαστές) και μία από τις τρεις θεματικές ενότητες: - γλώσσες,	7 μαθήματα Αξιολογούνται ανάλογα με τα μαθήματα που επέλεξε κατ'εξακολούθηση ο μαθητής κατά τα 3 τελευταία χρόνια της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης (μαθηματικά και	Για το HAVO και το VWO (γενική εκπαίδευση) 6 ή 7 μαθήματα: - Δανέζικη γλώσσα και λογοτεχνία συν μια εξέταση στα Αγγλικά, Γερμανικά ή	Μια πλήρης εξέταση HF προϋποθέτει 6 μαθήματα: - Δανέζικα, - Αγγλικά - μαθηματικά και 3 μαθήματα από τις ακόλουθες θεματικές ενότητες: - πολιτισμός και

ΜΕΛΕΤΗ ΑΠΟΤΥΠΩΣΗΣ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ ΤΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ

<p>-μια ξένη γλώσσα -μαθηματικά -γενικές σπουδές (ανθρωπιστικές και φυσικές επιστήμες).</p>	<p>λογοτεχνία και τέχνες,- κοινωνικές επιστήμες, - μαθηματικά, φυσικές επιστήμες και τεχνολογία</p>	<p>φυσικές επιστήμες, λογοτεχνία ή οικονομικές και κοινωνικές επιστήμες)</p>	<p>Γαλλικά. Τα υπόλοιπα μαθήματα επιλέγονται από τα εξής: - άλλη ξένη γλώσσα -ιστορία -γεωγραφία -κοινωνικές σπουδές -φιλοσοφία - εφαρμοσμένα μαθηματικά -καθαρά μαθηματικά -φυσική -χημεία -βιολογία -γενικά οικονομικά -οικονομική επιχειρήσεων -μουσική -σχέδιο - δημιουργική χειροτεχνία</p>	<p>κοινωνικές επιστήμες - φυσικές επιστήμες, - μαθήματα κατ' επιλογήν: οπτικές τέχνες, χορός, σχέδιο, υποκριτική, γνώση μέσωσων μαζικής επικοινωνίας και μουσική.</p>
---	---	--	---	---

Κριτική:

Υπάρχει η παραδοχή ότι οι τελικές αξιολογήσεις μερικές φορές αποτυγχάνουν να εφαρμόσουν πλήρως το εύρος της αξιολόγησης που επαγγέλλεται το πρόγραμμα της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης. Συνεπώς, τα περισσότερα μαθήματα αξιολογούνται μόνον μέσω μια τελικής γραπτής εξέτασης και προφορικών εξετάσεων.

Το χαρακτηριστικό της περιορισμένης έκτασης της αξιολόγησης που βιώνει η πλειοψηφία των σπουδαστών έχει αντίκτυπο στον τρόπο διδασκαλίας και μάθησης στις τάξεις της

ΜΕΛΕΤΗ ΑΠΟΤΥΠΩΣΗΣ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ ΤΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ

δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης. Συμβάλλεις επίσης, όπως υποστηρίζουν κάποιοι αναλυτές, στην μειωμένη επίτευξη των στόχων των σπουδαστών.

□ Σύστημα βαθμολόγησης

Για άλλη μια φορά, παρατηρούμε μια μεγάλη ποικιλία συστημάτων βαθμολόγησης στην Ευρώπη. Τα συστήματα βαθμολόγησης είναι κυρίως αριθμητικά, αλλά μπορεί επίσης να χρησιμοποιούν γράμματα ή όρους. Παρομοίως, το σύστημα βαθμολόγησης μπορεί να αντικατοπτρίζει τη σημασία που δίνει κάθε μοντέλο αξιολόγησης στην επιβράβευση των μαθητών, στη σύγκριση μεταξύ τους και στην ευρωπαϊκή κλίμακα ECTS που αποτελείται από 7 βαθμούς.

Στη Σκωτία, **το σύστημα των διδακτικών μονάδων (credits)**, το οποίο κατανέμει βαθμούς σε κάθε μάθημα, διευκολύνει τη σύγκριση μεταξύ των μαθητών που παρακολουθούν διαφορετικά προγράμματα, καθώς και την κινητικότητα των μαθητών από το ένα πρόγραμμα στο άλλο. Είναι παρεμφερές με το σύστημα διδακτικών μονάδων που υπάρχει στην τριτοβάθμια εκπαίδευση και με το Ευρωπαϊκό Σύστημα Μεταφοράς Διδακτικών Μονάδων (ECTS) που προωθεί η ΕΕ στα Πανεπιστήμια.

Αριθμοί: Φινλανδία (4-10), Δανία (από -03 απαράδεκτη επίδοση έως 12 άριστη επίδοση), Γερμανία (1 πολύ καλά έως 6 πολύ άσχημα. Στην ανώτερη δευτεροβάθμια εκπαίδευση, το σύστημα περιλαμβάνει 15 βαθμούς), Αυστρία (1 πολύ καλά έως 5 επαρκώς), Πολωνία (1 μη ικανοποιητικά έως 6 άριστα), Ολλανδία (1 πολύ άσχημα έως 10 άριστα), Γαλλία (0-20, όπου 20 είναι ο ανώτερος βαθμός).

Γράμματα: A*, A, B, C, D, E, F και G (και «U» για το «μετεξεταστέος») στην Αγγλία, A1 έως F στην Ιρλανδία, όπου ο μέσος όρος της επίδοσης συνδέεται με κάθε βαθμό, και τρεις βαθμοί προβιβασμού: A, B και C στη Σκωτία.

Με όρους: Φινλανδία (περνάει/κόβεται σε συγκεκριμένους κύκλους μαθημάτων), άριστα (5), καλά (4-3) και ικανοποιητικά (2-1) στην επαγγελματική εκπαίδευση στην Φινλανδία. Περνάει/κόβεται για την επαγγελματική εκπαίδευση στην ανώτερη δεύτερη βαθμίδα στην Ισπανία, Σουηδία: 4 βαθμοί - από τον προβιβασμό με Ειδική Διάκριση έως τον Μη προβιβασμό. Επίσης, βαθμολόγηση στα Λατινικά, στην τελική εξέταση στην Φινλανδία: laudatur (στα Λατινικά σημαίνει «με έπαινο», 7) έως improbatum («αποτυχία», 0).

Ένας συνδυασμός όρου και αριθμού χρησιμοποιείται στην Ισπανία (από το Μη Ικανοποιητικά έως το Άριστα, με αντιστοιχία από το 0 έως το 10).

□ Συνέπειες

Έλεγχοι

ΜΕΛΕΤΗ ΑΠΟΤΥΠΩΣΗΣ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ ΤΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ

Όπως και στην πρωτοβάθμια εκπαίδευση, τα αποτελέσματα της αξιολόγησης μπορεί να καταγράφονται στους ελέγχους, ειδικά στην κατώτερη δευτεροβάθμια εκπαίδευση (για παράδειγμα, στη Γαλλία, Γερμανία, Ηνωμένο Βασίλειο, Ισπανία, Σουηδία). Αυτοί οι έλεγχοι δεν αποσκοπούν πλέον στο να ενημερώσουν τους γονείς κυρίως, αλλά στο να βοηθήσουν τους μαθητές να παρακολουθήσουν την πρόδοό τους στο σχολείο (κάτι τέτοιο ισχύει για παράδειγμα με το φάκελο προόδου του μαθητή στην Αγγλία και το φάκελο προόδου στη Σκωτία).

Ο έλεγχος μπορεί να περιέχει σχόλια ή βαθμούς σχετικά με τη συμμετοχή στην τάξη και την κοινωνική συμπεριφορά στο σχολείο, όπως στη Γερμανία.

Ο προβιβασμός στην επόμενη τάξη μπορεί να γίνεται αυτόματα, ιδίως στην κατώτερη δευτεροβάθμια εκπαίδευση (π.χ. στη Δανία, την Ιρλανδία, τη Σουηδία), αλλά υπάρχει το ενδεχόμενο επανάληψης της τάξης, αν η παρουσία κατά τη διάρκεια της χρονιάς είναι ελλιπής ή αν τα τελικά αποτελέσματα είναι μη ικανοποιητικά. Κάτι τέτοιο ισχύει στη Γερμανία, την Ολλανδία ή τη Γαλλία για παράδειγμα (υφίσταται ως ενδεχόμενο κατ'εξίρεση στην Ιρλανδία, τη Δανία και την Τσεχία. Ο προβιβασμός μπορεί να εξαρτάται από την ηλικία, ανεξάρτητα από την επίδοση στη Σκωτία).

Στη Σκωτία, το **σύστημα των διδακτικών μονάδων (credit points)** που συγκέντρωσε ένας μαθητής στη διάρκεια των σχολικών του χρόνων, τον τοποθετεί σε ένα επίπεδο μεταξύ 1 και 12, το οποίο ανταποκρίνεται σε ένα επίπεδο εκπαίδευσης. Αυτό το σύστημα των διδακτικών μονάδων υπάρχει επίσης και στην Ισπανία, στην δευτεροβάθμια επαγγελματική εκπαίδευση, και μπορεί να βοηθήσει τους μαθητές που επιθυμούν να επανενταχθούν στο γενικό πρόγραμμα (Bachillerato).

Τα αποτελέσματα της αξιολόγησης μπορούν να οδηγήσουν στην **πρόσθετη υποστήριξη (ενισχυτική διδασκαλία)** για μαθητές με άσχημες επιδόσεις. Στην Ισπανία, από το 2003/2004, οι σπουδαστές που δεν καλύπτουν τους στόχους τη δεδομένη χρονιά σε ένα δεδομένο μάθημα στην κατώτερη δευτεροβάθμια εκπαίδευση λαμβάνουν πρόσθετη υποστήριξη ώστε να τους επιτραπεί να συνεχίσουν τη φοίτησή τους στις επόμενες τάξεις. Αυτό το σύστημα υπάρχει επίσης στη Σουηδία. Σε αυτή την περίπτωση, η αξιολόγηση εκπληρώνει ξεκάθαρα το ρόλο της, προσφέροντας πληροφόρηση στους μαθητές προκειμένου να τους βοηθήσει να προοδεύσουν.

Εντούτοις, αυτό το σύστημα δοκιμάστηκε στην Ιταλία, όπου, από το 1944, η επανάληψη εξετάσεων καταργήθηκε στο τέλος της ανώτερης δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης και αποφασίσθηκε η συμπληρωματική υποστήριξη (ενισχυτική διδασκαλία) στο μάθημα/μαθήματα που ο σπουδαστής κρίνεται ότι θα αποτύχει, ώστε να αποφευχθεί η ανάγκη επανάληψης των εξετάσεων. Όμως, έχει αποδειχθεί ότι αυτοί οι υποχρεωτικοί

ΜΕΛΕΤΗ ΑΠΟΤΥΠΩΣΗΣ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ ΤΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ

κύκλοι επανορθωτικών μαθημάτων δεν είναι δυνατόν να οργανωθούν. Επομένως, το Υπουργείο εισήγαγε το «εκπαιδευτικό έλλειμμα» ("debito formativo"), μια «εικονική αποτυχία», την οποία υποχρεούνται να καταγράψουν οι καθηγητές, αλλά να μην κάνουν τίποτα γι' αυτό.

Πιστοποιητικό στο τέλος του κύκλου: εάν ο μαθητής επιτύχει ικανοποιητική βαθμολογία σε όλα τα καθορισμένα μαθήματα (παράδειγμα: 4 στην Φινλανδία, 7 στη Γαλλία, 6 στην Ισπανία κ. λ. π.) ή σε όλα τα μαθήματα (Γερμανία) ή εάν δεν υπάρχει βαθμός μη προβιβασμού (παράδειγμα: Αυστρία), ο μαθητής λαμβάνει το τελικό πιστοποιητικό. Μερικές φορές, η απονομή πιστοποιητικού εξαρτάται επίσης από την επίδοση και τα αποτελέσματα στη διάρκεια της προηγούμενης σχολικής χρονιάς (π.χ. Ιρλανδία, Ισπανία από το 2007).

Σε κάποιες χώρες, μπορεί να δίνονται **2 διαφορετικά πιστοποιητικά**: στην Φινλανδία από το 2006, κάθε σπουδαστής της αρχικής επαγγελματικής εκπαίδευσης λαμβάνει το απολυτήριο και το πιστοποιητικό επίδειξης επαγγελματικών δεξιοτήτων. Στη Γερμανία (κατώτερη δευτεροβάθμια εκπαίδευση), οι μαθητές λαμβάνουν ένα απολυτήριο (επιτυχίας ολοκλήρωσης των τάξεων) και ένα πιστοποιητικό εισαγωγής στην ανώτερη δευτεροβάθμια εκπαίδευση (υπό συγκεκριμένους όρους επιτυχίας). Βλέπε επίσης την Ιρλανδία. Αυτό το σύστημα δίνει στους μαθητές την ευκαιρία να πάρουν ένα πιστοποιητικό ολοκλήρωσης ενός συγκεκριμένου προγράμματος σπουδών, έστω κι αν δεν επιτύχουν στις τελικές εξετάσεις.

Οι μαθητές έχουν **δικαίωμα να ζητήσουν αναβαθμολόγηση**, αν δεν είναι ικανοποιημένοι με τα αποτελέσματα της αξιολόγησης και υπάρχουν οργανωμένες διαδικασίες που είναι περισσότερο αναπτυγμένες σε επίπεδο δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης (Γαλλία, Ιρλανδία, Αγγλία). Πράγματι, σε αυτό το επίπεδο, τα αποτελέσματα της αξιολόγησης έχουν αντίκτυπο στο μέλλον του μαθητή.

Τελικό πιστοποιητικό μπορεί να ζητηθεί για να:

- Προαχθεί ένας μαθητής από την κατώτερη στην ανώτερη δευτεροβάθμια εκπαίδευση (π.χ. στη Γερμανία).
- Προχωρήσει ένας μαθητής από τη δευτεροβάθμια στην τριτοβάθμια εκπαίδευση, όπως για παράδειγμα στη Γαλλία (Baccalaureat), την Ολλανδία (πιστοποιητικό VWO), Πολωνία (πιστοποιητικό Matura), Αυστρία, Σουηδία (ειδικοί τίτλοι σπουδών σε κάποια μαθήματα).

Στην τρέχουσα φάση, στην Ιταλία, όπως και στη Γαλλία, οποιοσδήποτε μαθητής κατέχει το esame di Stato (δίπλωμα της ανώτερης δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης) μπορεί να εγγραφεί σε οποιοδήποτε πανεπιστήμιο για να φοιτήσει οποιοδήποτε αντικείμενο, αλλά αυτό το

ΜΕΛΕΤΗ ΑΠΟΤΥΠΩΣΗΣ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ ΤΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ

ο σύστημα έχει καταστήσει τα ιταλικά πανεπιστήμια τα πιο πολυπληθή πανεπιστήμια στην Ευρώπη, με ποσοστό εγκατάλειψης 70%.

Μερικές φορές, το τελικό πιστοποιητικό οδηγεί στη **χορήγηση υποτροφίας**. Στην Ιρλανδία, η Εξέταση για το Απολυτήριο (Leaving Certificate) επιτρέπει τη χορήγηση ενός αριθμού κρατικών υποτροφιών για την τριτοβάθμια εκπαίδευση: η απονομή των υποτροφιών 'Easter Week Commemoration Scholarships' γίνεται στη βάση των αποτελεσμάτων σε διάφορα μαθήματα στα οποία δίνονται οι τελικές εξετάσεις για το Απολυτήριο.

8 Γενικά Συμπεράσματα

Σχεδόν όλες οι χώρες της ΕΕ έχουν αναμορφώσει πρόσφατα το σύστημα αξιολόγησής τους με σκοπό τον καλύτερο έλεγχο του εκπαιδευτικού τους συστήματος και την προσπάθεια να ανταποκριθούν στους στόχους της στρατηγικής της Λισσαβόνας.

Εντούτοις, τα περισσότερα συστήματα αξιολόγησης των σχολείων και γενικά των εκπαιδευτικών ιδρυμάτων είναι ακόμα σε πειραματική φάση, επομένως είναι ακόμα νωρίς να εξαχθούν ασφαλή συμπεράσματα για την αποδοτικότητα των συστημάτων αυτών.

Το 2006 εκ νέου το Συμβούλιο της ΕΕ και η Επιτροπή επισήμανε ότι *«βελτιώνεται η αξιολόγηση των πολιτικών, με σκοπό την καλύτερη παρακολούθηση της προόδου και την εδραίωση μιας νοοτροπίας αξιολόγησης, με πλήρη αξιοποίηση των αποτελεσμάτων έρευνας. Η ανάπτυξη υψηλής ποιότητας στατιστικών μέσων και υποδομής είναι επομένως απαραίτητη»⁹*

Επομένως, μένουν ακόμη πολλά να γίνουν όσον αφορά τα πρότυπα αξιολόγησης των εκπαιδευτικών συστημάτων. Όμως η ενδυνάμωση της ανταλλαγής εμπειριών και η διάχυση των ορθών πρακτικών δίνουν τη δυνατότητα στη χώρα μας να εκμεταλλευτεί την ελπιδοφόρα εμπειρία άλλων ευρωπαϊκών κρατών και να την προσαρμόσει στην ελληνική νοοτροπία και την οργάνωση του εκπαιδευτικού μας συστήματος.

Είναι σαφής πάντως η τάση της αξιολόγησης του εκπαιδευτικού συστήματος μέσω της αξιολόγησης των σχολείων. Αυτού του τύπου η αξιολόγηση παρέχει το μέσο να

Στάδιο V. ⁹ ΕΚΣΥΓΧΡΟΝΙΣΜΟΣ ΤΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ ΚΑΙ ΤΗΣ ΚΑΤΑΡΤΙΣΗΣ: ΜΙΑ ΣΥΜΒΟΛΗ ΖΩΤΙΚΗΣ ΣΗΜΑΣΙΑΣ ΣΤΗΝ ΕΥΗΜΕΡΙΑ ΚΑΙ ΤΗΝ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΣΥΝΟΧΗ ΣΤΗΝ ΕΥΡΩΠΗ ΚΟΙΝΗ ΕΝΔΙΑΜΕΣΗ ΕΚΘΕΣΗ ΤΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ ΚΑΙ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΓΙΑ ΤΟ 2006, ΣΧΕΤΙΚΑ ΜΕ ΤΗΝ ΠΡΟΟΔΟ ΣΤΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΤΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ «ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΚΑΤΑΡΤΙΣΗ 2010» (ΕΕΕΕ 1.4.2006/C 79)

ΜΕΛΕΤΗ ΑΠΟΤΥΠΩΣΗΣ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ ΤΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ

αξιολογούνται ταυτόχρονα οι βασικοί συντελεστές-ρόλοι του συστήματος (διευθυντές, εκπαιδευτικό προσωπικό, μαθητές), η παιδαγωγική πλευρά και οι διατιθέμενες υποδομές.

Τα Ευρωπαϊκά κράτη προβάλουν μεγάλη ποικιλία μοντέλων αξιολόγησης. Παρ' όλα αυτά φαίνεται ότι πέρα από την κλασική αντίληψη του ελέγχου για την συμμόρφωση με τις προδιαγραφές και απαιτήσεις, η αξιολόγηση τείνει να στοχεύσει στην συμβουλευτική υποβοήθηση και στήριξη των σχολείων καθώς και την «ποιοτική» (με την έννοια των συστημάτων ποιότητας) παράμετρο της αξιολόγησης.

Πρακτικές επιπτώσεις αυτής της τάσης αποτελούν: μεγαλύτερη διαφάνεια, ουσιαστικότερη εμπλοκή όλων των παραγόντων που εμπλέκονται έστω και λιγότερο άμεσα στη εκπαιδευτική διαδικασία (γονείς, τοπικές αρχές, ευρύτερες κοινωνικές ομάδες κλπ), διεύρυνση του πεδίου αξιολόγησης, διαφοροποίηση των τεχνικών και εργαλείων που χρησιμοποιούνται.

Σε πολλές χώρες (Ιρλανδία, Τσεχία, Φινλανδία, Ολλανδία, Δανία και Ιταλία) προωθείται η έννοια της αυτό-αξιολόγησης, ως τμήμα της εσωτερικής ή επιμέρους διαδικασία της εξωτερικής αξιολόγησης. Οδηγούν επίσης στην αυτονόμηση των σχολείων και την ανάληψη περισσότερων ευθυνών μέσω του σχεδιασμού ενός σχολικού προγράμματος (project) που θα θέτει συγκεκριμένους στόχους και θα ελέγχει την εκπλήρωσή τους. Ουσιαστικά τα σχολεία καλούνται να αξιολογήσουν την συνολική ποιότητα της εκπαίδευσης που παρέχουν τα ίδια.

Η αξιολόγηση εκπαιδευτικών και μαθητών, σε αυτό το πλαίσιο, τείνει να γίνει τμήμα της σφαιρικής αξιολόγησης και να σταματήσει να έχει ατομικό / προσωπικό χαρακτήρα. Με αυτό τον τρόπο όλες οι διαφορετικού είδους αξιολογήσεις επικεντρώνουν στην έννοια της διαδικασίας συνεχούς βελτίωσης (continuous improvement process).

Θεωρώντας ως παράδειγμα αυτής της έννοιας την αξιολόγηση των μαθητών, οι διαδικασίες που ακολουθούν τα διάφορα κράτη αναμορφώνονται, επιδιώκοντας:

- Μεγαλύτερη ευελιξία στην σχολική εξέλιξη των μαθητών. Οι αξιολογήσεις γίνονται μέσο για την υποβοήθηση του κάθε παιδιού να αναπτύξει το δικό του δυναμικό και δυνατότητες, να παρέχει τις δυνατότητες μεταπήδησης από ένα σχολικό πρόγραμμα σε άλλο κλπ.
- Να προωθήσει την ποικιλία των αποδεκτών μαθητικών «προφίλ», εισάγοντας για παράδειγμα νέα, όχι και τόσο συμβατικά αντικείμενα στη διαδικασία εξετάσεων- πέραν της τυπικής γραπτής και προφορικής εξέτασης -, όπως αξιολογώντας την δουλειά στο σπίτι, την ενασχόληση με ευρύτερα και συμμετοχικά έργα (projects), δίνοντας μεγαλύτερη αναγνώριση στην αναγνώριση της επαγγελματικής εκπαίδευσης κλπ.

ΜΕΛΕΤΗ ΑΠΟΤΥΠΩΣΗΣ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ ΤΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ

- Την ανάπτυξη συστημάτων βαθμολόγησης που δεν «καταδικάζουν» τους μαθητές με προβλήματα ή «επιβραβεύουν» τους καλούς, αλλά τους δίνουν τη δυνατότητα να αξιολογούν οι ίδιοι την πρόοδο τους και εν μέρει να καθορίζουν τη πορεία της.

Οι προαναφερθείσες εξελίξεις στο μοντέλο αξιολόγησης έχουν θετικές επιδράσεις στην συνολική αξιολόγηση του εκπαιδευτικού συστήματος: όσο περισσότεροι παράγοντες εμπλέκονται τόσο περισσότερα στοιχεία και δεδομένα συλλέγονται σε μια διαδικασία «από κάτω προς τα επάνω» και παρέχουν στους διαμορφωτές της εκπαιδευτικής πολιτικής μια περισσότερο πραγματική και ρεαλιστική εικόνα της παρεχόμενης εκπαίδευσης και παιδείας.

Επίσης έχει θετική επίδραση ατομικά σε κάθε μέλος του εκπαιδευτικού συστήματος, καθώς βοηθάει στον καλύτερο προσανατολισμό και παρακολούθηση της προσωπικής εξέλιξης τους (επαγγελματικής για τους εκπαιδευτικούς και το υπόλοιπο προσωπικό, σχολικής για τους μαθητές). Μάλιστα, ορισμένες χώρες όπως η Φινλανδία και Αγγλία προσανατολίζουν ολόκληρο το σύστημα αξιολόγησης τους στην εξυπηρέτηση των παιδιών και των αναγκών τους.

Βέβαια, τα προαναφερόμενα οφέλη μπορούν να προκύψουν υπό ορισμένες μόνο συνθήκες. Για παράδειγμα, η εξέλιξη προς ένα σύστημα αξιολόγησης με μεγαλύτερη συμμετοχή προϋποθέτει την κατάλληλη τεχνική και οικονομική στήριξη.

Καλύτερη εκπαίδευση και κατάρτιση σε θέματα αξιολόγησης και διαχείρισης ποιότητας, καλύτερη συνεργασία μεταξύ διευθυντών σχολείων, εκπαιδευτικού προσωπικού, γονέων και εκπαιδευτικών, εφαρμογή διαδικασιών αυτό-αξιολόγησης εντός του σχολείου κλπ, προϋποθέτουν ενίσχυση των υποδομών και των διατιθέμενων εργαλείων και πόρων. Σε ατομικό επίπεδο εκπαιδευτικών και μαθητών η συμμετοχή απαιτεί επίσης αλλαγή της κουλτούρας προς ενίσχυση της αυτοκριτικής και της ενεργητικής συμμετοχής στην παρακολούθηση της βελτίωσης.

Οι μεταρρυθμίσεις προς αυτό το επίπεδο θα πρέπει επίσης να λαμβάνουν σοβαρά τις πολιτικές της Ευρωπαϊκής Ένωσης και μεταξύ άλλων το μοντέλο του Κοινού Πλαισίου Διασφάλισης Ποιότητας (Common Quality Assurance Framework -CQAF), το σύστημα Ευρωπαϊκών Δεικτών ποιότητας και προόδου, το κοινό σύστημα βαθμολόγησης (European Credit Transfer System (ECTS) grading scale) και τις λοιπές σχετικές πρωτοβουλίες, έτσι ώστε να εξασφαλίζουν την ετοιμότητα για ανταπόκριση στις εκπαιδευτικές ανάγκες του άμεσου κοινού ευρωπαϊκού μέλλοντος.

**ΜΕΡΟΣ Β: ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΝΑΠΤΥΞΗ
ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ ΤΟΥ ΕΛΛΗΝΙΚΟΥ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΥ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ**

9 Εισαγωγή

Το δεύτερο μέρος του παραδοτέου, εστιάζει στην αξιοποίηση των βέλτιστων πρακτικών και συμπερασμάτων που προέκυψαν από την συγκριτική ανάλυση των αντίστοιχων συστημάτων των κρατών της Ευρωπαϊκής Ένωσης, για τη διατύπωση προτάσεων που θα συμβάλλουν στην ανάπτυξη ενός ολοκληρωμένου συστήματος αξιολόγησης στο Ελληνικό Εκπαιδευτικό Σύστημα.

Καθώς τα θεωρητικά και πρακτικά ζητήματα που αφορούν ένα τέτοιο σύστημα έχουν αναλυθεί διεξοδικά στο πρώτο μέρος, έγινε προσπάθεια στο δεύτερο μέρος να παρουσιαστούν οι διάφορες εναλλακτικές προτάσεις με τρόπο κατά το δυνατόν σαφή και περιεκτικό, ώστε η συνολική πρόταση να έχει το χαρακτήρα πρακτικού και ρεαλιστικού οδηγού υλοποίησης.

Η αντίληψη αυτή προκύπτει από τη διαπίστωση ότι παρόλο:

- που η ανάγκη για ένα ολοκληρωμένο μοντέλο αξιολόγησης του εκπαιδευτικού συστήματος έχει διατυπωθεί σαφώς και επανειλημμένα, από όλους τους εμπλεκόμενους φορείς,
- έχει υπάρξει η απαραίτητη νομοθετική πρόβλεψη για τη λειτουργία ενός τέτοιου συστήματος και έχει υλοποιηθεί ο απαραίτητος στρατηγικός σχεδιασμός ανάπτυξης του, και μάλιστα με ιδιαίτερη έμφαση στα προγραμματικά κείμενα των χρηματοδοτικών προγραμμάτων τόσο της τρίτης όσο και της τρέχουσας προγραμματικής περιόδου,

λίγα σχετικά βήματα έχουν γίνει σε πρακτικό επίπεδο υλοποίησης δράσεων και έργων.

Στην πρώτη ενότητα παρουσιάζεται μια δέσμη βασικών αρχών που ορίζουν το πλαίσιο των προτεινόμενων λύσεων. Στην συνέχεια ακολουθεί μια περιγραφή του προτεινόμενου μοντέλου και των εναλλακτικών του μορφών οργανωτικής διαχείρισής του και περιγραφή των επιμέρους συστημάτων αξιολόγησης που το συνθέτουν (βασικές διαδικασίες, εμπλεκόμενοι φορείς, απαιτούμενες υποδομές κλπ). Τέλος αναπτύσσονται τα αντίστοιχα σχέδια δράσεις που απαιτούνται, με την μορφή συγκεκριμένων προτεινόμενων έργων που θα πρέπει να υλοποιηθούν.

Στη διαμόρφωση των προτάσεων έγινε προσπάθεια να αξιοποιηθούν σε μέγιστο βαθμό οι βέλτιστες και ενδιαφέρουσες πρακτικές που εντοπίστηκαν σε συστήματα αξιολόγησης άλλων ευρωπαϊκών κρατών. Πριν την υιοθέτηση μιας πρότασης, έγινε ιδιαίτερος έλεγχος για το εάν και κατά πόσο υπάρχει συμβατότητα με τις συνθήκες, περιορισμούς ακόμα και τις γενικότερες κοινωνικές και εκπαιδευτικές αντιλήψεις που επικρατούν στην Ελλάδα. Από την

ΜΕΛΕΤΗ ΑΠΟΤΥΠΩΣΗΣ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ ΤΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ

άποψη αυτή, ο ρεαλισμός και η εφικτότητα υλοποίησης μια πρότασης ήταν προαπαιτούμενο προκειμένου να συμπεριληφθεί στις προτεινόμενες δράσεις.

Οι βέλτιστες και ενδιαφέρουσες αυτές πρακτικές, για λόγους συνοχής του παραδοτέου, δεν αναφέρονται αναλυτικά στο παρόν μέρος αλλά υπενθυμίζεται ότι επισημαίνονται σαφώς στο μέρος της Συγκριτικής Αξιολόγησης των Ευρωπαϊκών Συστημάτων

10 Τυπολογία των Μοντέλων Αξιολόγησης των Ευρωπαϊκών Κρατών

Όπως αναλύθηκε στο πρώτο Μέρος της παρούσας Μελέτης, κάθε ευρωπαϊκό κράτος έχει αναπτύξει ένα ιδιαίτερο μοντέλο αξιολόγησης προσαρμοσμένο στις ειδικές ανάγκες και συνθήκες του εκπαιδευτικού του συστήματος.

Παρ' όλα αυτά, μπορούμε να διαγνώσουμε κάποιους συγκεκριμένους τύπους μοντέλων αξιολόγησης, βάσει των ακόλουθων παραμέτρων:

Σε ποιο Τομέα του Εκπαιδευτικού Συστήματος δίνεται το βάρος της Αξιολόγησης:

Η συγκριτική αξιολόγηση των συστημάτων της Ε.Ε. δείχνει ότι οι βασικοί τομείς του συστήματος στους οποίους επικεντρώνεται το ενδιαφέρον είναι:

- Το γενικό σύστημα αξιολόγησης του εκπαιδευτικού συστήματος με βάρος στους μακροσκοπικούς φυσικούς δείκτες.
- Το σύστημα αξιολόγησης του σχολείου, ως σχολικής μονάδας.
- Το σύστημα αξιολόγησης των εκπαιδευτικών.
- Το σύστημα αξιολόγησης των μαθητών.

Ποιος έχει την κύρια ευθύνη αξιολόγησης κάθε τομέα:

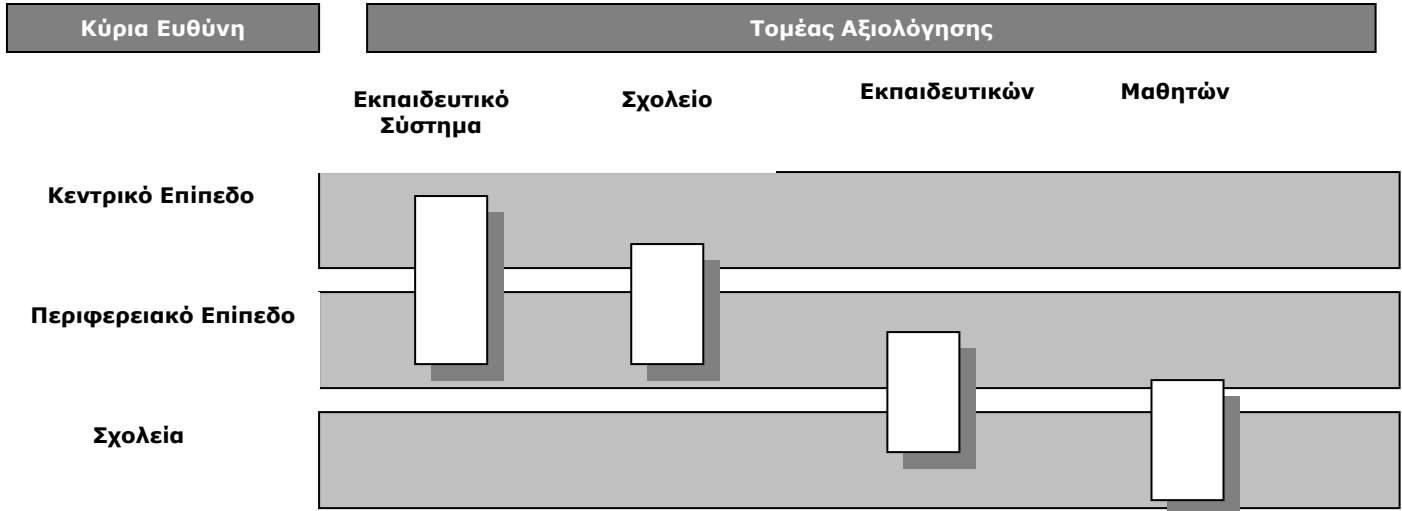
Σε κάθε εκπαιδευτικό σύστημα, η ευθύνη διαχείρισης της αξιολόγησης είναι μοιρασμένη σε τρία επίπεδα:

- Σε κεντρικό, εθνικό επίπεδο, όπου το ρόλο αναλαμβάνει το αρμόδιο Υπουργείο, κάποιος φορέας άμεσα εξαρτώμενος από το υπουργείο ή κάποιος ανεξάρτητος φορέας.
- Σε περιφερειακό επίπεδο, όπου το ρόλο αναλαμβάνει μια Τοπική Αρχή, είτε με τη μορφή οργανισμού τοπικής αυτοδιοίκησης είτε με τη μορφή περιφερειακής εκπαιδευτικής αρχής.
- Σε τοπικό επίπεδο, όπου το ρόλο της αξιολόγησης αναλαμβάνει η ίδια η Σχολική Μονάδα.

ΜΕΛΕΤΗ ΑΠΟΤΥΠΩΣΗΣ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ ΤΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ

Ο συνδυασμός των δύο αυτών παραμέτρων, δίνει τους εναλλακτικούς τύπους μοντέλων αξιολόγησης, όπως απεικονίζεται στο ακόλουθο διάγραμμα:

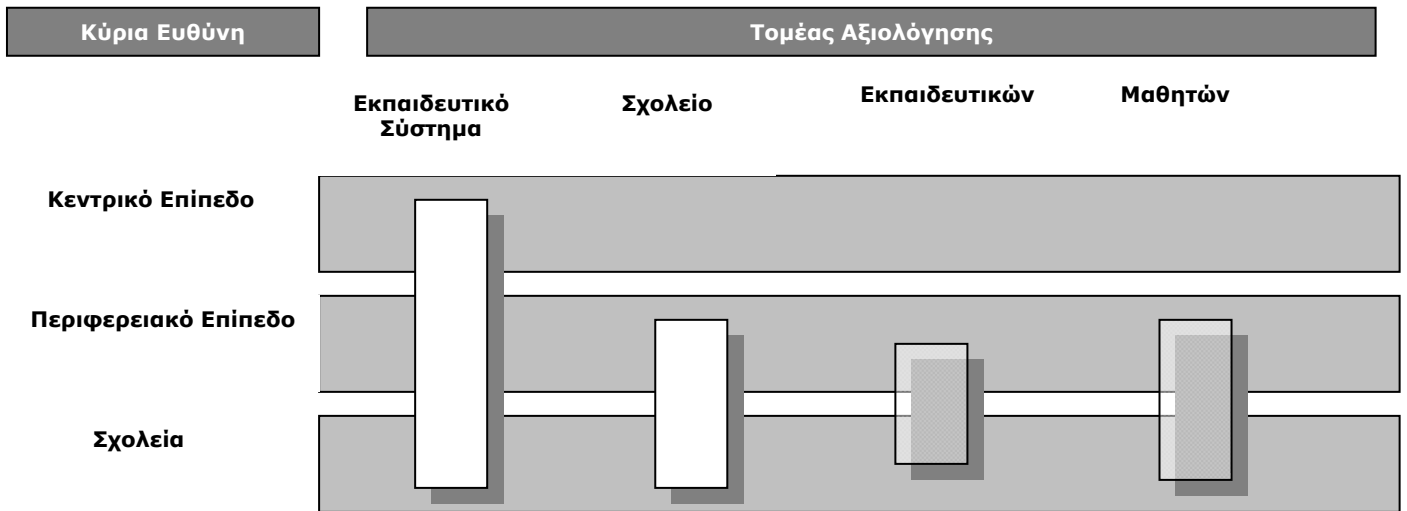
Παράμετροι που καθορίζουν το Τύπο Μοντέλου Αξιολόγησης

Χρησιμοποιώντας τους όρους και τις συμβάσεις αυτές, μπορούμε να περιγράψουμε το παραδοσιακό μοντέλο αξιολόγησης του εκπαιδευτικού συστήματος (ίσχυε για πολλές δεκαετίες σε όλη την Ευρώπη) που δίνει βάρος στην ατομική αξιολόγηση του εκπαιδευτικού και του μαθητή και της σύγχρονης τάσης για ανάπτυξη μοντέλων που δίνουν βάρος στην αξιολόγηση του σχολείου και του εκπαιδευτικού συστήματος, μεταφέροντας μάλιστα μεγάλη μέρος της συνολικής ευθύνης σε περιφερειακό επίπεδο και το ίδιο το σχολείο.

Παραδοσιακό Μοντέλο Ατομικής Αξιολόγησης

ΜΕΛΕΤΗ ΑΠΟΤΥΠΩΣΗΣ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ ΤΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ

Σύγχρονο Μοντέλο Σφαιρικής Αξιολόγησης

11 Βασικές Αρχές Διαμόρφωσης του Μοντέλου

Βάσει της ανάλυσης των συστημάτων αξιολόγησης των Ευρωπαϊκών Κρατών και συνεκτιμώντας τις δεδομένες συνθήκες του Ελληνικού Εκπαιδευτικού Συστήματος, καθορίσθηκαν μια σειρά από βασικές αρχές και κατευθύνσεις που εκτιμάται ότι θα πρέπει να ληφθούν υπόψη, ανεξαρτήτως της εναλλακτικής μορφής μοντέλου αξιολόγησης που τελικά θα επιλεγεί.

11.1 Διάκριση των Εννοιών

Για λόγους σαφήνειας και πληρέστερης αξιολόγησης των υποβαλλόμενων προτάσεων, κρίνεται χρήσιμο να γίνει εισαγωγικά μια αποσαφήνιση των όρων που χρησιμοποιούνται και της σημασίας που τους αποδίδεται στο παρόν κείμενο:

Μοντέλο Αξιολόγησης:

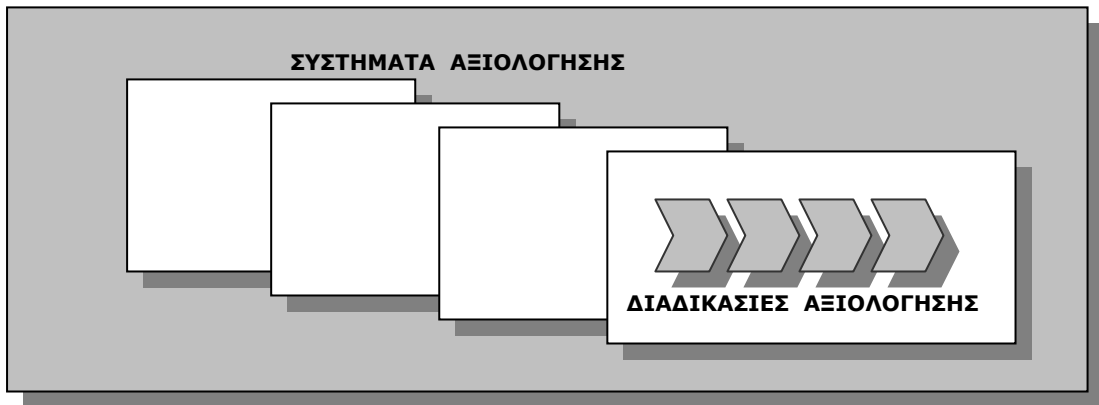
Το συνολικό πλαίσιο της αξιολόγησης του εκπαιδευτικού συστήματος το οποίο περιλαμβάνει βέβαια διάφορους επιμέρους τομείς και πλευρές της αξιολόγησης.

Σύστημα Αξιολόγησης:

Ένα συνεκτικό υποσύνολο του Μοντέλου Αξιολόγησης, το οποίο καθορίζεται από έναν συγκεκριμένο τομέα ή πλευρά της εκπαιδευτικής διαδικασίας.

Διαδικασία Αξιολόγησης:

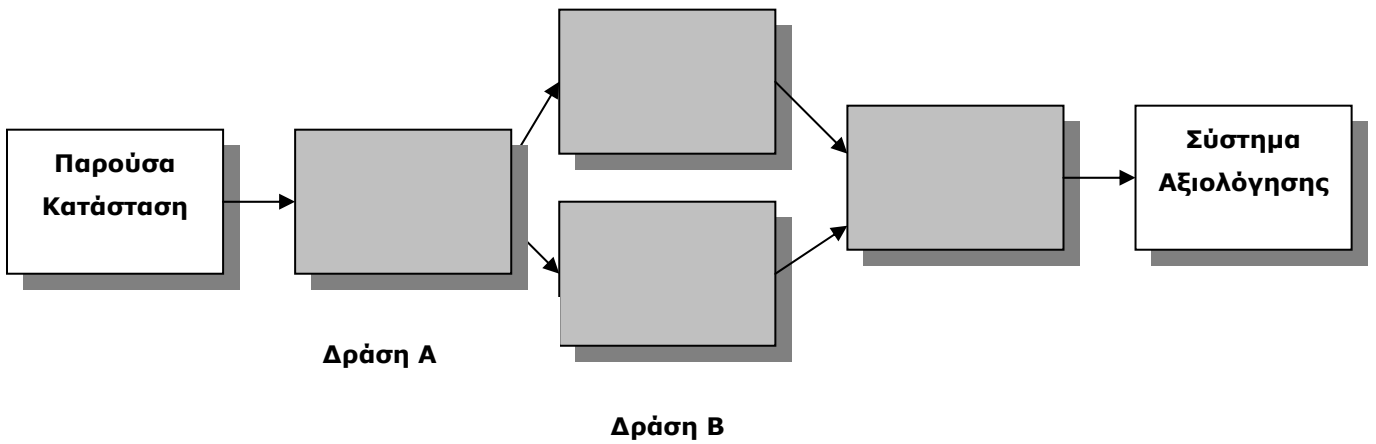
Μια σειρά ενεργειών και βημάτων μέσω των οποίων υλοποιείται στη πράξη μια βασική λειτουργία του Συστήματος Αξιολόγησης.

ΜΟΝΤΕΛΟ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ

Σύνδεση Μοντέλου, Συστήματος και Διαδικασίας Αξιολόγησης

Σχέδιο Δράσης

Σχέδιο Δράσης και Επιμέρους Δράσεις

Σχέδιο Δράσης

Το σύνολο των ενεργειών που απαιτούνται για να αναπτυχθεί ένα προτεινόμενο Σύστημα Αξιολόγησης και η αλληλουχία τους.

Δράση

Μια επιμέρους ενέργεια ενός σχεδίου δράσης, η οποία έχει χαρακτήρα έργου με συγκεκριμένο φορέα υλοποίησης, προϋπολογισμό, προδιαγραφές και χρόνο ολοκλήρωσης.

Χρησιμοποιώντας τις έννοιες που περιγράφηκαν, οι βασικές αρχές των προτεινόμενων Μοντέλων Αξιολόγησης είναι οι ακόλουθες:

11.2 Ολοκληρωμένος Χαρακτήρας του Μοντέλου Αξιολόγησης

Το προτεινόμενο μοντέλο αξιολόγησης θα πρέπει να καλύπτει το ευρύτερο δυνατό πλαίσιο λειτουργιών της εκπαιδευτικής διαδικασίας. Όπως αναφέρθηκε και κατά την ανάλυση του πρώτου μέρους, καταλήγουμε ότι οποιοδήποτε μοντέλο αξιολόγησης για να είναι πλήρες θα πρέπει να περιλαμβάνει τέσσερα διακριτά συστήματα:

Σύστημα Γενικής Αξιολόγησης του Εκπαιδευτικού Συστήματος:

Με την έννοια αυτή δηλώνουμε ένα δομημένο σύστημα μακροσκοπικών δεικτών που εκφράζουν την αποτελεσματικότητα και αποδοτικότητα του εκπαιδευτικού συστήματος. Το σύστημα αυτό δεν θα πρέπει να επικεντρώνει τόσο στην αναζήτηση νέων και κατάλληλων δεικτών αλλά κυρίως στο πως θα γίνεται η διαχείριση και ενσωμάτωση των επιμέρους υφιστάμενων δεικτών που χρησιμοποιούνται σήμερα από διάφορους φορείς (ΚΕΕ, ΕΣΥΕ, Eurostat, Επιχειρησιακά Προγράμματα, κοινές Ευρωπαϊκές πρωτοβουλίες κλπ).

Σύστημα Αξιολόγησης της Σχολικής Μονάδας:

Η σύγχρονη τάση είναι να θεωρείται η σχολική μονάδα ως η βασική οντότητα του εκπαιδευτικού συστήματος. Χρειάζεται λοιπόν ένα ιδιαίτερο σύστημα αξιολόγησης του σχολείου που θα έχει χαρακτήρα τόσο εξωτερικό όσο και εσωτερικό, το οποίο θα εξετάζει την επίδοση του σχολείου στο ευρύτερο δυνατό εύρος λειτουργιών του, τόσο σε θέματα παιδαγωγικά και εκπαιδευτικά όσο και θέματα διοικητικά (διαχείριση πόρων κλπ) και θα περιλαμβάνει.

Σύστημα Αξιολόγησης των Εκπαιδευτικών:

Η αξιολόγηση του Εκπαιδευτικού σε ατομικό επίπεδο είναι μια διαδικασία παραδοσιακή που σχεδόν πάντα προβλεπόταν στο εκπαιδευτικό μας σύστημα με διάφορες μορφές. Αυτό που προτείνεται είναι να εμπλουτιστεί ο τρόπος αξιολόγησης ώστε να ενσωματώσει τις σύγχρονες ανάγκες και απαιτήσεις και να υπάρξει μια συστηματικότερη μέθοδος και διαδικασία τόσο του τρόπου που υλοποιείται όσο και του τρόπου που γίνεται η διαχείριση των αποτελεσμάτων και συμπερασμάτων αυτής.

Σύστημα Αξιολόγησης Μαθητών:

Η αξιολόγηση του μαθητή κατά ένα μεγάλο μέρος είναι η ίδια κομμάτι της εκπαιδευτικής διαδικασίας, αφορά τη σχέση εκπαιδευτικού και μαθητή και υπεισέρχονται αρκετοί παράμετροι παιδαγωγικού και διδακτικού χαρακτήρα που ξεφεύγουν από μια τεχνικού χαρακτήρα μελέτη όπως είναι η παρούσα. Οι προτάσεις λοιπόν για το σύστημα αξιολόγησης των μαθητών επικεντρώνουν στο θέμα της συστηματικότερης τεκμηρίωσης και διαχείρισης των δεδομένων που προκύπτουν από αυτή, με σκοπό την βέλτιστη αξιοποίησή τους, τόσο για την πορεία και εξέλιξη του κάθε εκπαιδευόμενου / μαθητή όσο και για τη βελτίωση της λειτουργίας της σχολικής μονάδας. Πέραν όμως της ατομικής, σημαντική παράμετρο του συστήματος αποτελεί η δυνατότητα εξαγωγής συμπερασμάτων για τη λειτουργία του ευρύτερου εκπαιδευτικού συστήματος, μέσω της αξιολόγησης του γνωστικού επιπέδου των μαθητών.

Είναι προφανές ότι τα διακριτά αυτά συστήματα που προαναφέρθηκαν δεν είναι ανεξάρτητα και αλληλοεπηρεάζονται σε μεγάλο βαθμό. Τα δεδομένα και πληροφορίες που παράγονται από το ένα σύστημα μπορούν να αξιοποιηθούν επιτυχώς και στα άλλα. Παρόλο που οι σχέσεις αιτίου – αιτιατού δεν είναι εύκολο πάντα να αναγνωρισθούν είναι επίσης σαφές ότι η βελτίωση του κάθε επιμέρους συστήματος αξιολόγησης θα επιδρά θετικά και ίσως πολλαπλασιαστικά στην βελτίωση των άλλων συστημάτων και τελικά του συνολικού μοντέλου.

Επίσης, θα πρέπει να αναφερθεί ότι όταν ένα σύστημα λειτουργεί με τον ολοκληρωμένο χαρακτήρα που περιγράφηκε, είναι σχετικά εύκολο να ενσωματώσει στις δομές και λειτουργίες του και άλλους σχετικούς επιμέρους τομείς, όπως για παράδειγμα την αξιολόγηση του εκπαιδευτικού περιεχομένου των προγραμμάτων σπουδών ή του εκπαιδευτικού και εποπτικού υλικού και των βιβλίων που χρησιμοποιούνται στην εκπαίδευση. Είναι δεδομένο ότι τέτοιου είδους επιμέρους αξιολογήσεις γίνονται από τους αρμόδιους φορείς, και μάλιστα με σύγχρονες και αποτελεσματικές μεθόδους, καθώς όμως δεν εντάσσονται σε ένα γενικότερο πλαίσιο αξιολόγησης είναι δύσκολο τα αποτελέσματα τους να συσχετισθούν και να αξιοποιηθούν ουσιαστικά.

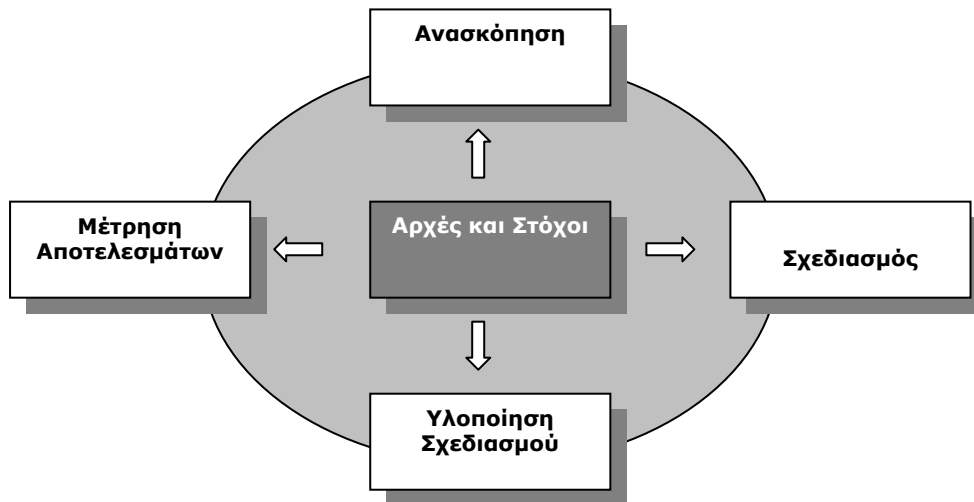
11.3 Συμβατότητα με Συστήματα Διαχείρισης Ποιότητας

Αποτελεί κοινή ευρωπαϊκή εμπειρία το γεγονός ότι η ανάπτυξη των συστημάτων και μοντέλων αξιολόγησης συνδέεται στενά και εξαρτάται από την ανάπτυξη αντίστοιχων συστημάτων διαχείρισης της ποιότητας.

Η έννοια της ποιότητας και της εισαγωγής συστημάτων διαχείρισής της, αποτελεί τα τελευταία χρόνια γεγονός σε πολλούς τομείς του δημόσιου βίου αλλά και ειδικότερα του δημόσιου τομέα. Μοντέλα ποιοτικής διαχείρισης όπως το ISO ή το Κοινό Πλαίσιο Αξιολόγησης έχουν αρχίσει να εφαρμόζονται σε δημόσιους φορείς όπως και οι αρχές διοίκησης βάσης στόχων και αποτελεσμάτων.

Με την έννοια αυτή έγινε προσπάθεια το προτεινόμενο μοντέλο και τα επιμέρους εναλλακτικά συστήματα του να ακολουθούν τις λογικές και προδιαγραφές των συστημάτων ποιότητας, όχι τόσο με την στενή διαχειριστική τους έννοια αλλά κυρίως με τη φιλοσοφία και πρακτική τους.

Τα ποιοτικά συστήματα έχουν πάντα στη βάση τους το κύκλο της ποιότητας που καθορίζει τον τρόπο διαχείρισης ενός συστήματος και τις λειτουργίες του. Σε μια απλοποιημένη μορφή του ο κύκλος ποιότητας απεικονίζεται ως εξής:

Ο Κύκλος Ποιότητας

Ο τρόπος που υλοποιείται στην πράξη ο Κύκλος Ποιότητας και ανεξαρτήτως του πεδίου εφαρμογής του, περιλαμβάνει τα ακόλουθα χαρακτηριστικά:

Σχεδιασμός

Κάθε σύστημα απαιτεί έναν συγκεκριμένο σχεδιασμό. Με βάση τις γενικές αρχές και στόχους πρέπει να καθοριστεί μια συγκεκριμένη αλληλουχία ενεργειών και να καθορισθεί ο επιδιωκόμενος στόχος. Τίθενται επίσης οι συγκεκριμένοι δείκτες απόδοσης, βάσει των οποίων θα αξιολογήσουμε στη συνέχεια τα αποτελέσματα.

Εφαρμογή

Οι ενέργειες που προγραμματίστηκαν στο στάδιο σχεδιασμού υλοποιούνται και τα μέτρα που αποφασίστηκαν υλοποιούνται.

Μέτρηση Αποτελεσμάτων

Τα αποτελέσματα που προέκυψαν από την υλοποίηση μετρούνται βάσει των συγκεκριμένων και προκαθορισμένων δεικτών απόδοσης και των στόχων που τέθηκαν. Αναδεικνύονται οι τομείς επιτυχίας και αποτυχίας.

Ανασκόπηση

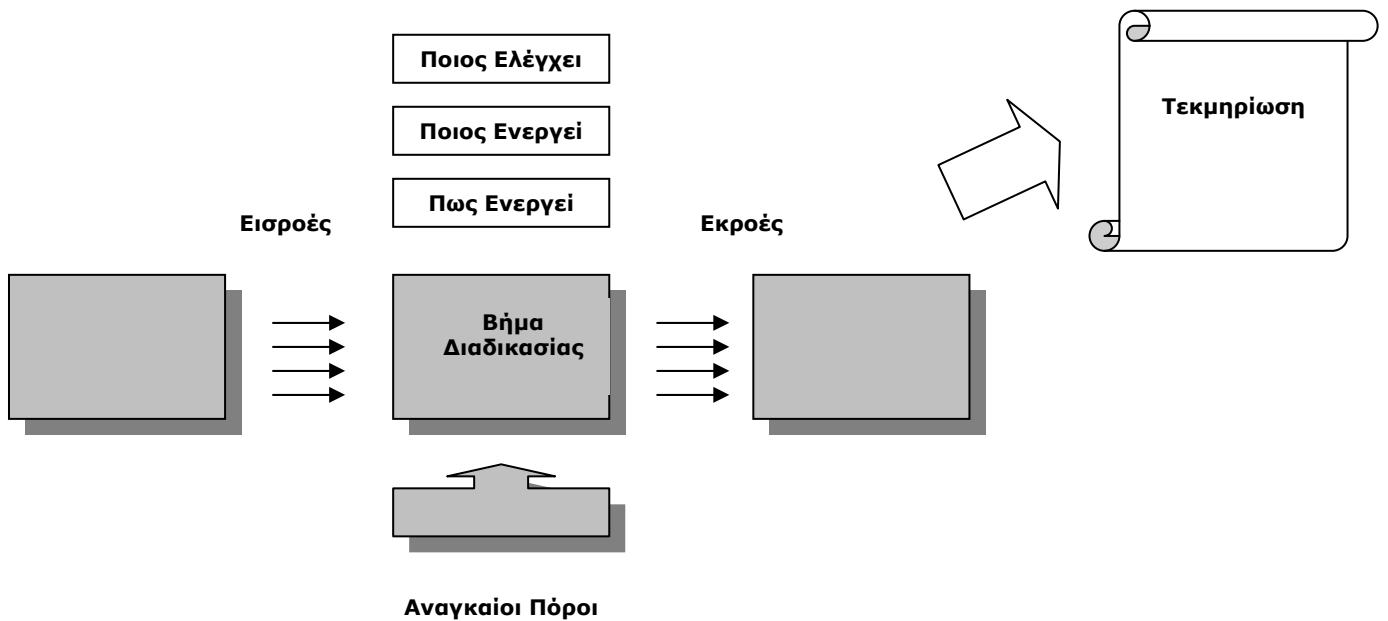
Αξιολογούνται τα ουσιαστικά αποτελέσματα και αναζητούνται οι αιτίες επιτυχίας και αποτυχίας. Βάσει αυτών λαμβάνονται αποφάσεις για τις διορθωτικές ενέργειες που πρέπει να γίνουν και ο κύκλος επανεκκίνησης με τον ανασχεδιασμό των ενεργειών.

Οι βασικές αυτές αρχές του κύκλου ποιότητας έγιναν προσπάθεια να ενσωματωθούν ως φιλοσοφία στο σύνολο των υποβαλλόμενων προτάσεων.

11.4 Τεκμηρίωση του Συστήματος και των Διαδικασιών

Μία άλλη σημαντική παράμετρος των συστημάτων και αρχών ποιότητας στην οποία δόθηκε ιδιαίτερο βάρος αφορά το θέμα της **τεκμηρίωσης**. Ειδικά στην Ελλάδα όπου υπάρχει μακρά εμπειρία σε όλους τους τομείς του δημόσιου βίου από δράσεις που ξεκινούν με τις καλύτερες προθέσεις και προϋποθέσεις αλλά γρήγορα ατονούν, χαλαρώνουν και εγκαταλείπονται πριν προλάβουν να δώσουν απτά αποτελέσματα, το θέμα της τεκμηρίωσης του συστήματος αξιολόγησης θεωρούμε ότι είναι κεφαλαιώδους σημασίας. Η τεκμηρίωση της κάθε πρότασης μπορεί πρακτικά να συνοψισθεί ως απαίτηση για **σαφείς και καταγεγραμμένες διαδικασίες**:

Τεκμηρίωση Διαδικασίας

Μια διαδικασία πρέπει να είναι σαφώς και απόλυτα ορισμένη και καταγεγραμμένη, στη διάθεση κάθε ενδιαφερόμενου, και να μην αφήνει περιθώρια διαφορετικής ερμηνείας για τον τρόπο υλοποίησής της. Σε κάθε βήμα της διαδικασίας πρέπει να είναι σαφές:

- πότε ξεκινάει και ολοκληρώνεται,
- ποιο είναι το προηγούμενο και επόμενο βήμα,
- ποιος ενεργεί,
- ποιος είναι υπεύθυνος για την τήρηση της,
- τι είδους εισροές χρησιμοποιεί και τι είδους εκροές παράγει και
- ποιοι είναι οι απαιτούμενοι πόροι για τη διεκπεραίωσή της.

Στις απλές περιπτώσεις και ειδικά για ένα σύστημα αξιολόγησης της εκπαίδευσης οι απαιτήσεις τεκμηρίωσης μπορούν ειδικότερα να αφορούν:

Δείκτες:

Πρέπει να είναι σαφώς ορισμένοι ως προς τη φύση και τις μονάδες μέτρησής τους, τον τρόπο υπολογισμού τους, από πού προέρχονται τα στοιχεία βάσει των οποίων τους υπολογίζουμε, ποιος έχει την ευθύνη ελέγχου και επεξεργασίας τους, ποιος τους δημοσιοποιεί που και με ποιο τρόπο και τέλος ποιος τους μελετά και εξάγει συμπεράσματα.

Έντυπα:

Ποια είναι η μορφή του χειρόγραφου ή ηλεκτρονικού εντύπου που χρησιμοποιείται, ποιες είναι οι πληροφορίες που πρέπει να περιέχει, ποιος το συμπληρώνει και που το αποστέλλει, ποιος το αρχειοθετεί και το διαχειρίζεται.

Πολλές φορές οι προδιαγραφές και η τεκμηρίωση των διαδικασιών ενός συστήματος είναι σημαντικότερες από το πόσο επιτυχώς σχεδιάστηκαν αυτές οι διαδικασίες. Ένα όχι και τόσο επιτυχές σύστημα το οποίο διαχειρίζεται σωστά έχει τη δυνατότητα να εξελιχθεί και να βελτιωθεί με το πέρασμα του χρόνου. Αντίθετα, ένα άριστο σύστημα χωρίς επαρκή τεκμηρίωση και τήρηση είναι σχεδόν βέβαιο ότι θα ατονήσει και θα εγκαταλειφθεί.

Σε σχέση με αυτή την παρατήρηση είναι σημαντικό και το θέμα της ανασκόπησης των διαδικασιών του συστήματος. Μόνο μέσω της συστηματικής παρατήρησης και ανασκόπησης μια διαδικασία και ένα μοντέλο βελτιώνεται, προσαρμόζεται στις απαιτήσεις και τα προβλήματα και εξελίσσεται ώστε να ανταποκρίνεται στις νέες ανάγκες και συνθήκες.

Με όρους συστημάτων αξιολόγησης, η παραπάνω διαπίστωση μπορεί πρακτικά να μεταφραστεί ως εξής:

Στην υιοθέτηση ενός συστήματος δεικτών αξιολόγησης του εκπαιδευτικού συστήματος είναι δεδομένο ότι όσο και προσεκτική προεργασία και αν γίνει στην επιλογή των κατάλληλων δεικτών, στην πορεία υλοποίησης θα προκύψουν ποικίλα προβλήματα (δείκτες των οποίων ο τρόπος συλλογής και συγκέντρωσης στοιχείων δεν είναι αξιόπιστος, δείκτες αλληλοεξαρτώμενοι που καταλήγουν να εκφράζουν το ίδιο φαινόμενο, δείκτες μη συγκρίσιμοι ή ασύμβατοι με τις απαιτήσεις πληροφόρησης του εξωτερικού περιβάλλοντος κλπ). Πρέπει λοιπόν να προβλέπεται μια σαφής διαδικασία περιοδικής ανασκόπησης, επανεξέτασης και προσαρμογής ώστε τα προβλήματα να αμβλύνονται και να ανασχεδιάζεται ο τρόπος λειτουργίας. Όπως αναφέραμε και προηγουμένως, ένα σύστημα με όχι και τόσο προσεκτικά επιλεγμένους δείκτες που όμως ανασκοπείται και επανασχεδιάζεται τακτικά, με την πάροδο του χρόνου θα βελτιωθεί. Ένα άριστο σήμερα σύστημα που δεν ανασκοπείται, μετά από κάποιο καιρό θα είναι λιγότερο χρήσιμο καθώς δεν θα έχει τη δυνατότητα να ενσωματώσει τα νέα δεδομένα και ανάγκες που προκύπτουν.

11.5 Φορείς Αξιολόγησης

Η ευρωπαϊκή τάση είναι η ύπαρξη ενός ανεξάρτητου, αυτόνομου φορέα με δημόσιο χαρακτήρα, ο οποίος λειτουργεί υπό την εποπτεία του αντίστοιχου αρμόδιου υπουργείου, και έχει την ευθύνη του συστήματος αξιολόγησης, άλλοτε με περισσότερο συντονιστικό και άλλοτε με περισσότερο εκτελεστικό ρόλο.

ΜΕΛΕΤΗ ΑΠΟΤΥΠΩΣΗΣ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ ΤΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ

Δυστυχώς, η ελληνική εμπειρία έχει μέχρι σήμερα δείξει ότι η ίδρυση ενός νέου φορέα συναντά μεγάλα προβλήματα και πολλές καθυστερήσεις οι οποίες συνήθως εστιάζονται σε προβλήματα στελέχωσης, υποδομών, εκχώρησης αρμοδιοτήτων κλπ. Από την άποψη αυτή κρίθηκε προτιμότερο οι προτάσεις να στηριχτούν σε πρώτο στάδιο στους υφιστάμενους εκπαιδευτικούς φορείς και συγκεκριμένα στο Υπουργείο Παιδείας με τις Κεντρικές και Αποκεντρωμένες Υπηρεσίες του και τους εποπτευόμενους από αυτό φορείς όπως το Παιδαγωγικό Ινστιτούτο και το Κέντρο Εκπαιδευτικής Έρευνας.

Με τον τρόπο αυτό διασφαλίζεται ότι η ανάπτυξη του συστήματος αξιολόγησης μπορεί να ξεκινήσει άμεσα, ενώ η ίδρυση ενός νέου φορέα με αποκλειστική αρμοδιότητα τα θέματα αξιολόγησης και ποιότητας της εκπαίδευσης αντιμετωπίζεται ως μέσο – μακροπρόθεσμη λύση.

Από την άποψη αυτή εκτιμάται ότι η εμπειρία από την ανάπτυξη του συστήματος αξιολόγησης θα έχει κάνει περισσότερο σαφείς τις ανάγκες και απαιτήσεις από το νέο φορέα, έτσι ώστε να είναι περισσότερο σαφείς και συγκεκριμένοι οι όροι ίδρυσης του.

11.6 Συνεκτικότητα και Συνοχή

Η προτεραιότητα στη συνεκτικότητα και συνοχή των προτάσεων, προκύπτει από το γεγονός της θεώρησης των επιμέρους συστημάτων αξιολόγησης (εκπαιδευτικού συστήματος, σχολείων, εκπαιδευτικών και μαθητών) ως άμεσα εξαρτημένων μεταξύ τους. Αυτό πρακτικά σημαίνει ότι λήφθηκε μέριμνα ώστε, για παράδειγμα, ο τρόπος και διαδικασίες αξιολόγησης των εκπαιδευτικών να είναι συμβατές και να συνεισφέρουν στο τρόπο και τις διαδικασίες αξιολόγησης της σχολικής μονάδας, ή επίσης ο τρόπος αξιολόγησης του εκπαιδευτικού της αρχικής επαγγελματικής κατάρτισης, του καθηγητή των ΙΕΚ, να μην διαφέρει ουσιαστικά από τον τρόπο αξιολόγησης του καθηγητή της δευτεροβάθμιας ή του δασκάλου της πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης.

11.7 Ευρύτερη δυνατή συμμετοχή

Καθώς το ζήτημα της διαχείρισης της ποιότητας και της αποτελεσματικότητας του εκπαιδευτικού συστήματος γίνεται κεντρικό στις ευρωπαϊκές κοινωνίες, κρίνεται ότι η ευρύτερη δυνατή συμμετοχή των stakeholders - «μετόχων» της εκπαίδευσης στις διαδικασίες αξιολόγησης θα πρέπει να αποτελεί στόχο. Με τον τρόπο αυτό εξασφαλίζεται και η απαραίτητη κοινωνική αποδοχή αλλά και δίνεται το έναυσμα για ευρύτερη και ζωντανή συζήτηση στη σχολική κοινότητα (εκπαιδευτικοί, γονείς, παιδιά).

Παρ όλο που τέτοιου είδους προθέσεις ευρύτερης συμμετοχής συχνά αποδεικνύονται στη πράξη χωρίς ιδιαίτερο αντίκρισμα, κενές περιεχομένου ή δύσκολες στην εφαρμογή ο στόχος πρέπει να αποτελεί κύρια προτεραιότητα και τα βήματα – όσο μικρά και αν είναι αυτά - να γίνονται προς αυτή την κατεύθυνση.

11.8 Υποδομές Πληροφορικής και Επιμόρφωσης

Ένα σύστημα αξιολόγησης είναι σε πολύ μεγάλο βαθμό σύστημα συλλογής, διαχείρισης, επεξεργασίας και διακίνησης δεδομένων συνεπώς πρέπει να υποστηρίζεται από ένα σοβαρό υπόβαθρο πληροφορικής.

Οι αξιόπιστη πληροφοριακή υποστήριξη εξασφαλίζει ότι οι πληροφορίες επεξεργάζονται και διαχειρίζονται εύκολα και γρήγορα, χωρίς χρονοβόρες και γραφειοκρατικές διαδικασίες ώστε οι συντελεστές του εκπαιδευτικού συστήματος να έχουν χρόνο να ασχοληθούν με την ουσία των πληροφοριών και των στοιχείων, την ερμηνεία τους και τη δράση.

Εκτός από τις υποδομές πληροφορικής, σημαντική προϋπόθεση για την υλοποίηση των προτάσεων είναι η επιμόρφωση των ανθρώπων της εκπαίδευσης σε θέματα που για πολλούς μπορούν ακόμα να θεωρούνται άσχετα με την εκπαιδευτική διαδικασία: συστήματα ποιότητας, διαχείριση ανθρώπινων πόρων, στοχοθεσία, ορθολογική διαχείριση πόρων κλπ.

Από την άποψη αυτή ειδικά προγράμματα επιμόρφωσης και άλλου τέτοιου είδους επιμορφωτικές δράσεις κρίνονται ως πρώτης προτεραιότητας στη διαμόρφωση των προτάσεων.

11.9 Εφικτότητα - Ρεαλιστικότητα

Τέλος, κατά τη διαμόρφωση των προτάσεων, έγινε προσπάθεια να προσδιοριστούν δράσεις οι οποίες θα είχαν τη δυνατότητα άμεσης εφαρμογής και λογικού κόστους. Από την άλλη μεριά δόθηκε ιδιαίτερη έμφαση σε αναγκαία ενδιάμεσα έργα, πιλοτικά, μελέτες καθορισμού προδιαγραφών και κοστολόγησης, ώστε τα σχέδια δράσης να είναι εφικτά και υλοποιήσιμα.

Από αυτή την άποψη, το σύστημα αξιολόγησης επειδή ενσωματώνεται στο εκπαιδευτικό σύστημα έχει άμεσα αποτελέσματα, τουλάχιστον σε τοπική κλίμακα. Το πότε το συνολικό σύστημα αξιολόγησης θα έχει να επιδείξει άμεση και σαφή επίδραση στην απόδοση του συνολικού εκπαιδευτικού συστήματος είναι δύσκολο να εκτιμηθεί, καθώς το εκπαιδευτικό σύστημα επηρεάζεται από διάφορους άλλους οικονομικούς ή κοινωνικούς παράγοντες και αντιλήψεις. Από την εμπειρία των αντίστοιχων ευρωπαϊκών κρατών εκτιμάται πάντως ότι ο ελάχιστος χρόνος όπου ένα νέο σύστημα αρχίζει να επηρεάζει ουσιαστικά την αποτελεσματικότητα και αποδοτικότητα του εκπαιδευτικού συστήματος, δεν μπορεί να είναι μικρότερος από 3-5 χρόνια από την πλήρη λειτουργία του.

Για λόγους συνοχής και ευκολότερης διαχείρισης των προτεινόμενων σχεδίων δράσης για την υλοποίηση του συστήματος, οι προτεινόμενες δράσεις ομαδοποιήθηκαν κατά το μεγαλύτερο μέρος τους στις ακόλουθες κατηγορίες:

- Μελέτες Εφαρμογής: Έχουν το χαρακτήρα εξειδίκευσης των προτάσεων της παρούσας μελέτης και διαμόρφωσης των τελικών προδιαγραφών για την

ΜΕΛΕΤΗ ΑΠΟΤΥΠΩΣΗΣ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ ΤΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ

υλοποίηση ενός έργου. Μπορούν για παράδειγμα να αφορούν την ανάλυση και εξειδίκευση κάποιας διαδικασίας που στη παρούσα μελέτη περιγράφεται γενικά, τον καθορισμό των συγκεκριμένων έγγραφων και ηλεκτρονικών εντύπων που θα χρησιμοποιούνται, την ακριβή μορφή των πληροφοριών που θα συλλέγονται κλπ.

- Μελέτες Προδιαγραφών Πληροφοριακών Συστημάτων: Περιλαμβάνουν τις τελικές λειτουργικές και τεχνικές προδιαγραφές ενός πληροφορικού συστήματος που θα υποστηρίξει το σύστημα αξιολόγησης.
- Μελέτες Σύστασης Φορέα : Περιλαμβάνουν την τεχνοοικονομική και οργανωτική μελέτη για τη ίδρυση και λειτουργία ενός νέου φορέα που θα ενταχθεί στο σύστημα αξιολόγησης.
- Πιλοτικά Έργα: Αφορούν την περιορισμένη εφαρμογή ενός προτεινόμενου μέτρου με σκοπό την εξαγωγή οριστικών συμπερασμάτων ή την έγκαιρη διαπίστωση τυχόν προβλημάτων, πριν την οριστικοποίηση και γενίκευση μιας διαδικασίας.
- Έργα Επιμόρφωσης: Περιλαμβάνουν την ανάπτυξη και υλοποίηση επιμορφωτικών σεμιναρίων ή άλλου είδους εκπαιδευτικών δραστηριοτήτων με σκοπό την θεωρητική και πρακτική εξοικείωση των εκπαιδευτικών στα συστήματα αξιολόγησης και διαχείρισης ποιότητας.

12 Το Μοντέλο Αξιολόγησης

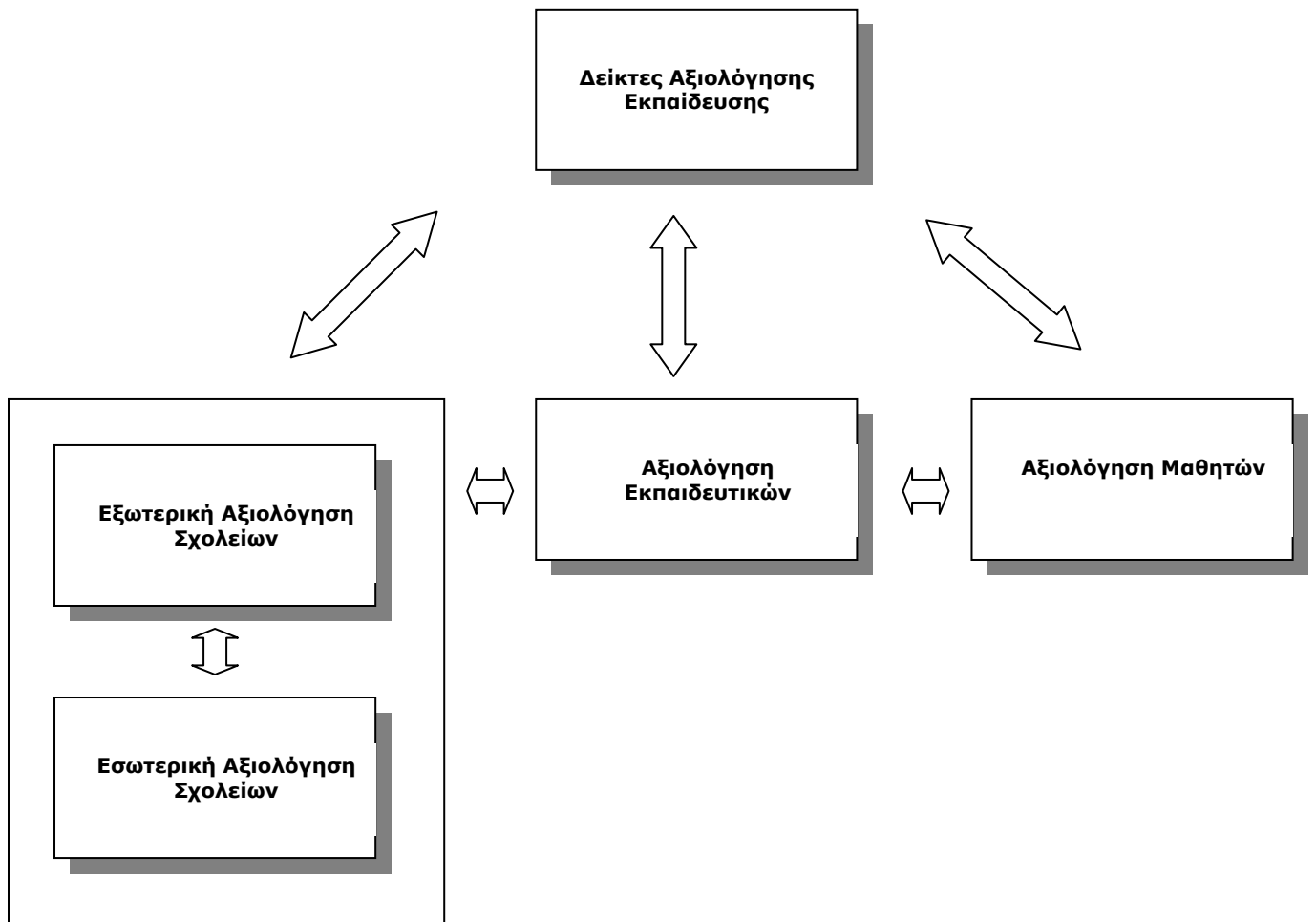
Το προτεινόμενο Μοντέλο Αξιολόγησης περιγράφεται ως ακολούθως:

12.1 Δομή του Μοντέλου

Το προτεινόμενο μοντέλο αξιολόγησης του Ελληνικού Εκπαιδευτικού Συστήματος καλύπτει προφανώς όλες τις βαθμίδες εκπαίδευσης και να περιλαμβάνει τα ακόλουθα επιμέρους Συστήματα:

- Δείκτες Αξιολόγησης Εκπαίδευσης
- Εξωτερικής Αξιολόγησης Σχολείων
- Εσωτερικής Αξιολόγησης Σχολείων
- Αξιολόγησης Εκπαιδευτικών
- Αξιολόγησης Μαθητών

Η δομή του Μοντέλου περιγράφεται στο ακόλουθο διάγραμμα:

Αξιολόγηση Σχολείων

Τα επιμέρους συστήματα αξιολόγησης που συνθέτουν το μοντέλο, έχουν τα ακόλουθα χαρακτηριστικά:

- Κάθε σύστημα αξιολόγησης μπορεί να λειτουργήσει αυτόνομα, δεν προϋποθέτει δηλαδή την ύπαρξη άλλου συστήματος.
- Κάθε σύστημα αξιολόγησης μπορεί να αξιοποιήσει στοιχεία και δεδομένα από τα άλλα συστήματα.

Η λογική αυτή διασφαλίζει την ευελιξία και την ταχύτερη ανάπτυξη του συνολικού μοντέλου καθώς:

- Τα συστήματα που είναι πιο ώριμα ή δεν απαιτούν την ανάπτυξη ιδιαίτερων οργανωτικών ή τεχνικών υποδομών, μπορούν να αρχίσουν να υλοποιούνται άμεσα.
- Οι εναλλακτικοί δυνατοί τρόποι εφαρμογής κάθε συστήματος, παρέχουν τη δυνατότητα διαμόρφωσης πλήθους εναλλακτικών μοντέλων αξιολόγησης.
- Οι προσαρμογές ή δυσκολίες σε ένα επιμέρους σύστημα, δεν επηρεάζουν τη λειτουργία του μοντέλου.
- Μπορούν ανά πάσα στιγμή να γίνονται αλλαγές και προσαρμογές σε ένα σύστημα χωρίς να επηρεάζεται η λειτουργία των άλλων, άρα δίνεται η δυνατότητα στους διαμορφωτές της πολιτικής να επεμβαίνουν άμεσα στα σημεία εκείνα που διαπιστώνονται δυσλειτουργίες.

Είναι προφανές ότι για την μέγιστη αποδοτικότητα και αποτελεσματικότητα του συνολικού μοντέλου αξιολόγησης, απαιτείται να λειτουργούν αποδοτικά και αποτελεσματικά όλα τα επιμέρους συστήματα.

12.2 Ρόλοι Φορέων Διαχείρισης

Οι φορείς που εμπλέκονται στη διαχείριση του μοντέλου διακρίνονται σε τρεις ρόλους:

- Κεντρικός Φορέας Αξιολόγησης, ο οποίος έχει το γενικό ρόλο του συντονισμού ή της επίβλεψης σε κεντρικό επίπεδο.
- Περιφερειακοί Φορείς Αξιολόγησης, οι οποίοι έχουν την ευθύνη αξιολόγησης σε επίπεδο Περιφέρειας ή Νομού, σύμφωνα με την υφιστάμενη δομή του εκπαιδευτικού συστήματος.
- Τοπικοί Φορείς Αξιολόγησης, οι οποίοι έχουν την ευθύνη αξιολόγησης σε τοπικό επίπεδο.

Με βάση αυτές τις παραδοχές, τα εναλλακτικά προτεινόμενα μοντέλα του συστήματος αξιολόγησης προκύπτουν από το ποιος θα είναι ο φορέας που θα αναλάβει το Κεντρικό,

Περιφερειακό, και Τοπικό Ρόλο και ποιες ακριβώς θα είναι οι αρμοδιότητες του στη διαχείριση κάθε επιμέρους συστήματος αξιολόγησης.

12.2.1 Σχόλια για Ρόλους των Φορέων

Σημαντική παράμετρος για τη λειτουργία του συνολικού μοντέλου αξιολόγησης είναι το ποιος έχει την συνολική ευθύνη συντονισμού, ο Κεντρικός Φορέας Αξιολόγησης, και σε ποιο βαθμό ασκεί κυρίως επίβλεψη ή έχει και άμεση εμπλοκή στις λειτουργίες του συστήματος.

Οι εναλλακτικές ρεαλιστικές δυνατότητες εκτιμάται ότι είναι οι ακόλουθες:

- Νέος Ανεξάρτητος Φορέας υπό την Εποπτεία του Υπουργείου Παιδείας, με επιτελικό και λειτουργικό χαρακτήρα, δηλαδή εμπλέκεται άμεσα στις διαδικασίες αξιολόγησης.
- Νέος Ανεξάρτητος Φορέας υπό την Εποπτεία του Υπουργείου Παιδείας με επιτελικό χαρακτήρα, δεν εμπλέκεται δηλαδή άμεσα στη διεκπεραίωση των διαδικασιών αξιολόγησης.
- Υφιστάμενος Φορέας (π.χ. Κέντρο Εκπαιδευτικής Έρευνας, Παιδαγωγικό Ινστιτούτο, κλπ) του οποίου διευρύνονται οι αρμοδιότητες ώστε να μπορεί να καλύψει και τις ανάγκες επίβλεψης της αξιολόγησης.
- Το Υπουργείο Παιδείας μέσω μιας υφιστάμενης ή νέας κεντρικής οργανωτικής μονάδας σε ανώτατο επίπεδο (Γενική Διεύθυνση ή Διεύθυνση).

Κάθε μια από τις προτεινόμενες εναλλακτικές λύσεις έχει προφανώς διάφορα πλεονεκτήματα και μειονεκτήματα τα οποία θα πρέπει να συνεκτιμηθούν πριν τη λήψη στρατηγικής απόφασης. Αυτά κυρίως αφορούν τους τομείς:

- Ανεξαρτησία και αυτονομία στο σχεδιασμό και στη χάραξη πολιτικής.
- Απαιτούμενος χρόνος και κόστος για σύσταση και λειτουργία του φορέα.
- Στελέχωση και χρηματοδότηση για τη κάλυψη των λειτουργικών εξόδων.
- Δυνατότητες κάλυψης των διεσπαρμένων γεωγραφικά αναγκών αξιολόγησης.

Μια πρώτη εκτίμηση των σημερινών δεδομένων αλλά και ταυτόχρονα η ανάγκη άμεσης εφαρμογής των δράσεων για την ανάπτυξη ενός συνολικού μοντέλου αξιολόγησης οδηγεί στο να αποκλείσουμε σε πρώτη τουλάχιστον φάση την επιλογή της ίδρυσης ενός νέου φορέα με λειτουργικό χαρακτήρα, λόγω κυρίως χρόνου που θα απαιτείτο.

Καθώς υπάρχει ο ρεαλιστικός ορίζοντας ολοκλήρωσης του συστήματος έως το 2013 (2007-2013), οποιαδήποτε πρόταση η οποία θα περιελάμβανε την ανάπτυξη ενός τέτοιου φορέα κρίνεται πολύ δύσκολο να πετύχει το στόχο.

ΜΕΛΕΤΗ ΑΠΟΤΥΠΩΣΗΣ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ ΤΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ

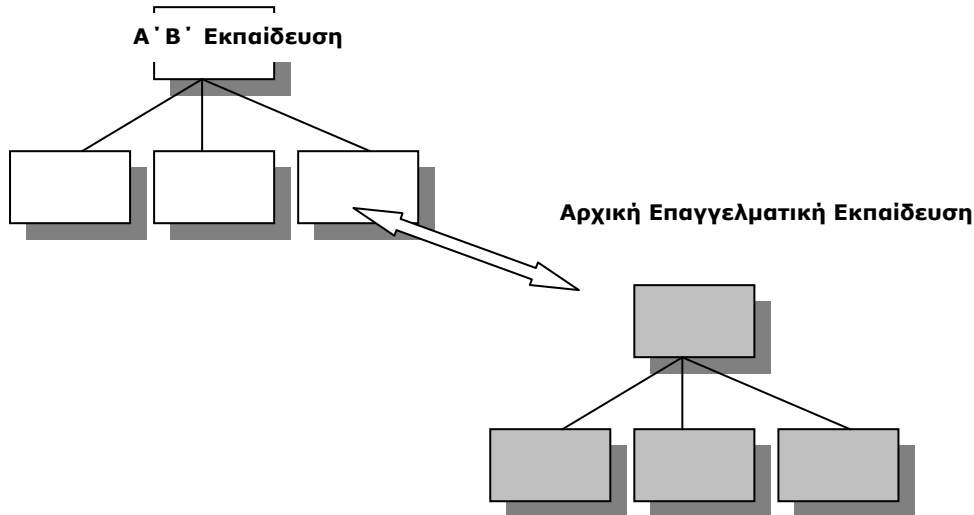
Θα πρέπει να συνεκτιμηθεί επίσης ότι από τη στιγμή που υπάρχει ήδη ο περιφερειακός μηχανισμός του υπουργείου παιδείας, (Περιφερειακές Διευθύνσεις Εκπαίδευσης, Διευθύνσεις Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης κλπ) και μάλιστα με πολύ έντονο, θεσμοθετημένο και ουσιαστικό ρόλο στα ζητήματα της εκπαιδευτικής διαδικασίας και της αξιολόγησης, θα ήταν λοιπόν αμφίβολο το νόημα της δημιουργίας ενός ανεξάρτητου μηχανισμού που θα έπρεπε να οργανωθεί και να στελεχωθεί ώστε να καλύψει το σύνολο των αναγκών της επικράτειας.

Απομένει λοιπόν ως μόνη εφικτή λύση στην περίπτωση της δημιουργίας ενός νέου φορέα, ο χαρακτήρας του να είναι κυρίως επιτελικός, επικεντρωμένος κυρίως σε θέματα σχεδιασμού, ελέγχου εφαρμογής των διαδικασιών και αξιολόγησης των αποτελεσμάτων.

Μια τρίτη σημαντική παράμετρος που λήφθηκε υπόψη είναι ο θεσμοθετημένος ρόλος των φορέων όπως το Κέντρο Εκπαιδευτικής Έρευνας και το Παιδαγωγικό Ινστιτούτο, οι οποίοι έχουν επίσημο και θεσμοθετημένο ρόλο σε θέματα αξιολόγησης. Είναι λοιπόν σημαντικό, πριν την απόφαση ίδρυσης ενός νέου φορέα, έστω και επιτελικού, να εξεταστεί το αν κάποιος υφιστάμενος φορέας θα μπορούσε να αναλάβει να διαδραματίσει αυτό τον ρόλο συνεχίζοντας να αξιοποιεί τις Περιφερειακές δομές του Υπουργείου Παιδείας.

Σε τοπικό επίπεδο, η κύρια ευθύνη προφανώς αφορά το σχολείο και ευρύτερα τη σχολική κοινότητα. Παρόλα τα παραδείγματα χωρών όπου η Τοπική Αυτοδιοίκηση αναλαμβάνει ουσιαστικό ρόλο στην αξιολόγηση, κρίνουμε ότι αυτό δεν είναι δυνατό να γίνει, στο άμεσο τουλάχιστον μέλλον.

Σε όλο το μέχρι τώρα προβληματισμό έχει γίνει διαχωρισμός στο θέμα της Αρχικής Επαγγελματικής Κατάρτισης, λόγω της ιδιαίτερης δομής της με τη ΟΕΕΚ και τα ΙΕΚ. Στην περίπτωση αυτή ο ΟΕΕΚ εκτιμάται ότι μέσω των υποδομών του μπορεί να αναλάβει το κύριο βάρος της ευθύνης αξιολόγησης σε ένα ανεξάρτητο ουσιαστικά σύστημα αξιολόγησης, με τη δική του δομή αλλά την ίδια φιλοσοφία, το οποίο θα συνδέεται με το σύστημα αξιολόγησης της α' β' βαθμιας και β' βαθμιας εκπαίδευσης σε ανώτερο επίπεδο «Γενικής Αξιολόγησης Εκπαιδευτικού Συστήματος».

13 Εναλλακτικά Μοντέλα:

Τα τρία εναλλακτικά προτεινόμενα Μοντέλα Αξιολόγησης είναι τα ακόλουθα:

13.1 Το Συγκεντρωτικό Μοντέλο

Το συγκεντρωτικό Μοντέλο Αξιολόγησης ανταποκρίνεται περισσότερο στην σημερινή δομή του εκπαιδευτικού συστήματος και έχει τα ακόλουθα χαρακτηριστικά:

- Το ρόλο του Κεντρικού Φορέα Αξιολόγησης αναλαμβάνει Κεντρική Υπηρεσία του Υπουργείου Παιδείας, νέα ή υφιστάμενη με αλλαγή των αρμοδιοτήτων της ανώτατου ιεραρχικά επιπέδου.
- Η υπηρεσία αυτή, που συμβατικά θα αναφέρεται στο εξής ως **Κεντρική Διεύθυνση Αξιολόγησης** του Υπουργείου Παιδείας έχει την ευθύνη για το σχεδιασμό και τη διαχείριση της αξιολόγησης γενικά, και του Συστήματος Δεικτών Αξιολόγησης ειδικότερα.
- Εκτιμάται ότι απαιτείται για την στελέχωση ένας πρόσθετος αριθμός τριάντα (30) περίπου υπαλλήλων.
- Η Κεντρική Διεύθυνση Αξιολόγησης υποστηρίζεται στο έργο της από το Παιδαγωγικό Ινστιτούτο και το Κέντρο Εκπαιδευτικής Έρευνας.

ΜΕΛΕΤΗ ΑΠΟΤΥΠΩΣΗΣ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ ΤΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ

- Σε Περιφερειακό Επίπεδο, η ευθύνη της αξιολόγησης ανήκει στις Περιφερειακές Διευθύνσεις και Διευθύνσεις Εκπαίδευσης, οι οποίες αναλαμβάνουν μεγαλύτερο ρόλο στην Αξιολόγηση των Εκπαιδευτικών και των Σχολείων, κυρίως με την μορφή της Εξωτερικής Αξιολόγησης.
- Σε κάθε Περιφερειακή Διεύθυνση Εκπαίδευσης δημιουργείται νέο τμήμα, με αρμοδιότητες σε θέματα αξιολόγησης, το οποίο στελεχώνεται με πέντε (5) υπαλλήλους, οι οποίοι έχουν αρμοδιότητες αντίστοιχες με αυτές των Σχολικών Συμβούλων.
- Κάθε Διεύθυνση Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης στελεχώνεται με ένα πρόσθετο υπάλληλο, ο ρόλος του οποίου είναι υποστηρικτικός προς τις σχολικές μονάδες, κυρίως σε θέματα διαχείρισης και διακίνησης στοιχείων και πληροφοριών.

Οι Περιφερειακοί Φορείς Αξιολόγησης λειτουργούν και ενεργούν με ομοιόμορφο τρόπο, βάσει των αρχών και διαδικασιών που ορίζονται σε κεντρικό επίπεδο.

Σε τοπικό επίπεδο, η κάθε Σχολική Μονάδα αναλαμβάνει να επιτελεί τις διαδικασίες εσωτερικής αξιολόγησης, με το προσωπικό που ήδη διαθέτει.

13.2 Το Αποκεντρωμένο Μοντέλο

Στο αποκεντρωμένο μοντέλο, το μεγάλο μέρος της ευθύνης σε θέματα αξιολόγησης ανατίθεται στους Περιφερειακούς και Τοπικούς Φορείς, δηλαδή τις Περιφερειακές Διευθύνσεις και Διευθύνσεις Εκπαίδευσης του Υπουργείου Παιδείας και τα ίδια τα Σχολεία.

Ο Κεντρικός Φορέας, υφιστάμενη ή νέα οργανωτική μονάδα του Υπουργείου ή οποία δεν χρειάζεται πλέον να έχει επιτελικό αλλά κυρίως διαχειριστικό χαρακτήρα, έχει την ευθύνη παρακολούθησης του Συστήματος Δεικτών Αξιολόγησης και καθορισμού των γενικών κατευθύνσεων. Από την άποψη αυτή η στελέχωση με δεκαπέντε (15) πρόσθετους υπαλλήλους κρίνεται αρκετή.

Οι Περιφερειακές Διευθύνσεις και οι Διευθύνσεις Εκπαίδευσης, έχουν την ευθύνη για τον καθορισμό και εξειδίκευση των διαδικασιών αξιολόγησης που αφορούν σχολεία, εκπαιδευόμενους και μαθητές.

Σε επίπεδο Περιφερειακής Διεύθυνσης Εκπαίδευσης, δημιουργείται ένα νέο τμήμα, όπως και στο Συγκεντρωτικό Μοντέλο, το οποίο όμως έχει τόσο επιτελικό όσο και διαχειριστικό χαρακτήρα και στελεχώνεται με πρόσθετη δύναμη οκτώ (8) υπαλλήλων.

Σε επίπεδο των νομαρχιακών Διευθύνσεων Εκπαίδευσης Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης δημιουργείται νέο τμήμα, με ευθύνη αποκλειστική σε θέματα αξιολόγησης. Σε

ΜΕΛΕΤΗ ΑΠΟΤΥΠΩΣΗΣ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ ΤΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ

επίπεδο σχολικών μονάδων το προσωπικό των τμημάτων αυτών εμπλέκεται με περισσότερο ενεργό τρόπο στην εξωτερική αξιολόγηση των σχολικών μονάδων, όσο και στην υποστήριξη και επίβλεψη της εσωτερικής αξιολόγησης και στελεχώνεται από δύο (2) υπαλλήλους.

Σε τοπικό επίπεδο, οι σχολικές μονάδες δίνουν ιδιαίτερο βάρος στο θέμα της εσωτερικής αξιολόγησης, με το υφιστάμενο όμως προσωπικό και με τη μεγαλύτερη στήριξη των Περιφερειακών αρχών αξιολόγησης.

13.3 Το Μοντέλο του Ανεξάρτητου Φορέα

Το ρόλο του Κεντρικού Φορέα Αξιολόγησης αναλαμβάνει Ανεξάρτητος Φορέας ο οποίος επιβλέπεται από το Υπουργείο.

Ο φορέας αυτός προτείνεται να είναι το Κέντρο Εκπαιδευτικής Έρευνας, το οποίο έχει θεσμοθετημένο ρόλο στο θέμα της αξιολόγησης, με ενίσχυση του χαρακτήρα και ενδυνάμωση του λειτουργικού του ρόλου.

Αν η εξέταση των προϋποθέσεων, όπως θα φανεί στα σχέδια δράσης, δεν τεκμηριώνει δυνατότητα του ΚΕΕ να αναλάβει αυτό το ρόλο, προτείνεται αντίστοιχα η εξέταση του Παιδαγωγικού Ινστιτούτου, ή Νέου Φορέα που θα δημιουργηθεί για αυτό το σκοπό.

Ο φορέας αυτός, όπου για λόγους σύμβασης θα αναφέρεται ως **Ανεξάρτητος Φορέας Αξιολόγησης**, σε περιφερειακό επίπεδο συνεργάζεται με τις Περιφερειακές Διευθύνσεις και Διευθύνσεις Εκπαίδευσης του Υπουργείου, αλλά απασχολεί και δικούς του Επιθεωρητές / Αξιολογητές οι οποίοι συνεργάζονται με τις Περιφερειακές Εκπαιδευτικές Αρχές σε θέματα τόσο εσωτερικής όσο και εξωτερικής αξιολόγησης σχολείων, καθώς και την αξιολόγηση εκπαιδευτικών και μαθητών.

Με βάση το μοντέλο του Ανεξάρτητου Φορέα εκτιμάται η ανάγκη πρόσθετου προσωπικού ως ακολούθως:

- 30 υπάλληλοι για την στελέχωση των Κεντρικών Υπηρεσιών του Ανεξάρτητου Φορέα Αξιολόγησης οι οποίοι έχουν τον επιτελικό και γενικό συντονιστικό ρόλο του συνολικού Συστήματος αξιολόγησης.
- 5 άτομα σε Περιφερειακό επίπεδο, αντίστοιχο με αυτό των Περιφερειακών Διευθύνσεων Εκπαίδευσης, ο ρόλος των οποίων είναι να συντονίζουν τις διαδικασίες αξιολόγησης και τη διαχείριση και διακίνηση στοιχείων και δεδομένων από και προς τις σχολικές μονάδες.
- 6 άτομα σε νομαρχιακό επίπεδο οι οποίοι καλύπτουν τις ανάγκες επιθεώρησης των σχολικών μονάδων (εξωτερική και υποστήριξη εσωτερικής επιθεώρησης των σχολικών μονάδων) και συνεργασία με τους Σχολικούς Συμβούλους

ΜΕΛΕΤΗ ΑΠΟΤΥΠΩΣΗΣ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ ΤΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ

Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης στην αξιολόγηση των Εκπαιδευτικών και των Μαθητών. Τα στελέχη αυτά σε νομαρχιακό επίπεδο έχουν επίσης την ευθύνη υποστήριξης των σχολικών μονάδων στη διακίνηση και διαχείριση των στοιχείων και δεδομένων που προκύπτουν από την κάθε μορφής αξιολόγηση.

Με βάση το εναλλακτικό αυτό μοντέλο, δεν κρίνεται απαραίτητη η ενίσχυση σε προσωπικό των Περιφερειακών Διευθύνσεων Εκπαίδευσης και Διευθύνσεων.

13.4 Συγκριτικά Χαρακτηριστικά

Συνοψίζοντας τα χαρακτηριστικά του κάθε συστήματος και τις πρόσθετες ανάγκες σε προσωπικό που θα προκύψουν έχουμε:

Διάγραμμα Ι. Ευθύνη Συστημάτων Αξιολόγησης

	Συγκεντρωτικό Μοντέλο	Αποκεντρωμένο Μοντέλο	Μοντέλο Ανεξάρτητου Φορέα
Κεντρικός Φορέας Αξιολόγησης	Κ. Υ. Αξιολόγησης ΥΠ.Ε.Π.Θ	ΥΠ.Ε.Π.Θ με εποπτικό και συντονιστικό ρόλο	Φορέας Αξιολόγησης
Περιφερειακοί Φορείς Αξιολόγησης	Π. Δ. - Δ. Εκπαίδευσης	Π. Δ. - Δ. Εκπαίδευσης	Αξιολογητές Φορέα Π. Δ. - Δ. Εκπαίδευσης
Τοπικοί Φορείς Αξιολόγησης	Σχολική Μονάδα	Σχολική Μονάδα	Σχολική Μονάδα
Ευθύνη Συστήματος Αξ. Εκπαίδευσης	Κ. Υ. Αξιολόγησης ΥΠ.Ε.Π.Θ	ΥΠ.Ε.Π.Θ με εποπτικό και συντονιστικό ρόλο - Κ.Ε.Ε.	Φορέας Αξιολόγησης
Ευθύνη Αξιολόγησης Σχολείων	Π. Δ. - Δ. Εκπαίδευσης Σχολείο	Π. Δ. - Δ. Εκπαίδευσης Σχολείο	Αξιολογητές Φορέα Σχολείο Π. Δ. - Δ. Εκπαίδευσης
Ευθύνη Αξιολόγησης Εκπαιδευτικών	Π. Δ. - Δ. Εκπαίδευσης Διευθυντής Σχολείου Σχολικοί Σύμβουλοι	Π. Δ. - Δ. Εκπαίδευσης Διευθυντής Σχολείου Σχολική Σύμβουλοι	Π. Δ. - Δ. Εκπαίδευσης Διευθυντής Σχολείου Σχολικοί Σύμβουλοι
Ευθύνη Αξιολόγησης Μαθητών	Εκπαιδευτικός	Π. Δ. - Δ. Εκπαίδευσης Εκπαιδευτικός	Φορέας Αξιολόγησης Π. Δ. - Δ. Εκπαίδευσης Εκπαιδευτικός

Διάγραμμα ΙΙ. Πρόσθετες Ανάγκες Στελέχωσης

	Συγκεντρωτικό Μοντέλο	Αποκεντρωμένο Μοντέλο	Μοντέλο Ανεξάρτητου Φορέα
ΥΠ.Ε.Π.Θ	30	15	-
Περιφερειακές Διευθύνσεις Εκπαίδευσης	65	104	-
Διευθύνσεις Εκπαίδευσης	120	240	-
Κ.Υ. Ανεξάρτητου Φορέα Αξιολόγησης	-	-	30
Π.Υ Ανεξάρτητου Φορέα Αξιολόγησης	-	-	80
Ν. Υ. Ανεξάρτητου Φορέα Αξιολόγησης	-	-	360
Σύνολο Υπαλλήλων	215	359	470

Σημείωση: Οι αναγωγές έχουν γίνει υπολογίζοντας 13 Περιφερειακές Διευθύνσεις Εκπαίδευσης, 60 Διευθύνσεις Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης και 60 Διευθύνσεις Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης

14 Κόστος του Μοντέλου Αξιολόγησης

14.1 Οικονομικές Εκτιμήσεις

Το ζήτημα του κόστους του συστήματος αξιολόγησης αποτέλεσε καθ' όλη τη διάρκεια υλοποίησης της μελέτης, πηγή έντονων προβληματισμών αλλά και προβλημάτων.

Το αρχικό ερώτημα που τέθηκε στο πλαίσιο της ανάλυσης των διαφόρων ευρωπαϊκών εκπαιδευτικών συστημάτων ήταν απλό: **«πόσο κοστίζει το σύστημα αξιολόγησης;»** Η απάντηση, όπως βέβαια αναμενόταν, δεν είναι το ίδιο απλή...

Τα στοιχεία που αφορούν τα θέματα κόστους ανάπτυξης και λειτουργίας των εφαρμοζόμενων συστημάτων αξιολόγησης, σε μεγάλο βαθμό δεν είναι γνωστά και σαφή ακόμα και για τους ίδιους αρμόδιους φορείς διαχείρισης, για προφανείς, εν πολλοίς, λόγους:

- Τα συστήματα αξιολόγησης είναι ενσωματωμένα στην γενικότερη λειτουργία του εκπαιδευτικού συστήματος, άρα το κόστος τους είναι δύσκολο να διακριθεί από τα υπόλοιπα κόστη.
- Οι φορείς και τα στελέχη τους που εμπλέκονται στα συστήματα αξιολόγησης δεν έχουν συνήθως αποκλειστικό ρόλο σε αυτά αλλά εμπλέκονται και σε άλλες λειτουργίες. Ακόμα λοιπόν και να είναι γνωστός με ακρίβεια ο προϋπολογισμός ενός τέτοιου φορέα, είναι δύσκολο να επιμεριστούν αντικειμενικά τα κόστη στις διάφορες λειτουργίες του.
- Υπάρχει επιφύλαξη στη δημοσιοποίηση τέτοιου είδους οικονομικών στοιχείων σε τρίτους.

Διάφορες πληροφορίες και διαθέσιμες εκτιμήσεις για λειτουργικά και άλλα κόστη που αφορούν τα ευρωπαϊκά συστήματα αξιολόγησης, συγκεκριμένους φορείς ή συγκεκριμένες λειτουργίες τους, αξιοποιήθηκαν στο μέγιστο δυνατό βαθμό, ως σημεία αναφοράς και υπολογισμών. Επισημαίνεται απλώς ότι λόγω των διαφορετικών λογιστικών συστημάτων των κρατών τα διαθέσιμα στοιχεία δεν είναι πάντα συγκρίσιμα.

Μια συμπληρωματική μέθοδος προσέγγισης του κόστους που αξιοποιήθηκε, ήταν η σύγκριση με το κόστος λειτουργίας άλλων φορέων ή συστημάτων του δημόσιου τομέα. Επίσης όμως, τα αποτελέσματα που προκύπτουν δεν είναι αξιοποιήσιμα στο μέγιστο βαθμό, καθώς τα λογιστικά και κοστολογικά συστήματα που χρησιμοποιούνται στο δημόσιο τομέα δεν παρέχουν πάντα ουσιαστική και αξιοποιήσιμη πληροφορία.

Επίσης αξιοποιήθηκε η μέθοδος της κοστολόγησης από μηδενική βάση, σε περιπτώσεις που το κόστος μια δράσης ή ενός έργου μπορεί εύκολα να προκύψει από τις προδιαγραφές του

(π.χ. πληροφοριακό σύστημα ή εκπόνηση μελέτης). Καθώς η πλειοψηφία των προτεινόμενων δράσεων προτείνεται να χρηματοδοτηθεί από τους πόρους των επιχειρησιακών προγραμμάτων, σε περιπτώσεις όπου υπήρχαν συγκρίσιμα από άποψη φύσης και μεγέθους αντίστοιχα έργα που χρηματοδοτήθηκαν από το Γ' ΚΠΣ, χρησιμοποιήθηκαν τα οικονομικά τους στοιχεία ως βάση αναφοράς.

Οι εκτιμήσεις αυτές συμπληρώθηκαν όπου αυτό ήταν δυνατό με αξιοποιήσιμα ποιοτικά στοιχεία από την εθνική και ευρωπαϊκή εμπειρία, όπως για παράδειγμα αναλογία λειτουργικών εξόδων προς κόστος αμοιβών, μέσο κόστος ανά εργαζόμενο, αναλογία διοικητικού και υποστηρικτικού προσωπικού προς τον αριθμό των επιθεωρητών και τον αριθμό των επιθεωρήσεων κλπ.

Η ανάλυση αυτή βέβαια, καθώς στηρίζεται στα γενικά χαρακτηριστικά του προτεινόμενου μοντέλου και των παραλλαγών του, δεν μπορεί να αντικαταστήσει την αναλυτική χρηματοοικονομική μελέτη που θα πρέπει να εκπονηθεί στην περίπτωση ουσιαστικών παρεμβάσεων στη δομή κάποιου φορέα, ώστε να υπολογίζονται τα αναλυτικά στοιχεία του κόστους ίδρυσης και λειτουργίας του.

14.2 Τρόπος Ανάλυσης του Κόστους

Το κόστος του προτεινόμενου Μοντέλου Αξιολόγησης και των εναλλακτικών του μορφών, καθορίζεται από το Κόστος Ανάπτυξης, δηλαδή των κόστους των σχεδίων δράσης που απαιτούνται για την ανάπτυξη των επιμέρους συστημάτων και το Ετήσιο Λειτουργικό Κόστος για τη λειτουργία του.

14.2.1 Κόστος Ανάπτυξης του Μοντέλου Αξιολόγησης

Το Κόστος Ανάπτυξης του Μοντέλου Αξιολόγησης, προκύπτει από το κόστος των Επιμέρους Δράσεων, αρκετές από τις οποίες είναι κοινές για όλα τα επιμέρους συστήματα αξιολόγησης

$$ΚΑΜ = ΚΔ1 + ΚΔ2 + \dots + ΚΔν,$$

Όπου,

ΚΑΜ: Κόστος Ανάπτυξης Μοντέλου

ΚΔ: Κόστος Δράσης

Το κόστος κάθε προτεινόμενης δράσης, υπολογίζεται αναλυτικά στην τελευταία ενότητα του παραδοτέου.

14.2.2 Λειτουργικό Κόστος

Το λειτουργικό κόστος για το Μοντέλο Αξιολόγησης στο επίπεδο λεπτομέρειας που διαχειριζόμαστε, μπορεί να προσεγγιστεί ως το κόστος των βασικών παραγόντων κόστους:

- Κόστος Αμοιβών,
- Λειτουργικά Έξοδα και
- Κόστος Εξοπλισμού

Τα κόστη αυτά προσεγγίζονται κατά περίπτωση και ανάλογα με το είδος τους, π.χ. όταν το κόστος ανά σχολική μονάδα ή το κόστος ανά εκπαιδευτικό μπορεί να υπολογιστεί με ακρίβεια.

Σε άλλες περιπτώσεις, γίνονται κατάλληλες αναγωγές, υπολογίζοντας για παράδειγμα ότι για την γραμματειακή και τεχνική υποστήριξη των αξιολογητών κάθε είδους, υπολογίζεται ένα επιπλέον κόστος 20%, το οποίο αφορά την αμοιβή ενός διοικητικού υπαλλήλου για κάθε πέντε αξιολογητές.

Οι παραδοχές αυτές παρουσιάζονται αναλυτικά ώστε να μπορούν να αξιολογηθούν ή να προσαρμοστούν κατάλληλα αν κατά το στάδιο υλοποίησης προκύψουν νέα και ακριβέστερα στοιχεία.

14.2.3 Διάκριση Κόστους και Εξόδων

Μια σημαντική παράμετρος που πρέπει να τονιστεί είναι ότι το **Κόστος** δεν συνεπάγεται πάντα και κάποια πρόσθετη **Δαπάνη**.

Για παράδειγμα, το Σύστημα Αξιολόγησης προβλέπει την ενασχόληση του Διευθυντή και των Εκπαιδευτικών με την αυτοαξιολόγηση του Σχολείου και προφανώς θα χρειαστεί να αφιερώσουν κάποιο χρόνο – ώρες εργασίας ο οποίος φέρει «κόστος».

Αν οι ώρες αυτές εξασφαλισθούν από το χρόνο που δεν αξιοποιείται, ή από το χρόνο που αφιερώνεται σε δευτερεύουσας σημασίας ενασχολήσεις, τότε δεν θα προκύψει κάποια πρόσθετη επιβάρυνση και δαπάνη. Αυτό επίσης θα γίνει αν οι επιπλέον ανάγκες και τα κόστη που θα δημιουργηθούν καλυφθούν από καλύτερη αξιοποίηση ή ανακατανομή των διαθέσιμων πόρων και μέσων των φορέων.

14.3 Υπολογισμός Πρότυπου Κόστους

Λαμβάνοντας υπόψη τις παρατηρήσεις των προηγούμενων παραγράφων, παρουσιάζεται στη συνέχεια μια πρότυπη μέθοδος υπολογισμού του κόστους η οποία μπορεί να εφαρμοσθεί στο σύνολο των μοντέλων και επιμέρους συστημάτων αξιολόγησης και μπορεί έτσι να δώσει σαφή συγκριτικά στοιχεία για το κόστος κάθε προτεινόμενης λύσης.

ΜΕΛΕΤΗ ΑΠΟΤΥΠΩΣΗΣ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ ΤΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ

Ο υπολογισμός στηρίζεται στη φιλοσοφία του Activity Based Costing και στην παραδοχή ότι ο κινητήριος παράγοντας κόστους (cost driver) σε ένα σύστημα που είναι κυρίως παροχής υπηρεσιών, είναι η εξειδικευμένη εργασία (εκπαιδευτική, παιδαγωγική, οργανωτική, διαχειριστική κλπ) που παρέχεται από τα Στελέχη της Εκπαίδευσης που θα εμπλακούν στη διαχείριση του συστήματος (εκπαιδευτικοί, στελέχη δημόσιων οργανισμών, επιστημονικό προσωπικό κλπ).

Συνεπώς θα πρέπει να θεωρήσουμε ως μονάδα κόστους, το κόστος της παροχής εξειδικευμένης εργασίας για έναν ανθρωπομήνα.

Το κόστος αυτό του ανθρωπομήνα μπορεί να υπολογιστεί με βάση τα στοιχεία για τις μέσες αμοιβές του εκπαιδευτικού προσωπικού και των στελεχών του Υπουργείου Παιδείας.

Στο κόστος αυτού του ενός ανθρωπομήνα αντιστοιχεί προφανώς και ένας όγκος υποστηρικτικής εργασίας, π.χ. γραμματειακή υποστήριξη, τεχνική υποστήριξη, λογιστική υποστήριξη κλπ, δηλαδή η δουλειά των ανθρώπων που χρειάζονται για να υποστηρίξουν συνολικά το σύστημα. Το κόστος αυτό μπορεί να προκύψει βάση της αναλογίας «εκτελεστικού» και «υποστηρικτικού» προσωπικού σε έναν οργανισμό η φορέα, της οποίας μια τυπική τιμή είναι 4/1, δηλαδή χρειάζεται ένας υποστηρικτικός για κάθε 4 εκτελεστικούς.

Στο κόστος της εργασίας αυτής, άμεσης και υποστηρικτικής θα πρέπει επίσης να προστεθεί:

- λειτουργικό κόστος, το οποίο περιλαμβάνει τα συνήθη έξοδα και παροχές που απαιτούνται για να λειτουργήσει το σύστημα (π.χ. κοινόχρηστες παροχές, ηλεκτρικό ρεύμα, επικοινωνίες, γραφική ύλη, αναλώσιμα, ενοίκια κλπ).
- κόστος αποσβέσεων εξοπλισμού, το οποίο ουσιαστικά εκφράζει τις ανάγκες σε εξοπλισμό (ηλεκτρονικός εξοπλισμός, έπιπλα, γραφεία) για να λειτουργήσει ένα σύστημα.

Σε μια μέση περίπτωση η αναλογία του κόστους των αμοιβών προς το λειτουργικό κόστος και το κόστος αποσβέσεων του εξοπλισμού, μπορεί να υπολογιστεί από τους ισολογισμούς των φορέων (φορείς αξιολόγησης του εξωτερικού, δημόσιοι φορείς στην Ελλάδα κλπ) με μια μέση αναλογία.

Ανάγοντας όλα αυτά τα κόστη στην μονάδα που επιλέξαμε, το κόστος ενός Ανθρωπομήνα άμεσης εργασίας έχουμε τον ακόλουθο πίνακα:

Διάγραμμα III. Υπολογισμός Πρότυπου Κόστους

Παράγοντας Κόστους	Τρόπος Υπολογισμού	Μονάδα	Τιμή	Κόστος (ΑΜ)	Μέσο Κόστος	Μέσο Κόστος
				(ΑΜ)	(€/ΑΜ)	(€/ΑΜ)
Άμεση Εργασία		ΑΜ	1,00	1,00		4.000,00
Υποστηρικτική Εργασία	Ποσοστό επί της Άμεσης Εργασίας	%	25,00	0,25		1.000,00
Λειτουργικά Έξοδα	Ποσοστό επί των Αμοιβών	%	5,00	0,06		250,00
Αποσβέσεις Εξοπλισμού	Ποσοστό επί των Αμοιβών	%	7,00	0,09		350,00
Σύνολο:				1,40	4.000,00	5.600,00

Με τη μέθοδο αυτή έχουμε τη δυνατότητα να υπολογίζουμε ένα ενδεικτικό κόστος τόσο στη περίπτωση που μπορούμε να εκτιμήσουμε ότι για ένα σύστημα χρειάζεται συγκεκριμένος αριθμός μόνιμων απασχολούμενων εργαζόμενων (π.χ. ένας νέος αξιολογητής – επιθεωρητής θα επιβαρύνει κάθε έτος το σύστημα με $12 \times 1,40$ του μέσου κόστους των μηνιαίων αμοιβών τους) ή όταν αντίστοιχα μπορούμε να υπολογίσουμε την συνολική επιβάρυνση ενός οργανισμού (πχ. το σύνολο των εκπαιδευτικών κάθε σχολικής μονάδας θα πρέπει να επιβαρυνθεί με μια ώρα πρόσθετης εργασίας κάθε εβδομάδα) αθροίζοντας για το σύνολο και υπολογίζοντας του πρόσθετους Ανθρωπομήνες Εργασίας.

Μετά την ανάλυση των προτεινόμενων επιμέρους Συστημάτων Αξιολόγησης, οι τιμές αυτές θα αξιοποιηθούν για τον υπολογισμό του μέσου ετήσιου λειτουργικού κόστους κάθε περίπτωσης.

Θα πρέπει βέβαια να σημειωθεί και πάλι ότι η προσέγγιση αυτή είναι γενική και βέβαια δεν μπορεί να καλύψει την ανάγκη αναλυτικής μελέτης που θα πρέπει να γίνει πριν την ανάληψη κάποιας σημαντικής πρωτοβουλίας, όπως για παράδειγμα τη σύσταση ενός νέου φορέα.

Επίσης το κόστος δεν σημαίνει πάντα και έξοδο, καθώς μπορεί να προκύψει από χρόνο Α/Α (άνευ αντικειμένου) ανεκμετάλλευτο ή την αλλαγή καθηκόντων κλπ.

14.4 Υπολογισμός Κόστους Λειτουργίας Εναλλακτικών Μοντέλων Αξιολόγησης

Συνδυάζοντας τους Πίνακες 2: Πρόσθετες Ανάγκες Στελέχωσης και 3: Υπολογισμός Πρότυπου Κόστους, καταλήγουμε σε έναν υπολογισμό του συνολικού λειτουργικού κόστους κάθε εναλλακτικού μοντέλου:

Διάγραμμα IV. Ετήσιο Λειτουργικό Κόστος

	Συγκεντρωτικό Μοντέλο	Αποκεντρωμένο Μοντέλο	Μοντέλο Ανεξάρτητου Φορέα
Σύνολο Υπαλλήλων	215	359	470
Μέσο Μηνιαίο Κόστος (€/ΑΜ)	5.600	5.600	5.600
Μέσο Ετήσιο Λειτουργικό Κόστος (€/Έτος)	14.448.000	24.124.800	31.584.000

Επισημαίνεται και πάλι ότι το υπολογιζόμενο κόστος δεν συνεπάγεται αναγκαστικά και ισόποση πρόσθετη δαπάνη. Με άλλα λόγια, και για την εκτίμηση των ποσών που προκύπτουν, σημειώνεται ότι βασίζονται στην παραδοχή ότι το προσωπικό κάθε εναλλακτικού μοντέλου είναι πρόσθετο του υφιστάμενου εκπαιδευτικού προσωπικού.

Στην περίπτωση εφαρμογής του μοντέλου, προφανώς δεν θα χρειαστεί να γίνουν αντίστοιχες νέες προσλήψεις, αλλά ένα μέρος των αναγκών θα καλυφθεί με την μετακίνηση ή την αλλαγή καθηκόντων του υφιστάμενου προσωπικού, μειώνοντας έτσι την αντίστοιχη δαπάνη.

15 Ανάλυση του Μοντέλου Αξιολόγησης

Στις ακόλουθες ενότητες περιγράφονται αναλυτικά τα επιμέρους Συστήματα Αξιολόγησης που συνθέτουν το Συνολικό Μοντέλο: Δεικτών Αξιολόγησης του Εκπαιδευτικού Συστήματος, Εξωτερικής και Εσωτερικής Αξιολόγησης των Σχολείων, Εκπαιδευτικών και Μαθητών.

Επισημαίνεται, ότι ανεξαρτήτως του εναλλακτικού μοντέλου που θα επιλεγεί, Συγκεντρωτικό, Αποκεντρωμένο ή Ανεξάρτητου Φορέα, τα βασικά χαρακτηριστικά και η φιλοσοφία των επιμέρους συστημάτων αξιολόγησης παραμένουν κοινά. Αυτό που μεταβάλλεται είναι οι ρόλοι και φορείς που εμπλέκονται στην υλοποίηση της διαδικασίας και η βαρύτητα που δίνεται σε κάθε μια διαδικασία.

Για να αποφευχθεί η επανάληψη, με την παρουσίαση παραλλαγών του ίδιου συστήματος για το κάθε εναλλακτικό μοντέλο, προτιμήθηκε η περιγραφή κάθε προτεινόμενου συστήματος να γίνει στην πληρέστερη του μορφή και με τη χρήση των γενικών όρων Κεντρικός, και Περιφερειακοί Φορείς Αξιολόγησης.

Ανάλογα με το εναλλακτικό μοντέλο που θα επιλεγεί, είναι προφανώς δυνατό να υπάρξουν απλοποιήσεις ή αλλαγές στο τρόπο υλοποίησης κάποιας προτεινόμενης διαδικασίας, (π.χ. μεγαλύτερη έμφαση στην εξωτερική και απλοποίηση της εσωτερικής αξιολόγησης των σχολικών μονάδων ή το αντίστροφο).

Στην ανάλυση των σχεδίων δράσης για την ανάπτυξη του μοντέλου, στις τελευταίες ενότητες του παρόντος παραδοτέου, προβλέπεται συγκεκριμένος μηχανισμός ανάλυσης, εξειδίκευσης και πιλοτικής εφαρμογής κάθε διαδικασίας, πριν την οριστικοποίησή της. Για το λόγο αυτό, στην παρουσίαση που ακολουθεί γίνεται προσπάθεια να εντοπιστούν οι σημαντικές προτεινόμενες αλλαγές και να αποφευχθούν οι εξαντλητικές λεπτομέρειες που ίσως θα έκαναν δυσνόητη τη λογική των προτάσεων.

16 Σύστημα Δεικτών Αξιολόγησης του Εκπαιδευτικού Συστήματος

16.1 Γενική Περιγραφή

Για την συνολική αξιολόγηση του εκπαιδευτικού συστήματος, προτείνεται ένα ολοκληρωμένο σύστημα διαχείρισης δεικτών απόδοσης με τα ακόλουθα κύρια χαρακτηριστικά:

- Αποτελείται από επί μέρους ομάδες ή «μοντέλα» δεικτών που έχουν την μορφή δενδρικών και ιεραρχικά συνδεδεμένων δομών.
- Κάθε τέτοια δομή περιλαμβάνει δείκτες που εκφράζουν ή αποτυπώνουν κάποια συγκεκριμένη πλευρά του εκπαιδευτικού συστήματος. (π.χ. οι κοινοί ευρωπαϊκοί δείκτες ποιότητας της εκπαίδευσης, οικονομικοί δείκτες για τις δαπάνες στην παιδεία, σχολικές μονάδες, εκπαιδευτικοί κλπ).

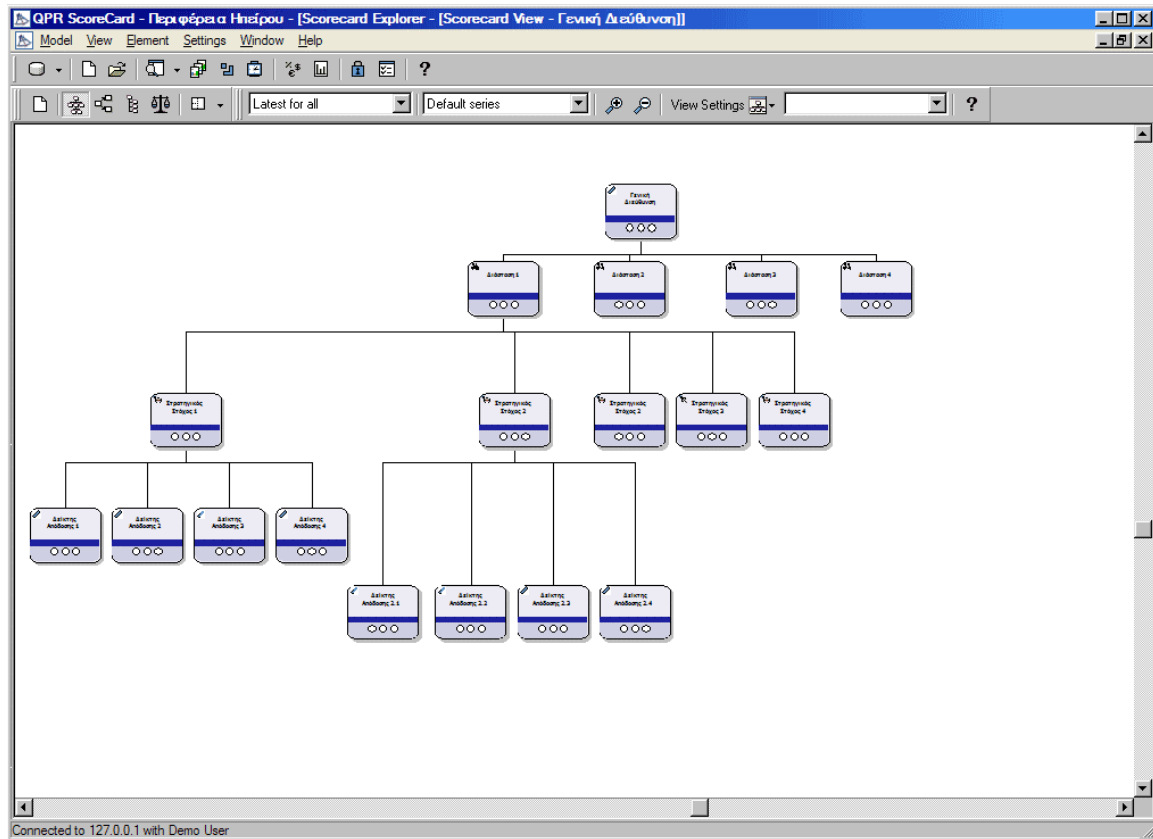
16.2 Δομή Μοντέλου Δεικτών

Το κάθε επιμέρους μοντέλο δεικτών συνίσταται από μια δενδρική δομή δεικτών απόδοσης, οργανωμένων σε επάλληλα και αλληλοσυνδεόμενα ιεραρχικά επίπεδα, από το ανώτερο και γενικότερο στο κατώτερο και ειδικότερο.

Οι δείκτες που χρησιμοποιούνται στο σύστημα και ανάλογα με το ιεραρχικό επίπεδο στο οποίο ανήκουν, μπορούν να διακριθούν σε ποιοτικούς και φυσικούς. Οι ποιοτικοί δείκτες των ανώτερων ιεραρχικών επιπέδων εκφράζουν μη φυσικά μεγέθη, και μετρώνται σε μια σταθερή βαθμολογική κλίμακα, (π.χ. 1 έως 10). Αντίθετα, οι φυσικοί δείκτες των κατώτερων επιπέδων ανταποκρίνονται σε πραγματικά φυσικά μεγέθη και μετρώνται σε φυσικές μονάδες μέτρησης (πλήθος, ποσοστό, χρόνος κλπ).

Οι τιμές των ποιοτικών δεικτών, όπως θα αναλυθεί στη συνέχεια, δεν είναι βέβαια αυθαίρετες, αλλά προκύπτουν από μαθηματικές συναρτήσεις, βάσει των τιμών των φυσικών δεικτών των κατώτερων επιπέδων.

Η δομή του μοντέλου, μπορεί να απεικονιστεί σχηματικά ως ακολούθως:

Δομή Μοντέλου Δεικτών

Για να γίνει κατανοητή η λογική του συστήματος παρακολούθησης δεικτών, θα χρησιμοποιηθεί το παράδειγμα των 16 Δεικτών Ποιότητας της Εκπαίδευσης της Ε.Ε.

Ως γνωστό, οι δείκτες αυτοί ομαδοποιούνται σε 4 βασικές κατηγορίες ή «προτεραιότητες», ως ακολούθως:

- **Επιδόσεις:** Μαθηματικά, Ικανότητα Ανάγνωσης, Θετικές Επιστήμες, Τεχνολογίες ΤΠΕ, Ξένες Γλώσσες, Ικανότητα Μάθησης, Αγωγή του Πολίτη.
- **Επιτυχία και Μετάβαση:** Εγκατάλειψη Σχολείου, Ολοκλήρωση Β΄ Κύκλου Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης, Συμμετοχή στην Γ΄ Βάθμια Εκπαίδευση.
- **Παρακολούθηση της Σχολικής Εκπαίδευσης:** Αξιολόγηση και Οργάνωση της Σχολικής Εκπαίδευσης, Συμμετοχή Γονέων.
- **Πόροι – Δομές:** Εκπαίδευση και κατάρτιση των εκπαιδευτικών, Συμμετοχή στην προσχολική εκπαίδευση, αριθμός μαθητών ανά Η/Υ, εκπαιδευτική δαπάνη ανά μαθητή.

Σύμφωνα με αυτά, στο αντίστοιχο μοντέλο δεικτών, στο ανώτατο επίπεδο μπορεί να θεωρηθεί ότι υπάρχει ένας και μοναδικός ποιοτικός δείκτης που ουσιαστικά συνοψίζει τη ποιότητα της εκπαίδευσης σε εθνικό επίπεδο.

Στο αμέσως επόμενο επίπεδο υπάρχουν οι αντίστοιχοι ποιοτικοί δείκτες των τεσσάρων προτεραιοτήτων και ακολουθούν στο τρίτο επίπεδο οι δεκαέξι προαναφερθέντες φυσικοί δείκτες.

Αν θέλαμε θα μπορούσαμε να επεκτείνουμε τη δομή προσθέτοντας ένα ακόμα επίπεδο των φυσικών δεικτών ανά Περιφέρεια, δηλαδή για παράδειγμα σε ένα κατώτερο επίπεδο του εθνικού δείκτη «Εγκατάλειψη Σχολείου», θα υπήρχαν οι επιμέρους δείκτες «Εγκατάλειψης Σχολείου» κάθε Περιφέρειας και στην συνέχεια, σε ένα ακόμα κατώτερο επίπεδο οι αντίστοιχοι δείκτες σε Νομαρχιακό ή και Δημοτικό επίπεδο.

16.3 Παρακολούθηση Δείκτη

Κάθε δείκτης που χρησιμοποιείται στο σύστημα, ανεξάρτητα από το είδος και την ιεραρχία του, πρέπει να χαρακτηρίζεται από ορισμένα συγκεκριμένα στοιχεία:

Περιγραφή:

Κάθε δείκτης, πέραν την ονομασίας του, θα πρέπει να συνοδεύεται από μια σύντομη αλλά περιεκτική περιγραφή, έτσι ώστε να καθίσταται κατανοητός και σαφής, σε όλους τους εμπλεκόμενους, ο ρόλος και η σημασία του.

Τρόπος Υπολογισμού:

Σε πάρα πολλές περιπτώσεις αποδεικνύεται πολύ σημαντικός ο καθορισμός του τρόπου βάσει του οποίου μετράται ή υπολογίζεται ένας δείκτης. Για το λόγο αυτό, για κάθε δείκτη του συστήματος θα πρέπει να ορίζεται με σαφέστατο τρόπο η μέθοδος υπολογισμού του και η πηγή προέλευσης των δεδομένων που τον αφορούν.

Τύπος:

Ορίζεται η κατηγορία, δηλαδή το ιεραρχικό επίπεδο στο οποίο ανήκει ο κάθε δείκτης καθώς και η σύνδεσή του με τους δείκτες της ανώτερης και κατώτερης ιεραρχικά δομής.

Μονάδα Μέτρησης:

Η μονάδα μέτρησης η οποία χρησιμοποιείται για να αποδοθούν τιμές στο δείκτη. Αν ο δείκτης είναι ποιοτικός, δεν υφίσταται μονάδα μέτρησης και η τιμή του είναι ένας αδιάστατος αριθμός - βαθμός, π.χ. σε κλίμακα 0 έως 5.

Περίοδος Μέτρησης Δείκτη:

Για κάθε δείκτη ορίζεται η περιοδικότητα βάσει της οποίας υπολογίζεται η τιμή του, όπως έτος, εξάμηνο, τρίμηνο κλπ.

Σειρές και Τιμές Δείκτη

Ένα από τα λάθη που διαπιστώνεται συχνά στη διαχείριση δεικτών απόδοσης, είναι ότι οι επιμέρους δείκτες παρακολουθούνται συστηματικά μόνο ως προς την πραγματική τιμή τους, ενώ οι υπόλοιπες σχετιζόμενες τιμές παρακολουθούνται λιγότερο συστηματικά ή και αγνοούνται. Σημαντική είναι επίσης η διαπίστωση ότι σε κάθε σύστημα, η ουσιαστική πληροφορία δεν έγκειται πάντα στην πραγματική τιμή ενός δείκτη, αλλά στις τιμές βάσει των οποίων συγκρίνεται και αξιολογείται, όπως για παράδειγμα αρχική πρόβλεψη, τιμή στόχος, προηγούμενη τιμή κλπ.

Με δεδομένο λοιπόν αυτό, για κάθε δείκτη του συστήματος, ορίζεται ένα πλήθος σειρών τιμών που πρέπει να παρακολουθούνται συστηματικά. Ειδικότερα:

Πραγματική Τιμή:

Η πραγματική τιμή του δείκτη σε μια δεδομένη χρονική τιμή όπως υπολογίζεται ή παρέχεται πρωτογενώς.

Τιμή Στόχος:

Η τιμή στόχος που έχει προβλεφθεί για την τιμή του δείκτη, σε κάθε δεδομένη στιγμή μέτρησης. Να σημειωθεί ότι η τιμή στόχος είναι πολύ σημαντικό να παρέχεται για κάθε περίοδο μέτρησης και άρα πιθανής έλλειψη στόχου δημιουργεί σημαντικά προβλήματα στην ουσιαστική αξιολόγηση του μεγέθους. Πολύ συχνά το λάθος που παρατηρείται είναι ότι παρέχεται η τιμή στόχος μόνο για το τέλος της περιόδου παρακολούθησης και παραλείπονται οι τιμές στόχοι για τις ενδιάμεσες περιόδους, οι οποίες όμως είναι πολύ σημαντικές για την τακτική ανασκόπηση και την έγκαιρη λήψη διορθωτικών μέτρων.

Ανησυχητική Τιμή:

Η ελάχιστη τιμή που θεωρείται αποδεκτή για το συγκεκριμένο δείκτη σε κάθε χρονική στιγμή. Είναι πολύ σημαντικό για κάθε δείκτη, πέραν του επιθυμητού στόχου, να ορίζεται και ένας κατώτερος αποδεκτός δείκτης που έχει το χαρακτήρα "συναγερμού", έτσι ώστε όταν διαπιστωθεί σημαντική υστέρηση να μπορούν να ενεργοποιηθούν έγκαιρα οι μηχανισμοί για τις αναγκαίες διορθωτικές ενέργειες.

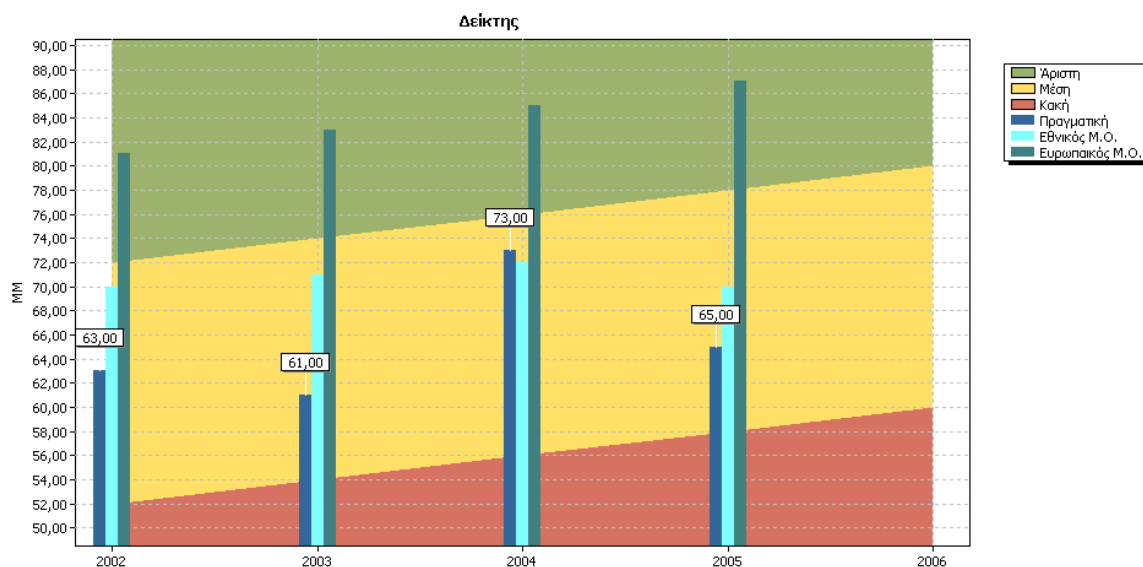
Επίσης, σε πολλούς από τους φυσικούς δείκτες, ανάλογα με τη φύση τους και υπό την προϋπόθεση ότι υπάρχει διαθεσιμότητα στοιχείων, είναι πολύ χρήσιμη η δυνατότητα σύγκρισης με τους αντίστοιχους δείκτες άλλων χωρών ή τον ευρωπαϊκό μέσο όρο, έτσι ώστε να δίνεται μια αντικειμενικότερη εικόνα για την εξέλιξή του αλλά και την ρεαλιστικότητα των στόχων που έχουν τεθεί.

ΜΕΛΕΤΗ ΑΠΟΤΥΠΩΣΗΣ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ ΤΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ

Για την κατανόηση του τρόπου παρακολούθησης, παρατίθεται το παράδειγμα ενός δείκτη απόδοσης του συστήματος, βάσει των τιμών του ακόλουθου πίνακα:

Διάγραμμα V. Τιμές Δείκτη

Period	Εθνικός Μ.Ο.	Ευρωπαϊκός Μ.Ο.	Πραγματική	Στόχος	Ανησυχητική
2002	70,00	81,00	63,00	72,00	52,00
2003	71,00	83,00	61,00	74,00	54,00
2004	72,00	85,00	73,00	76,00	56,00
2005	70,00	87,00	65,00	78,00	58,00
2006				80,00	60,00

Παρακολούθηση Δείκτη Απόδοσης

Όπως φαίνεται, για το συγκεκριμένο δείκτη ορίστηκαν κατά το στάδιο του εκπαιδευτικού σχεδιασμού οι τιμές στόχοι για κάθε έτος καθώς και οι αντίστοιχες ανησυχητικές τιμές.

Με βάση τις τιμές αυτές δημιουργούνται ουσιαστικά τρεις περιοχές απόδοσης του δείκτη, οι οποίες όπως θα εξηγηθεί στην συνέχεια, έχουν πολύ σημαντικό ρόλο στον υπολογισμό των ποιοτικών δεικτών :

- Άριστη απόδοση (πράσινη περιοχή), η περιοχή δηλαδή στην οποία η απόδοση του δείκτη ξεπέρασε το στόχο που είχε τεθεί.
- Μέτρια απόδοση (κίτρινη περιοχή), στην οποία ο δείκτης πέτυχε μεν τον στόχο, αλλά κυμάνθηκε σε κάποια ανεκτά όρια.

- Κακή απόδοση (κόκκινη περιοχή) στην οποία ο δείκτης είχε απόδοση κατώτερη κάθε προσδοκίας, ήταν δηλαδή κατώτερος της ανησυχητικής τιμής.

Στη βάση αυτού του αρχικού σχεδιασμού, κάθε χρόνο γίνεται η απολογιστική ενημέρωση των πραγματικών τιμών του δείκτη, οι οποίες απεικονίζονται με την μπλε μπάρα.

Αντίστοιχα η πράσινη μπάρα (ευρωπαϊκός μέσος όρος) δίνει την πληροφορία για την αντίστοιχη απόδοση σε ευρωπαϊκό επίπεδο, γεγονός που μας επιτρέπει να προβούμε σε αξιολογικές συγκρίσεις και χρήσιμα συμπεράσματα, τα οποία μπορούν να αξιοποιηθούν για τη βελτίωση του σχεδιασμού.

Υπολογισμός Ποιοτικών Δεικτών

Σε όλα τα συστήματα παρακολούθησης απόδοσης, η χρήση ποιοτικών δεικτών και η απόδοση τιμών σε αυτούς, εμφανίζει ιδιαίτερα προβλήματα, σε σχέση βέβαια με τους φυσικούς δείκτες των οποίων η μέθοδος υπολογισμού είναι συνήθως σαφής και απλή.

Οι ποιοτικοί δείκτες καλούνται συνήθως να συνοψίσουν μια σειρά "φυσικών δεικτών" οι οποίοι βέβαια μπορεί να έχουν διαφορετικά χαρακτηριστικά και μονάδες μέτρησης, έτσι ώστε να μην είναι δυνατό να χρησιμοποιηθούν οι συνήθεις στατιστικές συγκεντρωτικές συναρτήσεις, όπως άθροισμα, μέσος όρος κλπ.

Για κάθε ποιοτικό δείκτη ορίζεται μια σταθερή και αδιάστατη κλίμακα με ελάχιστο το μηδέν (1) και μέγιστο το πέντε (5). Ως τιμή στόχος του κάθε ποιοτικού δείκτη ορίζεται το 3,5 και ως ανησυχητική η τιμή 2.5, έτσι ώστε να δημιουργούνται τρεις περιοχές απόδοσης (άριστης, μέτριας και κακής).

Η τιμή κάθε ποιοτικού δείκτη ορίζεται ως η μέση τιμή της συνάρτησης εύρους (Range) του συνόλου των δεικτών κατωτέρου επιπέδου. Έτσι λοιπόν εάν για ένα στόχο (Σ1) έχουν οριστεί τρεις δείκτες απόδοσης (Δ1, Δ2, Δ3), η τιμή του υπολογίζεται ως:

$$\Sigma 1 = [\text{Range}(\Delta 1) + \text{Range}(\Delta 2) + \text{Range}(\Delta 3)] / 3$$

Η συνάρτηση εύρους ενός δείκτη (Range), είναι μια απλή συνάρτηση που εξαρτάται από την πραγματική τιμή του δείκτη σε σχέση με την τιμή στόχο και την ανησυχητική του τιμή.

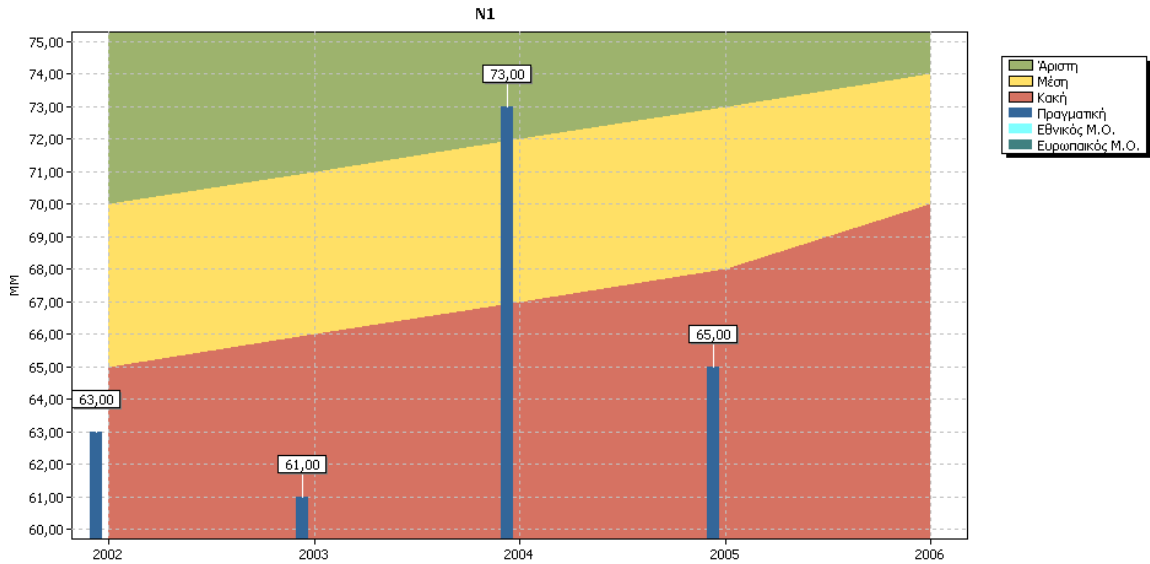
Η συνάρτηση εύρους ενός δείκτη έχει τις ακόλουθες τρεις δυνατές τιμές:

- 5 - αν η πραγματική τιμή του δείκτη βρίσκεται στην περιοχή άριστης απόδοσης
- 3 - αν η πραγματική τιμή του δείκτη βρίσκεται στην περιοχή μέτριας απόδοσης
- 1 - αν η πραγματική τιμή του δείκτη βρίσκεται στην περιοχή κακής απόδοσης

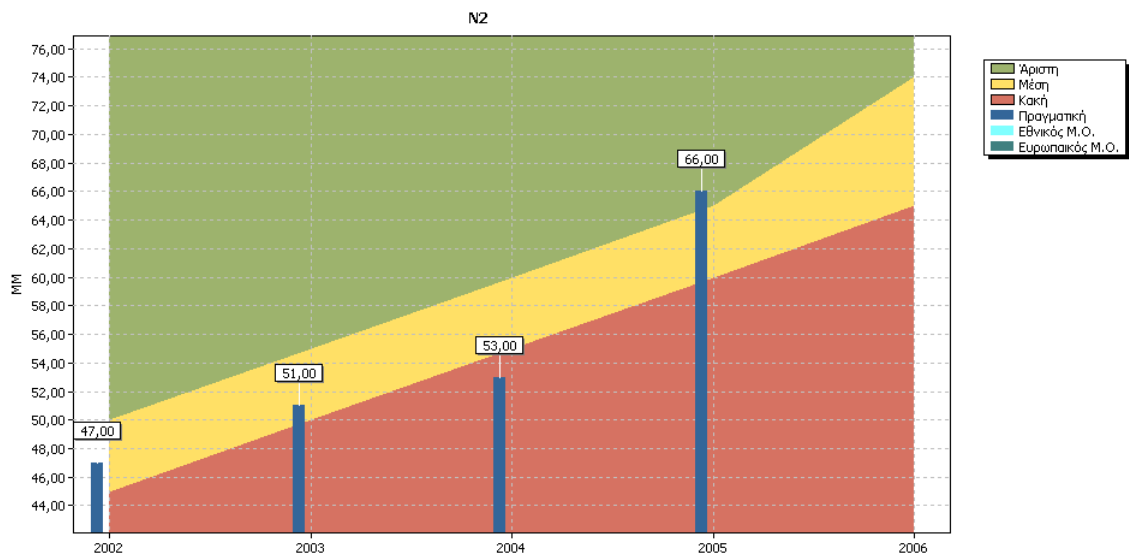
ΜΕΛΕΤΗ ΑΠΟΤΥΠΩΣΗΣ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ ΤΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ

Έτσι λοιπόν, κάθε ποιοτικός δείκτης εξαρτάται ουσιαστικά από το εάν οι άμεσα κατώτεροι του δείκτες είχαν καλή, μέτρια ή κακή απόδοση, βάσει των στόχων που είχαν καθοριστεί.

Για παράδειγμα, ας υποθέσουμε ότι ο ποιοτικός δείκτης Q1, έχει στο αμέσως κατώτερο επίπεδο δύο φυσικούς δείκτες, τους N1 και N2, με διαφορετικές μονάδες μέτρησης, οι οποίοι είχαν τις ακόλουθες τιμές:

Φυσικός Δείκτης N1

Φυσικός Δείκτης N2

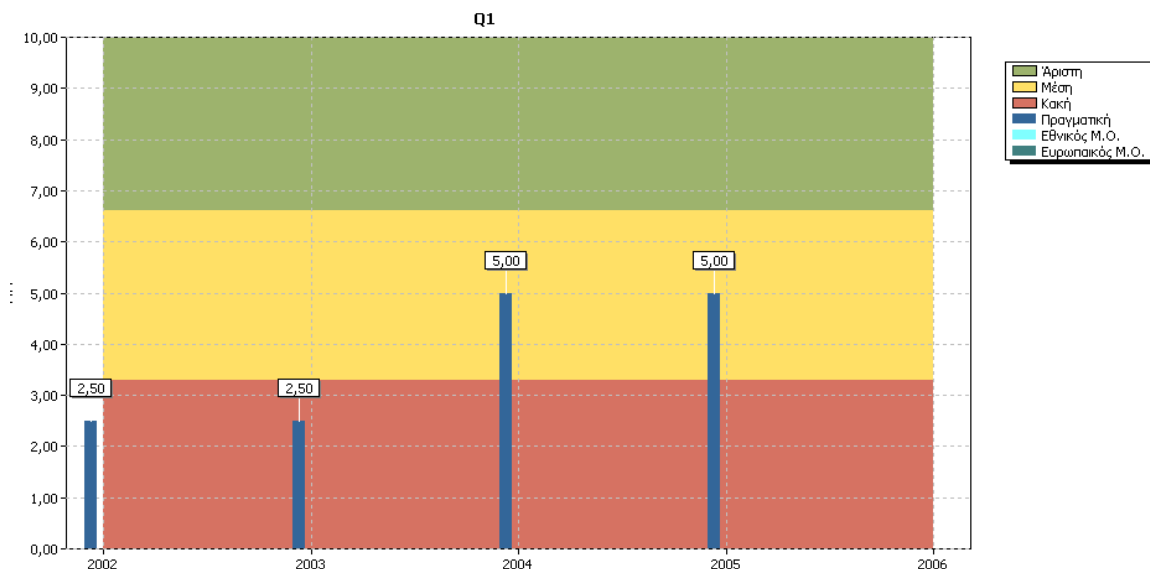
ΜΕΛΕΤΗ ΑΠΟΤΥΠΩΣΗΣ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ ΤΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ

Με βάση τις περιοχές στις οποίες βρίσκονται οι πραγματικές τιμές των δεικτών N1 και N2, έχουμε τις αντίστοιχες τιμές εύρους, Range(N1) και Range(N2) και τον υπολογισμό του δείκτη απόδοσης ως μέσης τιμής των προηγούμενων :

$$Q1 = [\text{Range}(N1) + \text{Range}(N2)]/2$$

	Range(N1)		Range(N2)		Q	
2003	0	Κακή απόδοση	3	Μέτρια απόδοση	1.5	Κακή απόδοση
2004	0	Κακή απόδοση	3	Μέτρια απόδοση	1.5	Κακή απόδοση
2005	5	Άριστη απόδοση	0	Κακή απόδοση	2.5	Μέτρια απόδοση
2006	0	Κακή απόδοση	5	Άριστη απόδοσης	2.5	Μέτρια απόδοση

Ουσιαστικά λοιπόν ο ποιοτικός δείκτης Q1 συνοψίζει την επίδοση των επιμέρους φυσικών δεικτών που συνθέτουν το κατώτερο επίπεδο, όχι με βάση μόνο τις πραγματικές τιμές τους, αλλά με κυρίως με το εάν οι επιμέρους δείκτες επέτυχαν ή όχι τους στόχους που είχαν τεθεί:

Ποιοτικός Δείκτης Q

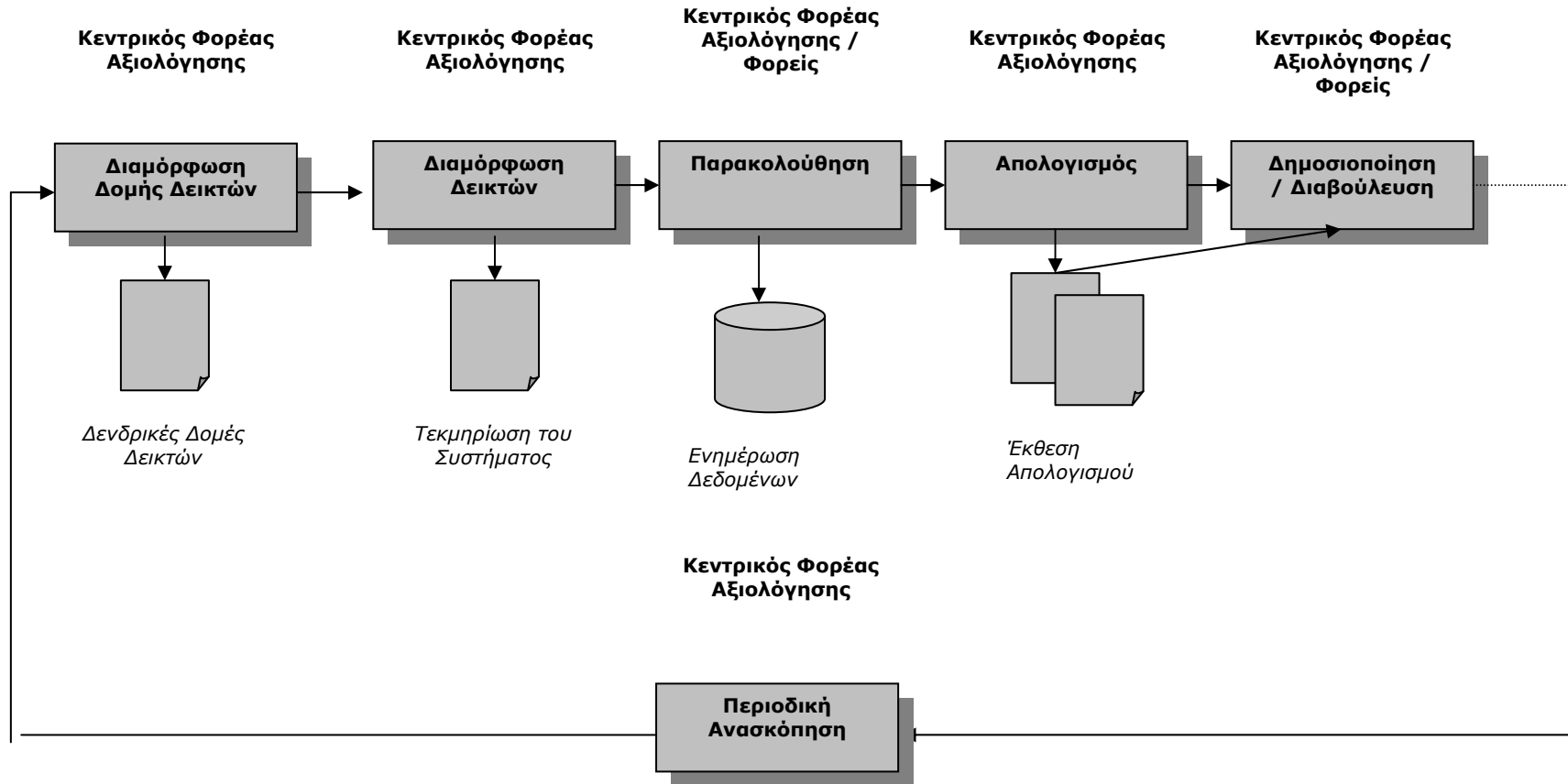
16.4 Διαδικασία Διαχείρισης Συστήματος Δεικτών Αξιολόγησης

Η ανάπτυξη ενός αξιόπιστου και αποδοτικού μηχανισμού παρακολούθησης και ελέγχου ενός συστήματος δεικτών απόδοσης, αποτελεί την σημαντικότερη ίσως παράμετρο στο θέμα διαχείρισης της απόδοσης. Σε πολλές μάλιστα περιπτώσεις, ο μηχανισμός αυτός έχει μεγαλύτερη σημασία ακόμα και από το σύστημα των δεικτών που θα αναπτυχθεί: αν το σύστημα παρουσιάζει σε αρχικό στάδιο κενά ή ελλείψεις, η τακτική παρακολούθηση και συστηματική ανασκόπησή του θα οδηγήσουν με το πέρασμα του χρόνου στη βελτίωση του συστήματος, ενώ αντίθετα, ένα σύστημα, όσο επιτυχές και να είναι στη αρχικό σχεδιασμό και διαμόρφωσή του, αν δεν παρακολουθείται, ενημερώνεται με στοιχεία και δεν προσαρμόζεται στις μεταβαλλόμενες συνθήκες και ανάγκες, σύντομα θα χάσει την εγκυρότητά του και η χρησιμότητά του θα περιοριστεί.

Με δεδομένο λοιπόν αυτό, στο πλαίσιο της ανάπτυξης του συστήματος, προτείνεται μια σειρά από συγκεκριμένες διαδικασίες που αφορούν την οριστικοποίηση του συστήματος, την παρακολούθησή και τακτική ανασκόπησή του.

Επίσης, καθώς η εμπειρία έχει δείξει ότι ένα σύστημα δεικτών, παρόλο που σε αρχικό στάδιο μπορεί να δομηθεί και οργανωθεί χωρίς τη χρήση ιδιαίτερων μηχανογραφικών και πληροφοριακών εργαλείων, η συνεχής παρακολούθηση και ενημέρωσή του, η συγκριτική αξιολόγηση των στοιχείων που προκύπτουν και κυρίως η ευρεία διάχυση των αποτελεσμάτων του σε όλους τους ενδιαφερόμενους, απαιτούν τη χρήση εξειδικευμένου λογισμικού. Στο πλαίσιο λοιπόν αυτό, και στην παρουσίαση των σχεδίων δράσης, προτείνεται ένα σύνολο λειτουργικών και τεχνικών προδιαγραφών και απαιτήσεων που θα πρέπει να καλύπτονται από ένα πληροφοριακό σύστημα που θα υποστήριζε τις επόμενες φάσεις ανάπτυξης του συστήματος.

Η διαδικασία διαχείρισης του Συστήματος Δεικτών Αξιολόγησης, απεικονίζεται στο ακόλουθο διάγραμμα:

Διαχείριση Συστήματος Δεικτών Αξιολόγησης

Βήμα 1: Διαμόρφωση της Δομής του Συστήματος Δεικτών

Ο Κεντρικός Φορέα Αξιολόγησης έχει την ευθύνη οριστικοποίησης του συστήματος δεικτών αξιολόγησης. Στο πλαίσιο αυτό καθορίζει τις διακριτές δενδρικές δομές δεικτών απόδοσης που θα παρακολουθούνται, τους ποιοτικούς και φυσικούς δείκτες που θα περιέχει κάθε δομή, τα ιεραρχικά επίπεδα και το επιθυμητό επίπεδο ανάλυσης της πληροφορίας. Ο καθορισμός αυτός γίνεται λαμβάνοντας υπόψη το γενικότερο σχεδιασμό της εκπαιδευτικής πολιτικής και των τομέων που έχουν κριθεί κρίσιμοι για την επιτυχία της, συνεπώς απαιτούν και συστηματικότερη παρακολούθηση.

Βήμα 2: Διαμόρφωση Δεικτών

Για κάθε ομάδα δεικτών ή για επιμέρους δείκτες εντοπίζονται:

- οι υπεύθυνοι για τη διάθεση και διαχείριση της πρωτογενούς πληροφορίας που αφορά τις τιμές των δεικτών,
- οι υπεύθυνοι που τυχόν επηρεάζουν με αποφάσεις και ενέργειες, άμεσα ή έμμεσα, τη διαμόρφωση των τιμών.

Οι υπεύθυνοι αυτοί μπορεί προφανώς να ανήκουν οργανωτικά σε κάθε είδους φορέα (Υπηρεσίες Υπουργείου), Περιφερειακές Διευθύνσεις και Διευθύνσεις Εκπαίδευσης, ΕΣΥΕ κλπ).

Σε συνεργασία με τους υπευθύνους αυτούς, γίνεται:

- Η εξέταση της διαθεσιμότητας και του βέλτιστου τρόπου και διαδικασίας συγκέντρωσης των στοιχείων τιμών των δεικτών.
- Η διατύπωση σχολίων και παρατηρήσεων σχετικά με τη διαθεσιμότητα και αξιοπιστία των παρεχόμενων στοιχείων.
- Η συγκέντρωση και επεξεργασία διαθέσιμων ιστορικών δεδομένων που τυχόν υπάρχουν.
- Η οριστικοποίηση των δεικτών και των τιμών τους και διατύπωση προτάσεων προσαρμογών και αλλαγών (π.χ. εναλλακτικοί δείκτες, μονάδες μέτρησης, επίπεδο ανάλυσης κλπ).
- Προτάσεις για τιμές στόχους και ανησυχητικές τιμές, που θα καλύπτουν περίοδο τουλάχιστον τριών ετών.

Βάσει αυτών, τεκμηριώνεται και οριστικοποιείται το Σύστημα Δεικτών.

Βήμα 3 : Παρακολούθηση

Στο στάδιο της παρακολούθησης λαμβάνεται μέριμνα για την τακτική ενημέρωση του συστήματος με νέα δεδομένα και στοιχεία που γίνονται διαθέσιμα.

Βήμα 4: Απολογισμός

Σε ετήσια βάση, για κάθε δείκτη του συστήματος συντάσσεται σύντομη αναφορά που μπορεί ενδεικτικά να περιλαμβάνει:

- Τις πραγματικές τιμές που διαμορφώθηκαν στην χρονική περίοδο.
- Σύντομα σχόλια για της απόδοση του δείκτη και τους παράγοντες που εκτιμάται ότι επηρέασαν την πορεία του, σε σύγκριση πάντα με τις τιμές στόχους που είχαν τεθεί.
- Προτάσεις για πιθανές ανάγκες προσαρμογής ή μεταβολής των στόχων.
- Προτάσεις για δράσεις που πιθανά πρέπει να αναληφθούν για τη βελτίωση των τιμών των δεικτών.

Με την σύνθεση των αναφορών αυτών, προκύπτει μια ολοκληρωμένη Έκθεση Απολογισμού στην οποία περιλαμβάνονται διαγράμματα εξέλιξης για το σύνολο των ποιοτικών και φυσικών δεικτών του συστήματος και γενικότερες παρατηρήσεις και συμπεράσματα που προκύπτουν από την αξιολόγηση και επεξεργασία των δεδομένων (π.χ. τομείς που εμφανίζουν υστέρηση, πρωτοβουλίες που απέδωσαν, προτάσεις για γενικότερες αλλαγές και δράσεις κλπ).

Βήμα 5: Δημοσιοποίηση

Η Έκθεση Απολογισμού δημοσιοποιείται στο ευρύτερο δυνατό πλαίσιο φορέων που σχετίζονται με την εκπαίδευση (Δημόσια Διοίκηση, Πανεπιστήμια, Κοινωνικοί και Οικονομικοί Φορείς κλπ), οι οποίοι καλούνται βάσει των στοιχείων να διατυπώσουν σχόλια, παρατηρήσεις και προτάσεις για δράσεις που προτείνεται να αναληφθούν.

Βήμα 6: Περιοδική Ανασκόπηση

Θεωρείται σημαντικό το σύστημα δεικτών που θα αναπτυχθεί, και μετά βέβαια την αρχική οριστικοποίησή του, να διατηρηθεί για μια περίοδο τουλάχιστον τριών ετών χωρίς αλλαγές και παρεμβάσεις στη δομή του, έτσι ώστε να παρασχεθεί ικανός χρόνος να ξεπεραστούν πιθανά προβλήματα που θα εμφανιστούν στην κατανόηση των απαιτήσεων, τη διαχείριση και την οργανωτική και τεχνική υποστήριξη του συστήματος.

Μετά την πρώτη τριετία, και κάθε τουλάχιστον τρία χρόνια, θα πρέπει να ακολουθείται μια διαδικασία ουσιαστικά ανάλογη της αρχικής οριστικοποίησης και εφαρμογής του συστήματος.

Κατά τη διαδικασία ανασκόπησης, και με βάση την εμπειρία και τα συμπεράσματα από την παρακολούθηση και διαχείριση του συστήματος δεικτών, θα πρέπει να ακολουθείται μια διαδικασία **ουσιαστικής** ανασκόπησης που θα περιλαμβάνει:

- Αξιολόγηση της δομής τους συστήματος.
- Αξιολόγηση της επάρκειας των ιεραρχικών επιπέδων δεικτών και των επιμέρους δεικτών που χρησιμοποιήθηκαν.
- Αξιολόγηση των υφιστάμενων λειτουργικών, οργανωτικών και υποστηρικτικών δομών και διαδικασιών διαχείρισης του συστήματος δεικτών.

Ως αποτέλεσμα της ανασκόπησης αυτής, θα πρέπει τελικά να προκύπτει μια σειρά προτάσεων για τις απαραίτητες αλλαγές, βελτιώσεις και προσαρμογές του συστήματος ώστε να καταστεί περισσότερο λειτουργικό, αποτελεσματικό και αποδοτικό.

Σημαντικό είναι βέβαια στο σημείο αυτό να σημειωθεί, ότι η διαδικασία ανασκόπησης και η παρεπόμενη αλλαγές και βελτιώσεις που πιθανών θα προκύψουν, δεν θα πρέπει να παρεμποδίζουν την τακτική παρακολούθηση και ενημέρωση του συστήματος, έτσι ώστε να εξασφαλίζεται η συνέχεια και ομαλή βελτίωση και μετεξέλιξή του.

17 Σύστημα Εξωτερικής Αξιολόγησης Σχολικών Μονάδων

17.1 Γενική Περιγραφή

17.1.1 Στόχοι

Οι βασικοί στόχοι του προτεινόμενου Συστήματος Εξωτερικής Αξιολόγησης των σχολικών μονάδων αποβλέπουν:

- Στον έλεγχο ότι τηρούνται οι νομοθετικές διατάξεις που αφορούν την εκπαίδευση, όπως για παράδειγμα το περιεχόμενο του προγράμματος σπουδών, η οργάνωση των τάξεων.
- Στην επιβεβαίωση της αποτελεσματικής διοίκησης του σχολείου, όπως για παράδειγμα η διαχείριση του εκπαιδευτικού προσωπικού, σεβασμός των κανόνων ασφάλειας, η χρηστή διαχείριση των πόρων και του εξοπλισμού κλπ.
- Η βελτίωση της γενικής ποιότητας του σχολείου, τόσο από πλευράς διδασκαλίας όσο και λειτουργίας με την επισήμανση των ελλείψεων ή άλλων προβλημάτων και τη προσπάθεια ανάδειξης των κατάλληλων λύσεων.

Από την άποψη αυτή η εξωτερική αξιολόγηση μέσω των στοιχείων και δεδομένων που θα συγκεντρώνει και σε συνδυασμό με τα αντίστοιχα στατιστικά στοιχεία από τα υπόλοιπα συστήματα αξιολόγησης, θα παρέχει τη δυνατότητα στις εκπαιδευτικές αρχές να επανακαθορίσουν την πολιτική τους σε τοπικό, περιφερειακό ή αν χρειαστεί και σε εθνικό επίπεδο.

Η εξωτερική αξιολόγηση των σχολείων χρησιμοποιείται επίσης στο να βοηθήσει τις εκπαιδευτικές αρχές να καθορίσουν ή να επανακαθορίσουν την πολιτική τους και να ελέγξουν την επάρκεια των εκπαιδευτικών προγραμμάτων των σχολείων και της εκπαιδευτικής πρακτικής σύμφωνα με τους καθορισμένους στόχους της εθνικής, περιφερειακής ή τοπικής πολιτικής για την εκπαίδευση (σύμφωνα με το επίπεδο εκπαιδευτικής αρμοδιότητας σε κάθε χώρα). Αυτοί στόχοι μπορούν να είναι δύο τύπων:

17.1.2 Γενικά Χαρακτηριστικά

Η αξιολόγηση της σχολικής μονάδας έχει την μορφή προγραμματισμένης περιοδικής επιθεώρησης από αρμόδιο Αξιολογητή.

Κάποιες εκπαιδευτικές αρχές έχουν αναπτύξει μια μέθοδο ή έχουν εκδώσει κάποιους οδηγούς για χρήση των αξιολογητών, προκειμένου να τους βοηθήσουν και να τους κατευθύνουν στο έργο τους. Αυτές οι κατευθυντήριες γραμμές επιτρέπουν στους αξιολογητές να συγχρονίσουν το βήμα τους με τη φιλοσοφία της αξιολόγησης σε μια χώρα.

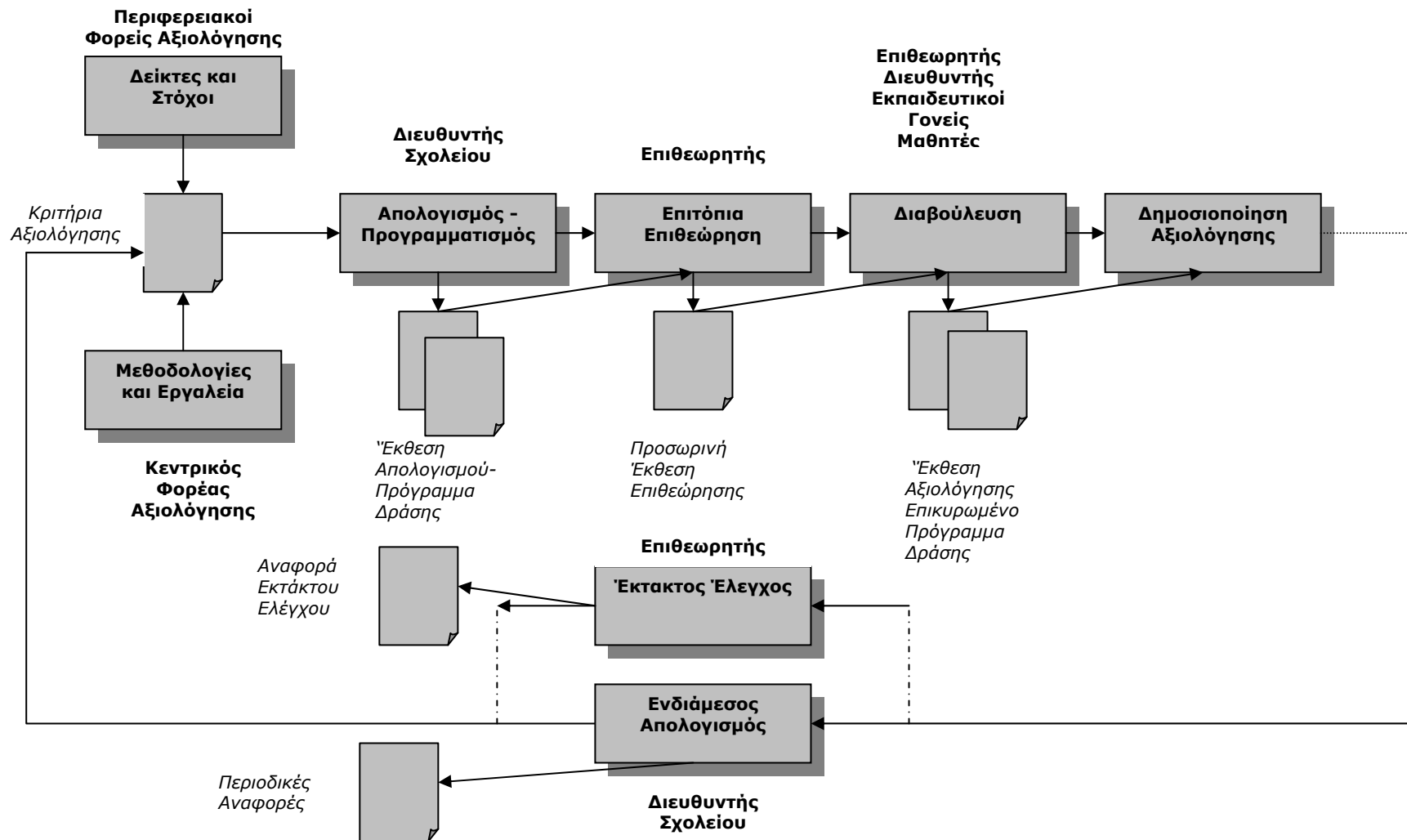
Η μέθοδος που θα προκριθεί αντανακλά, για παράδειγμα, αν η αξιολόγηση αποσκοπεί στην επιθεώρηση ή αν θέλει να είναι συμβουλευτική, εάν θέλει να είναι συμμετοχική ή συγκεντρωτική.

Η περιοδικότητα εξαρτάται από τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά κάθε περιοχής αλλά θεωρείται απαραίτητο να γίνεται τουλάχιστο κάθε τρία χρόνια.

Η επιθεώρηση διαρκεί συνολικά περίπου μια εβδομάδα, εμπλέκει κυρίως τον Διευθυντή και τον Επιθεωρητή αλλά περιλαμβάνει όλα τα μέρη της σχολικής κοινότητας. Καταλήγει σε μία Έκθεση Αξιολόγησης η οποία έχει προκαθορισμένη δομή και περιεχόμενο, ώστε να διασφαλίζεται συγκρισιμότητα και αντικειμενικότητα και ένα Σχέδιο Δράσης του ίδιου του Σχολείου τα οποία δημοσιοποιούνται σε όλους τους ενδιαφερόμενους.

17.2 Διαδικασία Εξωτερικής Αξιολόγησης των Σχολικών Μονάδων

Τα κύρια σημεία της προτεινόμενης διαδικασίας της εξωτερικής αξιολόγησης των σχολείων περιγράφεται σχηματικά ως εξής:

17.2.1 Περιγραφή της Διαδικασίας

Βήμα 1: Μεθοδολογίες και Εργαλεία:

Οι Κεντρικές Εκπαιδευτικές αρχές καθορίζουν περιοδικά τις Μεθοδολογίες και τα Εργαλεία βάσει των οποίων θα διενεργούνται οι επιθεωρήσεις των σχολείων (δείκτες, μέθοδοι, οδηγοί). Αυτά έχουν αναπτυχθεί ώστε να επιτρέπουν την οριοθέτηση της εργασίας των αξιολογητών, εντός της καθορισμένης εκπαιδευτικής πολιτικής.

Στο πλαίσιο αυτό καθορίζονται:

- Διαδικασίες και δραστηριότητες που θα αξιολογηθούν, όπως π.χ.
  - Οι σχολικές και εξωσχολικές παιδαγωγικές δραστηριότητες.
  - Η παρεχόμενη διδασκαλία και της κατάρτιση.
  - Η συμμόρφωση με το πρόγραμμα σπουδών.
  - Ο προσανατολισμός και υποστήριξη των μαθητών.
  - Οι εξωτερικές σχέσεις του σχολείου.
  - Το σχολικό κλίμα και η ανάπτυξη μιας σχολικής «κουλτούρας».
  - Η διαχείριση των πόρων.
  - Η διοίκηση του σχολείου.
  - Η κατάσταση του κτιριακού και λοιπού εξοπλισμού.
  - Η τήρηση των κανονισμών.
  - Η συμμετοχή των γονέων.

- Ποσοτικοί και Ποιοτικοί Δείκτες που θα χρησιμοποιηθούν, όπως π.χ.
  - Ποσοστό επιτυχίας ή αποτυχίας των μαθητών στις εξετάσεις.
  - Μέσοι όροι βαθμολογίας.
  - Απουσίες.
  - Χαμένες ώρες διδασκαλίας.
  - Ελλείψεις σε προσωπικό.
  - Ποσοστό εγκατάλειψης του σχολείου.
  - Τα αποτελέσματα σε τεστ ή εξετάσεις.

- Διαδικασία επιθεώρησης, όπως π.χ.

- Προ-διαμορφωμένα ερωτηματολόγια.
- Διαθέσιμα στατιστικά στοιχεία που θα αξιοποιηθούν.
- Φόρμες και έντυπα που χρησιμοποιηθούν.

Βήμα 2: Δείκτες και Στόχοι

Οι Περιφερειακές Εκπαιδευτικές αρχές, με βάση προηγούμενες αξιολογήσεις και διαθέσιμα στοιχεία για τυχόν ειδικά προβλήματα, εξειδικεύουν την γενική μεθοδολογία και καθορίζουν τους συγκεκριμένους τομείς στους οποίους θα πρέπει να εστιάσει η εξωτερική αξιολόγηση και τις συγκεκριμένες τιμές δεικτών που τίθενται ως στόχοι για το συγκεκριμένο σχολείο.

Έτσι προκύπτουν τα συγκεκριμένα Κριτήρια Αξιολόγησης του κάθε Σχολείου τα οποία τίθενται στη διάθεση του Διευθυντή του Σχολείου.

Βήμα 3: Απολογισμός και Προγραμματισμός

Ο Διευθυντής του Σχολείου είναι υποχρεωμένος να συντάξει Έκθεση Απολογισμού στην οποία θα αποτυπώνεται η υφιστάμενη κατάσταση στους επιλεγέντες τομείς αξιολόγησης, η αναφορά των αποτελεσμάτων προσπαθειών που έχουν γίνει η αναφορά ειδικών προβλημάτων ή επιτευγμάτων και οτιδήποτε άλλο κρίνεται χρήσιμο για την επιθεώρηση.

Επίσης, με βάση τα δεδομένα που προκύπτουν και τους στόχους που έχουν τεθεί για το σχολείο ο διευθυντής συντάσσει ένα Πρόγραμμα Δράσης, με αναφορά συγκεκριμένων δράσεων και χρονοπρογραμματισμού υλοποίησης με μεσοπρόθεσμο ορίζοντα.

Βήμα 4: Επιθεώρηση

Ο Επιθεωρητής, έχοντας μελετήσει τα δεδομένα Απολογισμού και Προγραμματισμού πραγματοποιεί επιτόπια επίσκεψη και έλεγχο για να σχηματίσει προσωπική άποψη για την κατάσταση του σχολείου.

Στο πλαίσιο αυτό διενεργεί προσωπικές συζητήσεις με το Διευθυντή, μέλη του εκπαιδευτικού προσωπικού, γονείς, μαθητές και όποιον άλλον κρίνει χρήσιμο. Έχει επίσης τη δυνατότητα να παρακολουθήσει το μάθημα.

Επίσης, ζητά να τεθούν υπόψη του πρόσθετα στοιχεία και δεδομένα.

Με βάση αυτά ο Αξιολογητής επισημαίνει τα κύρια στοιχεία της κρίσης του στην μορφή έκθεσης η οποία έχει αποδέκτη την ίδια την σχολική κοινότητα.

Βήμα 5: Διαβούλευση

Στο πλαίσιο μιας τυπικής συνεδρίασης στην οποία συμμετέχουν ο Αξιολογητής, ο Διευθυντής, εκπρόσωπος των Εκπαιδευτικών, των Γονέων και των Μαθητών, συζητούνται τα αποτελέσματα της αξιολόγησης και οριστικοποιείται η Έκθεση Αξιολόγησης και το Πρόγραμμα Δράσης του Σχολείου.

Η έκθεση Αξιολόγησης περιέχει την αποκρυσταλλωμένη κρίση του Αξιολογητή, με βάση τα προκαθορισμένα κριτήρια και το χρονοπρογραμματισμό των αναγκαίων δράσεων που θα αναληφθούν από το σχολείο.

Βήμα 6: Δημοσίευση των αποτελεσμάτων

Η έκθεση αξιολόγησης και το σχέδιο δράσης δημοσιοποιούνται στο σύνολο των ενδιαφερόμενων (Κεντρικές και Περιφερειακές Εκπαιδευτικές Αρχές, Σχολείο, Τοπικές Αρχές κλπ) με οποιοδήποτε διαθέσιμο και πρόσφορο τρόπο (Σχολικές Ανακοινώσεις, δημοσίευση στο τοπικό τύπο, δημοσίευση στο διαδίκτυο είτε κεντρικά είτε περιφερειακά κλπ).

Βήμα 7: Περιοδικές Αναφορές

Η παρακολούθηση της υλοποίησης των σχεδίων δράσης που αναλήφθηκαν, έχει την μορφή περιοδικών αναφορών που συντάσσει ο Διευθυντής του σχολείου και απευθύνει στις Περιφερειακές Αρχές και τους Επιθεωρητές.

Στις αναφορές αυτές περιγράφεται η πορεία υλοποίησης των σχεδίων δράσης, πιθανές προσαρμογές ή έκτακτες ανάγκες, πορεία εξέλιξης των ποσοτικών δεικτών και οποιοδήποτε άλλο στοιχείο κρίνεται απαραίτητο.

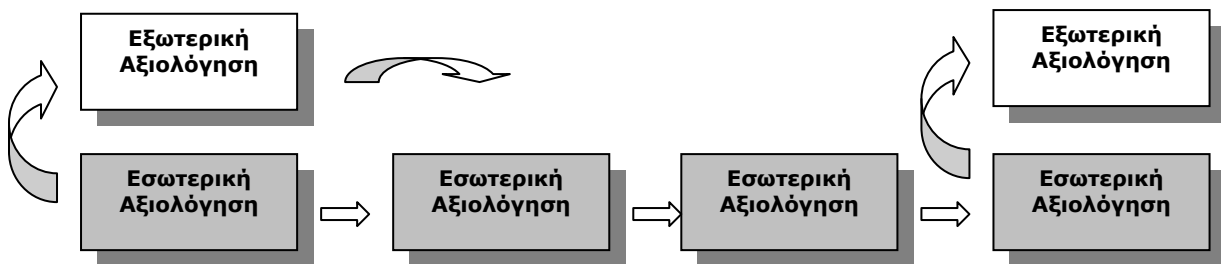
Βήμα 8: Έκτακτος Έλεγχος

Σε ειδικές περιπτώσεις, όπως για παράδειγμα ανησυχητικά αποτελέσματα της αξιολόγησης, καταγγελίας γονέων, αιτήματος εκπαιδευτικών, της τοπικής αυτοδιοίκησης ή άλλων φορέων, μπορεί να υπάρξει έκτακτη επιθεώρηση με εστιασμένο χαρακτήρα στην αντιμετώπιση του συγκεκριμένου προβλήματος ή την επαλήθευση τήρησης του σχεδίου δράσης.

18 Σύστημα Εσωτερικής Αξιολόγησης Σχολικών Μονάδων

18.1 Γενική Περιγραφή

Το σύστημα Εσωτερικής Αξιολόγησης της Σχολικής Μονάδας, είναι συμπληρωματικό του συστήματος Εξωτερικής Αξιολόγησης που περιγράφηκε προηγουμένως. Η εσωτερική αξιολόγηση παράγει πληροφορία στην οποία θεμελιώνεται η εξωτερική αξιολόγηση, ενώ αντίστοιχα τα συμπεράσματα της εξωτερικής αξιολόγησης θέτουν το πλαίσιο των στόχων στους οποίους αποβλέπει η εσωτερική αξιολόγηση. Σχηματικά η αλληλεπίδραση μεταξύ των δύο συστημάτων αξιολόγησης της σχολικής μονάδας αποτυπώνεται στο ακόλουθο διάγραμμα:

Σχέση Εσωτερικής και Εξωτερικής Αξιολόγησης

Όπως φαίνεται, το γεγονός ότι η εσωτερική αξιολόγηση είναι ετήσια, αντίθετα με την εξωτερική αξιολόγηση η οποία ακολουθεί τριετή ή τετραετή κύκλο, παρέχει τη δυνατότητα συνεχούς εξειδίκευσης, προσαρμογής και επικαιροποίησης των σχεδίων δράσης που έχουν αναληφθεί.

Τα αποτελέσματα της εσωτερικής επιθεώρησης παρέχουν ουσιαστικά στοιχεία για τη διενέργεια της εξωτερικής και τα συμπεράσματα της εξωτερικής δίνουν αντίστοιχα τα κατάλληλα ερείσματα για την πρώτη.

Η εσωτερική αξιολόγηση έχει βέβαια ουσιαστικά τους ίδιους στόχους, τη βελτίωση της γενικής ποιότητας του σχολείου, τόσο από πλευράς διδασκαλίας όσο και λειτουργίας, την επισήμανση των ελλείψεων ή άλλων προβλημάτων και την προσπάθεια ανάδειξης των κατάλληλων λύσεων.

Η σημαντικότερη διαφορά είναι ότι η εσωτερική αξιολόγηση εμπλέκει σε μεγαλύτερο βαθμό τους παράγοντες της σχολικής κοινότητας και είναι περισσότερο ευέλικτη, προσπαθώντας

να ανταποκριθεί στις ιδιαίτερες ανάγκες και προβλήματα της κάθε σχολικής μονάδας. Δίνοντας αυξημένο ρόλο και ευθύνες στους ίδιους τους εκπαιδευτικούς, τους παρέχει επίσης τη δυνατότητα μιας κριτικής ανάλυσης του ίδιου του εκπαιδευτικού και παιδαγωγικού τους έργου και τους καθιστά συμμετόχους στη διαδικασία βελτίωσης της συνολικής ποιότητας.

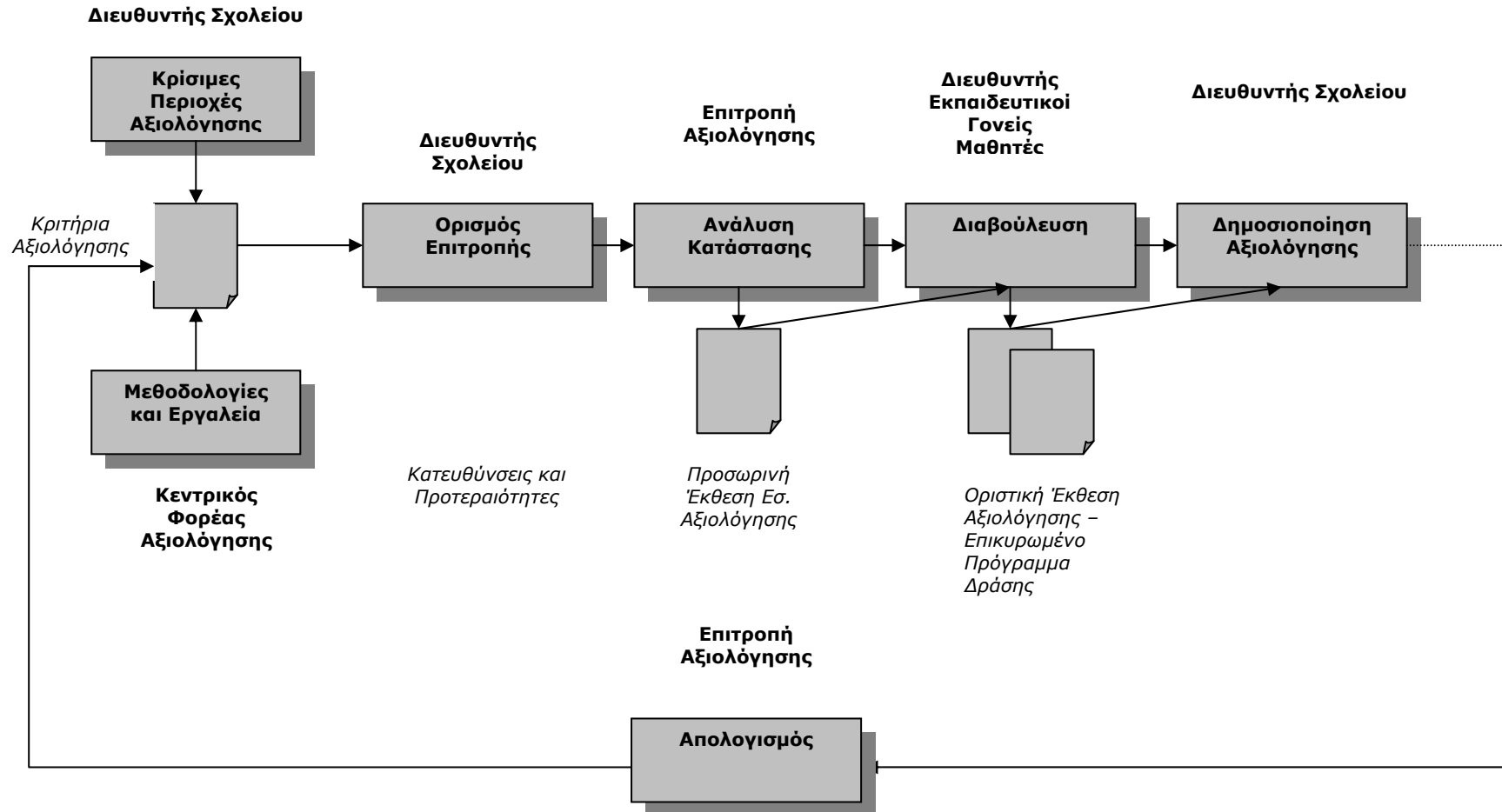
Η εσωτερική αξιολόγηση ανατίθεται στην αρχή της σχολικής χρονιάς από το Διευθυντή της σχολικής μονάδας σε ομάδα εκπαιδευτικών παράλληλα με τα διαθέσιμα στατιστικά στοιχεία και τις βασικές κατευθύνσεις για την ιεράρχηση των προβλημάτων και στόχων.

Η ομάδα αξιολόγησης, έχει καθήκον να αναλύσει τα στοιχεία και δεδομένα και να διατυπώσει μια ολοκληρωμένη άποψη, αφ' ενός, για τα ισχυρά και αδύνατα σημεία της λειτουργίας της σχολικής μονάδας, αφ' ετέρου, για τις λύσεις που θα πρέπει να υλοποιηθούν εντός της τρέχουσας σχολικής περιόδου για την αντιμετώπισή τους.

Τα αποτελέσματα συζητούνται με την ευρύτερη σχολική κοινότητα και ιδιαίτερα γονείς και μαθητές, αλλά αν κριθεί αναγκαίο και εκπροσώπους και οριστικοποιούνται έτσι τα συμπεράσματα και το ετήσιο σχέδιο δράσης με την έγκριση του Διευθυντή που έχει και την ευθύνη επίβλεψης της όλης διαδικασίας.

18.2 Διαδικασία Εσωτερικής Αξιολόγησης Σχολικής Μονάδας

Αναλυτικά, η διαδικασία εσωτερικής αξιολόγησης μπορεί να παρασταθεί ως ακολούθως:

18.2.1 Περιγραφή της Διαδικασίας

Βήμα 1: Μεθοδολογίες και Εργαλεία

Ο Κεντρικός Φορέας Αξιολόγησης καθορίζει περιοδικά τις Μεθοδολογίες και τα Εργαλεία βάσει των οποίων θα διενεργούνται οι εσωτερικές αξιολογήσεις των σχολείων (δείκτες, μέθοδοι, οδηγοί). Με τον τρόπο αυτό επιτυγχάνεται ομοιογένεια στον τρόπο με τον οποίο διενεργείται η εσωτερική αξιολόγηση και παρέχεται η δυνατότητα σύγκρισης των στοιχείων που προκύπτουν.

Στο πλαίσιο αυτό καθορίζονται:

- Διαδικασίες και δραστηριότητες που θα αξιολογηθούν, όπως π.χ.
  - Οι σχολικές και εξωσχολικές παιδαγωγικές δραστηριότητες.
  - Ο τρόπος διδασκαλίας.
  - Η συμμόρφωση με το πρόγραμμα σπουδών
  - Ο προσανατολισμός και υποστήριξη των μαθητών.
  - Οι εξωτερικές σχέσεις του σχολείου.
  - Το σχολικό κλίμα και η ανάπτυξη μιας σχολικής «κουλτούρας».
  - Η διαχείριση των πόρων.
  - Η διοίκηση του σχολείου.
  - Η κατάσταση του κτιριακού και λοιπού εξοπλισμού.
  - Η τήρηση των κανονισμών.
  - Η συμμετοχή των γονέων.

- Ποσοτικοί και Ποιοτικοί Δείκτες που θα χρησιμοποιηθούν, όπως π.χ.
  - Ποσοστό επιτυχίας ή αποτυχίας των μαθητών στις εξετάσεις.
  - Μέσοι όροι βαθμολογίας.
  - Απουσίες.
  - Χαμένες ώρες διδασκαλίας.
  - Ελλείψεις σε προσωπικό.
  - Ποσοστό της εγκατάλειψης του σχολείου.
  - Τα αποτελέσματα σε τεστ ή εξετάσεις.

- Διαδικασίες αξιολόγησης, όπως π.χ.
  - Προ-διαμορφωμένα ερωτηματολόγια για τη διευκόλυνση των αξιολογητών.
  - Διαθέσιμα στατιστικά στοιχεία που θα μπορούσαν να αξιοποιηθούν.
  - Φόρμες και έντυπα που χρησιμοποιηθούν.

Βήμα 2: Κρίσιμες Περιοχές Αξιολόγησης

Ο Διευθυντής της σχολικής μονάδας, με βάση την προσωπική του άποψη, στοιχεία από προηγούμενες εξωτερικές ή εσωτερικές αξιολογήσεις, ειδικά προβλήματα που μπορεί να αφορούν τη συγκεκριμένη σχολική μονάδα κλπ, μπορεί να εξειδικεύσει την γενική μεθοδολογία και να καθορίσει συγκεκριμένους τομείς στους οποίους θα πρέπει να εστιάσει η διαδικασία εσωτερικής αξιολόγησης για το συγκεκριμένο σχολείο.

Έτσι προκύπτουν τα Κριτήρια Αξιολόγησης της συγκεκριμένης σχολικής μονάδας.

Βήμα 3: Ορισμός Ομάδας Εσωτερικής Αξιολόγησης

Ο Διευθυντής της σχολικής μονάδας, στην αρχή κάθε σχολικής χρονιάς, ορίζει την ομάδα εσωτερικής αξιολόγησης της σχολικής μονάδας, επιλέγοντας μεταξύ των εκπαιδευτικών που έχουν προηγούμενη εμπειρία στη σχολική μονάδα (ανάλογα με το πλήθος των εκπαιδευτικών που υπηρετούν από τρία έως πέντε άτομα) και θέτει υπόψη τους τα κριτήρια αξιολόγησης.

Βήμα 4: Ανάλυση Υφιστάμενης Κατάστασης

Η Ομάδα Εσωτερικής Αξιολόγησης είναι υποχρεωμένη εντός μικρού σχετικά διαστήματος, δύο έως τριών εβδομάδων και λαμβάνοντας υπόψη τα κριτήρια και στοιχεία που έχουν τεθεί υπόψη της, να εξετάσει και αξιολογήσει την υφιστάμενη κατάσταση εντοπίζοντας:

- Ισχυρά σημεία και αδυναμίες που εμφανίζονται στην λειτουργία της σχολικής μονάδας.
- Αιτίες προβλημάτων, ευκαιρίες βελτίωσης ή αντίθετα απειλές επιδείνωσης.

Βάσει αυτών, η Ομάδα είναι υποχρεωμένη να διαμορφώσει προτάσεις για ρεαλιστικές λύσεις και προτεινόμενες δράσεις οι οποίες μπορούν να υλοποιηθούν εντός της τρέχουσας σχολικής χρονιάς και κατά προτεραιότητα από την ίδια την σχολική κοινότητα, αποφεύγοντας δηλαδή να μεταφέρει τις λύσεις των προβλημάτων σε αργότερο χρόνο ή σε φορείς τη βούληση των οποίων δεν μπορεί να επηρεάσει με άμεσο τρόπο.

Βήμα 4: Διαβούλευση

Η προσωρινή έκθεση Εσωτερικής Αξιολόγησης που προκύπτει με αυτό τον τρόπο, παρουσιάζεται από την Ομάδα και συζητείται σε συνέλευση της σχολικής κοινότητας στην οποία συμμετέχει το σύνολο του εκπαιδευτικού προσωπικού, εκπρόσωποι των γονέων, των μαθητών, της τοπική αυτοδιοίκησης και οποιοδήποτε άλλοι φορείς κρίνεται από την ομάδα ότι μπορούν να επηρεάσουν καθοριστικά την λύση των προβλημάτων.

Υπό την επίβλεψη και ευθύνη του Διευθυντή της Σχολικής Μονάδας, τα όποια αποτελέσματα της διαβούλευσης ενσωματώνονται από την Ομάδα και οριστικοποιείται η έκθεση εσωτερικής αξιολόγησης και επικυρώνεται το πρόγραμμα δράσης για την σχολική χρονικά.

Βήμα 5: Δημοσίευση των αποτελεσμάτων

Με ευθύνη της Διεύθυνσης της σχολικής μονάδας, η έκθεση εσωτερικής αξιολόγησης και το σχέδιο δράσης δημοσιοποιούνται στο σύνολο των ενδιαφερόμενων (Περιφερειακές Εκπαιδευτικές Αρχές, Φορείς Εξωτερικής Αξιολόγησης, Σχολική κοινότητα, τοπικές αρχές κλπ) με οποιοδήποτε διαθέσιμο και πρόσφορο τρόπο.

Βήμα 6: Απολογισμός

Στο τέλος της σχολικής χρονιάς, η Ομάδα Αξιολόγησης η οποία στο ενδιάμεσο χρονικό διάστημα παρακολουθούσε την πορεία υλοποίησης του προγράμματος δράσης και την εξέλιξη των θεμάτων και προβλημάτων, έχει την ευθύνη σύνταξης απολογιστικής έκθεσης.

Η έκθεση αυτή απευθύνεται στη Διεύθυνση της σχολικής μονάδας και πρέπει να εστιάζει στην αποτελεσματικότητα και αποδοτικότητα των δράσεων, να εξετάζει και αναδεικνύει αιτίες, προβλήματα, αστοχίες, καθυστερήσεις κλπ, ή αντίθετα τομείς στους οποίους υπήρξε ουσιαστικό αποτέλεσμα.

Τόσο ο προγραμματισμός όσο και ο απολογισμός της Ομάδας Αξιολόγησης, είναι προφανές ότι θα πρέπει να αποτελούν σημαντικό στοιχείο για τον αντίστοιχο προγραμματισμό της επόμενης χρονιάς, έτσι ώστε οι προηγούμενες εμπειρίες, αποτυχίες και επιτυχίες να αξιοποιούνται στο μέγιστο βαθμό.

19 Σύστημα Αξιολόγησης Εκπαιδευτικών

19.1 Γενικά Χαρακτηριστικά

Η αξιολόγηση του κάθε εκπαιδευτικού γίνεται σε ετήσια βάση με ευθύνη του Διευθυντή της Σχολικής Μονάδας και έκτακτα ή περιοδικά με ευθύνη του αρμόδιου Σχολικού Συμβούλου.

Κύρια εργαλεία που αξιοποιούνται είναι οι προσωπικές συναντήσεις και συνεντεύξεις, η αυτό-αξιολόγηση του ίδιου του εκπαιδευτικού και η παρακολούθηση της διδασκαλίας του στη τάξη.

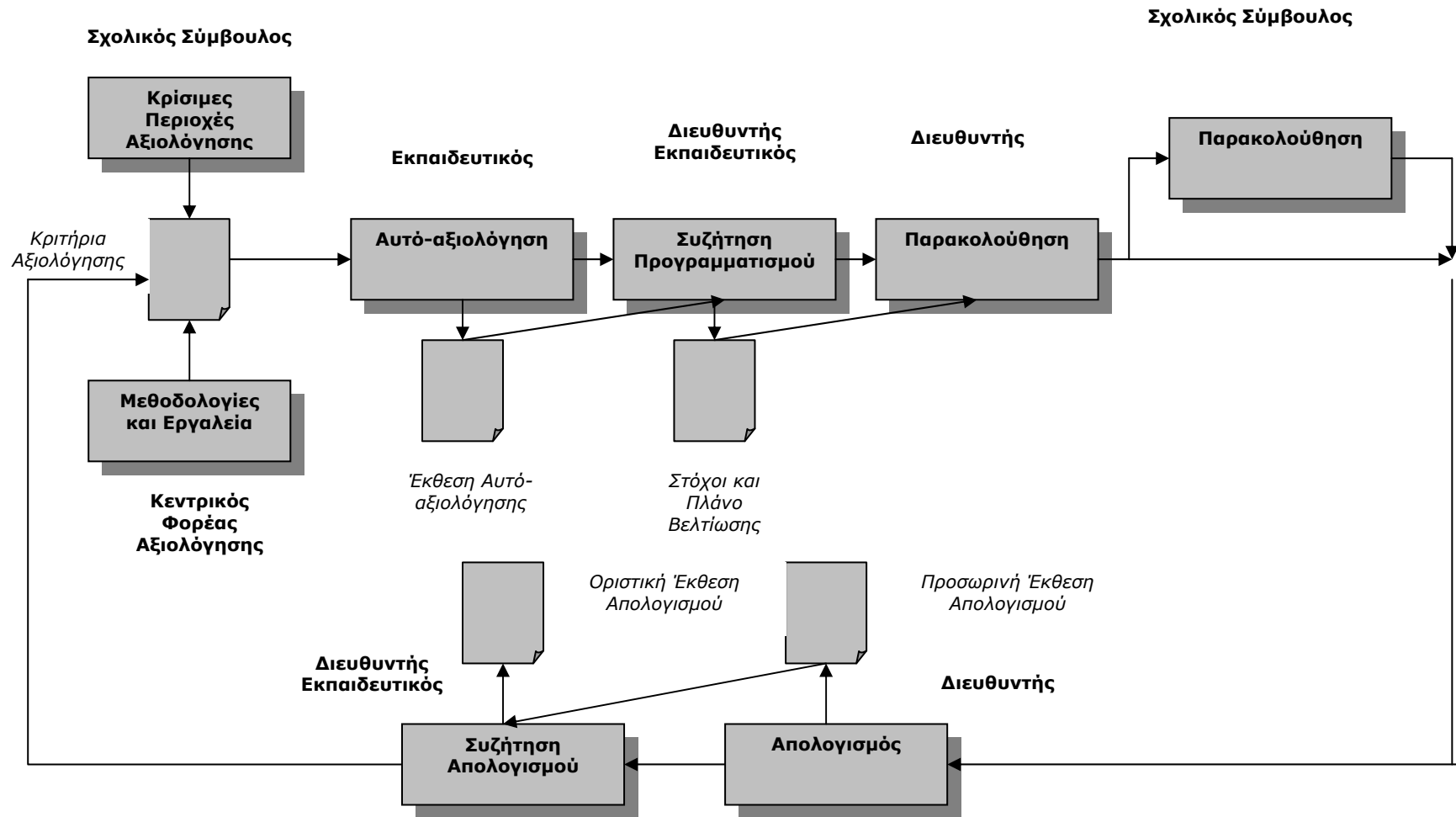
Οι τομείς στους οποίους επικεντρώνει η αξιολόγηση αφορούν την επαγγελματική επίδοση, επαγγελματική επάρκεια, δυνατότητες και προοπτικές εξέλιξης και βέβαια απολογισμό και αξιολόγηση της περιόδου που πέρασε. Η διαδικασία θα πρέπει να ενθαρρύνει τους εκπαιδευτικούς να μοιράζονται τις «βέλτιστες πρακτικές» σε όλο το εύρος δραστηριοτήτων του σχολείου και να αναπτύσσουν τις επαγγελματικές τους ικανότητες και σταδιοδρομία.

Στόχος της διαδικασίας δεν πρέπει να είναι τόσο ο «έλεγχος» του εκπαιδευτικού αλλά η παροχή κινήτρου, η ενδυνάμωση της δέσμευσης και επαγγελματικής αφοσίωσής τους όχι μόνο στους μαθητές αλλά και γενικότερα στην σχολική μονάδα και στη σχολική κοινότητα, η βελτίωση της απόδοσης και επαγγελματικής επάρκειας και εξέλιξης.

19.2 Ανάλυση Διαδικασίας

Η προτεινόμενη διαδικασία αξιολόγησης των εκπαιδευτικών παρουσιάζεται στο αντίστοιχο διάγραμμα.

Βήμα 1: Μεθοδολογίες και Εργαλεία

Ο Κεντρικός Φορέας Αξιολόγησης καθορίζει περιοδικά τις Μεθοδολογίες και τα Εργαλεία βάσει των οποίων θα διενεργούνται οι αξιολογήσεις των εκπαιδευτικών (δείκτες, μέθοδοι, οδηγοί κλπ) ώστε να επιτυγχάνεται ομοιογένεια στον τρόπο αξιολόγησης και να παρέχεται η δυνατότητα σύγκρισης των στοιχείων που προκύπτουν.

Στο πλαίσιο αυτό καθορίζονται:

- Τα χαρακτηριστικά που θα αξιολογηθούν:
  - Τρόπος διδασκαλίας.
  - Γνωστικό επίπεδο.
  - Μεταδοτικότητα.
  - Επαγγελματική συμπεριφορά.
  - Τήρηση των κανονισμών.
  - Σχέση με συναδέλφους.
  - Σχέση με μαθητές.
  - Σχέση με γονείς.

- Ποσοτικοί και Ποσοτικοί Δείκτες που θα χρησιμοποιηθούν:
  - Ποσοστό επιτυχίας ή αποτυχίας των μαθητών στις εξετάσεις.
  - Απουσίες.
  - Χαμένες ώρες διδασκαλίας.

- Διαδικασίες αξιολόγησης:
  - Προ-διαμορφωμένα ερωτηματολόγια για τη διευκόλυνση της αυτοαξιολόγησης.
  - Διαθέσιμα στατιστικά στοιχεία που θα μπορούσαν να αξιοποιηθούν.
  - Φόρμες και έντυπα.

Βήμα 2: Κρίσιμες Περιοχές Αξιολόγησης

Ο αρμόδιος σχολικός σύμβουλος μπορεί να εξειδικεύσει την γενική μεθοδολογία εντοπίζοντας τομείς, κυρίως από παιδαγωγικής πλευράς, στους οποίους θα πρέπει να δοθεί ιδιαίτερο ενδιαφέρον. Οι τομείς αυτοί μπορεί να προκύπτουν είτε από τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά του ίδιου του εκπαιδευτικού, είτε ιδιαιτερότητες της σχολικής μονάδας ή της γεωγραφικής περιφέρειας. Με τον τρόπο αυτό προκύπτουν τα Κριτήρια Αξιολόγησης του κάθε Εκπαιδευτικού.

Βήμα 3: Αυτοαξιολόγηση Εκπαιδευτικού

Κάθε εκπαιδευτικός, βάσει των κριτηρίων, συμπληρώνει στην αρχή της σχολικής χρονιάς μια έκθεση αυτοαξιολόγησης η οποία έχει δύο σκέλη: απολογισμός για την μέχρι τώρα απόδοση, στόχοι και σχέδια δράσης για το μέλλον. Η έκθεση αυτή καλύπτει τόσο το παιδαγωγικό και εκπαιδευτικό έργο όσο και την επαγγελματική εξέλιξη και αντίστοιχες προοπτικές.

Βήμα 4: Συζήτηση Στόχων και Βελτίωσης

Η έκθεση αξιολόγησης αποτελεί το κεντρικό θέμα συζήτησης μεταξύ Εκπαιδευτικού και Διευθυντή της σχολικής μονάδας. Στόχος είναι μέσω της προσωπικής και ελεύθερης συζήτησης να προκύψει ένας συγκεκριμένος σχεδιασμός και γραπτή αποτύπωση των συμφωνημένων προτεραιοτήτων, στόχων καθώς και του τρόπου με τον οποίο θα παρακολουθείται η εξέλιξη.

Βήμα 5: Παρακολούθηση από το Διευθυντή

Η εξέλιξη κάθε εκπαιδευτικού παρακολουθείται και εξετάζεται από το Διευθυντή σε όλη τη διάρκεια της σχολικής χρονιάς, ώστε να μπορεί να παρέχεται υποστήριξη και να αναλαμβάνονται διορθωτικές δράσεις. Σημαντική θεωρείται και η παρακολούθηση της διδασκαλίας του εκπαιδευτικού στην τάξη, τουλάχιστον μία φορά το χρόνο.

Βήμα 6: Παρακολούθηση από το Σχολικό Σύμβουλο

Η παρακολούθηση από τον Σχολικό Σύμβουλο μπορεί να λάβει την μορφή είτε προσωπικής και ανοικτής συζήτησης, είτε παρακολούθησης της διδασκαλίας στην τάξη είτε και τα δυο.

Η ανάγκη αυτή μπορεί να προκύψει μετά από αίτημα του Διευθυντή ή του ίδιου του Εκπαιδευτικού, όταν διαπιστώνεται κάποιο ειδικό θέμα ή πρόβλημα. Ο ίδιος ο Σχολικός Σύμβουλος μπορεί να αναλάβει την πρωτοβουλία δειγματοληπτικής παρακολούθησης των εκπαιδευτικών της ευθύνης του, με στόχο μια τουλάχιστον άμεση επαφή με το καθένα κάθε τρία ή τέσσερα χρόνια, ανάλογα και με τις αντικειμενικές συνθήκες.

Βήμα 7: Απολογισμός

Ο Διευθυντής της Σχολικής Μονάδας, στο τέλος της σχολικής χρονιάς έχει την ευθύνη ανασκόπησης και απολογισμού της απόδοσης του εκπαιδευτικού. Αυτή περιλαμβάνει την εξέταση των αποτελεσμάτων που επιτεύχθηκαν σε σχέση με τους στόχους και προτεραιότητες που είχαν τεθεί, την αναγνώριση των δυνατών σημείων και επιτευγμάτων καθώς και αντίστοιχα τις περιοχές βελτίωσης ή περαιτέρω εξέλιξης, πιθανές ανάγκες επιμόρφωσης και ανάπτυξης.

Βήμα 8: Συζήτηση Απολογισμού

Ο απολογισμός του Διευθυντή είναι το θέμα συζήτησης μεταξύ αυτού και του εκπαιδευτικού κατά στην οποία αναλύονται τα αποτελέσματα που επιτεύχθηκαν και οι αιτίες αυτών. Η έκθεση απολογισμού οριστικοποιείται από το Διευθυντή και λαμβάνει επίσημο χαρακτήρα, κοινοποιείται στις Περιφερειακές Εκπαιδευτικές Αρχές και μπορεί να λαμβάνεται υπόψη για θέματα προαγωγών, επαγγελματικής εξέλιξης ή και λήψη πειθαρχικών μέτρων.

20 Σύστημα Αξιολόγησης Μαθητών

20.1 Γενικά Χαρακτηριστικά

Το σύστημα αξιολόγησης των μαθητών έχει την ιδιαιτερότητα ότι αποτελεί το ίδιο μέρος της εκπαιδευτικής διαδικασίας και έχει διαστάσεις παιδαγωγικές και ψυχολογικές που δεν είναι δυνατό να εξεταστούν σε αυτό το επίπεδο.

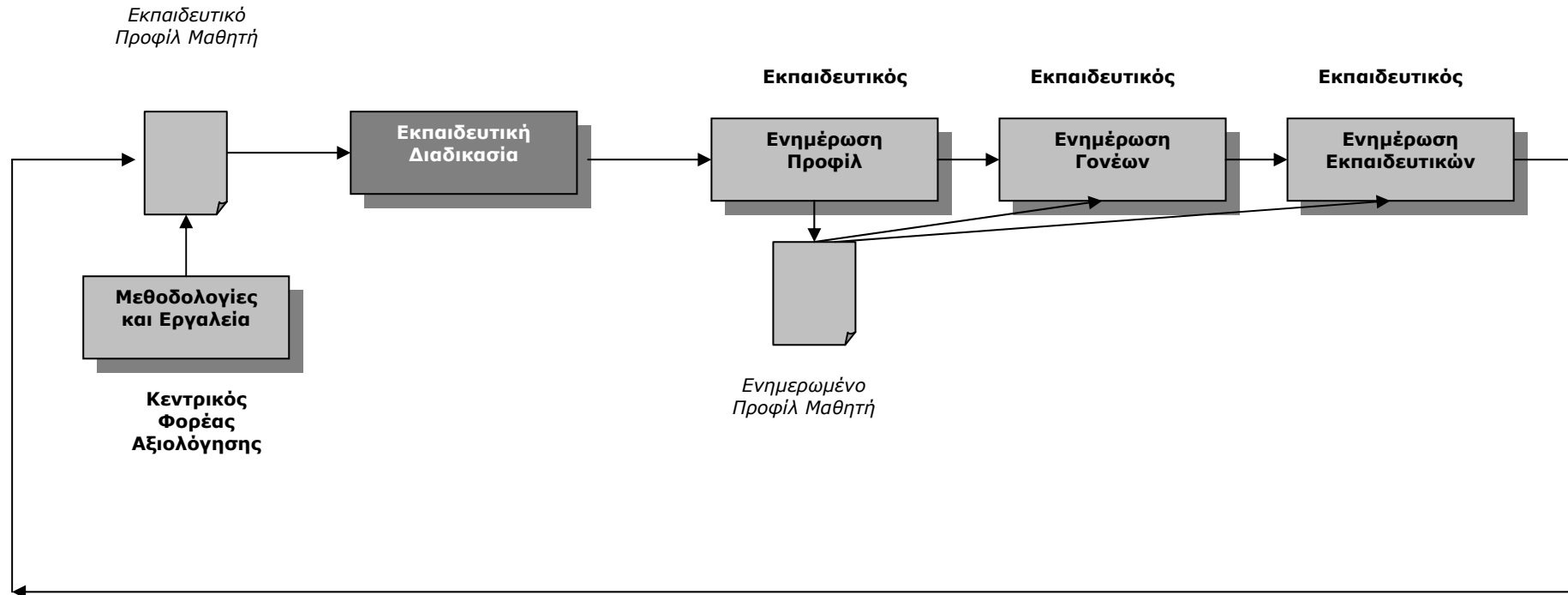
Από την άποψη αυτή η Μελέτη δεν θεωρεί αναγκαίο να υποβάλει προτάσεις για το θέμα αξιολόγησης του μαθητή από τον Εκπαιδευτικό ή το θέμα των εξετάσεων, προτείνει όμως δύο συγκεκριμένες παρεμβάσεις σε θέματα που άπτονται κυρίως με τη διαχείριση των πληροφοριών αλλά και την αξιοποίηση ως δείκτη της αποδοτικότητας του εκπαιδευτικού συστήματος.

Ειδικότερα θεωρείται χρήσιμη:

- Η δημιουργία ενός πληρέστερου εκπαιδευτικού «προφίλ» για κάθε μαθητή, το οποίο θα αποτυπώνει την κρίση του εκπαιδευτικού για τις σημαντικές πτυχές της εκπαιδευτικής και παιδαγωγικής εξέλιξής του και θα το συνοδεύει σε όλη τη πορεία εξέλιξής του στην πρωτοβάθμια και την δευτεροβάθμια υποχρεωτική εκπαίδευση. Με τον τρόπο αυτό θα επιτυγχάνεται η τεκμηριωμένη ενημέρωση των εκπαιδευτικών που θα τον αναλαμβάνουν σε όλο το διάστημα της σταδιοδρομίας του στο σχολείο αλλά και η πληρέστερη ενημέρωση των γονέων.
- Η περιοδική εξωτερική αξιολόγηση του γνωστικού επιπέδου των μαθητών σε κρίσιμες φάσεις της εκπαιδευτικής διαδικασίας, όπως για παράδειγμα την λήξη της πρωτοβάθμιας και της υποχρεωτικής εκπαίδευσης. Η διαδικασία αυτή προτείνεται να περιλαμβάνει γραπτές εξετάσεις / δοκιμασίες σε κρίσιμα αντικείμενα της εκπαιδευτικής διαδικασίας (γλώσσα, μαθηματικά, φυσικές επιστήμες κλπ). Οι γραπτές εξετάσεις θα γίνονται σε εθνικό επίπεδο (το σύνολο των σχολείων, ή εναλλακτικά, στατιστικά επιλεγμένα σχολεία τα οποία αντιπροσωπεύουν τα εθνικά κοινωνικά-οικονομικά χαρακτηριστικά), οι οποίες δεν θα επηρεάζουν την αξιολόγησή του στο σχολείου (το βαθμό του) άρα και δεν θα «φορτίζουν» τα παιδιά και την σχολική διαδικασία, αλλά θα παρέχουν ένα συγκριτικό μέτρο για την γενική αποτελεσματικότητα και αποδοτικότητα του εκπαιδευτικού συστήματος. Η ανάδραση αυτή θα είναι προφανώς σημαντική τόσο για τις κεντρικές και περιφερειακές εκπαιδευτικές αρχές, όσο και τους ίδιους τους εκπαιδευτικούς.

20.2 Ανάλυση Διαχείρισης Μαθητικού Εκπαιδευτικού Αρχείου

Η διαδικασία της δημιουργίας του εκπαιδευτικού προφίλ περιγράφεται στο ακόλουθο διάγραμμα:

Διαχείριση Εκπαιδευτικού Αρχείου Μαθητή

Βήμα 1. Μεθοδολογίες και Εργαλεία

Ο Κεντρικός Φορέας Αξιολόγησης καθορίζει και ανανεώνει περιοδικά τις Μεθοδολογίες και τα Εργαλεία βάσει των οποίων θα γίνεται η διαχείριση των εκπαιδευτικών αρχείων των μαθητών (είδος πληροφοριών, μέθοδοι αξιολόγησης, οδηγοί συμπλήρωσης κλπ) ώστε να επιτυγχάνεται ομοιογένεια στον τρόπο αξιολόγησης και να παρέχεται η δυνατότητα σύγκρισης των στοιχείων που προκύπτουν.

Βήμα 2. Δημιουργία του Προφίλ Μαθητή

Με βάση τους στόχους του εκπαιδευτικού συστήματος, για κάθε μαθητή που εισέρχεται στη διαδικασία της εκπαίδευσης δημιουργείται ένα ατομικό εκπαιδευτικό αρχείο ή εκπαιδευτικό προφίλ, με σκοπό να καταγράφει τα σημαντικά στοιχεία της εξέλιξής του:

Στοιχεία που περιλαμβάνονται:

- Βαθμοί σε σημαντικά γνωστικά πεδία (γλώσσα, μαθηματικά, φυσικές επιστήμες κλπ).
- Απουσίες.
- Συμπεριφορά.
- Αξιολόγηση γνώσεων και επιδόσεων.
- Δημιουργικότητα, κοινωνική και συναισθηματική εξέλιξη.
- Κλίσεις και ταλέντα.
- Πιθανές ειδικές ανάγκες εκπαίδευσης ή εξέλιξης.
- Κοινωνικό περιβάλλον οικογενειακές συνθήκες που μπορεί να επηρεάζουν τη διαδικασία εκπαίδευσης.

Η μορφή του εκπαιδευτικού αυτού αρχείου προσαρμόζεται ανάλογα με την εκπαιδευτική βαθμίδα ώστε να μπορεί να καλύψει τις διαφορετικές ανάγκες που υπάρχουν μεταξύ δημοτικού και γυμνάσιου.

Βήμα 3. Ενημέρωση του Προφίλ

Ο υπεύθυνος εκπαιδευτικός (ή εκπαιδευτικοί για το γυμνάσιο) κατά τη διάρκεια της σχολικής χρονιάς, ενημερώνει περιοδικά το προφίλ του μαθητή με τα στοιχεία που προκύπτουν.

Βήμα 4. Ενημέρωση Γονέων

Το εκπαιδευτικό αυτό αρχείο χρησιμοποιείται συμπληρωματικά με την κλασική προφορική ενημέρωση των γονέων, ώστε να έχουν πλήρη εικόνα για την γενικότερη πρόοδο του μαθητή στα μαθήματα, τις δραστηριότητες, τη συμπεριφορά του κλπ.

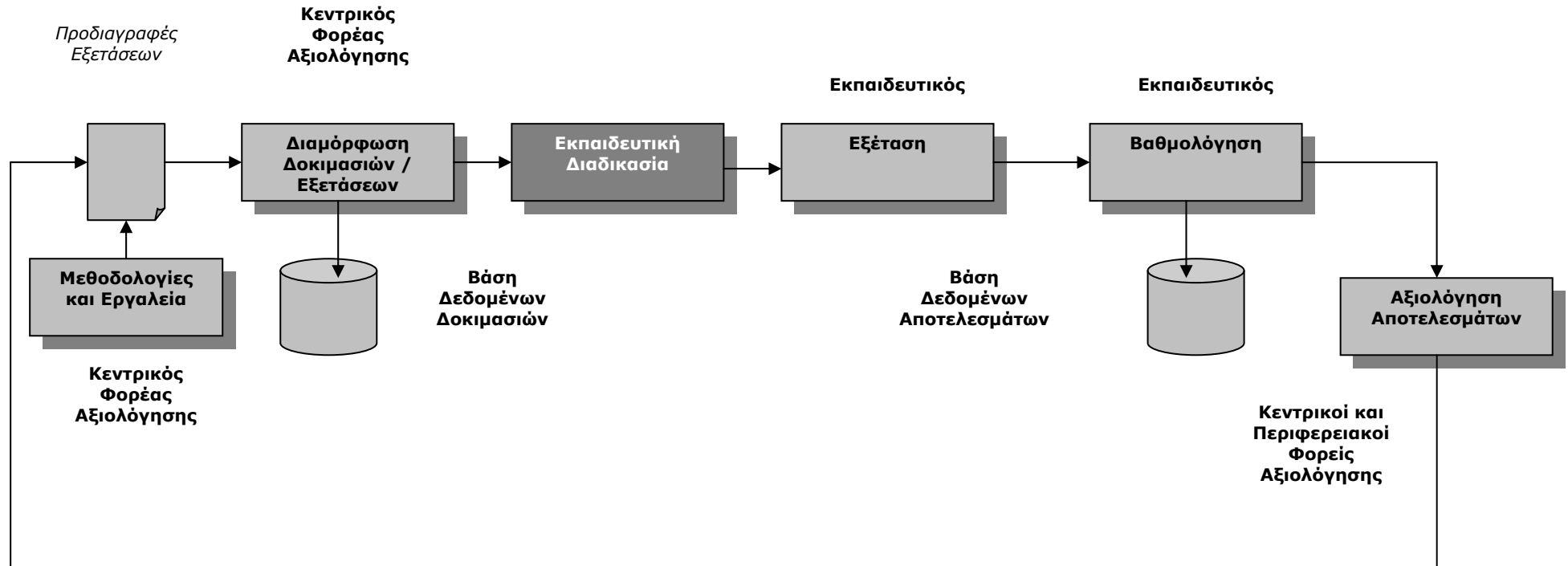
Βήμα 5. Ενημέρωση Εκπαιδευτικών

Το εκπαιδευτικό αυτό αρχείο αξιοποιείται επίσης για την απαραίτητη ενημέρωση των εκπαιδευτικών που αναλαμβάνουν το παιδί, είτε από τη μια σχολική χρονιά στην άλλη είτε από το πέρασμα από τη μια βαθμίδα στην άλλη (προσχολική – πρωτοβάθμια – δευτεροβάθμια) είτε σε ειδικές περιπτώσεις όπως αυτή της αλλαγής σχολείου.

20.3 Ανάλυση Εξετάσεων Μαθητικής Αξιολόγησης

Η διαδικασία αναλύεται ως ακολούθως:

Διαδικασία Αξιολόγησης

Βήμα 1. Μεθοδολογίες και Εργαλεία

Ο Κεντρικός Φορέας Αξιολόγησης καθορίζει και ανανεώνει περιοδικά τις Μεθοδολογίες και τα Εργαλεία βάσει των οποίων θα γίνεται η διενέργεια των εξετάσεων, όπως για παράδειγμα:

- Τάξεις που θα λαμβάνουν μέρος (αρχικά 6η Δημοτικού και 3^η Γυμνασίου).
- Γνωστικό αντικείμενο που θα εξετάζεται σε τάξη.
- Μορφή / είδος γραπτής δοκιμασίας.
- Βαθμοί δυσκολίας.
- Τρόπος βαθμολόγησης.

Βήμα 2. Διαμόρφωση Δοκιμασιών

Με βάση τους στόχους του εκπαιδευτικού συστήματος και τις προδιαγραφές δημιουργείται μια βάση δεδομένων θεμάτων, η οποία να μπορεί να καλύψει τις ανάγκες των εξετάσεων σε ικανοποιητικό βάθος χρόνου 3 έως 5 ετών. Με τον τρόπο αυτό διασφαλίζεται ομοιογένεια των απαιτήσεων και συνεπώς συγκρισιμότητα των αποτελεσμάτων από έτος σε έτος.

Βήμα 3. Εξέταση

Η εξέταση διενεργείται υπό την επίβλεψη των υπεύθυνων εκπαιδευτικών και του διευθυντή προς τα τέλη της σχολικής χρονιάς, με κύριο μέλημα να διασφαλίζεται η αντικειμενικότητα και η αποσύνδεση της διαδικασίας από την τυπική «βαθμοθηρική» προσέγγιση.

Βήμα 4. Βαθμολόγηση

Ο ίδιος ο εκπαιδευτικός αξιολογεί και βαθμολογεί τις δοκιμασίες των μαθητών του και αποστέλλει ηλεκτρονικά τα αποτελέσματα σε Περιφερειακή και στη συνέχεια σε Κεντρική Βάση Δεδομένων αποτελεσμάτων.

Βήμα 5. Αξιολόγηση Αποτελεσμάτων

Ο Κεντρικός και οι Περιφερειακοί φορείς αξιολόγησης, συγκρίνουν και αναλύουν τα αποτελέσματα εντοπίζοντας τα ιδιαίτερα στοιχεία (γενική εξέλιξη απόδοσης, γεωγραφικές ή κοινωνικές διαφοροποιήσεις, ειδικές δυσκολίες και προβλήματα κλπ) τα οποία μπορεί να οδηγήσουν σε βελτίωση της εκπαιδευτικής διαδικασίας αλλά και της ίδιας της διαδικασίας αξιολόγησης.

21 Σχέδιο Δράσης Ανάπτυξης του Μοντέλου Αξιολόγησης

21.1 Γενική Περιγραφή

Με βάση την περιγραφή του συνολικού Μοντέλου Αξιολόγησης, τις εναλλακτικές, από άποψη οργανωτικής δομής, εκφάνσεις του και την ανάλυση του τρόπου λειτουργίας των επιμέρους Συστημάτων Αξιολόγησης που περιλαμβάνει, στις ακόλουθες παραγράφους περιγράφεται ένα συγκεκριμένο σχέδιο δράσης για την ανάπτυξη του συνολικού πλαισίου αξιολόγησης του εθνικού εκπαιδευτικού συστήματος.

Το προτεινόμενο σχέδιο δράσης για την ανάπτυξη του μοντέλου διαμορφώθηκε στους ακόλουθους άξονες:

- Η διαδικασία υλοποίησής του να είναι δυνατό να εκκινήσει άμεσα, δίνοντας προτεραιότητα σε κοινές δράσεις ανεξάρτητες του συγκεκριμένου εναλλακτικού μοντέλου που θα επιλεγεί.
- Να έχει ορίζοντα ολοκλήρωσης τέτοιο ώστε να μπορεί να ολοκληρωθεί εντός της προγραμματικής περιόδου 2007-2013.

Συνοπτικά, το προτεινόμενο σχέδιο δράσης χωρίζεται σε τρία διακριτά στάδια:

Στάδιο 1: Εξειδίκευση των προτάσεων

Στο στάδιο αυτό, εξειδικεύονται οι προτάσεις της παρούσας μελέτης για το σύνολο των συστημάτων αξιολόγησης που περιλαμβάνονται στο μοντέλο. Οι δράσεις που προτείνονται αποβλέπουν στην ανάπτυξη συγκεκριμένων και λεπτομερών διαδικασιών διαχείρισης κάθε συστήματος, τη δοκιμαστική λειτουργία τους σε πραγματικές συνθήκες και την τελική οριστικοποίηση των διαδικασιών, βάσει των συμπερασμάτων που θα προκύψουν από την πιλοτική εφαρμογή.

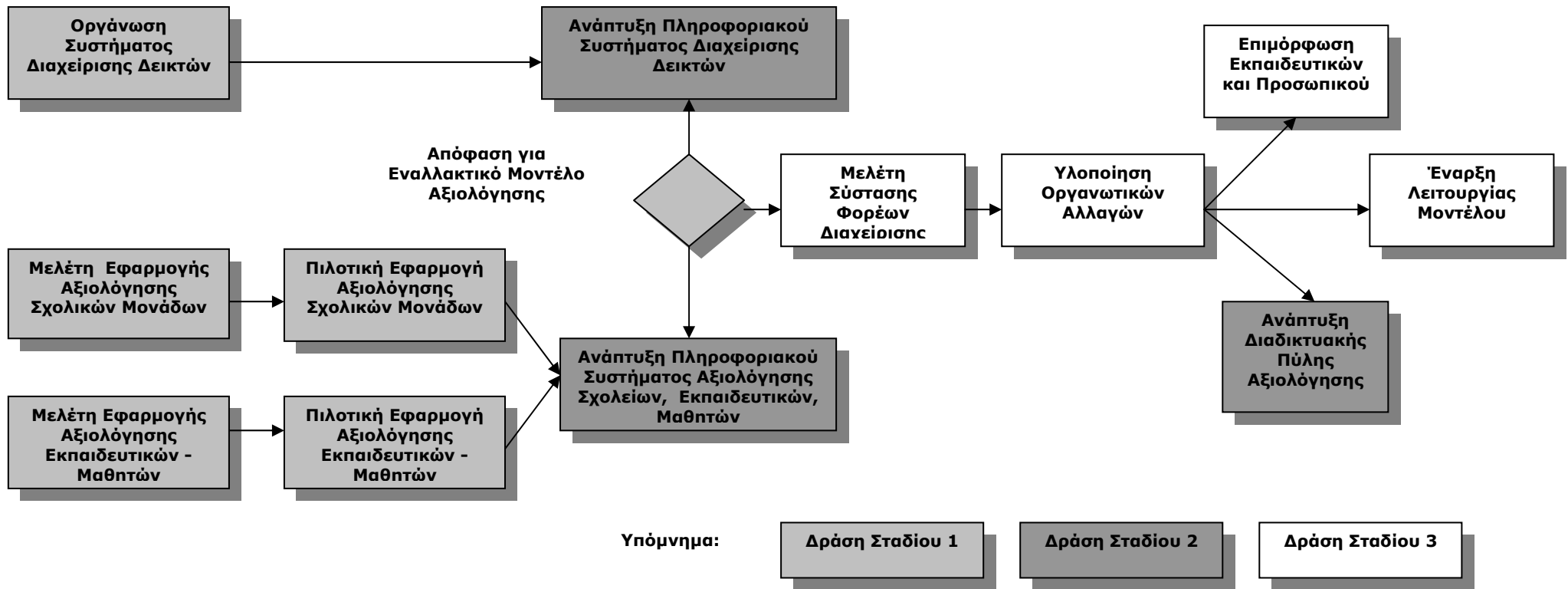
Στάδιο 2: Ανάπτυξη Υποδομών Πληροφορικής

Στο στάδιο αυτό, ομαδοποιούνται οι δράσεις ανάπτυξης των απαραίτητων υποδομών πληροφορικής (κυρίως λογισμικό αλλά και εξοπλισμός) που απαιτούνται για την υποστήριξη των επιμέρους συστημάτων αξιολόγησης.

Στάδιο 3: Οργάνωσης Φορέων Διαχείρισης της Αξιολόγησης

Στο στάδιο αυτό, και με βάση την απόφαση που θα ληφθεί για το επιθυμητό εναλλακτικό μοντέλο διαχείρισης του συστήματος αξιολόγησης και το ρόλο που θα αναλάβει ο κάθε φορέας, υλοποιούνται οι απαραίτητες νομικές και οργανωτικές αλλαγές, ενώ ταυτόχρονα επιμορφώνονται οι εκπαιδευτικοί και λοιποί παράγοντες μέσω ευέλικτων επιμορφωτικών προγραμμάτων εξ αποστάσεως εκπαίδευσης.

Σχηματικά, το προτεινόμενο σχέδιο δράσης και τα επιμέρους στάδιά του διαμορφώνεται ως ακολούθως:

Σχέδιο Δράσης Ανάπτυξης Μοντέλου Αξιολόγησης

Αναλυτικά, οι προτεινόμενες δράσεις είναι οι ακόλουθες:

21.2 Δράση Οργάνωσης Συστήματος Διαχείρισης Δεικτών

Στόχος:

Η ανάπτυξη ενός ολοκληρωμένου πλαισίου διαχείρισης δεικτών απόδοσης μέσου του οποίου θα αποτυπώνεται και παρακολουθείται η αποτελεσματικότητα και αποδοτικότητα του συνόλου των εκπαιδευτικών δραστηριοτήτων.

Συνοπτική Περιγραφή:

Εκπόνηση μελέτης η οποία:

- Θα εξειδικεύει το είδος και το πλήθος των επιμέρους συστημάτων διαχείρισης δεικτών, ανάλογα με την θεματική περιοχή που θα καλύπτει το καθένα (π.χ. δείκτες επίδοσης του συνολικού εκπαιδευτικού συστήματος, οικονομικοί δείκτες, σχολικές μονάδες, οικονομικά στοιχεία, εκπαιδευτικοί, μαθητές κλπ)
- Θα αναλύει τη γεωγραφική δομή παρακολούθησης των δεικτών (π.χ. εθνικό, περιφερειακό, νομαρχιακό επίπεδο).
- Θα καθορίζει τους φορείς που θα είναι υπεύθυνοι για την παρακολούθηση κάθε επιμέρους ομάδας δεικτών.
- Θα καθορίσει τον τρόπο ενσωμάτωσης και ολοκλήρωσης με τα υφιστάμενα συστήματα παρακολούθησης (ΕΣΥΕ, Eurostat, Στατιστικά του Υπουργείου Παιδείας κλπ).
- Θα διερευνά τις διαθέσιμες πηγές δεδομένων και την αξιοπιστία των παρεχόμενων στοιχείων.
- Θα εξειδικεύει τις διαδικασίες διαχείρισης του συστήματος (π.χ. στοχοθέτηση, παρακολούθηση, ανασκόπηση και απολογισμός, προσαρμογή, είδος παραγόμενων αναφορών, δημοσιοποίηση κλπ).
- Θα εξειδικεύει τις λειτουργικές και τεχνικές προδιαγραφές του πληροφοριακού συστήματος διαχείρισης.

Προτεινόμενοι Φορείς Υλοποίησης: Κέντρο Εκπαιδευτικής Έρευνας

Προϋπολογισμός: 80.000 € (16 ΑΜ)

Χρηματοδότηση: Ε.Π. Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση 2007-2013

Ανάλυση και Προδιαγραφές:

(βλέπε :Ανάλυση και Προδιαγραφές Συστήματος Διαχείρισης Δεικτών και Μελετών Εφαρμογής Αξιολόγησης Σχολικών Μονάδων, Εκπαιδευτικών και Μαθητών)

21.3 Δράση Ανάπτυξη Πληροφοριακού Συστήματος Διαχείρισης Δεικτών

Στόχος:

Ανάπτυξη του απαραίτητου πληροφοριακού συστήματος για την υποστήριξη του ολοκληρωμένου Συστήματος Διαχείρισης Δεικτών του εθνικού εκπαιδευτικού συστήματος.

Συνοπτική Περιγραφή:

Ανάπτυξη διαδικτυακού πληροφοριακού συστήματος ανάπτυξης και διαχείρισης πολλαπλών συστημάτων δεικτών απόδοσης. Το σύστημα παρέχει τη δυνατότητα ελεγχόμενης πρόσβασης σε στελέχη των φορέων που εμπλέκονται στη διαχείριση του Συστήματος Διαχείρισης Δεικτών (Κεντρικοί, Περιφερειακοί και Τοπικοί Φορείς Αξιολόγησης, Υπηρεσίες του Υπουργείου Παιδείας, Ανώτερα και Ανώτατα Εκπαιδευτικά Ιδρύματα, Ερευνητικά Κέντρα, Ινστιτούτα κλπ).

Το πληροφορικό σύστημα είναι καταμεμημένο (n-tier) ώστε να καλύπτει τις ανάγκες διαχείρισης σε τοπικό και περιφερειακό γεωγραφικό επίπεδο και να αξιοποιεί τις υποδομές του «Σύζευξις» και τις γενικότερες υποδομές του διαδικτύου.

Στηρίζεται σε δυναμικές διαδικτυακές τεχνολογίες, υποστηρίζεται από τα απαραίτητα υποσυστήματα διαχείρισης βάσεων δεδομένων, ελέγχου και αυθεντικοποίησης χρηστών, διαχείρισης αναφορών, ανταλλαγής δεδομένων και διαλειτουργικότητας με αντίστοιχα συστήματα που βρίσκονται σε λειτουργία, διαχείρισης αναφορών, συστήματα προστασίας κλπ.

Οι αναλυτικές λειτουργικές προδιαγραφές του και η αρχιτεκτονική του θα προκύψουν από την υλοποίηση της Δράσης Οργάνωσης Συστήματος Διαχείρισης Δεικτών.

Το σύστημα συμπεριλαμβάνει και τον απαραίτητο εξοπλισμό σε Διακομιστές (Web και Data Base Servers) που θα απαιτηθούν για την αναβάθμιση των υποδομών των φορέων διαχείρισης.

Προτεινόμενοι Φορείς: Κέντρο Εκπαιδευτικής Έρευνας

Προϋπολογισμός: 400.000 €

Χρηματοδότηση: Ε.Π. Ψηφιακή Σύγκλιση ή Ε.Π. Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση

21.3.1 Ανάλυση και Προδιαγραφές Πληροφοριακού Συστήματος Διαχείρισης Δεικτών

Γενικά Χαρακτηριστικά

Η χρήση ενός εξειδικευμένου πληροφοριακού συστήματος στη διαχείριση των συστημάτων δεικτών απόδοσης, μπορεί να διαδραματίσει σημαντικό ρόλο στη βελτίωση της λειτουργικότητας και την καλύτερη αξιοποίησή τους.

Μερικά από τα ιδιαίτερα πλεονεκτήματα που παρέχουν τα πληροφοριακά συστήματα αυτά, είναι :

- Δυνατότητα πληρέστερης εποπτείας της δομής του συστήματος μέσω της βελτιωμένης οπτικής αποτύπωσης και της ηλεκτρονικής ανάπτυξης και διαχείριση των μοντέλων δεικτών.
- Αυτόματη και εύκολη εισαγωγή δεδομένων και τιμών δεικτών του συστήματος.
- Αυτόματοι υπολογισμοί των δεικτών που προκύπτουν από τον συνδυασμό άλλων ειδικότερων και με αυτό το τρόπο δυνατότητα ευκολότερης ανάπτυξη του εύρους και της ιεραρχικής δομής του συστήματος.
- Κεντρική αποθήκευση και διατήρηση των ιστορικών δεδομένων.
- Αυτόματη δημιουργία περιοδικών αναφορών και συνεχής ενημέρωση των εμπλεκόμενων στη διαχείριση του συστήματος.
- Πρόσθετες δυνατότητες στατιστικής επεξεργασίας των δεδομένων και διερεύνησης σχέσεων σύνδεσης και αλληλοεπηρεασμού των δεικτών, που μπορεί σε πρώτο επίπεδο να μην είναι προφανείς (π.χ. συναρτήσεις συσχέτισης μεταξύ δεικτών οι οποίες αναδεικνύουν σχέσεις αιτίου - αιτιατού μεταξύ των φυσικών μεγεθών).
- Άμεση ενημέρωση και επικοινωνία μεταξύ των οργανωτικών μονάδων και φορέων οι οποίοι ενδιαφέρονται για την αξιοποίηση των αποτελεσμάτων του συστήματος δεικτών.

Όλα τα προαναφερθέντα πλεονεκτήματα, συντείνουν ουσιαστικά στην απεμπλοκή του προσωπικού από όλες τις δευτερεύουσες, υποστηρικτικές και συχνά χρονοβόρες ενέργειες

διαχείρισης του συστήματος και επιτρέπουν την επικέντρωση όλων των προσπαθειών στην αξιολόγηση και ανάληψη δράσεων για τη βελτίωση των παρακολουθούμενων μεγεθών.

Λειτουργικές Προδιαγραφές

Έχοντας υπ' όψη τα προαναφερθέντα πλεονεκτήματα που παρέχουν τα πληροφοριακά εργαλεία υποστήριξης Συστημάτων Δεικτών Απόδοσης, και με βάση την ανάλυση αντίστοιχων πληροφοριακών συστημάτων που εφαρμόζονται με επιτυχία στη Ελλάδα και το εξωτερικό, είναι δυνατός ο εντοπισμός κάποιων κοινών λειτουργικών και τεχνικών προδιαγραφών που θεωρούνται απαραίτητες προϋποθέσεις για την εύρυθμη και αποδοτική λειτουργία του συστήματος.

Συνοπτικά, ένα πληροφοριακό σύστημα διαχείρισης δεικτών απόδοσης θα πρέπει να παρέχει δυνατότητες:

- Δικτυακής και διαδικτυακής εφαρμογής, ώστε να επιτρέπει την ταυτόχρονη διαχείριση από μεγάλο αριθμό χρηστών, ακόμα και εάν αυτοί βρίσκονται σε απομακρυσμένες γεωγραφικά περιοχές.
- Υποστήριξης διαφορετικών τύπων συστημάτων σχεσιακών βάσεων δεδομένων (RDBS) για την διατήρηση και διαχείριση των δεδομένων.
- Ανεπτυγμένου συστήματος διαχείρισης δικαιωμάτων χρηστών και ισχυρά εργαλεία προστασίας των δεδομένων.
- Δυναμικό παραθυρικό περιβάλλον εργασίας το οποίο θα παρέχει τα απαραίτητα εργαλεία για την ανάπτυξη και προσαρμογή δενδρικών μοντέλων συστημάτων δεικτών και ισχυρά εργαλεία και μηχανισμούς στατιστικής επεξεργασίας και σύγκρισης δεικτών
- Υποστήριξη μηχανισμών και πρωτοκόλλων σύνδεσης και ανταλλαγής δεδομένων με άλλα πληροφοριακά συστήματα και εφαρμογές, ώστε να εξασφαλίζεται η αυτόματη και προγραμματισμένη εισαγωγή και εξαγωγή δεδομένων, χωρίς την παρεμβολή χρηστών.
- Αυτόματος υπολογισμός παράγωγων δεικτών μέσω συναρτήσεων και άλλων αντίστοιχων μηχανισμών από διαφορετικές πηγές δεδομένων.
- Ισχυρό σύστημα δημιουργίας αναφορών και διαγραμμάτων και δυνατότητες δημοσιοποίησης στο διαδίκτυο.
- Ενσωματωμένους μηχανισμούς ηλεκτρονικής επικοινωνίας μεταξύ των χρηστών του συστήματος ώστε να διαμορφώνεται κατάλληλο περιβάλλον συνεργασίας.

Στα προαναφερόμενα χαρακτηριστικά, θα πρέπει επίσης να προστεθούν κάποιες επιπλέον σημαντικές παράμετροι που συχνά καθορίζουν την αποτελεσματικότητα ενός τέτοιου

συστήματος. Αυτές αφορούν κυρίως το λογικό κόστος λειτουργίας και συντήρησης, καθώς συχνά το λειτουργικό κόστος υπερκαλύπτει το αρχικό κόστος προμήθειας, τη δυνατότητα άμεσης και αποτελεσματικής τεχνικής και λειτουργικής υποστήριξης του συστήματος και βέβαια, πάνω από όλα, τη φιλικότητα προς το χρήστη.

21.4 Δράση Μελέτης Εφαρμογής του Συστήματος Αξιολόγησης των Σχολικών Μονάδων

Στόχος:

Η εξειδίκευση των προτάσεων της παρούσας μελέτης για την ανάπτυξη ενός ολοκληρωμένου συστήματος εσωτερικής και εξωτερικής αξιολόγησης των σχολικών μονάδων.

Συνοπτική Περιγραφή:

Αντικείμενο της μελέτης αποτελεί η αναλυτική μοντελοποίηση των διαδικασιών εσωτερικής και εξωτερικής αξιολόγησης των σχολικών μονάδων.

Η Μελέτη θα πρέπει ενδεικτικά να περιλαμβάνει:

- Ανάλυση του υφιστάμενου νομοθετικού και κανονιστικού πλαισίου που διέπει την αξιολόγηση των σχολικών μονάδων.
- Αναλυτικό σχεδιασμό διαδικασιών και εντύπων.
- Αναλυτική περιγραφή του είδους και της ποσότητας της διακινούμενης πληροφορίας.
- Ανάλυση του ρόλου των εμπλεκόμενων φορέων (Κεντρικοί και Περιφερειακοί Φορείς Αξιολόγησης, Σχολικές Μονάδες κλπ).
- Ανάλυση των ρόλων, υπευθυνοτήτων και αρμοδιοτήτων των στελεχών που εμπλέκονται στη διαδικασία (Αξιολογητές, Διευθυντές Σχολικών Μονάδων, Εκπαιδευτικοί κλπ).
- Προδιαγραφές για την πιλοτική εφαρμογή των προτεινόμενων διαδικασιών σε δειγματοληπτικά επιλεγμένες σχολικές μονάδες.
- Οριστικοποίηση του συστήματος βάσει των συμπερασμάτων που θα προκύψουν από την πιλοτική λειτουργία.
- Εξειδίκευση των τεχνικών και λειτουργικών προδιαγραφών του πληροφοριακού συστήματος διαχείρισης που θα υποστηρίζει την αξιολόγηση.

Προτεινόμενοι Φορείς: Παιδαγωγικό Ινστιτούτο

Προϋπολογισμός: 80.000 €

Χρηματοδότηση: Ε.Π. Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση

Ανάλυση και Προδιαγραφές:

(βλέπε παράγραφο: Ανάλυση και Προδιαγραφές Συστήματος Διαχείρισης Δεικτών και Μελετών Εφαρμογής Αξιολόγησης Σχολικών Μονάδων, Εκπαιδευτικών και Μαθητών)

21.5 Δράση Μελέτης Εφαρμογής του Συστήματος Αξιολόγησης Εκπαιδευτικών και Μαθητών

Στόχος:

Η εξειδίκευση των προτάσεων της παρούσας μελέτης για την ανάπτυξη ενός συστήματος αξιολόγησης των εκπαιδευτικών καθώς και τον εμπλουτισμό της διαδικασίας αξιολόγησης των μαθητών με τη Διαχείριση του Μαθητικού Εκπαιδευτικού Αρχείου και τη διενέργεια Εξετάσεων Μαθητικής Αξιολόγησης.

Συνοπτική Περιγραφή:

Αντικείμενο της μελέτης αποτελεί η αναλυτική μοντελοποίηση των διαδικασιών αξιολόγησης των εκπαιδευτικών και μαθητών.

Η Μελέτη θα πρέπει ενδεικτικά να περιλαμβάνει:

- Ανάλυση του υφιστάμενου νομοθετικού και κανονιστικού πλαισίου που διέπει την αξιολόγηση των σχολικών μονάδων.
- Αναλυτικό σχεδιασμό διαδικασιών και εντύπων.
- Αναλυτική περιγραφή του είδους και της ποσότητας της διακινούμενης πληροφορίας.
- Ανάλυση του ρόλου των εμπλεκόμενων φορέων (Κεντρικοί και Περιφερειακοί Φορείς Αξιολόγησης, Σχολικές Μονάδες κλπ).
- Ανάλυση των ρόλων, υπευθυνοτήτων και αρμοδιοτήτων των στελεχών που εμπλέκονται στη διαδικασία (Αξιολογητές, Διευθυντές Σχολικών Μονάδων, Εκπαιδευτικοί κλπ).
- Προδιαγραφές για την πιλοτική εφαρμογή των προτεινόμενων διαδικασιών σε δειγματοληπτικά επιλεγμένες σχολικές μονάδες.

- Οριστικοποίηση του συστήματος βάσει των συμπερασμάτων που θα προκύψουν από την πιλοτική λειτουργία.
- Εξειδίκευση των τεχνικών και λειτουργικών προδιαγραφών του πληροφοριακού συστήματος διαχείρισης που θα υποστηρίζει την αξιολόγηση εκπαιδευτικών και μαθητών.

Προτεινόμενοι Φορείς: Παιδαγωγικό Ινστιτούτο

Προϋπολογισμός: 80.000 €

Χρηματοδότηση: Ε.Π. Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση

Ανάλυση και Προδιαγραφές:

(βλέπε παράγραφο: Ανάλυση και Προδιαγραφές Συστήματος Διαχείρισης Δεικτών και Μελετών Εφαρμογής Αξιολόγησης Σχολικών Μονάδων, Εκπαιδευτικών και Μαθητών)

21.6 Ανάλυση και Προδιαγραφές Συστήματος Διαχείρισης Δεικτών και Μελετών Εφαρμογής Αξιολόγησης Σχολικών Μονάδων, Εκπαιδευτικών και Μαθητών

Οι ακόλουθες προδιαγραφές ισχύουν για το σύνολο των προτεινόμενων μελετών εφαρμογής , δηλαδή τις δράσεις Οργάνωσης Συστήματος Διαχείρισης Δεικτών, Μελέτη Εφαρμογής Αξιολόγησης Σχολικών Μονάδων και Μελέτη Εφαρμογής Αξιολόγησης Εκπαιδευτικών και Μαθητών.

Οριοθέτηση των διαδικασιών

Για να καταστεί δυνατός ο σχεδιασμός και η εν συνεχεία απλούστευση των προτεινόμενων διαδικασιών, απαιτείται μια ολιστική προσέγγιση, έτσι ώστε κάθε διαδικασία να εξετάζεται ως βήμα μιας σειράς αλληλένδετων ενεργειών που οδηγούν στο επιθυμητό αποτέλεσμα και όχι ως μια αποκομμένη διοικητική πράξη, που δέχεται εισροές (inputs) και παράγει εκροές (outputs). Πρέπει, δηλαδή, να καθοριστούν τα όρια της διαδικασίας και συγκεκριμένα τα σημεία έναρξης και λήξης της.

Όλα τα παραπάνω αποτελούν βήματα μιας διαδικασίας, με τελικό βήμα την παραγωγή της απαιτούμενης, ανάλογα με το είδος της αξιολόγησης πληροφορίας. Κατά τη διάρκεια του σχεδιασμού και ανάλυσης πρέπει, κατ' ελάχιστον, να αποσαφηνιστούν οι ακόλουθες παράμετροι, που συνθέτουν τις διαδικασίες και συγκεκριμένα τα ακόλουθα βήματα της διαδικασίας:

- η χρονική τους αλληλουχία (προηγούμενο, επόμενο βήμα),

ΜΕΛΕΤΗ ΑΠΟΤΥΠΩΣΗΣ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ ΤΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ

- οι εισροές και εκροές τους (έντυπα, πληροφορίες κλπ.),
- το κανονιστικό πλαίσιο που τις διέπει (Νόμοι, Προεδρικά Διατάγματα, Υπουργικές Αποφάσεις, Ερμηνευτικές Εγκύκλιοι, κλπ.) ή οι προτεινόμενες αλλαγές του υφιστάμενου κανονιστικού πλαισίου,
- των χρησιμοποιούμενων τεχνολογιών (πληροφορικά συστήματα, λογισμικό, κλπ.)

τους εμπλεκόμενους σε κάθε βήμα (υπάλληλος, οργανωτική μονάδα, κλπ.):

- ποιος ενεργεί,
- ποιος παρέχει εισροές (inputs),
- ποιος πληροφορείται, κλπ.

Επισημαίνεται, στο σημείο αυτό, ότι η καταγραφή της υφιστάμενης κατάστασης είναι η κρίσιμότερη, ίσως, φάση του σχεδιασμού, δεδομένου ότι θα αποτελέσει τη βάση για την απλούστευση των προτεινόμενων διαδικασιών.

Είναι, επίσης, σημαντικό να συλλεγούν, κατά την καταγραφή, όλα τα έντυπα που χρησιμοποιούνται στην παρούσα κατάσταση για την διεκπεραίωση κάθε διαδικασίας, συμπληρωμένα και ασυμπλήρωτα, έτσι ώστε να αποτυπωθεί η πληροφορία που μεταφέρουν και να εντοπιστούν τυχόν ευκαιρίες απλούστευσης, όπως για παράδειγμα:

- κατάργηση πληροφοριών που καταχωρούνται σε περισσότερα του ενός έντυπα,
- συγχώνευση εντύπων,
- κατάργηση εντύπων, κλπ.

Τέλος, θα πρέπει να καταγραφεί και να συλλεγεί όλη νομοθεσία που προδιαγράφει τον τρόπο διεκπεραίωσης της διαδικασίας, αφενός για να εντοπιστούν τυχόν ασάφειες ή αντικρουόμενες διατάξεις και αφετέρου για να καθοριστούν οι τροποποιήσεις που πρέπει να γίνουν κατά την αξιολόγηση των κανονιστικών επιπτώσεων και τη μετέπειτα θεσμοθέτηση των απλουστευτικών παρεμβάσεων.

Μοντελοποίηση Διαδικασιών

Ως μοντελοποίηση μιας διαδικασίας νοείται η ανάπτυξη ενός προτύπου που αποτυπώνει την εξέλιξη της πραγματικής διαδικασίας στο χώρο και χρόνο και παρέχει μια σαφή και περιεκτική αντίληψη της πραγματικής κατάστασης.

Η ανάπτυξη εύχρηστων και εύληπτων μοντέλων δεν είναι μηχανιστική, αλλά καθαρά δημιουργική εργασία. Το στάδιο αποτύπωσης μιας υφιστάμενης κατάστασης, επιβεβαιώνει τη δυνατότητα κατανόησης και ανάδειξης των τρεχόντων προβλημάτων και συνεπώς

αποτελεί απαραίτητη προϋπόθεση για την εξέταση εναλλακτικών τρόπων εξάλειψής τους. Με την χρήση του μοντέλου όλοι οι εμπλεκόμενοι αντιλαμβάνονται την υπό εξέταση κατάσταση σε κοινή βάση και μπορούν ευκολότερα να συζητήσουν και να καταλήξουν στις απαιτούμενες βελτιώσεις.

Ένας επίσης πολύ σημαντικός στόχος που επιτυγχάνει η μοντελοποίηση είναι η ανάλυση των πολύπλοκων και σύνθετων φαινομένων σε επιμέρους απλούστερες ενότητες, πιο συγκεκριμένα σύνολα πληροφοριών και λήψης αποφάσεων, των οποίων η επίδραση μπορεί να μελετηθεί αυτόνομα, οδηγώντας έτσι στη κατανόηση της σημασίας τους στο σύνολο της υπό εξέταση κατάστασης. Έτσι, όταν εξετάζονται οι επιδράσεις καθεμίας από αυτές τις επιμέρους ενότητες, οι ελλείψεις και δυσλειτουργίες μπορούν ευκολότερα να εντοπιστούν και η προσπάθεια επίλυσης μπορεί να επικεντρωθεί σε αυτά τα ειδικά επιμέρους υποσύνολα του συνολικού μοντέλου.

Στο επόμενο στάδιο, μετά την εξέταση των διαφόρων εναλλακτικών δυνατοτήτων και την λήψη αποφάσεων για την βελτίωση της διαδικασίας, η μοντελοποίηση βοηθάει όλους τους εμπλεκόμενους προκειμένου:

- να κατανοήσουν την λογική αλληλουχία των επιμέρους ενεργειών και τις αλληλοεπιδράσεις τους,
- να αποσαφηνίσουν τον ρόλο και τις αρμοδιότητές τους σε αυτές,
- να εκπαιδευτούν στη διεκπεραίωσή τους και
- να επιτύχουν το μέγιστο βαθμό τυποποίησης.

Τέλος, με την παρακολούθηση για ικανό χρονικό διάστημα και τη συγκέντρωση στοιχείων και δεδομένων, παρέχεται η δυνατότητα σύγκρισης της νέας βελτιωμένης σε σχέση με την προηγούμενη διαδικασία ώστε να διαπιστωθεί αν οι προσδοκώμενες βελτιώσεις έχουν επιτευχθεί ή αν απαιτούνται περαιτέρω παρεμβάσεις και προσαρμογές.

Σε κάθε περίπτωση, πριν την λεπτομερή χαρτογράφηση των διαδικασιών, απαιτείται η αξιολόγηση των αναγκών της μοντελοποίησης η οποία πρέπει να συνδέει τους επιχειρησιακούς στόχους της αξιολόγησης με τα προσδοκώμενα οφέλη από αυτή. Απαιτείται επίσης καθορισμός του ρόλου και του εύρους της μοντελοποίησης, καθώς και των εργαλείων και του λογισμικού που θα χρησιμοποιηθούν.

Κατά τη διάρκεια της μοντελοποίησης, οι γενικοί άξονες που πρέπει να ακολουθούνται ώστε να διασφαλιστεί η επιτυχία της διαδικασίας και η χρησιμότητα του μοντέλου, είναι οι ακόλουθοι:

- Ο σκοπός της μοντελοποίησης πρέπει να έχει καθοριστεί από την αρχή.

- Η μοντελοποίηση πρέπει να γίνεται με την ευρύτερη δυνατή συνεργασία εμπλεκομένων.
- Πρέπει να είναι διαθέσιμες έγκυρες πληροφορίες.
- Το μοντέλο δεν πρέπει να είναι υπερβολικά λεπτομερές.

21.7 Δράση Πιλοτικής Εφαρμογής Αξιολόγησης Σχολικών Μονάδων

Στόχος:

Η πρακτική εφαρμογή των προτάσεων της Μελέτης Εφαρμογής Αξιολόγησης Σχολικών Μονάδων με σκοπό την οριστικοποίηση των διαδικασιών και προδιαγραφών του αντίστοιχου συστήματος αξιολόγησης.

Συνοπτική Περιγραφή:

Με βάση τα αποτελέσματα της αντίστοιχης μελέτης εφαρμογής, προτείνεται η δειγματοληπτική επιλογή 30 σχολικών μονάδων αντιπροσωπευτικών τόσο ως προς τη βαθμίδα εκπαίδευσης (δημοτικά , γυμνάσια, λύκεια, ΙΕΚ) όσο και ως προς τα δημογραφικά και κοινωνικά χαρακτηριστικά του εκπαιδευτικού συστήματος (αντιπροσώπευση αστικών, νησιωτικών, ορεινών και αγροτικών περιοχών, υψηλού μέσου και χαμηλού εισοδήματος κλπ) . Στις μονάδες αυτές θα εφαρμοσθούν για ένα ικανό χρονικό διάστημα έξι τουλάχιστον μηνών οι προτεινόμενες διαδικασίες εσωτερικής και εξωτερικής αξιολόγησης με σκοπό να αναδειχθούν στη πράξη πιθανές αδυναμίες και προβλήματα του συστήματος. Βάσει των συμπερασμάτων αυτών θα οριστικοποιηθούν οι προτάσεις και διαδικασίες της μελέτης εφαρμογής.

Η πιλοτική εφαρμογή θα περιλαμβάνει ενδεικτικά:

- Ενημέρωση και ταχύρρυθμη επιμόρφωση όλων των εμπλεκόμενων παραγόντων (Διευθυντής Σχολικής Μονάδας, Εκπαιδευτικοί, Στελέχη της αντίστοιχης Διεύθυνσης εκπαίδευσης κλπ).
- Εφαρμογή στη πράξη των προβλεπόμενων ρόλων, διαδικασιών και εντύπων.
- Συνεντεύξεις με τους εμπλεκόμενους για την αποτίμηση των αποτελεσμάτων.
- Έκθεση αξιολόγησης και προτάσεις βελτίωσης του συστήματος.

Προτεινόμενοι Φορείς: ΚΕΕ σε συνεργασία με Παιδαγωγικά Εκπαιδευτικά Ιδρύματα

Προϋπολογισμός: 160.000 € (1ΑΜ για κάθε σχολική μονάδα και 2 ΑΜ για τη συνολική προετοιμασία και επεξεργασία των αποτελεσμάτων)

Χρηματοδότηση: Ε.Π. Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση

21.8 Δράση Πιλοτικής Εφαρμογής Αξιολόγησης Εκπαιδευτικών - Μαθητών

Στόχος:

Η πρακτική εφαρμογή των προτάσεων της Μελέτης Εφαρμογής Αξιολόγησης Εκπαιδευτικών Μαθητών, με σκοπό την οριστικοποίηση των διαδικασιών και προδιαγραφών των αντίστοιχων συστημάτων αξιολόγησης.

Συνοπτική Περιγραφή:

Με βάση τα αποτελέσματα της αντίστοιχης μελέτης εφαρμογής, προτείνεται η δειγματοληπτική επιλογή 30 σχολικών μονάδων αντιπροσωπευτικών τόσο ως προς τη βαθμίδα εκπαίδευσης (δημοτικά, γυμνάσια, λύκεια, ΙΕΚ) όσο και ως προς τα δημογραφικά και κοινωνικά χαρακτηριστικά του εκπαιδευτικού συστήματος (αντιπροσώπευση αστικών, νησιωτικών, ορεινών και αγροτικών περιοχών, υψηλού μέσου και χαμηλού εισοδήματος κλπ). Στις μονάδες αυτές θα εφαρμοσθούν για ένα ικανό χρονικό διάστημα έξι τουλάχιστον μηνών οι προτεινόμενες διαδικασίες Αξιολόγησης Εκπαιδευτικών, διαχείρισης Μαθητικού Εκπαιδευτικού Αρχείου και εξετάσεων Μαθητικής Αξιολόγησης με σκοπό να αναδειχθούν στη πράξη πιθανές αδυναμίες και προβλήματα του συστήματος. Βάσει των συμπερασμάτων αυτών θα οριστικοποιηθούν οι προτάσεις και διαδικασίες της μελέτης εφαρμογής.

Η πιλοτική εφαρμογή θα περιλαμβάνει ενδεικτικά:

- Ενημέρωση και ταχύρρυθμη επιμόρφωση όλων των εμπλεκόμενων παραγόντων (Διευθυντής Σχολικής Μονάδας, Εκπαιδευτικοί, Στελέχη της αντίστοιχης Διεύθυνσης εκπαίδευσης κλπ).
- Εφαρμογή στη πράξη των προβλεπόμενων ρόλων, διαδικασιών και εντύπων.
- Συνεντεύξεις και με τους εμπλεκόμενους για την αποτίμηση των αποτελεσμάτων.
- Έκθεση αξιολόγησης και προτάσεις βελτίωσης του συστήματος.

Προτεινόμενοι Φορείς: Παιδαγωγικό Ινστιτούτο σε συνεργασία με Παιδαγωγικά Εκπαιδευτικά Ιδρύματα

Προϋπολογισμός: 320.000 € (2ΑΜ για κάθε σχολική μονάδα και 4 ΑΜ για τη συνολική προετοιμασία και επεξεργασία των αποτελεσμάτων)

Χρηματοδότηση: Ε.Π. Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση

21.9 Δράση Ανάπτυξης Πληροφοριακού Συστήματος Αξιολόγησης Σχολικών Μονάδων, Εκπαιδευτικών – Μαθητών

Στόχος:

Ανάπτυξη του απαραίτητου πληροφοριακού συστήματος που θα μπορεί να υποστηρίξει τις σχολικές μονάδες και τις περιφερειακές αρχές αξιολόγησης (Περιφερειακές Διευθύνσεις και Διευθύνσεις Εκπαίδευσης) στην αποθήκευση και διαχείριση των πληροφοριών που αφορούν την αξιολόγηση των εκπαιδευτικών και των μαθητών.

Συνοπτική Περιγραφή:

Ανάπτυξη ολοκληρωμένου πληροφοριακού συστήματος καταχώρησης και διαχείρισης των στοιχείων και πληροφοριών που αφορούν την αξιολόγηση εκπαιδευτικών και μαθητών.

Το σύστημα δομείται αρχιτεκτονικά σε τρία επίπεδα:

Επίπεδο Σχολικής Μονάδας: Μια απλή παραμετρική παραθυρική (windows) εφαρμογή η οποία συνοδεύεται από μια απλή βάση δεδομένων, και χρησιμοποιείται κυρίως ως φόρμα καταχώρησης και αποθήκευσης των δεδομένων που αφορούν την αξιολόγηση των εκπαιδευτικών, του μαθητικού εκπαιδευτικού αρχείου και των αποτελεσμάτων Εξετάσεων Αξιολόγησης των Μαθητών. Να σημειωθεί ότι τέτοιου είδους εφαρμογές παρέχονται δωρεάν στο διαδίκτυο με την μορφή λογισμικού ανοικτού κώδικα (open source) η χρήση τους δηλαδή είναι χωρίς κόστος, πέραν της αρχικής διαμόρφωσης και παραμετροποίησης ώστε να καλύπτονται οι προδιαγραφές της αντίστοιχης μελέτης εφαρμογής.

Επίπεδο Διεύθυνσης Εκπαίδευσης: Σε νομαρχιακό επίπεδο το υποσύστημα αποτελείται από μια διαδικτυακή εφαρμογή και ισχυρή βάση δεδομένων. Το υποσύστημα έχει το ρόλο να δέχεται και να αποστέλλει δεδομένα από και προς τα αντίστοιχα υποσυστήματα των σχολικών μονάδων καθώς επίσης και να επεξεργάζεται συγκεντρωτικά στοιχεία για το σύνολο των σχολικών μονάδων.

Το σύστημα παρέχει τη δυνατότητα ελεγχόμενης πρόσβασης στα στελέχη των Διευθύνσεων Εκπαίδευσης και των Διευθύνσεων των σχολείων. Στηρίζεται σε δυναμικές διαδικτυακές τεχνολογίες υποστηρίζεται από τα απαραίτητα υποσυστήματα διαχείρισης βάσεων

δεδομένων, ελέγχου και αυθεντικοποίησης χρηστών, διαχείρισης αναφορών, ανταλλαγής δεδομένων και διαλειτουργικότητας με αντίστοιχα συστήματα που βρίσκονται σε λειτουργία, διαχείρισης αναφορών, συστήματα προστασίας κλπ.

Το σύστημα συμπεριλαμβάνει και τον απαραίτητο εξοπλισμό σε Διακομιστές (Web και Data Base Servers) που θα απαιτηθούν για την αναβάθμιση των υποδομών των φορέων διαχείρισης.

Επίπεδο Περιφερειακής Διεύθυνσης Εκπαίδευσης: Το σύστημα έχει αντίστοιχα χαρακτηριστικά με αυτά των Διευθύνσεων Εκπαίδευσης και σκοπός του είναι να συγκεντρώνει και επεξεργάζεται τα συνολικά δεδομένα των νομαρχιών της Περιφέρειας. Επιπρόσθετα το σύστημα, μέσω των κατάλληλων διεπαφών, επικοινωνεί και ανταλλάσσει στοιχεία με το σύστημα Διαχείρισης Δεικτών Απόδοσης, έτσι ώστε τα συγκεντρωτικά στοιχεία να είναι άμεσα αξιοποιήσιμα σε εθνικό επίπεδο.

Ο απαραίτητος εξοπλισμός σε Διακομιστές (Web και Data Base Servers) που θα απαιτηθούν θα παρέχεται από το αντίστοιχο σύστημα διαχείρισης δεικτών απόδοσης.

Σημειώνεται ότι το σύστημα για να υποστηριχθεί απαιτεί οι σχολικές μονάδες που θα συμμετέχουν να διαθέτουν έναν τουλάχιστο ηλεκτρονικό υπολογιστή και σύνδεση στο διαδίκτυο.

Προτεινόμενοι Φορείς: Υπουργείο Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων

Προϋπολογισμός: 425.000 €

Ο προϋπολογισμός αναλύεται σε περίπου 100.000 € για την ανάπτυξη, παραμετροποίηση, διακίνηση και υποστήριξη των χρηστών μέσω διαδικτύου του συστήματος των σχολικών μονάδων.

Σε 25.000 € για κάθε Περιφερειακή Διεύθυνση

Χρηματοδότηση: Ε.Π. Ψηφιακή Σύγκλιση ή Ε.Π. Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση

21.10 Δράση Μελέτης Σύστασης Φορέων Διαχείρισης

Στόχος:

Ο καθορισμός των οργανωτικών αλλαγών και λοιπών προσαρμογών που απαιτούνται για τη διαχείριση του επιλεχθέντος Εναλλακτικού Μοντέλου Αξιολόγησης.

Συνοπτική Περιγραφή:

Ανάλογα με το εναλλακτικό μοντέλο αξιολόγησης που θα επιλεγεί από τις εκπαιδευτικές αρχές, απαιτείται η εκπόνηση αναλυτικής μελέτης που θα περιλαμβάνει κατ' ελάχιστο:

- Τις οργανωτικές αλλαγές που απαιτούνται στους φορείς που επηρεάζονται άμεσα (Υπουργείο, Περιφερειακές Διευθύνσεις, Διευθύνσεις Εκπαίδευσης, Φορείς υπό την εποπτεία του Υπουργείου κλπ).
- Μελέτη σύστασης νέου φορέα που τυχόν δημιουργείται (νομική μορφή, καθεστώς λειτουργίας, καταστατικό κλπ).
- Ανάλυση αναγκών σε προσωπικό (ειδικότητες, προσόντα κλπ) και διαδικασία στελέχωσης (μετακινήσεις, προσλήψεις κλπ).
- Καταγραφή πρόσθετων αναγκών που προκύπτουν σε εξοπλισμό και επενδύσεις.
- Υπολογισμός πρόσθετων λειτουργικών εξόδων που δημιουργούνται.
- Απαιτούμενες νομοθετικές και κανονιστικές προσαρμογές που απαιτούνται για τη λειτουργία του συστήματος.

Προτεινόμενοι Φορείς: Υπουργείο Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων

Προϋπολογισμός: 50.000 € (12ΑΜ)

Χρηματοδότηση: Ε.Π. Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση

21.11 Δράση Υλοποίησης των Οργανωτικών Αλλαγών

Στόχος:

Η υλοποίηση των οργανωτικών αλλαγών που προβλέπονται από την Μελέτη Σύστασης των Φορέων Διαχείρισης.

Συνοπτική Περιγραφή:

Η διαδικασία υλοποίησης εξαρτάται από το μοντέλο που θα επιλεγεί και την Μελέτη Σύστασης.

Προτεινόμενοι Φορείς: Υπουργείο Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων

Προϋπολογισμός: Δεν είναι δυνατό να εκτιμηθεί στην παρούσα φάση και ως εκ τούτου θα προκύψει από την Μελέτη Σύστασης των Φορέων Αξιολόγησης

Χρηματοδότηση: Ε.Π. Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση

21.12 Δράση Ανάπτυξης Διαδικτυακής Πύλης Αξιολόγησης

Στόχος:

Η ανάπτυξη διαδικτυακής πύλης μέσω της οποίας θα παρέχεται όλο το πληροφοριακό και υποστηρικτικό υλικό που αφορά το Σύστημα Αξιολόγησης και γενικότερα τα θέματα Διαχείρισης Ποιότητας του Εκπαιδευτικού Συστήματος.

Συνοπτική Περιγραφή:

Ανάπτυξη διαδικτυακής πύλης η οποία θα υποστηρίζει το συνολικό και τα επιμέρους συστήματα αξιολόγησης παρέχοντας το απαραίτητο υλικό και πληροφορίες στο σύνολο των εμπλεκόμενων σε θέματα αξιολόγησης.

Ενδεικτικά η Διαδικτυακή Πύλη θα περιλαμβάνει:

- Μεθοδολογικούς οδηγούς για τη διαχείριση των προβλεπόμενων διαδικασιών.
- Έντυπα των διαδικασιών αξιολόγησης.
- Πρακτικά παραδείγματα διεκπεραίωσης των διαδικασιών.
- Βέλτιστες πρακτικές.
- Στατιστικά στοιχεία και πληροφορίες για τα θέματα αξιολόγησης στην Ελλάδα και το εξωτερικό.
- Ειδήσεις σε ζητήματα ποιότητας.
- Εργαλεία (ερωτηματολόγια, μέθοδοι αυτό-αξιολόγησης κ.λπ.).
- Ημερολόγιο εκδηλώσεων, συνεδρίων, διασκέψεων σχετικά με θέματα διασφάλισης ποιότητας.
- Σχετικά βιβλία και άλλες δημοσιεύσεις για την εξασφάλιση της ποιότητας.
- Δίκτυα.
- Υποστήριξη.
- Συνδέσεις.
- Συχνές ερωτήσεις και Απαντήσεις.

Προτεινόμενοι Φορείς: Ο Κεντρικός Φορέας Αξιολόγησης που θα έχει αναλάβει ευθύνη, βάσει των οργανωτικών αλλαγών που θα έχουν υλοποιηθεί

Προϋπολογισμός: 70.000 €

Χρηματοδότηση: Ε.Π. Ψηφιακή Σύγκλιση ή Ε.Π. Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση

21.13 Δράση Επιμόρφωσης Εκπαιδευτικών και Προσωπικού

Στόχος:

Η επιμόρφωση των εμπλεκόμενων στελεχών της εκπαίδευσης στις διαδικασίες Αξιολόγησης

Συνοπτική Περιγραφή

Η εφαρμογή του συνολικού μοντέλου αξιολόγησης της εκπαίδευσης θα δημιουργήσει αυξημένες ανάγκες επιμόρφωσης, καθώς το σύνολο σχεδόν των εκπαιδευτικών και στελεχών Υπουργείου Παιδείας εμπλέκονται άμεσα ή έμμεσα στη διαχείριση των διαδικασιών αξιολόγησης.

Καθώς τα κλασικά συστήματα επιμόρφωσης είναι πρακτικά αδύνατο να ανταποκριθούν στις ανάγκες που θα δημιουργηθούν, προτείνεται η ανάπτυξη ευέλικτων προγραμμάτων εξ αποστάσεως επιμόρφωσης, μικρής διάρκειας τα οποία θα έχουν καθαρά ηλεκτρονική μορφή και θα παρέχονται μέσω του διαδικτύου και συγκεκριμένα της Δικτυακής Πύλης Αξιολόγησης που περιγράφηκε προηγουμένως.

Προτείνεται η διαμόρφωση ενός προγράμματος για το σύνολο των διαδικασιών και συστημάτων αξιολόγησης, έτσι ώστε οι εκπαιδευόμενοι να αποκτούν συνολική εικόνα για το σύνολο των παραμέτρων και παραγόντων αξιολόγησης.

Το πρόγραμμα για λόγους ευελιξίας, κόστους αλλά και δυνατότητας εξυπηρέτησης του μέγιστου αριθμού ενδιαφερόμενων, θα έχει την μορφή ασύγχρονης εκπαίδευσης, δηλαδή κάθε συμμετέχων θα μπορεί να το ολοκληρώνει βάσει των ατομικών χρονικών δεσμεύσεων και περιορισμών.

Η υλοποίηση του προγράμματος εξ αποστάσεως επιμόρφωσης απαιτεί:

- Διαδικτυακή Πύλη.
- Πλατφόρμα διαχείρισης ηλεκτρονικών μαθημάτων (λογισμικό διαχείρισης Learning Management System - LMS) που θα επιτρέπει τη διαχείριση του συστήματος από την πλευρά των Διαχειριστών – Εκπαιδευτών και Χρηστών – Εκπαιδευόμενων.
- Ανάπτυξη του ηλεκτρονικού περιεχομένου των μαθήματος.

ΜΕΛΕΤΗ ΑΠΟΤΥΠΩΣΗΣ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ ΤΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ

- Απασχόληση Διαχειριστών – Εκπαιδευτών καθ’ όλη τη διάρκεια υλοποίησης του προγράμματος οι οποίοι θα παρακολουθούν και θα υποστηρίζουν τους χρήστες.
- Απασχόληση Διαχειριστών – Τεχνικών Πληροφορικής οι οποίοι θα παρέχουν τεχνική υποστήριξη στους εκπαιδευτές και εκπαιδευόμενους.

Επισημαίνεται ότι το πρόγραμμα ηλεκτρονικής επιμόρφωσης θα μπορεί να παρέχεται και μετά την έναρξη της επίσημης λειτουργίας του Μοντέλου Αξιολόγησης και του μοντέλου αξιολόγησης, καθώς οι ανάγκες επιμόρφωσης θα είναι συνεχείς. Επίσης απαραίτητη προϋπόθεση για την παρακολούθηση θα είναι οι ενδιαφερόμενοι να διαθέτουν ηλεκτρονικό υπολογιστή και πρόσβαση στο διαδίκτυο.

Προτεινόμενος Φορέας: Ο Κεντρικός Φορέας Αξιολόγησης που θα έχει αναλάβει ευθύνη, βάσει των οργανωτικών αλλαγών που θα έχουν υλοποιηθεί

Προϋπολογισμός: 115.000 €

Ο προϋπολογισμός αναλύεται προσεγγιστικά ως εξής:

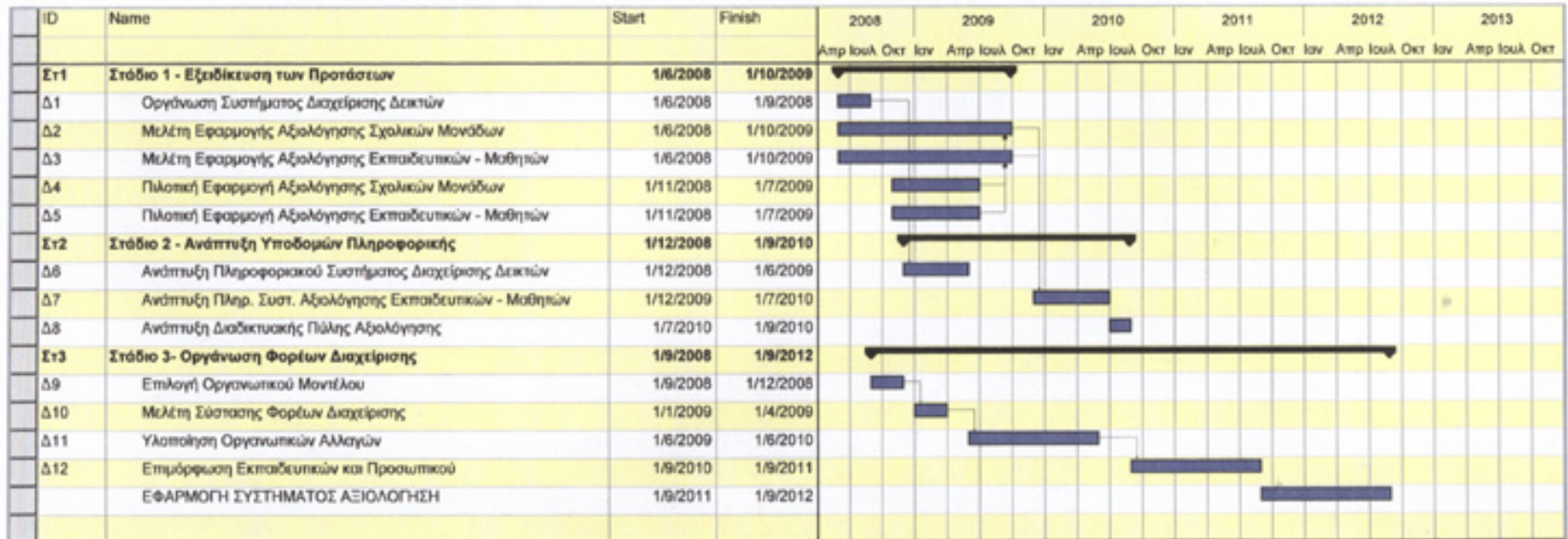
- 20.000 € για την ανάπτυξη του περιεχομένου
- 20.000 € για την πλατφόρμα διαχείρισης των ηλεκτρονικών μαθημάτων, συμπεριλαμβανομένης και της αρχικής παραμετροποίησης (επισημαίνεται η διαθεσιμότητα σχετικού λογισμικού ανοικτού κώδικα – open source το οποίο δεν προβλέπει κόστος για το δικαιώματα χρήσης της εφαρμογής από εκπαιδευτές και εκπαιδευόμενους)
- 50.000 € για την εντατική εκπαίδευση 10 στελεχών του Κεντρικού Φορέα Αξιολόγησης, οι οποίοι θα έχουν το ρόλο εκπαιδευτή στη διαχείριση των ηλεκτρονικών μαθημάτων (10 ΑΜ)
- 25.000 € για την εντατική εκπαίδευση 3 στελεχών του Κεντρικού Φορέα Αξιολόγησης, οι οποίοι θα έχουν το ρόλο των διαχειριστών και της τεχνικής υποστήριξης εκπαιδευτών και εκπαιδευόμενων κατά τη διαχείριση των ηλεκτρονικών μαθημάτων (5 ΑΜ)

Χρηματοδότηση: Ε.Π. Ψηφιακή Σύγκλιση ή Ε.Π. Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση

Το συνολικό πρόγραμμα δράσης με τον χρονοπρογραμματισμό των επιμέρους έργων που περιγράφηκαν, διαμορφώνεται βάσει του διαγράμματος Gant της επόμενης σελίδας.

Επισημαίνεται ότι βάσει του σχεδιασμού, το συνολικό μοντέλο αξιολόγησης θα είναι έτοιμο να εφαρμοσθεί κατά την σχολική περίοδο 2011-2012.

ΜΕΛΕΤΗ ΑΠΟΤΥΠΩΣΗΣ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ ΤΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ

Διάγραμμα Gantt Σχεδίου Δράσης

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ΜΕΛΕΤΗΣ

22 Συνοπτική Παρουσίαση των Ευρωπαϊκών Εκπαιδευτικών Συστημάτων

22.1 Εισαγωγή

Η συνοπτική παρουσίαση των Εκπαιδευτικών Συστημάτων επιλεγμένων Ευρωπαϊκών Κρατών έχει σκοπό να διευκολύνει την κατανόηση των αναφορών που περιλαμβάνονται στη μελέτη συγκριτικής ανάλυσης των Συστημάτων Αξιολόγησης, του πρώτου μέρους της Μελέτης.

Παρουσιάζονται τα βασικά χαρακτηριστικά του δημόσιου εκπαιδευτικού συστήματος σε 13 Ευρωπαϊκές Χώρες, οι οποίες χρησιμοποιήθηκαν ως μέτρο σύγκρισης διαφόρων πτυχών των εφαρμοζόμενων αξιολογικών συστημάτων.

Οι συνοπτικές παρουσιάσεις κάθε χώρας περιλαμβάνουν:

Σύντομη αναφορά στην οργάνωση και τους βασικούς φορείς και αρχές που έχουν την ευθύνη διαχείρισης της εκπαίδευσης.

Παρουσίαση της δομής του εκπαιδευτικού συστήματος και περιγραφή των βαθμίδων εκπαίδευσης:

- Προσχολική αγωγή, μη υποχρεωτική, κατά κανόνα, που απευθύνεται στην φροντίδα των παιδιών ηλικίας μικρότερης της απαιτούμενης για υποχρεωτική εκπαίδευση.
- Υποχρεωτική Εκπαίδευση η οποία περιλαμβάνει την γενικά την πρωτοβάθμια και την κατώτερη δευτεροβάθμια εκπαίδευση.
- Ανώτερη δευτεροβάθμια, που ακολουθεί μετά την υποχρεωτική εκπαίδευση.

Περιγραφή του προγράμματος σπουδών και των εκπαιδευτικών στόχων που αντιστοιχούν στην κάθε βαθμίδα.

Τα σχετικά με τις προϋποθέσεις ένταξης στις διάφορες εκπαιδευτικές βαθμίδες, τις τελικές εξετάσεις και τα πιστοποιητικά, αναφέρονται στην ενότητα «Αξιολόγηση Μαθητών» του κύριου μέρους της Μελέτης.

Τα σχετικά με την παρακολούθηση και αξιολόγηση των διαφόρων σχολικών ιδρυμάτων, αναφέρονται στην ενότητα «Αξιολόγηση των Σχολείων» του κυρίου μέρους της Μελέτης.

Αναλυτικότερες πληροφορίες για τα εκπαιδευτικά συστήματα, μπορούν να αναζητηθούν μέσω των αντίστοιχων αναφορών που περιλαμβάνονται στην τελευταία ενότητα του παραρτήματος.

22.2 Γερμανία

Η οργάνωση του εκπαιδευτικού συστήματος καθορίζεται από τη ομοσπονδιακή του φύση. Η ευθύνη για την εκπαιδευτική νομοθεσία έχει ανατεθεί από την ομοσπονδιακή κυβέρνηση στα 16 κρατίδια που χρησιμοποιούν το Συμβούλιο των υπουργών Παιδείας για την μεταξύ τους συνεργασία.

22.2.1 Προσχολική εκπαίδευση (3-6 ετών)

Οι παιδικόι σταθμοί παρέχονται από το κράτος, τις εκκλησίες, κοινωφελείς οργανισμούς ή ιδιωτικούς φορείς που επιβλέπονται από το κράτος. Σχεδόν όλοι λαμβάνουν κάποιας μορφής επιχορήγηση από το κράτος αλλά και οι γονείς καλούνται να συνεισφέρουν στα έξοδα. Η εγγραφή στον Παιδικό Σταθμό είναι προαιρετική αλλά από το 1996 κάθε παιδί άνω των 3 ετών δικαιούται να εγγραφεί σε έναν σταθμό.

22.2.2 Υποχρεωτική εκπαίδευση (6-18 ετών)

Η υποχρεωτική εκπαίδευση οργανώνεται σε τρία στάδια ως εξής:

Φάσεις	Ηλικίες	Έτος υποχρεωτικής εκπαίδευσης
Δημοτική εκπαίδευση	6 ως 10 χρονών (6 - 12 ετών στο κρατίδιο του Βερολίνου και του Βρανδεμβούργου)	1-4 ^ο έτος
Κατώτερη δευτεροβάθμια εκπαίδευση	10 -15/16 ετών (ή 12 - 15/16 ετών)	5-9 ^ο έτος
Ανώτερη δευτεροβάθμια εκπαίδευση	15/16+ έως 18/19 ετών	10-13 ^ο έτος

22.2.3 Ανώτερη δευτεροβάθμια εκπαίδευση

Στις ηλικίες 15/16 και 18/19 οι νέοι οφείλουν να παρακολουθήσουν το σχολείο έστω και σε μερικώς (part-time basis). Η εκπαίδευση σε αυτή τη φάση παίρνει διάφορες μορφές:

Ιδρύματα	Χαρακτηριστικά
Ανώτερο δευτεροβάθμιο τμήμα τού γενικού κατώτερου δευτεροβάθμιου σχολείου (<i>gymnasiale Oberstufe</i>)	Γενική παιδεία που προετοιμάζει τους μαθητές για τις εξετάσεις του «Abitur», που επιτρέπει την πρόσβαση στην ανώτατη εκπαίδευση.
Επαγγελματικό σχολείο (<i>Berufsschule</i>)	Επαγγελματικό σχολείο μερικής απασχόλησης, που συμπληρώνεται με πρακτική άσκηση σε εταιρείες.
Επαγγελματικό σχολείο (<i>Fachoberschulen</i>)	Εξειδικεύεται σε τομείς όπως η μηχανολογία, τα οικονομικά, οι καλλιέργειες, σύστημα κοινωνικής πρόνοιας, και ο σχεδιασμός (design)

22.2.4 Πρόγραμμα σπουδών

Σε όλα τα κρατίδια υπάρχουν υποχρεωτικά προγράμματα σπουδών. Επιπλέον το πρόγραμμα σπουδών των επαγγελματικών σχολείων ανήκει αποκλειστικά στην ευθύνη των κρατιδίων ενώ η πρακτική άσκηση σε εταιρείες συντονίζεται από την ομοσπονδιακή κυβέρνηση.

Φάσεις	Ηλικίες	Αντικείμενα σπουδών
Δημοτική εκπαίδευση	6 ως 10 χρονών (6 - 12 ετών στο κρατίδιο του Βερολίνου και του Βρανδεμβούργου)	Γερμανικά, Μαθηματικά, Sachunterricht : (διαθεματική προσέγγιση εισαγωγής στα οικονομικά, κοινωνικές επιστήμες, ιστορία, γεωγραφία, επιστήμες και τεχνολογία), τέχνες, γυμναστική, μουσική και με αυξανόμενη τάση εισαγωγή ξένης γλώσσας από τον τρίτο χρόνο (8-9 ετών).
Κατώτερη δευτεροβάθμια εκπαίδευση	10 -15/16 ετών (ή 12 - 15/16 ετών)	Τα αντικείμενα ποικίλουν ανάλογα με το κρατίδιο και το είδος του σχολείου αλλά γενικά περιλαμβάνουν: Γερμανικά, Μαθηματικά, κοινωνικές επιστήμες, χημεία, βιολογία, φυσική, ιστορία, γεωγραφία, τέχνες, Γυμναστική, μουσική, ξένη γλώσσα.
Ανώτερη δευτεροβάθμια εκπαίδευση	15/16+ έως 18/19 ετών	Τα αντικείμενα ποικίλουν ανάλογα με το είδος της Σχολής.

22.3 Γαλλία

Από το 1982 η εξαιρετικά συγκεντρωτική οργάνωση της εκπαίδευσης έχει αλλάξει δίνοντας αρκετές αρμοδιότητες στην τοπική αυτοδιοίκηση. Οι 31 «Ακαδημίες» είναι εξωτερικά διοικητικά τμήματα του Υπουργείου Παιδείας με ευθύνη συγκεκριμένων περιοχών της χώρας. Τα σχολεία είναι σε κάποιο βαθμό ανεξάρτητα σε σχέση με τις διοικητικές και διδακτικές τους δραστηριότητες καθώς και σε δεύτερο επίπεδο όσον αφορά στα οικονομικά ζητήματα.

22.3.1 Προσχολική εκπαίδευση (2-6 ετών)

Οι γονείς έχουν το δικαίωμα να ζητήσουν μια θέση σε δημόσια κέντρα προσχολικής ηλικίας αν και δεν υπάρχει επάρκεια σε αυτόν τον τομέα ακόμα. Οι παιδικοί αυτοί σταθμοί (*école maternelle* ή *classe enfantine*) χρηματοδοτούνται από το κράτος διαμέσου της τοπικής αυτοδιοίκησης.

22.3.2 Υποχρεωτική εκπαίδευση (6-16 ετών)

Είναι οργανωμένη σε τρεις φάσεις:

Πρωτοβάθμια εκπαίδευση (<i>école élémentaire</i>)	6-11 ετών	υποχρεωτικό
Κατώτερη δευτεροβάθμια εκπαίδευση (<i>college</i>)	11-15 ετών	υποχρεωτικό
Ανώτερη δευτεροβάθμια εκπαίδευση (<i>Lycée</i>)	15-16 ετών	Μόνο ο πρώτος χρόνος είναι υποχρεωτικός

22.3.3 Μη υποχρεωτική εκπαίδευση- Ανώτερο δευτεροβάθμιο επίπεδο

Παρέχεται δωρεάν σε κρατικά ιδρύματα τα Γενικά και Τεχνολογικά Λύκεια και το Επαγγελματικά Λύκεια (και τα δύο για ηλικίες 16-18 ετών). Αυτά παρέχουν και τον τελευταίο χρόνο υποχρεωτικής εκπαίδευσης σε παιδιά 15-16 ετών.

22.3.4 Πρόγραμμα σπουδών

Το περιεχόμενο Σπουδών διαμορφώνεται από τη κρατική διοίκηση και αφορά όλα τα σχολεία της χώρας.

ΜΕΛΕΤΗ ΑΠΟΤΥΠΩΣΗΣ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ ΤΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ

Φάσεις	Κύκλος /ηλικίες	Αντικείμενο
Πρωτοβάθμια εκπαίδευση	Βασικός κύκλος 6-8 ετών	Γαλλικά /λογοτεχνία, αγωγή του πολίτη («Ζώντας μαζί»), μαθηματικά, Ανακαλύπτοντας τον κόσμο , ξένες γλώσσες/ τοπικές διάλεκτοι, τέχνες, αθλήματα και γυμναστική
	Μέσος κύκλος έτη 8-11	Γαλλική γλώσσα, λογοτεχνία και ανθρωπιστικές επιστήμες, φυσικές επιστήμες, καλλιτεχνικά, αθλήματα, αγωγή του πολίτη.
	Ανώτερος κύκλος 11-12 και 14-15 ετών	Γαλλικά, μαθηματικά, ξένες γλώσσες, ιστορία, γεωγραφία, τέχνες, αθλήματα και γυμναστική, αγωγή του πολίτη , φυσικές επιστήμες, τεχνολογία, καλλιτεχνικά, Φυσική Αγωγή, άθληση.
Κατώτερη δευτεροβάθμια εκπαίδευση	15-16 ετών	Γαλλικά, Μαθηματικά, φυσική, χημεία , ιστορία, γεωγραφία, τέχνες, Γυμναστική, πρώτη ξένη γλώσσα, άθληση, φυσικές επιστήμες, αγωγή του πολίτη , νομική και κοινωνική εκπαίδευση. Επιπρόσθετα δίνεται η δυνατότητα να επιλεγούν δύο προαιρετικά μαθήματα καθώς και ένα πρακτικό εργαστήρι.
Ανώτερη δευτεροβάθμια εκπαίδευση Προαιρετική	16-18 ετών	Οι μαθητές επιλέγουν συγκεκριμένα μαθήματα ανάλογα με τον τομέα επιλογής. Υποχρεωτικά μαθήματα: Γαλλικά , Μαθηματικά, ξένη γλώσσα, ιστορία-γεωγραφία, αγωγή του πολίτη , άθληση και φιλοσοφία.

22.4 Ιρλανδία

Τη συνολική ευθύνη της οργάνωσης της παιδείας έχει το κεντρικό Τμήμα Εκπαίδευσης και Επιστήμης (DES) , ενώ την εποπτεία των σχολείων έχει το Επιμελητήριο του τμήματος εκπαίδευσης και επιστήμης.

22.4.1 Προ-Προσχολική εκπαίδευση (4-5 ετών)

Τα περισσότερα παιδιά 4,5 και 5 χρονών είναι εγγεγραμμένα σε τάξεις νηπιαγωγείου στα δημοτικά σχολεία. Το κράτος παρέχει επίσης χρηματοδότηση για άλλα χώρους ένταξης της προσχολικής ηλικίας όπως τα λεγόμενα «Early Start» (Πρώτο ξεκίνημα) για παιδιά σε περιοχές με ιδιαίτερες κοινωνικοοικονομικές συνθήκες.

22.4.2 Υποχρεωτική εκπαίδευση (6-16 ετών)

Παρέχεται δημόσια δωρεάν εκπαίδευση η οποία χωρίζεται σε δυο επίπεδα: Πρώτο επίπεδο (6-12 ετών), και Δεύτερο επίπεδο (πρώτος κύκλος (junior cycle) 12-16 ετών) που λειτουργεί σε κοινοτικά σχολεία, γενικά, επαγγελματικά ή εθελοντικά σχολεία.

22.4.3 Μη υποχρεωτική Εκπαίδευση

Ο Δεύτερος κύκλος του Δεύτερου επιπέδου (second level senior cycle) για νέους ηλικίας 16-19 ετών, διαρκεί 2-3 χρόνια ανάλογα με το αν οι μαθητές θα επιλέξουν το Έτος Μετάβασης ή αλλιώς αν ξεκινήσουν τα διετή προγράμματα πτυχίων.

Πρόγραμμα	Χαρακτηριστικά
Έτος μετάβασης	Έμφαση στην προσωπική και κοινωνική ανάπτυξη καθώς και την ανάπτυξη γενικών, τεχνικών και ακαδημαϊκών δεξιοτήτων.
Πτυχίο Αποφοίτησης	Γενικό ακαδημαϊκό Πρόγραμμα.
Πτυχίο Αποφοίτησης, Επαγγελματικό πρόγραμμα	Έμφαση στα επαγγελματικά και τεχνικά θέματα.
Εφαρμοσμένο Πτυχίο Αποφοίτησης	Περιλαμβάνει τόσο γενικά όσο και θέματα επαγγελματικής κατάρτισης.

ΜΕΛΕΤΗ ΑΠΟΤΥΠΩΣΗΣ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ ΤΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ

Στάδια	Στόχοι	Αντικείμενα μελέτης
Δημοτικό	Ενεργή μάθηση	Επτά τομείς: Γλώσσα, (Ιρλανδικά, Αγγλικά); μαθηματικά, κοινωνικές και περιβαλλοντικές επιστήμες (SESE) (Ιστορία, γεωγραφία, επιστήμη), καλλιτεχνικά (εικαστικές τέχνες, μουσική, θέατρο) γυμναστική, προσωπική, κοινωνική αγωγή και αγωγή υγείας (SPHE); θρησκευτική εκπαίδευση.
Πρώτος Κύκλος	Γενική ισορροπημένη παιδεία	26 μαθήματα έχουν εγκριθεί για αυτόν τον κύκλο από τα οποία τα σχολεία προσφέρουν κατ' επιλογή.
Δεύτερος κύκλος για το γενικό Πτυχίο αποφοίτησης	Ανάπτυξη γνώσεων, αντίληψης και αξιών καθώς και κατανόηση διαφορετικών τρόπων μάθησης	Επιλογή 7 από 31 μαθήματα με υποχρεωτικό μόνο την Ιρλανδική Γλώσσα. Όλα τα μαθήματα προσφέρονται σε δυο επίπεδα, κανονικό και ανώτερο.

22.5 Τσεχία

Μετά τη μεταρρύθμιση του 2001, τα σχολεία διοικούνται από ένα συνδυασμό κατανομής των αρμοδιοτήτων από την κεντρική διοίκηση, τις 14 περιφέρειες και τις κοινότητες. Το Υπουργείο Παιδείας είναι υπεύθυνο για την ανάπτυξη, το επίπεδο και τις αρχές του εκπαιδευτικού συστήματος, το εκπαιδευτικό υλικό και το εκπαιδευτικό προσωπικό. Οι περιφέρειες είναι υπεύθυνες για τα γυμνάσια και τα ειδικά σχολεία ενώ οι κοινότητες για το δημοτικό και τους παιδικούς σταθμούς.

22.5.1 Προ-Προσχολική εκπαίδευση (3-6 ετών)

Η ευθύνη για τη φροντίδα των νηπίων ανήκει στο Δήμο με σκοπό να αναπτυχθούν η προσωπικότητα και οι κοινωνικότητα των παιδιών πριν μπουν στην δημοτική εκπαίδευση.

22.5.2 Υποχρεωτική εκπαίδευση (6-15 ετών)

Η Υποχρεωτική εκπαίδευση διαιρείται σε δυο φάσεις 5 και 4 ετών. Η δημοτική αρχή παρέχει τις απαραίτητες συνθήκες για την εκπαίδευση αυτή: π.χ. μεταφορά από και προς το σχολείο αν αυτή ξεπερνά τα 4 χιλιόμετρα. Υπάρχουν διαφορετικών ειδών σχολεία που προσφέρουν τη βασική παιδεία:

Πρόγραμμα	Χαρακτηριστικά
Δημοτικό σχολείο	Εννεαετής εκπαίδευση σε δυο κύκλους .
Grammar school	Εξαετής ή οκταετής φοίτηση όπου οι μαθητές ολοκληρώνουν τη Δημοτική εκπαίδευση και να συνεχίσουν στη δευτεροβάθμια.
Conservatory	Οκταετής φοίτηση σε σχολείο χορού όπου ολοκληρώνεται και η βασική εκπαίδευση.

22.5.3 Δευτεροβάθμια εκπαίδευση

Μετά την ολοκλήρωση της υποχρεωτικής εννεαετούς εκπαίδευσης οι μαθητές μπορούν να κάνουν αίτηση για το επόμενο στάδιο, που έχει τρεις κυρίως τύπους σχολείων:

Πρόγραμμα	Ηλικίες	Χαρακτηριστικά
Γενικό σχολείο (Γυμνάσιο)	11/13/ή 15-19	Προετοιμασία για ανώτατη εκπαίδευση
Τεχνικό Σχολείο	15-19	3 ή 4 χρόνια: προετοιμασία για ένα εύρος επαγγελμάτων καθώς και για σχολές της Ανώτατης Εκπαίδευσης (Τεχνολογία, Επαγγέλματα Υγείας, Διοίκηση, Τέχνες κλπ)
Επαγγελματικό Σχολείο	15-19	2 ή 3 χρόνια. Προετοιμασία για επαγγελματικές δραστηριότητες

Κοινό στοιχείο η προετοιμασία για τις εξετάσεις του Maturitní zkouška/Maturita.

22.5.4 Πρόγραμμα σπουδών

Συνήθως τα σχολεία χρησιμοποιούν το πρόγραμμα «Základní škola».

Αντικείμενα	Φάση εκπαίδευσης
Τσεχική γλώσσα και λογοτεχνία Μαθηματικά Μουσική Τέχνες Φυσική Αγωγή και αθλήματα Εφαρμοσμένες τέχνες και τεχνολογία	Κεντρικά μαθήματα της βασικής εκπαίδευσης
Κοινωνικές και φυσικές επιστήμες Θέματα υγείας και τρόπου ζωής	Πρώτο στάδιο (έτη 1 - 5)
Φυσική, βιολογία, γεωλογία, γεωγραφία και ιστορία	Όλα τα έτη του β' σταδίου
Χημεία	Ξεκινούν στο 7 ^ο έτος και κυρίως στο 8 ^ο και 9 ^ο .
Μια ξένη γλώσσα , Αγγλικά ή Γερμανικά	Ξεκινά το 4 ^ο έτος
Δεύτερη ξένη γλώσσα	Ξεκινά στο 6 ^ο ή 7 ^ο έτος.

22.6 Φινλανδία

Η κεντρική οργάνωση της εκπαίδευσης άλλαξε το 1990 και αυξήθηκαν οι αρμοδιότητες της τοπικής αυτοδιοίκησης. Η κυβέρνηση χρηματοδοτεί τη λειτουργία των σχολείων, ενώ τα τοπικά όργανα αναλαμβάνουν να παρέχουν τη βασική εκπαίδευση στους πολίτες.

22.6.1 Προσχολική εκπαίδευση, έως 6 ετών

Η προσχολική εκπαίδευση αφορά τα παιδιά 6 ετών που την επόμενη χρονιά θα μπου στην υποχρεωτική εκπαίδευση. Η συμμετοχή σε αυτό το στάδιο είναι προαιρετική (περίπου το 90% των παιδιών παρακολουθούν τη φάση αυτή). Παρέχεται σε παιδικούς σταθμούς και σε προσχολικές τάξεις που λειτουργούν σε σχέση με τα δημοτικά σχολεία. Από το 2000 όλες οι τοπικές αυτοδιοικήσεις οφείλουν να παρέχουν μια θέση για κάθε παιδί αυτής της ηλικίας. Οι παιδικοί σταθμοί έχουν διδάκτρα ανάλογα με το εισόδημα των γονέων.

Το 2000 συστάθηκε ένα πρόγραμμα σπουδών και λειτουργίας για τους παιδικούς σταθμούς που δίνει έμφαση στην ανάπτυξη της προσωπικότητας την ενεργή και διαθεματική μάθηση μέσα από το Παιχνίδι και τη συμμετοχή στην ομάδα.

22.6.2 Υποχρεωτική εκπαίδευση 7-16 ετών

Τα δημοτικά σχολεία έχουν 9 τάξεις. Στα πρώτα 6 τη διδασκαλία αναλαμβάνει ένας δάσκαλος ενώ στα τρία τελευταία τα διαφορετικά μαθήματα διδάσκουν ειδικοποιημένοι καθηγητές.

Χαρακτηριστικά του συστήματος:

- Ενιαίο πρόγραμμα για τα 9 έτη.
- Δωρεάν παροχή, μεταφοράς, σίτισης, εκπαιδευτικών βιβλίων και υλικού.
- Τα παιδιά πηγαίνουν σε σχολεία στη γειτονιά τους.
- Δεν δίνεται πτυχίο αλλά μια βεβαίωση σπουδών.
- Παροχή ισότιμης εκπαίδευσης σε όλους του πολίτες.
- Παροχή των απαραίτητων εφοδίων για την ανώτερη παιδεία.
- Σχεδόν όλα τα παιδιά τελειώνουν την υποχρεωτική εκπαίδευση. Είναι σπάνιες οι περιπτώσεις των παιδιών που φεύγουν από αυτή τη βαθμίδα.
- Το σχολείο οφείλει να παρέχει καθοδήγηση και συμβουλευτική σε διάφορα επίπεδα.

Όσον αφορά στα επίπεδο μάθησης τα συγκριτικά αποτελέσματα της υποχρεωτικής εκπαίδευσης σε ευρωπαϊκό επίπεδο είναι εξαιρετικά.

22.6.3 Μη υποχρεωτική εκπαίδευση

Όσοι τελειώσουν τα πρώτα 9 χρόνια μπορούν να κάνουν αίτηση για μια ακόμη προαιρετική χρονιά σπουδών.

Πρόγραμμα	Στόχοι	Χαρακτηριστικά
Γενική ανώτερη εκπαίδευση	Προετοιμάζει τους μαθητές για τις εξετάσεις εισαγωγής στο Πανεπιστήμιο (matriculation)	Απαραίτητη η συνεργασία όλων των φορέων στην περιοχή που παρέχουν εκπαίδευση. Μέσα στο πλαίσιο του προγράμματος σπουδών οι μαθητές έχουν τη δυνατότητα επιλογής μαθημάτων.
Επαγγελματική ανώτερη εκπαίδευση	επαγγελματικές δεξιότητες και ανταγωνιστικότητα	

22.6.4 Προγράμματα σπουδών

Πρόγραμμα βασικής εκπαίδευσης:

- Γλώσσα (Φινλανδικά ή Σουηδικά και λογοτεχνία), μια ξένη γλώσσα, περιβαλλοντικές σπουδές, αγωγή υγείας, θρησκεία και ηθική, ιστορία, γεωγραφία, κοινωνικές επιστήμες, μαθηματικά, φυσική, χημεία, βιολογία, γυμναστική, μουσική, τέχνες και εφαρμοσμένες τέχνες, οικιακή οικονομία.
- Διάφορα προαιρετικά μαθήματα προσφέρονται ανάλογα με τις επιλογές του τοπικού φορέα και του σχολείου.

22.7 Ολλανδία

Η Ολλανδία έχει ένα ενιαίο εκπαιδευτικό σύστημα που καθορίζεται από κρατικούς νόμους ενώ η διοίκηση των σχολείων είναι αποκεντρωμένη. Το Υπουργείο Παιδείας Πολιτισμού και Επιστήμης καθορίζει την αξιολόγηση των εκπαιδευτικών, τις συνθήκες εργασίας, τον προϋπολογισμό, τις εξετάσεις αποφοίτησης και την επιτήρηση. Από το 1980 η ευθύνη διαχείρισης των προϋπολογισμών βαρύνει τη τοπική διοίκηση κάθε σχολείου το οποίο καταθέτει μια πρόταση που περιλαμβάνει περιεχόμενο σπουδών, ωρολόγιο πρόγραμμα και διδασκαλίας.

22.7.1 Προσχολική εκπαίδευση-ετών 4

Δεν προσφέρεται παιδεία σε παιδιά μικρότερα των 4 ετών. Το 99.3 % των παιδιών πηγαίνει στο νηπιαγωγείο.

22.7.2 Υποχρεωτική εκπαίδευση (5-16/18)

Από τα 12 χρόνια υπάρχουν διάφορων ειδών σχολεία ανάλογα με τις ικανότητες και δεξιότητες των παιδιών. Η πρόσβαση σε αυτή τη φάση εξαρτάται από την επιτυχή ολοκλήρωση της μαθητείας στο Δημοτικό, την αξιολόγηση των ικανοτήτων των παιδιών και κατά περίπτωση από ένα ορισμένο είδος εξετάσεων πάνω σε θέματα γνώσης και κατανόησης.

Από την ηλικία των 16 και μετά οι μαθητές οφείλουν να παρακολουθούν έστω μερικώς μέχρι τα 18. Για αυτή τη φάση της εκπαίδευσης υπάρχουν δίδακτρα που όμως μπορεί να μειωθούν ανάλογα με την οικονομική κατάσταση των γονέων.

22.7.3 Πρόγραμμα Σπουδών

Καθορίζεται από το υπουργείο αλλά τα σχολεία επιλέγουν το χρονοδιάγραμμα, τις διδακτικές μεθόδους και τα εκπαιδευτικά υλικά.

Φάσεις	Αντικείμενα	Χαρακτηριστικά
Δημοτικό	<ul style="list-style-type: none"> -Φυσική κατάσταση και ανάπτυξη των αισθήσεων -Ολλανδικά - Αριθμητική και μαθηματικά -Αγγλικά -Γεωγραφία, ιστορία, επιστήμες πολιτική επιστήμη, θρησκεία και ιδεολογικά κινήματα -Δραστηριότητες έκφρασης- -Κοινωνικές δραστηριότητες και δεξιότητες που αφορούν την καθημερινή ζωή 	<p>Τα σχολεία αποφασίζουν πώς κατανείμουν το χρόνο σε κάθε μέρος του προγράμματος σπουδών.</p>

ΜΕΛΕΤΗ ΑΠΟΤΥΠΩΣΗΣ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ ΤΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ

<p>Δεύτερο επίπεδο σπουδών 12-15 ετών</p>	<p>- Υποχρεωτικό πρόγραμμα σπουδών που περιλαμβάνει 15 μαθήματα Δεξιότητα στους υπολογιστές Τρίτη ξένη γλώσσα (στο Γυμνάσιο -ειδικότητα του VWO περιλαμβάνονται και Λατινικά η Ελληνικά)</p>	<p>Οι μαθητές πρέπει να επιλέξουν ανάμεσα σε 4 κύκλους σπουδών: Οικονομικά, Επιστήμη και υγεία, Επιστήμη και τεχνολογία, Πολιτισμός και Κοινωνία</p> <p>20% του χρόνου διδασκαλίας είναι στην ευχέρεια του κάθε σχολείου για να διατεθεί κατά κρίση σε άλλες δραστηριότητες ή μαθήματα.</p>
---	--	---

22.8 Ιταλία

Αν και το Ιταλικό εκπαιδευτικό σύστημα είχε μια παραδοσιακή κεντρική διαχείριση πρόσφατα με την μεταρρύθμιση Moratti το 2003 αποκεντρώθηκε. Σταδιακά η διοίκηση περιήλθε στην τοπική αυτοδιοίκηση, τις περιφέρειες, τις κοινότητες και τα σχολεία. Το Υπουργείο Δημόσιας Εκπαίδευσης παραμένει υπεύθυνο για το σχεδιασμό και την επίβλεψη.

22.8.1 Προσχολική εκπαίδευση -3-4 ετών

Από την ηλικία των 3 τα παιδιά μπορούν να εγγραφούν σε κρατικούς παιδικούς σταθμούς (scuole dell' infanzia) που αν και δεν είναι υποχρεωτικοί αποτελούν το πρώτο στάδιο της υποχρεωτικής εκπαίδευσης. Δεν υπάρχουν δίδακτρα και η διοίκηση τους ανήκει στην τοπική αυτοδιοίκηση.

Δεν υπάρχουν υποχρεωτικά αντικείμενα μελέτης στον παιδικό σταθμό αλλά το Υπουργείο εξέδωσε οδηγίες το 1991 συστήνοντας την οργάνωση δραστηριοτήτων που ενσωματώνουν τις εξής ενότητες: σώμα και κίνηση, λόγος και λέξεις, χώρος, τάξη και μέτρηση, αντικείμενα, χρόνος και φύση, φόρμες και μέσα, ο εαυτός μου και οι άλλοι.

22.8.2 Υποχρεωτική εκπαίδευση - 6-15 ετών

Φάση	Ηλικίες
Δημοτική εκπαίδευση	
Πρώτος κύκλος	6 - 8
Δεύτερος κύκλος	8-11
Δευτεροβάθμια εκπαίδευση	
Χαμηλότερη βαθμίδα	11-14
Ανώτερη βαθμίδα	14-15

Η τελευταία φάση αυτή συνεχίζεται μέχρι τα 19 χρόνια.

22.8.3 Μη υποχρεωτική Εκπαίδευση

Πρόκειται για την Ανώτερη βαθμίδα Δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης. Αυτή η φάση παρέχεται σε διάφορα είδη σχολείων που παρέχουν και την τελευταία χρονιά της υποχρεωτικής εκπαίδευσης.

Τύποι σχολείων	Πρόγραμμα
Κλασσικό Λύκειο	Γενικό σχολείο

ΜΕΛΕΤΗ ΑΠΟΤΥΠΩΣΗΣ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ ΤΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ

Επιστημονικό Λύκειο	Σχολεία Επιστημονικής κατεύθυνσης
Καλλιτεχνικό Λύκειο και Καλλιτεχνικά Ινστιτούτα	Διάφορα είδη καλλιτεχνικών σχολείων
Επαγγελματικά Ινστιτούτα	Διαφορά είδη επαγγελματικών και τεχνικών σχολείων

Η διάρκεια σπουδών ποικίλει από 3-5 χρόνια και γενικά υπάρχουν διδάκτρα. Τα τμήματα αυτά δίνουν τη δυνατότητα για είσοδο στην τριτοβάθμια εκπαίδευση ή στην επαγγελματική απασχόληση σε θέσεις μέσου επιπέδου ή ειδικευμένων εργατών.

22.8.4 Προγράμματα Σπουδών

Υπάρχει ένα κρατικό υποχρεωτικό πρόγραμμα σπουδών για όλη τη διάρκεια της υποχρεωτικής και μη υποχρεωτικής εκπαίδευσης. Στα πρώτα δυο χρόνια η προσέγγιση είναι γενικά διαθεματική ενώ μετά η διδασκαλία γίνεται κατά μάθημα.

Φάση εκπαίδευσης	Αντικείμενα σπουδών
Δημοτική εκπαίδευση	Ιταλική γλώσσα, μια ξένη γλώσσα (από την ηλικία των 7 ετών και μετά), μαθηματικά, επιστήμες, ιστορία, γεωγραφία, κοινωνικές σπουδές, εκπαίδευση στην τέχνη, μουσική και φυσική αγωγή.
Χαμηλότερη βαθμίδα Δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης (11-14)	Ιταλική γλώσσα, ιστορία, αγωγή του πολίτη, γεωγραφία, μια ξένη γλώσσα (Αγγλικά ή Γαλλικά) επιστήμες (μαθηματικά, φυσική, χημεία, φυσικές επιστήμες), τεχνική εκπαίδευση, εκπαίδευση στην τέχνη, μουσική και φυσική αγωγή.

Στο ανώτερο επίπεδο το πρόγραμμα σπουδών ποικίλει ανάλογα με το αντικείμενο.

22.9 Αυστρία

Το ομοσπονδιακό Υπουργείο Παιδείας είναι υπεύθυνο για τη χρηματοδότηση και επίβλεψη της πρωτοβάθμιας, δευτεροβάθμιας και από το 2000 της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης. Η πρώτη και δεύτερη βαθμίδα διοικούνται σε κεντρικό επίπεδο από τις αρχές του κάθε περιφέρειας.

22.9.1 Προσχολική εκπαίδευση (3-6)

Οι παιδικοί σταθμοί οργανώνονται από τις περιφέρειες και δέχονται παιδιά από 3 ετών. Σήμερα όλα τα παιδιά 5 ετών είναι εγγεγραμμένα σε παιδικούς σταθμούς. Τα δίδακτρα ορίζονται ανάλογα με τα εισοδήματα των γονέων.

22.9.2 Υποχρεωτική εκπαίδευση (6-15)

Η υποχρεωτική εκπαίδευση παρέχεται δωρεάν. Παιδιά τα οποία έχουν φτάσει στην κατάλληλη ηλικία αλλά δεν κρίνονται έτοιμα ακόμα να μπουν στο Δημοτικό μπορούν να παρακολουθήσουν μια χρονιά προετοιμασίας "Vorschulstufe"

Τα 4 πρώτα χρόνια οι μαθητές παρακολουθούν το "Volksschule". Στη συνέχεια οι μαθητές μπορούν να διαλέξουν ένα από τα πολλά Γενικά ή επαγγελματικά Γυμνάσια ή Κολέγια.

Upper secondary	Ηλικίες	Είδη σχολείων
Δευτεροβάθμια εκπαίδευση	9-12 ετών 14-18 ή 19	<ul style="list-style-type: none"> - Gymnasium κλασσικό ακαδημαϊκό σχολείο - Realgymnasium (με ιδιαίτερο βάρος στα μαθηματικά και τις επιστήμες) - Wirtschaftskundliches Realgymnasium" (με ιδιαίτερο βάρος στα οικονομικά) - Oberstufen-Realgymnasium (ειδικός τύπος ανώτερου επιπέδου της δευτεροβάθμιας που δίνει βάρος στις φυσικές επιστήμες, στη μουσική και τις τέχνες)
Προ-επαγγελματικό σχολείο <i>Polytechnische Schule</i>	14-15 ετών	20% των νέων εγγράφονται σε αυτά με στόχο την εκμάθηση ενός επαγγέλματος ως ασκούμενοι και σε περαιτέρω εκπαίδευση.
Επαγγελματική εκπαίδευση	14-16 ετών 14-19 ετών	Η εκμάθηση μέσω της άσκησης περιλαμβάνει τα εξής: <ul style="list-style-type: none"> - άσκηση σε εταιρείες - υποχρεωτική παρακολούθηση σε μερική βάση (part time) επαγγελματικού σχολείου (<i>Berufsschule</i>). Άλλα Επαγγελματικά Κολέγια

22.9.3 Πρόγραμμα Σπουδών

Στα πλαίσια της αυτονομίας των σχολείων τα σχολεία προτείνουν τα δικά τους προγράμματα. Κατ' αυτόν τον τρόπο μπορούν να προβάλλουν μια εξειδίκευση σε κάποιους

ΜΕΛΕΤΗ ΑΠΟΤΥΠΩΣΗΣ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ ΤΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ

τομείς π.χ. ξένη γλώσσα, αθλήματα, τέχνες, επιστήμη κα τεχνολογία, οικολογία, πληροφορική. Οι μαθητές της Δευτεροβάθμιας μπορούν να βάλουν τις δικές τους προτεραιότητες επιλέγοντας μέσα από έναν αριθμό υποχρεωτικών ελεύθερων επιλεγόμενων μαθημάτων.

Φάση	Παιδαγωγικοί στόχοι	Αντικείμενα σπουδών
Δημοτικό		
Έτος Προετοιμασίας		Θρησκευτικά , γλώσσα και γραφή, αριθμητική, εισαγωγή στην επιστήμη, τραγούδι, παιχνίδι, τέχνες, εφαρμοσμένες τέχνες και χειροτεχνίες, φυσική αγωγή. Κυκλοφοριακή αγωγή
Τάξεις 1-4	Παροχή μιας ισορροπημένης παιδείας. Ιδιαίτερο βάρος δίνεται στην ένταξη παιδιών με ειδικές ανάγκες.	Θρησκευτικά , γλώσσα, γερμανικά, ιστορία, τοπική γεωγραφία, μαθηματικά, μουσική, τέχνες, εφαρμοσμένες τέχνες και χειροτεχνίες, φυσική αγωγή. Κυκλοφοριακή αγωγή, ξένη γλώσσα,
Κατώτερη Δευτεροβάθμια		
"Hauptschule" Τάξεις 5 έως 8	-Γενική παιδεία βάση των δεξιοτήτων και ταλέντων του κάθε παιδιού - Κατάρτιση για εργασία ή για συνέχιση των σπουδών σε ανώτερο επίπεδο. - Απόκτηση νέων γνώσεων, ανάπτυξη δυνατοτήτων και επισήμανση των ηθικών αξιών της κοινωνίας	Θρησκευτικά , γερμανικά, ξένη γλώσσα, ιστορία, γεωγραφία, μαθηματικά, γεωμετρία, σχέδιο, βιολογία, περιβαλλοντικές σπουδές, φυσική, χημεία, μουσική , τέχνες, εφαρμοσμένες τέχνες και χειροτεχνίες, διατροφή και οικιακή οικονομία, φυσική αγωγή. Επισκέψεις σε εταιρίες; Και χώρους εργασίας γίνονται κατά την 7 ^η και 8 ^η χρονιά.
Ανώτερη Δευτεροβάθμια		
Γενικό σχολείο (<i>Allgemeinbilden de höhere Schule</i>)	Παρέχει την απαραίτητη κατάρτιση για την είσοδο στα πανεπιστήμια και μια βάση εκπαίδευσης σε αξίες όπως συνεργασία, μεθοδολογία , ανεξαρτησία, υπευθυνότητα.	Πρόγραμμα σπουδών με στόχο τις εξετάσεις "Reifeprüfung"
Προ-επαγγελματικό σχολείο	Προετοιμασία για περαιτέρω εκπαίδευση και κατάρτιση	Διαφορά πρακτικά μαθήματα και μέθοδοι διδασκαλίας

ΜΕΛΕΤΗ ΑΠΟΤΥΠΩΣΗΣ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ ΤΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ

Φάση	Παιδαγωγικοί στόχοι	Αντικείμενα σπουδών
Τεχνικό σχολείο (Polytechnische Schule)	αλλά και για επαγγελματική καριέρα	βασισμένα στη λογική μαθαίνω δια της πράξης . Περιλαμβάνει επισκέψεις σε εταιρείες, εργαστήρια και επαγγελματικά σχολεία.

22.10 Δανία

Το Υπουργείο Παιδείας σε συνεργασία με τις δημοτικές αρχές επιβλέπει τη λειτουργία της προσχολικής εκπαίδευσης και την βασική εκπαίδευση του Δημοτικού (*folkeskole*). Η ευθύνη για τη λειτουργία των σχολείων συνολικά αφορά το συμβούλιο κάθε Δήμου. Ενώ την επίβλεψη της Ανώτερης εκπαίδευσης έχει το κράτος μαζί με τα συμβούλια της περιφέρειας και των Συμβουλίων των σχολείων. Επίσης το κράτος ελέγχει την επαγγελματική εκπαίδευση και κατάρτιση.

22.10.1 Προσχολική εκπαίδευση 0-7 ετών

Υπάρχουν τεσσάρων ειδών φορείς για την προαιρετική προσχολική εκπαίδευση. Βρεφικοί σταθμοί (μέχρι την ηλικία των 3), παιδικός σταθμός (3-7 ετών), εθελοντική προσχολική τάξη (6-7 ετών).

Οι προσχολικές τάξεις που παρέχουν οι Δήμοι είναι δωρεάν ενώ υπάρχουν ιδιωτικά σχολεία, επιχορηγούμενα από το κράτος, τα οποία έχουν διδάκτρα.

22.10.2 Υποχρεωτική εκπαίδευση (7-16/17)

Το *Folkeskole* (δημόσιο δωρεάν σχολείο του Δήμου) περιλαμβάνει τόσο τη Δημοτική όσο και την κατώτερη Μέση Εκπαίδευση καλύπτοντας τα εννέα χρόνια της υποχρεωτικής Εκπαίδευσης. Οι γονείς είναι ελεύθεροι να επιλέξουν οποιοδήποτε σχολείο στα όρια του Δήμου που ανήκουν. Τα περισσότερα απ' αυτά προσφέρουν μια χρονιά προσχολικής παιδείας και μια προαιρετική δέκατη χρονιά στο τέλος.

22.10.3 Ανώτερη Μέση Εκπαίδευση

Πρόγραμμα	Διάρκεια και ηλικία	Χαρακτηριστικά
Γενική Ανώτερη Μέση Εκπαίδευση		
Gymnasium – STX	3 χρόνια 16-19 ετών	Ακαδημαϊκή Παιδεία για πρόσβαση στη Ανώτατη εκπαίδευση
Højere Forberedelseseksamen – HF	2 χρόνια 16 ετών και πάνω	Ανώτερη προπαρασκευαστική διαδικασία βασισμένη στην 10χρονη του <i>folkeskole</i> , που ολοκληρώνεται με εξετάσεις με σκοπό την εισαγωγή στην Ανωτάτη Εκπαίδευση
Højere handelseksamen – HHX	3 χρόνια 16-19 ετών	Εμπορική και γενική παιδεία για εισαγωγή στην Ανωτάτη Εκπαίδευση.
Højere teknisk eksamen –	3 χρόνια	Προετοιμασία για εξετάσεις τεχνικής

Πρόγραμμα	Διάρκεια και ηλικία	Χαρακτηριστικά
HTX	Ετη16-19	και γενικής κατεύθυνσης για εισαγωγή στην Ανωτάτη Εκπαίδευση.
<i>Επαγγελματική Ανώτερη Μέση Εκπαίδευση</i>	Ηλικίες 16-20	Επαγγελματική εκπαίδευση και κατάρτιση που συνδυάζει τις σπουδές με την άσκηση στο χώρο εργασίας. - Επαγγελματική εκπαίδευση και κατάρτιση (EUD) - Βασική κατάρτιση στο χώρο των κοινωνικών σπουδών και επιστημών υγείας (SOSU) - Αγροτική και ναυτιλιακή εκπαίδευση

Το 2005 έλαβε χώρα μια δραστική μεταρρύθμιση στο χώρο της Μέσης Εκπαίδευσης: όλοι οι τύποι εκπαίδευσης περιλαμβάνουν μια εισαγωγική φάση κοινή για όλους τους μαθητές. Διδάσκονται οι ανθρωπιστικές επιστήμες καθώς και οι κοινωνικές και φυσικές επιστήμες. Στο τέλος της φάσης αυτής οι μαθητές επιλέγουν επικεντρώνονται σε συγκεκριμένους προεπιλεγμένους τομείς.

22.10.4 Πρόγραμμα Σπουδών

Το Υπουργείο θέτει βασικούς κανόνες και στόχους καθώς και προαιρετικές οδηγίες. Δεν υπάρχουν συγκεκριμένα και μοναδικά συγγράμματα. Από τα 13 οι μαθητές έχουν τη δυνατότητα μαθημάτων επιλογής.

Φάση	Αντικείμενα
Folkeskole 7-16 ετών	1) Δανέζικα, Αγγλικά, Χριστιανικές σπουδές, Ιστορία, κοινωνικές σπουδές. 2) Φυσική Αγωγή και αθλήματα, μουσική, καλλιτεχνικά, σχεδιασμός υφασμάτων, ξυλογλυπτική, μεταλλοτεχνία, οικιακή οικονομία. 3) Μαθηματικά, τεχνολογία, Γεωγραφία, βιολογία, Φυσική, Χημεία
<i>Γενική Ανώτερη Μέση Εκπαίδευση</i> 16-19 ετών	Δανικά, Ξένη γλώσσα, Χριστιανικές σπουδές, Ιστορία, κοινωνικές σπουδές, τέχνες, κλασσικές σπουδές, φυσική αγωγή

22.11 Ισπανία

Η εκπαίδευση στην Ισπανία έχει αποκεντρωθεί και λειτουργεί σε διάφορα επίπεδα: Εθνικό, Περιφερειακό (Αυτόνομες Κοινότητες – AACC), Επαρχιακό και Τοπικό.

Η κυβέρνηση μέσω του Υπουργείου Παιδείας και Επιστήμης είναι υπεύθυνη για τις γενικές διατάξεις που διέπουν την εκπαίδευση και το συντονισμό της.

Παρ' όλα αυτά οι 17 Αυτόνομες Κοινότητες είναι υπεύθυνες για την εκπαίδευση σε περιφερειακό επίπεδο. Έχουν συστήσει δικούς τους διοικητικούς μηχανισμούς, όπως εκπαιδευτικά ινστιτούτα, καθώς και μηχανισμούς επίβλεψης διοικητικού και διδακτικού προσωπικού και τεχνικών υπηρεσιών.

22.11.1 Προσχολική εκπαίδευση (έως-6)

Η περίοδος έως 6 ετών καλύπτεται σε δύο κύκλους (*educación pre-escola* και *educación infantil*) οι οποίοι είναι προαιρετικοί και ο δεύτερος παρέχεται δωρεάν, τόσο στα δημόσια όσο και στα επιχορηγούμενα ιδιωτικά ιδρύματα.

22.11.2 Υποχρεωτική εκπαίδευση (6-16)

Η Υποχρεωτική εκπαίδευση παρέχεται δωρεάν τόσο στα δημόσια όσο και στα επιχορηγούμενα ιδιωτικά ιδρύματα (*centros concertados*).

Χωρίζεται σε δύο επίπεδα, τη Δημοτική Εκπαίδευση, 6-12 ετών, και την Μέση Εκπαίδευση 12-16 ετών. Οι μαθητές προβιβάζονται αυτόματα από το πρώτο στο δεύτερο στάδιο.

Υπάρχουν δύο είδη ανώτερης Μέσης Εκπαίδευσης που δεν είναι υποχρεωτικά για τους μαθητές 16-18 ετών.

Γενική Ανώτερη Μέση Εκπαίδευση (<i>Bachillerato</i>)	2 χρόνια
Εξειδικευμένη επαγγελματική κατάρτιση μέσου επιπέδου (<i>Formación Profesional Específica de grado medio</i>)	Η διάρκεια της ποικίλει αν και συνήθως διαρκεί 1,5 χρόνο, ανάλογα με τα χαρακτηριστικά του επαγγελματικού κύκλου.

Δεν προβλέπονται διδάκτρα, αλλά συνήθως οι γονείς καλούνται να πληρώσουν το εκπαιδευτικό υλικό, τα μέσα μεταφοράς και τα γεύματα, ανάλογα με το εισόδημά τους.

22.11.3 Προγράμματα Σπουδών

Οι Αυτόνομες Κοινότητες (AACC) έχουν την ευθύνη να καθορίζουν το ένα τρίτο του Προγράμματος Σπουδών, ανάλογα με τις τοπικές ανάγκες, προσαρμόζοντας έτσι το γενικό

ΜΕΛΕΤΗ ΑΠΟΤΥΠΩΣΗΣ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ ΤΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ

εθνικό πρόγραμμα σπουδών. Το επίσημο πρόγραμμα καθορίζει κάποιους βασικούς στόχους επιτευγμάτων για κάθε επίπεδο μάθησης.

Επίπεδο Εκπαίδευσης	Αντικείμενο
Δημοτική Εκπαίδευση	Φυσικές και κοινωνικές επιστήμες, πολιτισμικό περιβάλλον, καλλιτεχνική εκπαίδευση, φυσική αγωγή, Ισπανική γλώσσα και λογοτεχνία, ξένη γλώσσα (υποχρεωτική από την ηλικία των 8 ετών), μαθηματικά και προαιρετικά θρησκευτικά.
Κατώτερη Μέση Εκπαίδευση	Ισπανική γλώσσα και λογοτεχνία, ξένη γλώσσα μαθηματικά φυσική αγωγή, φυσικές και κοινωνικές επιστήμες, εικαστικές τέχνες, κοινωνικές επιστήμες, γεωγραφία, ιστορία, τεχνολογία, μουσική και προαιρετικά θρησκευτικά.

Πρόσφατα έχει γίνει νομοθετική εισήγηση για την έναρξη της ξένης γλώσσας από τα 6 χρόνια.

22.12 Σουηδία

Την γενική ευθύνη της εκπαίδευσης έχει το Υπουργείο Παιδείας και Επιστήμης. Υπάρχουν επίσης δύο ακόμα εθνικά όργανα για την παιδεία που χρηματοδοτούνται από το κράτος: η Εθνική Επιτροπή για την Παιδεία, υπεύθυνη για την επίβλεψη, την αξιολόγηση, το συντονισμό του δημόσιου συστήματος εκπαίδευσης, και η Εθνική Επιτροπή για τη Βελτίωση των Σχολείων που υποστηρίζει τα σχολεία και τους Δήμους να φέρουν σε πέρας στόχους που αφορούν την επιτυχή λειτουργία των σχολείων σε εθνικό επίπεδο.

Σε τοπικό επίπεδο η αυτοδιοίκηση παίρνει αποφάσεις σχετικά με την οργάνωση των σχολείων, το προσωπικό και τη διαχείριση των πόρων, λαμβάνοντας υπόψη της γενικές κατευθύνσεις και οδηγίες του Υπουργείου.

22.12.1 Προσχολική εκπαίδευση (έως 6/7 ετών)

Οι Δήμοι οφείλουν να φροντίσουν όλα τα παιδιά άνω του 1 έτους, των οποίων οι γονείς εργάζονται ή σπουδάζουν . Οι παροχές αφορούν:

- Φιλοξενία σε παιδικό σταθμό ή προσχολική τάξη.
- Παροχή παιδαγωγών προσχολικής ηλικίας που απασχολούνται από το Δήμο για να φροντίζουν τα μικρά παιδιά στο χώρο του σπιτιού τους.
- Ομάδες απασχόλησης σε μερική βάση.
- Ανοιχτή προσχολική τάξη για γονείς και παιδιά.
- Προσχολική τάξη για παιδιά 6-7 ετών.

Οι Δήμοι χρεώνουν με δίδακτρα για κάποιες από τις προαναφερθείσες παροχές, αλλά με ποσά τέτοια που να μην είναι απαγορευτικά. Η παροχή προσχολικής εκπαίδευσης για τα παιδιά 6-7 ετών παρέχεται δωρεάν από το 2003 και δωρεάν θέσεις έχουν πλέον προβλεφθεί για όλα τα παιδιά 4-5 ετών.

Από το 1998 υπάρχει ένας οδηγός σχετικά με τις αξίες και τα παρεχόμενα εφόδια για τους παιδικούς σταθμούς και την κατ' οίκο φροντίδα.

22.12.2 Υποχρεωτική εκπαίδευση (7 –16 ετών)

Όσα παιδιά ηλικίας 6 ετών τα οποία επιθυμούν να αρχίσουν το σχολείο γίνονται δεκτά, ενώ κατ' εξαίρεση επιτρέπεται παιδί ηλικίας 8 ετών να εγγραφεί με ένα χρόνο καθυστέρηση.

Η υποχρεωτική εκπαίδευση παρέχεται από τα ενιαία-γενικά σχολεία (grundskola), που καλύπτουν περίοδο 9 ετών. Όλα αυτά τα σχολεία είναι μικτά, πλήρους ωραρίου και εγγράφουν ανεξαιρέτως όλα τα παιδιά.

22.12.3 Μη Υποχρεωτική εκπαίδευση

Το σύνολο των Δήμων υποχρεούνται να παρέχουν δωρεάν μη υποχρεωτική εκπαίδευση σε όλους τους μαθητές 16-19/20 ετών που έχουν συμπληρώσει τα 9 χρόνια υποχρεωτικής παιδείας. Συνήθως προσφέρεται στα Γυμνάσια (gymnasieskolan) γενικά σχολεία Ανώτερης Μέσης Εκπαίδευσης, ενώ υπάρχουν και ειδικά τεχνικά σχολεία (φυτικές καλλιέργειες, επαγγέλματα υγείας και φροντίδας κλπ) τα οποία οργανώνονται επίσης από την τοπικής αυτοδιοίκησης. Η διάρκεια των σπουδών είναι κανονικά 3 χρόνια αλλά προβλέπεται ένας μαθητής να μπορέσει να χρειαστεί περισσότερο ή λιγότερο χρόνο.

Τα Γυμνάσια παρέχουν 17 εθνικά προγράμματα:

- 15 επαγγελματικά προγράμματα.
- 2 προγράμματα που οδηγούν στην είσοδο στα πανεπιστήμια.

22.12.4 Πρόγραμμα Σπουδών

Φάση	Βασικά Αντικείμενα σπουδών
Grundskola Υποχρεωτική Εκπαίδευση	Σουηδικά, ή Σουηδικά ως δεύτερη γλώσσα, Αγγλικά από τα 9 χρόνια, μαθηματικά, μαθήματα εφαρμοσμένων τεχνών (τέχνη, οικιακή οικονομία, αθλήματα, φυσική αγωγή, μουσική, χειροτεχνία) κοινωνικές επιστήμες (γεωγραφία, ιστορία, πολιτική οικονομία, θρησκευτικά), επιστήμες (βιολογία, φυσική, χημεία και τεχνολογία), δεύτερη ξένη γλώσσα (από τα 13) και μαθήματα επιλογής.
Gymnasieskolan Ανώτερη Μέση εκπαίδευση	Σουηδικά, Αγγλικά , Μαθηματικά, κοινωνικές επιστήμες, θρησκευτικά, καλλιτεχνικές δραστηριότητες, αθλήματα, φυσική αγωγή, αγωγή υγείας. Επιλεγόμενα μαθήματα.

22.13 Αγγλία

Η δημόσια εκπαίδευση στην Αγγλία είναι γενικά αποκεντρωμένη. Πολλές αρμοδιότητες έχουν εκχωρηθεί στην τοπική αυτοδιοίκηση, τις εκκλησίες και άλλους εθελοντικούς οργανισμούς, τα συμβούλια των εκπαιδευτικών ιδρυμάτων και των διδασκόντων. Οι κρατικοί φορείς που έχουν την κεντρική ευθύνη είναι το Τμήμα για τα Παιδιά, τα Σχολεία και την Οικογένεια και το Τμήμα Ευρηματικότητας, Πανεπιστήμιων κα Δεξιότητων.

22.13.1 Προσχολική εκπαίδευση (3-5 ετών)

Προσχολική εκπαίδευση παρέχεται δωρεάν σε όλα τα παιδιά από 3 ετών, σε παιδικούς σταθμούς του Δήμου, σε προσχολικές τάξεις ενταγμένες μέσα στα δημοτικά σχολεία ή σε ποδικούς σταθμούς ή σχολεία που ανήκουν στο ιδιωτικό ή εθελοντικό τομέα και τα οποία γενικά λαμβάνουν και επιχορήγηση από το κράτος.

Από το 2008 θα εφαρμόζεται ένα βασικό ενιαίο πλαίσιο φροντίδας μάθησης και ανάπτυξης για αυτές τις ηλικίες που ονομάζεται 'Early Years Foundation Stage'. Περιλαμβάνει στόχους που αφορούν την πρώτη ηλικία σε έξι τομείς: προσωπική, συναισθηματική και κοινωνική ανάπτυξη, επικοινωνία, γλώσσα και αλφαριθμητισμό, κατανόηση του κόσμου, αντίληψη της αριθμητικής, φυσική ανάπτυξη και αγωγή και δημιουργική ανάπτυξη.

22.13.2 Υποχρεωτική εκπαίδευση (5-16 ετών)

Οργανώνεται σε δύο φάσεις με τέσσερα στάδια ως εξής:

Φάσεις	Στάδια	Ηλικίες
Δημοτικό		5-11 ετών
	Στάδιο 1	5-7 ετών
	Στάδιο 2	7-11 ετών
Μέση Εκπαίδευση		11 - 16 ετών
	Στάδιο 3	11-14 ετών
	Στάδιο 4	14-16 ετών

22.13.3 Μη Υποχρεωτική εκπαίδευση

Η ανώτερη μέση εκπαίδευση αφορά μαθητές από 16- 18 ετών και παρέχεται δωρεάν.

Ο θεσμός της συνεχιζόμενης τεχνικής εκπαίδευσης καθώς και τα εκκλησιαστικά σχολεία παρέχουν πλήρη ή μερική εκπαίδευση και κατάρτιση σε μαθητές πέραν των 16 ετών. Οι μαθητές μπορούν να κάνουν αίτηση για οποιοδήποτε εκπαιδευτικό ίδρυμα προσφέρει την ειδικότητα της επιλογής τους.

Οι μαθητές σε αυτή τη φάση μπορούν να ακολουθήσουν κάποιο ακαδημαϊκό πρόγραμμα, κάποιο επαγγελματικό ή να τα συνδυάσουν. Δεν υπάρχει υποχρεωτικό πρόγραμμα σπουδών σε αυτή τη φάση αλλά διαμορφώνεται από τις επιλογές του μαθητή.

22.13.4 Προγράμματα Σπουδών

Υπάρχει ένα ενιαίο πρόγραμμα σπουδών για όλη τη χώρα για την υποχρεωτική εκπαίδευση (5-16 ετών) και ένα αντίστοιχο σύστημα αξιολόγησης

Τα ανεξάρτητα σχολεία (Independent schools) μπορούν και να μην ακολουθήσουν αυτό το πρόγραμμα.

Φάσεις	Ηλικίες-Στάδια	Subjects
Δημοτικό	5 - 11 ετών Στάδια:1-2	Αγγλικά, μαθηματικά, επιστήμες, πληροφορική, (ICT), σχέδιο και τεχνολογία (DT), ιστορία, γεωγραφία, τέχνες και σχέδιο, μουσική και φυσική αγωγή. Ξένη γλώσσα, αγωγή του πολίτη, προσωπική, κοινωνική αγωγή και αγωγή υγείας.
Μέση Εκπαίδευση		
	11 - 14 ετών Στάδιο 3	Αγγλικά, μαθηματικά, επιστήμες, πληροφορική, (ICT), Σχέδιο και τεχνολογία (DT), Ιστορία, γεωγραφία, τέχνες και σχέδιο, μουσική και φυσική αγωγή. Ξένη γλώσσα, αγωγή του πολίτη, επαγγελματικός προσανατολισμός, σεξουαλική εκπαίδευση.
	16 ετών Στάδιο 4	Αγγλικά, μαθηματικά, επιστήμες, πληροφορική, (ICT), φυσική αγωγή, επαγγελματικός προσανατολισμός, σεξουαλική εκπαίδευση. Μεριά σχολεία προσφέρουν προαιρετικά -Εκμάθηση συνδυασμένη με την εργασία - Μαθήματα σε τομείς τέχνης, σχέδιο και τεχνολογία, ανθρωπιστικές επιστήμες κα ξένες γλώσσες.

23 Η Αξιολόγηση των Μαθητών της Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης στις χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης

Στις ακόλουθες παραγράφους γίνονται κάποιες ειδικότερες αναφορές, σε σχέση με το κύριο μέρος της Μελέτης, παραδειγμάτων της διαδικασίας αξιολόγησης που ακολουθείται σε συγκεκριμένες χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

23.1 Αγγλία

23.1.1 Αρχές

Οι θεσπισμένες διαδικασίες αξιολόγησης σχετίζονται με το Εθνικό Πρόγραμμα Σπουδών. Οι διαδικασίες αξιολόγησης στοχεύουν στο να βοηθήσουν καθηγητές και μαθητές με πολλούς τρόπους:

- Η "αξιολόγηση για μάθηση" στοχεύει στο να βοηθήσει τους εκπαιδευτικούς να αποφασίσουν για το πώς μπορεί να αναπτυχθεί η δυνατότητα μάθησης του παιδιού, και να δώσει στους μαθητές ξεκάθαρους και κατανοητούς στόχους και πληροφορίες για τα επιτεύγματά τους.
- Η "αξιολόγηση της μάθησης" που αποδεικνύει τα επιτεύγματα του μαθητή, το τι γνωρίζει, καταλαβαίνει και μπορεί να επιτύχει.
- Τα στοιχεία αξιολόγησης προσφέρουν συγκριτικές πληροφορίες σε εθνικό επίπεδο οι οποίες μπορούν να χρησιμοποιηθούν ως δείκτης απόδοσης και να καθορίσουν τις απαιτούμενες προσπάθειες, πόρους και αλλαγές που απαιτούνται στο Εθνικό Πρόγραμμα Σπουδών.
- Τα στοιχεία αξιολόγησης βοηθούν τους καθηγητές να τεκμηριώνουν την πρόοδο των μαθητών στους γονείς τους και να τα επιτεύγματα του σχολείου στα σχολικά συμβούλια διοίκησης, τις τοπικές αρχές και στην ευρύτερη κοινωνία.

23.1.2 Μέθοδος

Αξιολόγηση για την εισαγωγή παιδιών 4-5 χρονών στο σχολείο,

Με βάση το νομοθέτημα Education Act 2002, που επίσημα εγκαθίδρυσε το βασικό επίπεδο του Εθνικού Προγράμματος Σπουδών, κάθε παιδί διαθέτει ένα προφίλ βασικού επιπέδου που δημιουργείται στο νηπιαγωγείο και το συνοδεύει μέχρι το τέλος της τάξης υποδοχής, όπου τα παιδιά μπαίνουν στη πρώτη χρονιά της υποχρεωτικής πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης. Αυτό το προφίλ βασίζεται στην παρακολούθηση των μαθητών από τους δασκάλους, κατά τη

διάρκεια της τάξης υποδοχής, η οποία ολοκληρώνεται στο τέλος αυτής της χρονιάς. (βλέπε Αξιολόγηση μαθητών στο νηπιαγωγείο).

Η αξιολόγηση περιλαμβάνει και τα 6 πεδία μάθησης για το βασικό επίπεδο που ορίζονται από το Εθνικό Πρόγραμμα Σπουδών με στόχους επίδοσης και περιγραφές επιπέδου:

- Φάση 1, για παιδιά περίπου 7 ετών
- Φάση 2, για μαθητές περίπου 11 ετών.

Η αξιολόγηση στα Αγγλικά, τα Μαθηματικά και τις Φυσικές Επιστήμες συνδυάζει γραπτά διαγωνίσματα και εργασίες στην κατανόηση κειμένου (Αγγλικά), στην ορθογραφία (Αγγλικά) και στα Μαθηματικά, με συνεχή αξιολόγηση από το δάσκαλο.

Τα διαγωνίσματα της Φάσης 1 βαθμολογούνται από το δάσκαλο, αλλά τίθενται και ελέγχονται από εξωτερικό φορέα. Τα διαγωνίσματα της Φάσης 2 τίθενται και βαθμολογούνται από εξωτερικό φορέα που καθορίζεται από την Αρχή του Προγράμματος Σπουδών (Qualifications and Curriculum -QCA).

Αναμένεται από κάθε σχολείο να θέτει στόχους για την απόδοση των μαθητών του για τα διαγωνίσματα στο τέλος της φάσης 2. Από το Μάιο του 2000, οι τοπικές αρχές (LAs) είχαν το καθήκον να διασφαλίζουν ότι τηρούνται οι προβλεπόμενοι κανονισμοί για τα διαγωνίσματα της φάσης 2.

Οι αλλαγές που έγιναν τη σχολική χρονιά 2004/05 έδωσαν μεγαλύτερη έμφαση στην αξιολόγηση του δασκάλου. Οι αξιολογήσεις του δασκάλου βασίζονται στην παρατήρηση της πρακτικής και προφορικής δουλειάς στην τάξη καθώς και της γραπτών εργασιών που γίνονται στη τάξη κατά τη διάρκεια των μαθημάτων μαθήματα της βασικής φάσης.

23.1.3 Σύστημα βαθμολόγησης

Οι στόχοι επίδοσης θέτουν το όριο στις γνώσεις, τις ικανότητες και την κατανόηση που προσδοκείται από τους μαθητές να κατακτήσουν στο τέλος κάθε φάσης.

Για παράδειγμα,

- στα Αγγλικά, για τη φάση 1 και 2

Στόχος επίδοσης 1: Ομιλία και Κατανόηση

Στόχος επίδοσης 2: Ανάγνωση

Στόχος επίδοσης 3: Γραφή

- στα Μαθηματικά, για τη φάση 1 και 2

Στόχος επίδοσης 1: Χρήση και εφαρμογή μαθηματικών

Στόχος επίδοσης 2 : Αριθμοί και άλγεβρα

Στόχος επίδοσης 3 : Σχήματα, χώρος και μέτρηση

Στόχος επίδοσης 4: Διαχείριση δεδομένων (μη εφαρμόσιμη στη φάση-κλειδί 1)

Υπάρχουν οχτώ περιγραφές επιπέδου για κάθε στόχο επίδοσης για όλα τα μαθήματα του *Εθνικού Προγράμματος Σπουδών*. Οι περιγραφές επιπέδου προσφέρουν τη βάση πάνω στην οποία γίνονται συνοπτικές κρίσεις για την απόδοση ενός μαθητή, συνήθως στο τέλος μιας φάσης:

- στο τέλος της φάσης 1, η απόδοση της μεγάλης πλειοψηφίας των μαθητών θα πρέπει να είναι μεταξύ των επιπέδων 1 - 3,
- στο τέλος της φάσης 2, θα πρέπει να είναι μεταξύ 2 - 5.

23.1.4 Συνέπειες

Σύμφωνα με τους Εκπαιδευτικούς Κανονισμούς του 2005 (Ενημέρωση Μαθητή), απαιτείται από τη διοίκηση του σχολείου να τηρεί εκπαιδευτικά αρχεία για όλους τους εγγεγραμμένους μαθητές και να προμηθεύει αντίγραφα σε αυτούς και τους γονείς τους, ύστερα από γραπτή αίτηση. Η διοίκηση του σχολείου μπορεί να εξουσιοδοτεί για αυτά τα καθήκοντα το διευθυντή.

Τα σχολεία υποχρεούνται να:

- Τηρούν και ανανεώνουν τουλάχιστον μια φορά το χρόνο, ένα εκπαιδευτικό αρχείο για κάθε μαθητή (σχολικά επιτεύγματα, ικανότητες και δυνατότητες, λεπτομέρειες για τη συμπεριφορά και το οικογενειακό υπόβαθρο).
- Μεταφέρουν αυτόματα το εκπαιδευτικό αρχείο ενός μαθητή σε οποιοδήποτε άλλο σχολείο στο οποίο μεταγράφεται ο μαθητής.
- Αποστέλλουν στους γονείς, κατά τη διάρκεια της χρονιάς, κάποιες πληροφορίες για την πρόοδο του μαθητή σε όλα τα μαθήματα και τις δραστηριότητες, τη γενική του πρόοδο, τις απουσίες του, την αξιολόγηση του κλπ,
- Να προγραμματίζουν την επίσκεψη των γονέων στο σχολείο για σχετική με την αναφορά συζήτηση .
- Να διαθέτουν σε όλους τους μαθητές πρόσβαση στα εκπαιδευτικά τους αρχεία ύστερα από γραπτή τους αίτηση.

Λεπτομέρειες για τη γενική οδηγία από το Τμήμα Εκπαίδευσης και Ικανοτήτων αναφέρονται στο <http://www.teachernet.gov.uk/management/atoz/p/pupilrecords/>.

Στο τέλος κάθε σχολικής χρονιάς, οι μαθητές συνεχίζουν στην επόμενη τάξη και δεν προβλέπεται πιστοποιητικό ολοκλήρωσης της πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης.

23.2 Σκωτία

23.2.1 Μέθοδος

Οι δάσκαλοι αξιολογούν την πρόοδο των μαθητών τους με πολλούς τρόπους. Παρακολουθούν τη δουλειά τους, τη συζητούν μαζί τους, θέτουν ειδικές δοκιμασίες στις οποίες μπορούν να κάνουν κρίσεις για την απόδοση, καθώς και επίσημες αξιολογήσεις και διαγωνίσματα.

Τα διαγωνίσματα τίθενται τόσο από το σχολείο όσο και εθνικά. Οι δάσκαλοι λαμβάνουν οδηγία για τις διαδικασίες αξιολογήσεις από τη δημοσίευση "Εθνικές οδηγίες: Αξιολόγηση 5-14" της Αρχής Διαπίστευσης της Σκωτίας. Ενθαρρύνονται να αξιοποιούν συνεχιζόμενη αξιολόγηση της εργασίας μέσα στην τάξη, να προγραμματίσουν αυτόνομα το σχεδιασμό της διδασκαλίας τους, αλλά και για να κάνουν μια αντικειμενική αξιολογική κρίση για τη συνολική απόδοση των μαθητών τους σε σχέση με τα επίπεδα απόδοσης που ορίζονται εθνικά.

Όσον αφορά την αξιολόγηση για το Πρόγραμμα Σπουδών (AifL), γίνονται προσπάθειες προκειμένου να ανανεωθούν οι σχετικές εθνικές οδηγίες, λαμβάνοντας υπόψη περισσότερο την ενίσχυση του ρόλου των ίδιων των μαθητών στις διαδικασίες αξιολόγησης της προόδου τους, την αναγνώριση των προσωπικών στόχων μάθησης και των επόμενων βημάτων τους τα επόμενα χρόνια. Τα σχολεία έχουν πρόσβαση στα εργαλεία της αυτό-αξιολόγησης του AifL από το site Μάθησης και Διδασκαλίας της Σκωτίας: <http://www.ltscotland.org.uk/assess/toolkit/schools/as/selfandpeerassessment.asp>

23.2.2 Σύστημα βαθμολόγησης

Τα 6 επίπεδα απόδοσης ορίζονται από το A έως το F.

Ενδεικτικά, το A αντιστοιχεί στο επίπεδο των μαθητών του Δημοτικού, των τάξεων 2 και 3, το E στο δευτεροβάθμιο σχολείο της τάξης 2 και το F σε ένα υψηλότερο επίπεδο που επιτυγχάνεται από μερικούς μαθητές του δευτεροβάθμιου σχολείου 2.

Τα επίπεδα βασίζονται στην προσδοκία για την απόδοση των περισσότερων μαθητών των συγκεκριμένων ηλικιών μεταξύ 5 και 14. Αναγνωρίζεται ότι οι μαθητές μαθαίνουν με διαφορετικούς ρυθμούς και ότι μερικοί θα φτάσουν σε κάποια επίπεδα πριν από κάποιους άλλους.

Οι δάσκαλοι μπορούν να χρησιμοποιήσουν τις Εθνικές Αξιολογήσεις (που ονομάζονταν Εθνικά Διαγωνίσματα μέχρι τον Αύγουστο του 2003) στα Αγγλικά (γραφή και ανάγνωση) και στα Μαθηματικά για να επιβεβαιώσουν την κρίση τους για τα επίπεδα απόδοσης των μαθητών τους.

23.2.3 Συνέπειες

Τα σχολεία θα πρέπει να δίνουν στους γονείς πληροφορίες για τις δεινότητες του παιδιού τους, τις ανάγκες βελτίωσης, τα επόμενα βήματα καθώς και το επίπεδο απόδοσης σε σχέση με τις απαιτήσεις του προγράμματος σπουδών και τα αποτελέσματα εθνικών εξετάσεων αξιολόγησης. Η αναφορά θα πρέπει επίσης να δίνει πληροφορίες για την προσωπική και κοινωνική ανάπτυξη του παιδιού. Οι γονείς θα πρέπει να έχουν την ευκαιρία να συζητήσουν την αναφορά με κάποιο δάσκαλο στο πλαίσιο συγκέντρωσης γονέων.

Η αναφορά κάθε μαθητή συνήθως χρησιμοποιείται, σε συνδυασμό με κάποια άλλα εσωτερικά στοιχεία των αξιολογήσεων των δασκάλων, για να μεταφερθούν πληροφορίες στον επόμενο δάσκαλο του μαθητή ή στο δευτεροβάθμιο σχολείο στο οποίο θα συνεχίσει.

Οι μαθητές συνήθως προβιβάζονται αυτόματα βάσει ηλικίας από χρονιά σε χρονιά. Δεν υπάρχει κάποια απαίτηση επίτευξης συγκεκριμένου επιπέδου για να προχωρήσεις στην επόμενη τάξη ούτε κάποιο σύστημα επανάληψης που να δίνει τη δυνατότητα στους μαθητές να επαναλάβουν μια τάξη. Ένα σύστημα υποστηρικτικής διδασκαλίας απευθύνεται στις ανάγκες των μαθητών χαμηλής απόδοσης καθώς προχωρούν από τάξη σε τάξη με τους συνομήλικούς τους.

Επίσης, δεν υπάρχουν επίσημα πιστοποιητικά που δίνονται στους μαθητές για την φοίτησή τους στο Δημοτικό.

24 Η Αξιολόγηση των Μαθητών της Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης στις χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης

Στις ακόλουθες παραγράφους γίνονται κάποιες ειδικότερες αναφορές, σε σχέση με το κύριο μέρος της Μελέτης, παραδειγμάτων της διαδικασίας αξιολόγησης που ακολουθείται σε συγκεκριμένες χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

24.1 Τσεχία

Υπάρχουν 3 βασικοί τύποι σχολείων δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης στην Τσεχία: γενικό σχολείο (αφορούσε το 17% των μαθητών το 2001), τεχνικό σχολείο (38% των μαθητών) και επαγγελματικό σχολείο (45% των μαθητών).

Προϋπόθεση για την εισαγωγή είναι η επιτυχής ολοκλήρωση της υποχρεωτικής εκπαίδευσης και η επιτυχία στις εισαγωγικές εξετάσεις που διασφαλίζουν την κάλυψη των ελάχιστων απαιτήσεων. Ο διευθυντής είναι αρμόδιος να αποφασίζει αν θα δεχτεί ορισμένους υποψήφιους χωρίς εισαγωγική εξέταση και να ορίσει το περιεχόμενο της εξέτασης.

24.1.1 Μέθοδος

Σύμφωνα με τον κανονισμό, οι αρχές της συνεχούς αξιολόγησης πρέπει να είναι μέρος του σχολικού εκπαιδευτικού προγράμματος. Δεδομένου ότι τα σχολικά εκπαιδευτικά προγράμματα δεν έχουν ακόμα αναπτυχθεί πλήρως, η συνεχής αξιολόγηση επαφίεται στην επάρκεια των καθηγητών των μαθημάτων, και θα πρέπει να συμμορφώνεται με τα προγράμματα διδασκαλίας.

Τελική αξιολόγηση

Τα σχολεία της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης χωρίζονται στους παρακάτω τέσσερις τύπους, μεταξύ των οποίων υπάρχει επικάλυψη :

- Γενικό σχολείο (*Gymnázium-Γυμνάσιο*). Η εκπαίδευση στο Γυμνάσιο ολοκληρώνεται με την τελική εξέταση (*Maturita*), στην οποία η επιτυχία σημαίνει ότι μαθητής έχει ολοκληρώσει «πλήρη δευτεροβάθμια εκπαίδευση»
- Τεχνικό σχολείο (*Støední odborná škola*). Η πλειοψηφία των μαθητών ολοκληρώνουν τις σπουδές τους με την εξέταση *Maturita* και μετά ολοκληρώνουν την «πλήρη δευτεροβάθμια τεχνική εκπαίδευση» (úplně střední odborné vzdělání).
- Το Επαγγελματικό σχολείο (*Støední odborné učilišti*) κυρίως προσφέρει επαγγελματικής κατάρτισης μαθήματα. Σχολεία τέτοιου τύπου συχνά εκπαιδεύουν ορισμένους μαθητές τους σε πρακτικά μαθήματα που τελειώνουν με την εξέταση *Maturita*. Το επίπεδο εκπαίδευσης που αποκτούν παρόλα αυτά είναι γνωστό ως «πλήρης δευτεροβάθμια τεχνική εκπαίδευση». Οι μαθητές που παρακολουθούν μαθήματα τριών χρόνων μπορούν να πάρουν μαθήματα με δύο χρόνια παράταση (*nástavbové studium*) που οδηγούν επίσης στη εξέταση *Maturita* ύστερα από πέντε χρόνια φοίτησης.

24.1.2 Σύστημα βαθμολόγησης

Τα σχολεία χρησιμοποιούν συνήθως βαθμούς (23%των σχολείων), ή συνδυασμό βαθμών/πόντων / ποσοστών και προφορική αξιολόγηση (18.5%των σχολείων).

Αν υπάρχει κατάταξη, τα αποτελέσματα του μαθητή σε κάθε μάθημα αξιολογούνται με βάση τους παρακάτω βαθμούς:

- 1 -άριστα,
- 2 –πολύ καλά,
- 3 - καλά,

4 - ικανοποιητικά,

5 - αποτυχία.

Η διαγωγή του μαθητή αξιολογείται επίσης με βάση τους παρακάτω βαθμούς:

1 - πολύ καλή,

2 - ικανοποιητική,

3 - μη-ικανοποιητική.

Η συνολική αξιολόγηση ενός μαθητή εκφράζεται στον έλεγχο του ως εξής:

- Προβιβάζεται με διάκριση αν η βαθμολογία του δεν είναι κάτω από 2 –πολύ καλά, ο μέσος όρος στα υποχρεωτικά μαθήματα δεν είναι κάτω από 1.50, και η διαγωγή του αξιολογείται ως πολύ καλή.
- Προβιβάζεται, αν η βαθμολογία του δεν είναι 5 –αποτυχία.
- Αποτυγχάνει, αν η βαθμολογία του είναι ως 5 -αποτυχία.

24.1.3 Συνέπειες

Πρόσδος μαθητών

Μόνο οι μαθητές που προβιβάζονται ή προβιβάζονται με διάκριση μπορούν να προχωρήσουν στην επόμενη χρονιά.

Ο διευθυντής μπορεί να επιτρέψει σε ένα μαθητή που στο τέλος του δεύτερου εξαμήνου απέτυχε ή δεν μπόρεσε να βαθμολογηθεί, υστέρη από γραπτή αίτηση να επαναλάβει μια χρονιά. Ένας μαθητής που έχει ικανοποιητική υποχρεωτική σχολική παρακολούθηση μπορεί να διακόψει την εκπαίδευση του με την έγκριση της διοίκησης του σχολείου, για μια περίοδο όχι μεγαλύτερη των δύο χρόνων.

Πιστοποιητικό

Αφού περάσουν την εξέταση, οι μαθητές λαμβάνουν ένα πιστοποιητικό φοίτησης, που δηλώνει τη βαθμολογία κάθε εξέτασης, τη συνολική αξιολόγηση και μια αναφορά για τα εκπαιδευτικά του επιτεύγματα.

24.2 Δανία

24.2.1 Μέθοδος

Υπάρχουν **δύο τρόποι** να γίνει η αξιολόγηση στο *Folkeskole* (δημοτικό και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης σχολείο):

Συνεχής αξιολόγηση

Αυτή η αξιολόγηση θέτει τη βάση για την **καθοδήγηση του μαθητή** και αποβλέπει στο μελλοντικό σχεδιασμό της διδασκαλίας.

Το σύστημα απαιτεί συχνή ενασχόληση **μαθητών και γονέων**. Τουλάχιστον δύο φορές το χρόνο, τους δίνεται από το σχολείο (γραπτές ή προφορικές συναλλαγές) πληροφορίες για την προσωπική και κοινωνική ανάπτυξη του μαθητή αλλά και για την ακαδημαϊκή του πορεία.

Εξετάσεις

Οι εξετάσεις πραγματοποιούνται σε **δύο επίπεδα**:

- η εξέταση αποφοίτησης (μετά τις χρονιές 9 και 10)
- η εξέταση της 10^{ης} χρονιάς (μόνο μετά τη χρονιά 10).

Συγκεκριμένοι κανόνες έχουν αναπτυχθεί σε όλες τις εξετάσεις προκειμένου να εξασφαλιστεί η ομοιομορφία σε όλη τη χώρα. Για τον ίδιο λόγο, τα θέματα των γραπτών εξετάσεων βαθμολογούνται σε κεντρικό επίπεδο.

Οι εξετάσεις δεν είναι υποχρεωτικές. Οι μαθητές αποφασίζουν ή όχι να δώσουν εξετάσεις σε ένα μάθημα με συμβουλευτική βοήθεια από το σχολείο (πρακτικά, από τους καθηγητές τους) και τους γονείς τους. Γενικά πάντως, το 85-95% δίνει εξετάσεις.

Στη χρονιά 9, οι μαθητές πρέπει να ετοιμάσουν μια **υποχρεωτική αναφορά** που καλύπτει ειδικά την ύλη σε δύο μαθήματα, την ιστορία και τις κοινωνικές μελέτες.

24.2.2 Βαθμολογική κλίμακα

Ένα νέο σύστημα βαθμολόγησης έχει αντικαταστήσει το παλιό (00-13) τον Αύγουστο του 2007, ώστε να είναι εναρμονισμένο με τη βαθμολογική κλίμακα ECTS. Το νέο βαθμολογικό σύστημα 7 βαθμών προβλέπει:

- 12 Για εξαιρετική απόδοση που δείχνει ένα υψηλό επίπεδο command όλων των πλευρών της σχετικής ύλης, με καθόλου ή πολύ λίγες αδυναμίες.

- 10 Για πολύ καλή απόδοση που δείχνει ένα υψηλό επίπεδο command των περισσότερων πλευρών της σχετικής ύλης, με πολύ λίγες αδυναμίες.
- 7 Για καλή απόδοση που δείχνει ένα καλό επίπεδο command της σχετικής ύλης, με αρκετές αδυναμίες.
- 4 Για καλή απόδοση που some command της σχετικής ύλης, με αρκετές σημαντικές αδυναμίες.
- 02 Απόδοση με τις ελάχιστες απαιτήσεις για αποδοχή.
- 00 Απόδοση που δεν αντιστοιχεί στις ελάχιστες απαιτήσεις για αποδοχή.
- -3 Απαράδεκτη από όλες τις πλευρές απόδοση.

Εκτός από το βαθμολογικό σύστημα 7 βαθμών, μπορεί να χρησιμοποιηθεί αξιολόγηση του τύπου «προβιβάζεται - δεν προβιβάζεται» . Ο βαθμός 02 είναι ο ελάχιστος βαθμός για να περάσει ο μαθητής μια εξέταση.

24.2.3 Συνέπειες

Πρόσδος των μαθητών

Γενικά, ο προβιβασμός **στο επόμενο επίπεδο γίνεται αυτόματα. Ως εξαιρεση**, όταν ένας μαθητής δεν θεωρείται ότι έχει τα απαιτούμενα προσόντα για την επόμενη χρονιά, **μια τελική αξιολόγηση** μπορεί να γίνει για την εισαγωγή του, στο τέλος της σχολικής χρονιάς.

Πιστοποιητικό

Επειδή το *Folkeskole* δεν μπορεί να χωριστεί σε πρωτοβάθμια και δευτεροβάθμια εκπαίδευση, δεν υπάρχουν τεστ ή εξετάσεις μεταξύ των δύο αυτών σταδίων. Στο τέλος του *Folkeskole*, το σχολείο δίνει ένα απολυτήριο, που περιέχει πληροφορίες για τις εκπαιδευτικές δραστηριότητες που έχει συμμετάσχει ο μαθητής αλλά και τους πιο πρόσφατους βαθμούς επίδοσης του. Επιπλέον, περιέχει πληροφορίες για την αξιολόγηση των τελικών εξετάσεων, από τους οποίους μερικοί εκφράζονται στο βαθμολογικό σύστημα 13 βαθμών.

24.3 Γερμανία

Στη Γερμανία την ευθύνη για τον έλεγχο και την αξιολόγηση της απόδοσης στη δευτεροβάθμια εκπαίδευση έχει η ανώτατη εξουσία που έχει την ευθύνη για την εκπαιδευτική πολιτική σε κάθε Ομόσπονδο κρατίδιο (Υπουργεία, Senates). Οι Αρχές επιθεώρησης των Ομόσπονδων κρατιδίων επομένως, έχουν τη δικαιοδοσία να ελέγχουν ότι τα σχολεία ακολουθούν την προβλεπόμενη ύλη και τους κανονισμούς εξέτασης, πηγαίνοντας στα σχολεία και παρακολουθώντας τα μαθήματα. Ωστόσο, δεν έχουν το δικαίωμα να επεμβαίνουν στην παιδαγωγική ελευθερία του καθηγητή.

24.3.1 Κατώτερη δευτεροβάθμια εκπαίδευση:

Η αξιολόγηση είναι ένα συνηθισμένο φαινόμενο της σχολικής ζωής στη Γερμανία. Ωστόσο, μέχρι πρόσφατα, δεν υπήρχε καθορισμένο σύστημα αξιολόγησης σε εθνικό ή επίπεδο Ομόσπονδων κρατιδίων. Ένα κοινό όργανο των Υπουργείων Παιδείας των Ομόσπονδων Κρατιδίων (Standing Conference of Ministers) έχει πρόσφατα ξεκινήσει τη διαδικασία εισαγωγής κοινών εκπαιδευτικών βάσεων σε συγκεκριμένα σημεία της σχολικής ζωής και σε συγκεκριμένα μαθήματα. Για να εξασφαλίσουν την ομοιογένεια της απόδοσης των μαθητών, οι εκπαιδευτικές αρχές των ομόσπονδων κρατιδίων προσανατολίζονται όλο και περισσότερο στην διενέργεια κοινών εξετάσεων για συγκριτικούς λόγους.

24.3.2 Μέθοδος

Η εκτέλεση της συνεχούς αξιολόγησης και των τελικών εξετάσεων είναι ευθύνη του σχολείου και του καθηγητή, όχι εξωτερικών εξεταστών.

Συνεχής αξιολόγηση

Η απόδοση όλων των σχολικών χρόνων αξιολογείται στη βάση της συνεχούς παρακολούθησης της διαδικασίας μάθησης από τους καθηγητές, χρησιμοποιώντας γραπτούς και προφορικούς ελέγχους πάνω στο μάθημα. Η αξιολόγηση αφορά την απόδοση του μαθητή στα γραπτά διαγωνίσματα, στην προφορική συμμετοχή και στην πρακτική παρουσία. Η προφορική αξιολόγηση βασίζεται στην αξιολόγηση του μαθητή στη συμμετοχή του στα μαθήματα, ενώ τα πρακτικά τεστ/αξιολογήσεις πραγματοποιούνται περισσότερο σε μαθήματα όπως η γυμναστική, η μουσική και τα καλλιτεχνικά.

Οι γραπτές εργασίες και τα διαγωνίσματα πραγματοποιούνται σε σταθερά διαστήματα κατά τη διάρκεια της χρονιάς, ενώ το επίπεδο και το περιεχόμενο των διαγωνισμάτων αντιστοιχούν στην κατάλληλη ύλη και το γνωστικό επίπεδο των μαθητών. Η αξιολόγηση επίσης περιλαμβάνει εργασία για το σπίτι σε γραπτή ή και προφορική μορφή. Ο αριθμός και

η διάρκεια τέτοιων διαγωνισμάτων καθορίζεται από τη σχολική νομοθεσία των Ομόσπονδων κρατιδίων.

Τελική αξιολόγηση

Ζητείται από έναν συνεχώς αυξανόμενο αριθμό μαθητών των Ομόσπονδων κρατιδίων να δώσουν εξετάσεις σε επίπεδο Ομόσπονδων κρατιδίων προκειμένου να αποκτήσουν το πιστοποιητικό που τους επιτρέπει να περάσουν στο Γυμνάσιο Oberstufe (το ανώτατο επίπεδο Γυμνασίου). Η διαδικασία μπορεί να διαφέρει από το ένα Ομόσπονδο κρατίδιο στο άλλο. Στο Ομόσπονδο κρατίδιο του Baden-Württemberg, για παράδειγμα, οι μαθητές πρέπει να δώσουν εξετάσεις σε επίπεδο Ομόσπονδων κρατιδίων προκειμένου να αποκτήσουν το πιστοποιητικό. Σε άλλα Ομόσπονδα κρατίδια οι μαθητές αποκτούν το πιστοποιητικό εφόσον έχουν ολοκληρώσει επιτυχώς τις χρονιές 9 και 10^η επιτυχία ορίζεται από συνεχή αξιολόγηση του καθηγητή και όχι από εξετάσεις.

Γενικά:

- Στην κατώτερη δευτεροβάθμια εκπαίδευσης (έως επίπεδο 9), πιστοποιητικό μπορεί να αποκτηθεί στα περισσότερα Ομόσπονδα κρατίδια αν έχει επιτευχθεί συγκεκριμένη βαθμολογία. Αυτό το πρώτο πιστοποιητικό γενικής εκπαίδευσης χρησιμοποιείται για την είσοδο στην τεχνική εκπαίδευση,.
- Με την ολοκλήρωση του επιπέδου 9, είναι δυνατό σε κάθε Ομόσπονδο κρατίδιο να αποκτηθεί ένα πρώτο πιστοποιητικό γενικής εκπαίδευσης (χαρακτηρίζεται συνήθως Hauptschulabschluss). Το πιστοποιητικό αυτό δίνεται μετά το επίπεδο 9 αν υπάρχει επαρκής βαθμολογία (βαθμός 4 ή ausreichend) και υψηλότερη σε κάθε μάθημα.
- Σε μερικά Ομόσπονδα κρατίδια, ο μαθητής παίρνει το πιστοποιητικό αν έχει ολοκληρώσει επιτυχώς το επίπεδο 9 και έχει περάσει τις εξετάσεις.
- Στο τέλος του επιπέδου 10, είναι δυνατό σε κάθε Ομόσπονδο κρατίδιο να αποκτηθεί το κατώτερο πιστοποιητικό δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης (Mittlerer Schulabschluss). Στην πλειοψηφία των Ομόσπονδων κρατιδίων, το πιστοποιητικό αυτό δίνεται μετά από την επιτυχή ολοκλήρωση του grade 10 και με επιτυχία στις εξετάσεις. Δίνει τη δυνατότητα στο μαθητή να παρακολουθήσει μαθήματα ανώτερης δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης, (Berufsfachschulen και Fachoberschule), ενώ χρησιμοποιείται επίσης για την παρακολούθηση τεχνικής εκπαίδευσης, όπου η πρακτική εξάσκηση συνδυάζεται με τη σχολική εκπαίδευση(duales System).

24.3.3 Σύστημα βαθμολόγησης

Η απόδοση αξιολογείται σύμφωνα με ένα κοινό σύστημα 6 βαθμών που υιοθετήθηκε από τα Υπουργεία Παιδείας και Πολιτισμού των Ομόσπονδων κρατιδίων:

- πολύ καλά = 1
- καλά = 2
- ικανοποιητικά = 3
- επαρκώς = 4
- άσχημα = 5
- πολύ άσχημα = 6

24.3.4 Συνέπειες

Αναφορά Προόδου

Η απόδοση κάθε μαθητή καταγράφεται σε μια αναφορά δύο φορές το χρόνο, στη μέση και στο τέλος της σχολικής χρονιάς. Στην αναφορά, οι βαθμοί για κάθε μάθημα δίνονται είτε από τον καθηγητή. Εκτός από τους βαθμούς σε κάθε μάθημα, η αναφορά μπορεί να περιέχει σχόλια ή βαθμούς για τη συμμετοχή στο μάθημα και την κοινωνική συμπεριφορά.

Προβιβασμός του μαθητή στην επόμενη τάξη

Εξαρτάται από το επίπεδο στο οποίο έχει φτάσει στο τέλος της χρονιάς, σύμφωνα με τους ελέγχους στο μέσο και το τέλος της σχολικής χρονιάς). Ένας επαρκής βαθμός (βαθμός 4 ή ausreichend) ή και υψηλότερος απαιτείται γενικά σε κάθε μάθημα ενώ, κατά κανόνα, οι βαθμοί «άσχημα» και «πολύ άσχημα» σε ένα μάθημα μπορούν να ισοσταθμιστούν με τους βαθμούς «καλά» ή «πολύ καλά» σε κάποιο άλλο.

Η απόφαση για την προώθηση ή όχι των μαθητών στην επόμενη τάξη λαμβάνεται από έναν συντονιστή εκπαιδευτικό (Klassenkonferenz), ο οποίος έχει συναντήσει και διαβουλευτεί με όλους τους καθηγητές. Η απόφαση αυτή καταγράφεται στην αναφορά που δίνεται στο τέλος της σχολικής χρονιάς. Ένας μαθητής που δεν έχει προβιβαστεί πρέπει να επαναλάβει την προηγούμενη χρονιά. Ανάλογα με τον τύπο του σχολείου, τη σχολική χρονιά 2004/2005, 1.5% - 5.1% των μαθητών της κατώτερης δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης επανέλαβε την χρονιά.

Απολυτήριο

Με την ολοκλήρωση των μαθημάτων της κατώτερης δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης, οι μαθητές παίρνουν το απολυτήριο, εφόσον έχουν ολοκληρώσει επιτυχώς τα επίπεδα 9 or 10.

Οι μαθητές που δεν έχουν πετύχει τον εκπαιδευτικό στόχο των μαθημάτων, λαμβάνουν αντίστοιχη αναφορά ολοκλήρωσης της βαθμίδας.

Ο τίτλος για τη συνέχεια στο ανώτερο επίπεδο του Γυμνασίου (Oberstufe) αποκτάται, κατά κανόνα, αν έχουν επιτευχθεί συγκεκριμένες βάσεις στο τέλος του επιπέδου 10.

24.3.5 Ανώτερη δευτεροβάθμια εκπαίδευση

Μέθοδος

Συνεχής αξιολόγηση:

Η απόδοση όλων των σχολικών χρόνων αξιολογείται στη βάση της συνεχούς παρακολούθησης της διαδικασίας μάθησης και ακολουθεί την ίδια μέθοδο με την κατώτερη δευτεροβάθμια εκπαίδευση. Γενικά, η αξιολόγηση καλύπτει όλα τα μαθήματα της ύλης.

Τελική αξιολόγηση:

Το ανώτερο Γυμνάσιο Oberstufe οδηγεί σε εξετάσεις (Abitur – Abiturprüfung) που πραγματοποιούνται με τη συμπλήρωση της 13^{ης} χρονιάς της υποχρεωτικής εκπαίδευσης. Στα περισσότερα Ομόσπονδα κρατίδια, μαθητές 18-19 ετών (με τη συμπλήρωση της 12^{ης} χρονιάς σε μερικά Ομόσπονδα κρατίδια), οι υποψήφιοι εξετάζονται σε τουλάχιστον τέσσερα μαθήματα, μερικές φορές πέντε. Δίνουν γραπτές εξετάσεις σε δύο κύρια μαθήματα τα οποία έχουν επιλέξει (μαθήματα κορμού), ένα ακόμα στο οποίο δίνουν γραπτή και σε μερικές περιπτώσεις προφορική εξέταση και ένα επιπλέον, τέταρτο, μάθημα στο οποίο συνήθως εξετάζονται προφορικά.

Οι βασικές κατευθύνσεις των κύριων μαθημάτων αφορούν:

- Γλώσσες, λογοτεχνία και τέχνες.
- Κοινωνικές επιστήμες.
- Μαθηματικά, φυσικές επιστήμες και τεχνολογία.

Όλοι οι μαθητές στην κατεύθυνση γλωσσών, λογοτεχνίας και τεχνών θα πρέπει να εξεταστούν στα Γερμανικά ή σε μια άλλη ξένη γλώσσα.

Τα θέματα δίνονται είτε από μια κοινή βάση του Υπουργείου Παιδείας και Πολιτισμού του Ομόσπονδου κρατιδίου (Kultusministerium) είτε από τις αρχές επιθεώρησης. Στο μέλλον, προβλέπεται πάντως να υπάρχουν κεντρικές εξετάσεις σε επίπεδο Ομόσπονδων κρατιδίων στο σύνολο της Γερμανίας.

Αξιολόγηση στη Τεχνική Εκπαίδευση:

Στο πλαίσιο της τεχνικής εκπαίδευσης (πρακτική εξάσκηση συνδυασμένη με σχολική εκπαίδευση), οι μαθητές στο δεύτερο έτος της ανώτερης δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης (συνήθως μεταξύ 17 και 18 ετών) δίνουν μια ενδιάμεση εξέταση πριν το τέλος της χρονιάς, ανάλογα με την ύλη και τις γενικές απαιτήσεις.

Στα τεχνικά-επαγγελματικά μαθήματα, τέτοιες εξετάσεις μπορεί να είναι πρακτικά τεστ. Οι γραπτές εξετάσεις πρέπει να ολοκληρώνονται για να φανεί το επίπεδο γνώσεων που έχει αποκτηθεί και ο μαθητής λαμβάνει ένα πιστοποιητικό που επιβεβαιώνει τη συμμετοχή του στις εξετάσεις και καταγράφει το επίπεδο του.

Στην τεχνική εκπαίδευση οι μαθητές δίνουν τελικές εξετάσεις τις οποίες διοργανώνουν οι τοπικές αρχές και επαγγελματικές οργανώσεις από τους διάφορους κλάδους βιομηχανίας και εμπορίου, π.χ. επιμελητήρια βιομηχανίας και εμπορίου, χειροτεχνιών, ελεύθερων επαγγελματιών και γεωργίας, που έχουν δημόσιο χαρακτήρα.

Σύστημα βαθμολόγησης

Στο Γυμνάσιο Oberstufe (το ανώτερο επίπεδο του Γυμνασίου), η απόδοση βαθμολογείται με βάση μία κλίμακα από 15 μέχρι 0, που συσχετίζεται με τη συνηθισμένη κλίμακα από 1 μέχρι 6, ως ακολούθως:

- Ο βαθμός 1 αντιστοιχεί στα 15/14/13.
- Ο βαθμός 2 αντιστοιχεί στα 12/11/10.
- Ο βαθμός 3 αντιστοιχεί στα 9/8/7.
- Ο βαθμός 4 αντιστοιχεί στα 6/5/4.
- Ο βαθμός 5 αντιστοιχεί στα 3/2/1.
- Ο βαθμός 6 αντιστοιχεί στο 0.

Οι βαθμοί βασίζονται στη συμμετοχή στην τάξη και τα διαγωνίσματα των δύο τελευταίων χρόνων, αλλά και στις τελικές γραπτές και προφορικές εξετάσεις. Για να συνεχίσουν σε μαθήματα ανώτερης εκπαίδευσης, όπως η ιατρική, οι μαθητές μπορεί να πρέπει να έχουν βαθμό 15 σε μερικά μαθήματα και πολύ ψηλό σε άλλα.

24.3.6 Συνέπειες

Προβίβαση:

Στο Γυμνάσιο Oberstufe οι δύο τελευταίες τάξεις είναι γνωστές ως φάση αξιολόγησης. Οι βαθμοί αυτής της φάσης χρησιμοποιούνται για να υπολογιστούν οι συνολικοί βαθμοί ενός μαθητή, που αποτελούνται από τους βαθμούς των μαθημάτων αυτών των δύο χρόνων και των βαθμών στην εξέταση Abitur (Abiturprüfung). Δεν υπάρχει διαδικασία προβιβασμού

κατά τη διάρκεια της φάσης, ωστόσο, είναι δυνατόν να επαναληφθεί μια χρονιά αν οι βαθμοί που απαιτούνται για την εισαγωγή στην εξέταση Abitur δεν έχουν επιτευχθεί. Τη σχολική χρονιά 2004/2005, 2.9% των μαθητών επανέλαβε μια χρονιά.

Πιστοποιητικό:

Αφού περάσουν την εξέταση Abitur, οι μαθητές παίρνουν ένα πιστοποιητικό εισαγωγής στη γενική ανώτερη εκπαίδευση (Allgemeine Hochschulreife) το οποίο επίσης περιλαμβάνει την ακαδημαϊκή απόδοση κατά τη φάση αξιολόγησης. Το πιστοποιητικό αναγνωρίζεται αν τα αποτελέσματα είναι τουλάχιστον «επαρκή» (μέσος όρος 4 που ισούται το λιγότερο με 280 πόντους).

Στην τεχνική εκπαίδευση, αφού δώσει την ενδιάμεση εξέταση, ο εκπαιδευόμενος λαμβάνει ένα πιστοποιητικό που δηλώνει το επίπεδο εκπαίδευσης του.

25 Αναφορές

Στον πίνακα που ακολουθεί γίνεται αναφορά σε πηγές που χρησιμοποιήθηκαν για την εύρεση στοιχείων και δεδομένων που περιλαμβάνονται στο κύριο μέρος της μελέτης, σχετικά με τα μοντέλα και συστήματα αξιολόγησης στην εκπαίδευση των χωρών της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Οι αναφορές παρέχονται επίσης για τη διευκόλυνση στη αναζήτηση εξειδικευμένων πληροφοριών, σε περίπτωση που αυτές χρειασθεί να αναζητηθούν

Οργανισμός	Χώρα	Κατηγορία	Web-site	Παρατηρήσεις
Federal Ministry of Education, Art and Culture	Αυστρία	Υπουργείο, εκπαιδευτικές αρχές	www.bmukk.gv.at/enfr/index.xml	
Q.I.S - Quality in Schools	Αυστρία	προγράμματα	www.qis.at	Πρωτοβουλία που υποστηρίζει τα σχολεία να ανασκοπούν, παρακολουθούν και αναπτύσσουν την ποιότητά τους
Ministry of Education	Γαλλία	Υπουργείο, εκπαιδευτικές αρχές	www.eduscol.education.fr	Δικτυακός τόπος σχετικός με εκπαιδευτική υποστήριξη
Ministry of Education (portal for evaluation)	Γαλλία	Υπουργείο, εκπαιδευτικές αρχές	http://educ-eval.education.fr/	
Ministry of Education (Inspection générale de l'éducation nationale)	Γαλλία	επιθεώρηση, αρχές αξιολόγησης	http://www.education.gouv.fr/pid78/igen-inspection-generale-education-nationale.html	
<u>Center for Educational Quality and Evaluation</u>	Γερμανία	Ερευνά, ίδρυμα		
Fachportal-Pedagogik	Γερμανία	βάση δεδομένων	http://www.fachportal-paedagogik.de	Παρέχεται από τον φορέα German Institute for International Educational Research
Institut für Qualitätssicherung an Schulen	Γερμανία	Ερευνά, ίδρυμα	http://www.igsh.de/	
Danish Evaluation Institute	Δανία	επιθεώρηση, αρχές αξιολόγησης	http://www.eva.dk/	
Danish Ministry of Education	Δανία	υπουργείο,	http://eng.uvm.dk/	

ΜΕΛΕΤΗ ΑΠΟΤΥΠΩΣΗΣ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ ΤΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ

Οργανισμός	Χώρα	Κατηγορία	Web-site	Παρατηρήσεις
		εκπαιδευτικές αρχές		
Council of Europe	Διεθνής	διεθνής οργανισμός	http://www.coe.int/T/F/Coop%20C3%A9ration%5Fculturelle/education/	Συνδέσεις με Υπουργεία Παιδείας: http://www.coe.int/T/F/Coop%E9ration_culturelle/Education/Ministeres.asp
ERIC Education Resources Information Centre	Διεθνής	βάση δεδομένων	http://eric.ed.gov/	Πρόσβαση σε άνω του 1,2 εκατομ. Βιβλιογραφικές αναφορές και άρθρα σε σχέση με την εκπαίδευση
ETV (European Training Village)	Διεθνής	βάση δεδομένων	http://www.trainingvillage.gr/	
INCA - International Review of Curriculum and Assessment Framework	Διεθνής		http://www.inca.org.uk	
International Labour Organisation	Διεθνής	διεθνής οργανισμός		
International Bureau of Education	Διεθνής	Ερευνά, ίδρυμα	http://www.ibe.unesco.org/	Ίδρυμα της UNESCO's που εξειδικεύεται στο περιεχόμενο, μεθόδους και δομή της εκπαίδευσης με δεδομένα ανά χώρα
International Review of Curriculum and Assessment Frameworks Internet Archive.	Διεθνής	βάση δεδομένων		
OECD - Directorate for Education	Διεθνής	διεθνής οργανισμός	http://www.oecd.org/departme nt/0,3355,en_2649_33723_1_1_1_1_1,00.html	
The International Institute for Educational Planning	Διεθνής	Ερευνά, ίδρυμα	www.unesco.org/iiep	Οργανισμός της UNESCO για έρευνα και εκδόσεις σε διεθνές επίπεδο
UNESCO	Διεθνής	διεθνής οργανισμός	http://portal.unesco.org/education/en/ev.php-URL_ID=48712&URL_DO=DO_TOPIC&URL_SECTION=201.html	
National Foundation for Educational Research	ΕΒ	Ερευνά, ίδρυμα	http://www.nfer.ac.uk/index.cfm	
<u>Department for Children, Schools and Families</u>	ΕΒ - Αγγλία	υπουργείο, εκπαιδευτικές αρχές	http://www.dfes.gov.uk	

ΜΕΛΕΤΗ ΑΠΟΤΥΠΩΣΗΣ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ ΤΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ

Οργανισμός	Χώρα	Κατηγορία	Web-site	Παρατηρήσεις
Office for Standards in Education (Ofsted), officially the Office of Her Majesty's Chief Inspector of Schools in England	ΕΒ - Αγγλία	υπουργείο, εκπαιδευτικές αρχές	http://www.ofsted.gov.uk/	
QCA - Qualification and Curriculum Authority	ΕΒ - Αγγλία	υπουργείο, εκπαιδευτικές αρχές	http://www.qca.org.uk/	
Education and Training Inspectorate (ETI) in Northern Ireland	ΕΒ - Βόρεια Ιρλανδία	υπουργείο, εκπαιδευτικές αρχές	http://www.deni.gov.uk/inspection_services/index.htm	
Estyn: Her Majesty's Inspectorate for Education and Training in Wales	ΕΒ - Ουαλία	υπουργείο, εκπαιδευτικές αρχές	http://www.estyn.gov.uk/	
HMIE	ΕΒ - Σκωτία	υπουργείο, εκπαιδευτικές αρχές	http://www.hmie.gov.uk/	
Scottish government - Education	ΕΒ - Σκωτία	υπουργείο, εκπαιδευτικές αρχές	www.scotland.gov.uk/Topics/Education/	
Examination and Qualification Centre	Εσθονία	επιθεώρηση, αρχές αξιολόγησης	< http://www.ekk.edu.ee >	
Association for Educational Assessment AEA-Europe	Ευρωπαϊκό	δίκτυο	http://www.aea-europe.net/	Πλατφόρμα ανταλλαγής απόψεων για την ανάπτυξη της αξιολόγησης στην Ευρώπη
CEDEFOP - European Centre for the Development of Vocational Training	Ευρωπαϊκό	Ερευνά, ίδρυμα	http://www.cedefop.europa.eu/	Ευρωπαϊκός οργανισμός για την προώθηση της επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης στην Ε.Ε.
Euro-education.net	Ευρωπαϊκό	βάση δεδομένων	http://www.euroeducation.net	Κατάλογος για την Ευρωπαϊκή Εκπαίδευση
European Network on Teacher Education Policies	Ευρωπαϊκό	δίκτυο	http://www.pafeldkirch.ac.at/entep/	Δίκτυο για την προώθηση της συνεργασίας μεταξύ των μελών της Ε.Ε. σε θέματα εκπαίδευσης εκπαιδευτών
Eurydice	Ευρωπαϊκό	δίκτυο	http://www.eurydice.org	Δίκτυο Πληροφόρησης για την εκπαίδευση στην Ευρώπη
Department of Education and Science	Ιρλανδία	υπουργείο, εκπαιδευτικές αρχές	http://www.education.ie	
National Council for Curriculum and Assessment	Ιρλανδία	υπουργείο, εκπαιδευτικές αρχές	http://www.ncca.ie	
School Development Planning Initiative	Ιρλανδία	προγράμματα	http://www.sdpi.ie	

ΜΕΛΕΤΗ ΑΠΟΤΥΠΩΣΗΣ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ ΤΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ

Οργανισμός	Χώρα	Κατηγορία	Web-site	Παρατηρήσεις
School Development Planning Support (Primary Education)	Ιρλανδία	προγράμματα	http://www.sdps.ie	
Centro de Investigación y Documentación Educativa (CIDE)	Ισπανία	Ερευνά, ίδρυμα	http://www.mec.es/cide/indexIn.htm	
Instituto de Evaluación	Ισπανία	υπουργείο, εκπαιδευτικές αρχές	http://www.institutodeevaluacion.mec.es/	
Ministry of education and science	Ισπανία	υπουργείο, εκπαιδευτικές αρχές	http://www.mec.es/	
Istituto nazionale per la valutazione del sistema educativo di istruzione e di formazione National Institute for the Evaluation of the Education System	Ιταλία	Ερευνά, ίδρυμα	www.invalsi.it	
Ministry of Education, Universities and Research	Ιταλία	υπουργείο, εκπαιδευτικές αρχές	www.miur.it	
National Institute for Documentation, Innovation and Educational Research	Ιταλία	Ερευνά, ίδρυμα	www.indire.it	
CITO	Κάτω Χώρες	Ερευνά, ίδρυμα	www.cito.nl	
Information for school leaders/heads, school boards, parents etc.	Κάτω Χώρες	προγράμματα	http://www.kwaliteitsring.nl	
Inspectorate of Education in the Netherlands	Κάτω Χώρες	υπουργείο, εκπαιδευτικές αρχές	http://www.onderwijsinspectie.nl/english	
Ministry of Education, Culture and Science	Κάτω Χώρες	υπουργείο, εκπαιδευτικές αρχές	http://www.minocw.nl/english/education/index.html	
State inspectorate	Λετονία	υπουργείο, εκπαιδευτικές αρχές	< http://www.inspekcija.izm.gov.lv >	
Ministry of Education and Sciences	Λιθουανία	υπουργείο, εκπαιδευτικές αρχές	http://www.smm.lt/en/index.htm	
Ministry of Education and Research	Νορβηγία	υπουργείο, εκπαιδευτικές αρχές	http://www.regjeringen.no/en/dep/kd.html?id=586	
Norwegian Directorate for Education and Training	Νορβηγία	υπουργείο, εκπαιδευτικές αρχές	http://www.udir.no/templates/udir/TM_Artikkel.aspx?id=346	
Bureau for Academic	Πολωνία	προγράμματα	http://www.buwim.edu.pl/	

ΜΕΛΕΤΗ ΑΠΟΤΥΠΩΣΗΣ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ ΤΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ

Οργανισμός	Χώρα	Κατηγορία	Web-site	Παρατηρήσεις
Recognition and International Exchange - Poland				
Central Examination Commission	Πολωνία	υπουργείο, εκπαιδευτικές αρχές	http://www.cke.edu.pl/	
State inspection	Σλοβακία	υπουργείο, εκπαιδευτικές αρχές	www.ssiba.sk	
Centre for Educational Policy Studies - CEPS	Σλοβενία	υπουργείο, εκπαιδευτικές αρχές	http://ceps.pef.uni-lj.si	
Ministry of Education and Research	Σουηδία	υπουργείο, εκπαιδευτικές αρχές	http://www.sweden.gov.se/sb/d/2063/m/header	
Ministry of Education and Science (Utbildningsdepartementet)	Σουηδία	υπουργείο, εκπαιδευτικές αρχές	http://www.regeringen.se/	
SIRIS	Σουηδία	Ερευνά, ίδρυμα	http://siris.skolverket.se	Εθνικός Οργανισμός για την on-line πληροφόρηση σε θέματα επιδόσεων και ποιότητας.
Skolverket/National Agency for Education (NAE)	Σουηδία	υπουργείο, εκπαιδευτικές αρχές	< http://www.skolverket.se	
Swedish National Agency for School Improvement	Σουηδία	υπουργείο, εκπαιδευτικές αρχές	http://www.skolutveckling.se/in_english/	
Czech School Inspection	Τσεχία	επιθεώρηση, αρχές αξιολόγησης	www.csicr.cz (in Czech only)	
Ministry of Education, Youth and Sports	Τσεχία	υπουργείο, εκπαιδευτικές αρχές	www.msmt.cz	
Finnish Education Evaluation Council	Φινλανδία	επιθεώρηση, αρχές αξιολόγησης	http://www.edev.fi/portal/	
Ministry of Education	Φινλανδία	υπουργείο, εκπαιδευτικές αρχές	www.minedu.fi/OPM/?lang=en	